

Tieto Oyj lahjoitti (sivu 12)

Veteraanivastuun hallituksen puheenjohtaja, sotaveteraani Aarno Strömmer kiittää Tieto Oyj:n toimitusjohtajaa Kimmo Alkiota Sotiemme Veteraanien hyväksi tehdystä lahjoituksesta ja ojentaa muistoksi rautasormustaulun. Kuvassa oikealta Kimmo Alkio, Aarno Strömmer ja Sari Salpakari.

Naissaaren salaisuus (sivut 34-35)

Tästä komentotornista johdettiin Naissaaren ja tarvittaessaan myös Mäkiluodon tykkipattereiden tulta.

**Rosvopaistitapahtumat
jatkuvat** sivu 2

**Lomaviikoille haku
alkanut** sivu 4

Korjausavustukset sivu 11

**Sotiemme Veteraanit
keräys tuotti hyvin** sivu 12

**Haastattelussa
sotaveteraani
Teuvo Hinttala** sivut 16-17

**Nuoren
isänmaallisuutta** sivu 17

**Jatkosotaa
70 vuotta sitten** sivut 26-33

Lotta Svärd Säätiö kuntouttaa ja avustaa (sivut 22-23)

Helsingissä 22. helmikuuta 2012

Sotaveteraanasian oltava jatkuvasti esillä

Onnistuneen viestinnän ja vaikuttamisen peruselementit ovat selkeä sanoma ja sen jatkuva toistaminen.

Näin menettelimme viime kevään eduskuntavaikuttamisessa ja saimme hallitusohjelmaan asialliset kirjaukset sotaveteraanien asioiden hoitamisesta.

Budjettiin saakka hyvä tahto ei riittänyt ja vaikuttamista jatkettiin tarmokkaasti. Vuoden loppua kohti sotaveteraanasiat olivat runsaasti esillä eri medioissa. Sadan sotaveteraanin marssi eduskuntaan synnytti merkittävän julkisuuspiikin ja lisäsi pysyvästi sotaveteraanimyönteistä ilmapiiriä.

Mediaseurantamme löysi lähes kolme sataa myönteistä sotaveteraani-aiheista kirjoitusta eri puolilta maata.

Yhteisen ponnistuksemme tuloksena saimme neljän miljoonan euron lisäyksen kuntoutusvaroihin. Se on hieno saavutus.

Onnistumisemme taustalla on vakava ja puhutteleva asiamme, mutta myös aktiivinen yhteydenpitomme mediaan ja puolueisiin.

Lausun kunnioittavan kiitokseni kaikille vaikuttamistyössä mukana olleille ja ennen kaikkea eduskunnassa käyneille sotaveteraaneille. Sille joukolle ei kukaan voinut antaa kielteistä vastausta oikeutettuun pyyntöön.

Vaikuttaminen jatkuu. Kuntoutusrahat loppuvat monessa kunnassa jo ennen kesää. Se on uutisoitava joka kunnassa.

Syksyn kunnallisvaalit on meille erinomaisen tilaisuus nostaa sotaveteraanasiat vaaliteemaksi. Nyt on oikea aika rakentaa yhteys tuleviin kunnallisvaaliehdokkaisiin. Kunnittain me kyllä tiedämme ketä ehdokaslistoille valitaan.

Heihin on pidettävä yhteyttä ja kerrottava päätöksemme nostaa sotaveteraanasiat vaaliteemaksi.

Sotaveteraaniliitto julkaisee listan kuntien varainkäytöstä sotaveteraanien hyväksi ja nimeää Suomen sotaveteraanimyönteisimmät kunnat. Tällainen tieto kiinnostaa alue- ja paikallismediaa.

Sotaveteraanit on merkittävä vaikuttajaryhmä. Omaiset, ystävät, tukijat ja kannattajajäsenemme muodostavat yhdessä lähes 300 000 henkilön veteraanimyönteisen verkoston. Sellainen äänimäärä kiinnostaa kunnallisvaaleissa.

Vaikuttamistyö tulee aloittaa heti. Varmistetaan piiri- ja yhdistyskohtaisesti toimivat henkilösuhteet mediaan sekä kunnallisiin vaikuttajiin. Tavoitteena on keskustella sotaveteraanasioista ja saada valtuustoehdokailta julkisia lupauksia mm. kuntoutusrahojen ja kotiavun riittävydestä.

Tämä työ ei ole yksin luottamusmiestemme ja -naistemme vastuulla. Sotaveteraanit ovat itse parhaita puolestapuhujiaan, samoin laaja tukiverkkomme.

Toimitamme piireille, yhdistyksille ja liiton nettisivulle tiedotusmateriaalia. Selkeän sanoman medialle ja vaikuttamistyöhön.

Vaikuttaminen vaatii aktiivista jalka- ja puhetyötä. Siihen me olemme sotaveteraanien puolesta valmiit järjestömme kaikilla tasoilla.

Erkki Heikkinen

lehdistöneuvos

liiton hallituksen varapuheenjohtaja

Rosvopaistitapahtumat jatkuvat

Finnairin luovuttua ros-vopaistitapahtumien tukemisesta on tilalle tul- lut monia uusia tahoja, joista mm Nokian Renkaat, Kiilto, Instra ja Panostaja Tampereelta ovat yhteisvoimin varmistaneet viihteellisten rosvopaistitapahtumien jatkumisen sekä vuonna 2012 että tarvittaessa vuosia eteenpäin.

Ensi kesän tapahtumista tulemme toteuttamaan Finnairin lentävän henkilökunnan, puolustusvoimien, Keskon, Koffin, Suomen Kerran ja uusien tukijoiden kanssa seuraavat:

Iisalmi 9.5.
Peurunka 1.6.

Etelä-Pohjanmaa 8.6.
Tuusula 15.6.
Oulunkylä 10.8.
Sodankylä 10.8.
Tampere 28.8.

Pohjois-Pohjanmaa, aika ja paikka avoin
Varsinais-Suomi, aika ja paikka avoin

Heinäkuun aika on pyhitetty talkoolaisten kesän viettoon perheidensä parissa. Allekirjoittanut jatkaa vielä tämän vuoden, samoin solistiyhtye Jermut, Eino Grön, Marjatta Leppänen, Vieno Kekkonen ja muita artisteja aina kulloinkin tilanteen mukaan.

Tapahtumien kulkua tul-

laan muuttamaan niin, että sotilaskotisisarten kahvitus alkaa aina ohjelman alussa noin kello 13.00 kulloisenakin päivänä ja rosvopaisti nautitaan noin kello 14.45 ja tilaisuus päättyy noin kello 16.00. Näin voimme tiivistää päivän ohjelmaa ja kuitenkin saada edellisvuosien tapaan viihdettä ja makupaloja tuntia lyhyemmässä ajassa.

Toivon, että tapaamme mahdollisimman monen veteraanisukupolven kunniakansalaisen tänäkin kesänä.

Kalevi Rönqvist

Rintamaveteraanien kuntoutuksen tilanne huolestuttaa

Veteraanijärjestöt ovat vuosien ajan esittäneet huolestuneina kannanottoja rintamaveteraanien kuntoutuksen tilanteesta. Rintamaveteraanien pääsy vuosittain kuntoutukseen on jäänyt juhlapuheisiin. Kunnialvelta tältä osin on jäänyt mak-

samatta. Sotaveteraaniliitto yhdessä Valtiokonttorin, viiden kunnan tai kuntayhtymän sekä paikallisten sotaveteraaniiyhdistysten kanssa aloitti vuoden alussa Veteraani-projektiksi nimetyn hankkeen. Sen tarkoituksena on kerätä faktatietoa veteraanien hakeutumisesta ja pääsystä kuntoutukseen, kuntoutukseen valitsemisesta, kuntoutuksen hinnoista ja lopuksi määrärahojen riittävydestä. Selvitys antaa myös tietoa, millaiset ovat kustannukset eri kuntoutusmuodoissa. Luvuissa ei tässä vaiheessa ole mukana puolisojen kuntoutusjaksoja. Myös heidän kuntoutuksensa maksaa.

Tässä lehdessä kerrotaan

hankkeen aloittamisesta. Tulemme näiden kohdekuntien kanssa ainakin syksyyn asti seuraamaan tilanteen kehittymistä. Tähän mennessä saadut luvut kunnilta ovat suurelta osin lohdutonta luettavaa. Esimerkiksi Salon kaupungissa laitoskuntoutushakemuksia tälle vuodelle on niin paljon, että siellä ei tänä vuonna ilman merkittävää lisämäärärahaa syksyllä voida antaa maksusitoumuksia laitoskuntoutukseen.

Vertailun vuoksi kannattaa muistella menneitä. Lievävammaisille sotainvalideille annettiin vuosittainen kuntoutus vuonna 1997 ja sotainvalidit voivat valita kuntoutusmuodon. Useimmat heistä valitsivat laitoskuntoutuksen, josta he kokevat hyöttyvänsä. Olisiko aika varmistaa myös rintamaveteraaneille pääsy kuntoutus-

jaksolle vuosittain?

Markku Seppä

Keskisuomalaisen veteraaniperinnematkat 2012

Talvisodan taistelut Laatokan pohjoispuolella 8. – 11.6.2012,

reitti: Jyväskylä – Sortavala – Pitkäranta - Kollaa - Jyväskylä
majoitus Sortavalassa ja Salmassa 2hh
matkanjärjestäjä A&A Travels Muurame

Kiestinki – Solovetski- Rukajärvi 5. – 9.9.2012

reitti: Jyväskylä – Kuusamo-Kiestinki-Vienan
Kemi-Rukajärvi-Kostamus –Jyväskylä
majoittuminen Kuusamo 1. yö, Vienan Kemi 2. ja 3. yö ja
Kostamus 4. yö 2 hh
oppaana Kainuun Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja
Seppo Tähkäpää, matkanjärjestäjä A&A Travels Muuramesta

Matkojen tarkat hinnat vahvistetaan venäläisten palveluntarjoajien annettua hintansa helmi-maaliskuussa 2012. Hinnat tuskin poikkeavat paljon v 2011 hinnoista, jolloin hinta oli n 100 €/vrk (esim. 4 vrk matka n 400 € jne).

Matkat ovat avoimia kaikille halukkaille, ne täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Kyytiin pääsee myös reitin varrelta. Matka voidaan perua, mikäli kuukautta ennen matkaa ei ole riittävästi lähtijöitä (min 30 henkeä). Matkoilla on mukana veteraaneja. **Ilmoittautuminen matkoille mieluummin sähköpostitse:**

keski-suomen.svp@sotaveteraaniliitto.fi tai puhelimitse: 050 5680 396. Ilmoittautuneille lähetetään lisätietoa vähintään kaksi kuukautta ennen matkaa.

Veteraani, muista hakea kuntoutukseen.

Sotaveteraanit kokoontuvat XXV liittopäiville Tampereelle

Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n ja Sotaveteraaniliiton Naisjärjestö ry:n jäsenet kutsutaan ensi kesäkuussa 6-7.6.2012 Suomen Sotaveteraaniliiton XXV liittopäiville Tampereelle. Tapahtuma järjestetään Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa, osoite Ilmailunkatu 20, lukuun ottamatta keskiviikon kirkkoilta, joka järjestetään Tampereen Tuomiokirkossa, osoite Rautatienkatu 4.

Sotaveteraaniliiton Tulevaisuusfoorumeissa hahmotetaan liiton tulevaisuutta lähestyttäessä veteraanien perinneaikakautta.

Asemiesillan puheen pitää valtiopäiväneuvos **Mikko Pesälä**, muusta ohjelmistosta vastaavat taiteilijat **Seppo Hovi**, **Aimo Kokkola**, **Taina Piira** ja **Raimo Laukka**. Keskiviikon kirkkoillassa esiintyy Poikakuoro Pirkanpojat, puheen pitää tuomiorovasti **Olli Hallikainen**. Torstai-aamun jumalanpalveluksessa esiintyy Mieskuoro Laulajat, saarnan pitää piispa **Matti Repo** avustajanaan isä **Mark-**

ku Toivanen ja rovasti **Juhani Husa**. Liittopäivät päättyvät arvokkaaseen liittojuhlaan, jonka päätökseksi perinnesauva siirretään seuraavien liittopäivien järjestäjäpiirille. Liittojuhlaan sonnustaudutaan tummaan pukuun kunniamerkein. Päivien toteutusta molempina päivinä tahdittaa Panssarisoittokunta.

OHJELMA

Keskiviikko 6.6.2012

- Klo
- 09.30- Naisjärjestön kokousedustajien
 - 11.00 valtakirjojen tarkastus
 - 09.30- Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n
 - 14.00 kokousedustajien valtakirjojen tarkastus
 - 11.00 Suomen Sotaveteraaniliiton Tulevaisuusfoorumi
 - 11.00 Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestö ry:n varsinainen kokous
 - 12.30 Lounas
 - 14.00 Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n liittokokous

- 16.00 Päivällinen
- 18.00 Asemiesilta
- 21.00 Kirkkoilta

Torstai 7.6.2012

- Klo
- 10.00 Ekumeeninen jumalanpalvelus
 - 11.00 Lounas
 - 13.00 Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n liittojuhla
 - 15.00 Tapahtuma päättyy

Ilmoittautuminen ja lippujen varaus 4.5.2012 mennessä

Ilmoittautuminen tapahtuu yhdistyksittäin naisjaostojen jäsenet mukaan lukien lähettämällä Pirkanmaan Sotaveteraanipiirille tiedot sähköpostitse osoitteella pirkanveteraani@gmail.com ja maksamalla 4.5.2012 mennessä tarpeellinen määrä varattavia aterioita ja pääsylippuja Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri ry:n tilille FI61 1146 3001 0255 65. **Huomatkaa, että 4.5.2012 mennessä tehdyissä varauksissa lipukkeiden ja pääsylippujen hinnat ovat 12 € ja sen jälkeen 15 €.**

Varatut liput lähetetään varaajalle postitse toukokuun alussa maksun saavuttua pankkitilille.

Majoitus

Liittopäivävieraita varten on Tampereen ja ympäristön majoitusliikkeisiin varattu majoituskiintiöt. Hotellit ovat Tampereen keskustahotelleita sekä Rantasipi Eden Nokialla (10 km) ja Ikaalisten Kylpylä (Ikaalinen 50 km). Kiintiöt ovat voimassa ketjuittain alla esitettyihin päivämääriin asti. Sen jälkeen kiintiön varaamattomat huoneet siirtyvät normaalihintaan yleiseen myyntiin.

Liittopäivävieraat, ryhmien johtajat tai matkanjärjestäjät varaavat ma-

joituksensa suoraan ketjujen keskusvaraamoihin tai majoitusliikkeisiin ja maksavat majoituksensa suoraan majoitusliikkeisiin.

Sokos Hotellit, kiintiöt voimassa 4.5.2012 asti – Kiintiötunnus ”Sotaveteraaniliitto 2012”.

Vähintään 11 henkilön ryhmävaraukset: p. 020 1234 634 tai sales.tampere@sokoshotels.fi; 1-10 henkilön varaukset: p. 020 1234 600 tai sokos.hotels@sok.fi

Scandic Hotels kiintiöt voimassa 4.5.2012 asti – Kiintiötunnus ”Sotaveteraaniliitto 2012”.

Scandic Tampere City, Hämeenkatu 1, Tampere. Varaukset 03- 244 6111 tai tamperecity@scandichotels.com

Scandic Rosendahl, Pynikintie 13, Tampere Varaukset 03- 244 1111, rosendahl@scandichotels.com.

Restel kiintiö voimassa 23.4.2012 saakka – Kiintiötunnus ”Sotaveteraaniliitto 2012”. **Cumulus Hämeenpuisto, Hämeenpuisto 47, Tampere** - Varaukset 03-3862000 tai hameenpuisto.cumulus@restel.fi

Cumulus Koskikatu, Koskikatu 5, Tampere - Varaukset 03-2424111 tai koskikatu.cumulus@restel.fi

Kylpylähotelli Rantasipi Eden, Paratiisikatu 2, Nokia - Varaukset 03-2801111 tai eden.rantasipi@restel.fi

Ikaalisten Kylpylä, Kylpylähotelli Maininki, Hämyläntie 2, Ikaalinen - Varaukset 03- 451 2100 tai myynti@ikaalistenkylpyla.fi

Lisätiedot: Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri ry, toiminnanjohtaja Timo Tuulosmaa, pirkanveteraani@gmail.com tai 040-7440565.

*Tervetuloa Tampereelle taas!
Suomen Sotaveteraaniliitto ry
Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri ry*

Tampereen Messu- ja urheilukeskus juhraliputuksessa 27.4.2010 jolloin siellä järjestettiin Kansallisen veteraanipäivän pääjuhla.

Ajatusten vaihtoa aalloilla

Tulevaisuussuunnittelu ja perinnetyö sekä veteraanietuudet Sotaveteraanipiirien toiminnanjohtajien tammikuisten neuvottelupäivien keskiössä laivaristeilyllä.

Neuvottelupäivillä avauspuheenvuoron käyttänyt liiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** kertoi päätöksestään jättää ensi kesän liittokokouksessa puheenjohtajan tehtävät. Liiton hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström, Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja **Pertti Suominen** ja liiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä** loivat katsauksen liiton tulevaisuussuunnittelun jatkamiseen ja perinnetyöhön. Naisjärjestön tuleva toiminta oli puheenjohtaja **Pirkko Kuorehjärven** aiheena. Päivän päätteeksi käsiteltiin vielä yhdistystasolla vietyä jäsenrekisterin käyttöä. Seuraavan päivän aluksi osanottajat tutustuivat Tukholman Fotografiska Museet'n valo-

kuvanäyttelyyn. Tulevaisuussuunnitteluun liittyivät myös ryhmätyöt, joiden tuloksia yhdessä puitiin. Liiton toimintasuunnitelmaa, jossa kuntavaihtaminen on keskeinen asia, käytiin läpi kokonaisvaltaisesti. Kevään aikana kartoitetaan kuntien veteraaneille tarjoamat palvelut. Keskusteleva ja aktiivinen osanotto antoi taas eväitä huomiseen.

Marja Riukka

46. Sotaveteraaniviikko 11.-18. maaliskuuta

Avausjuhla Kuusamossa

Vuoden 2012 Sotaveteraaniviikon avausjuhla järjestetään Kuusamossa sunnuntaina 11. maaliskuuta. Juhla on samalla Kuusamon Sotaveteraaniyhdistyksen 50-vuotisjuhla ja naisjaoston 40-vuotisjuhla. Juhlapäivä alkaa jumalanpalveluksella Kuusamon Pyhän Ristin kirkossa ja jatkuu juhlatilaisuutena Kuusamotalossa. Juhlapuheen pitää Pohjois-Suomen sotilasläänin komentaja kenraalimajuri Jukka Haaksiala. Juhlan musiikista vastaa Pohjan Sotilassoittokunta, Kuusamon Musiikkiopiston orkesteri sekä Kuusamon Sotaveteraani-

kuoro ja Kuusamon mieslaulajat. Sotaveteraaniviikon ja juhlan avauslaulu lausuu Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Aarno Strömmer.

Viikon päätösjuhla Eurassa

Sotaveteraaniviikon päätösjuhlaa vietetään Eurassa. Tilaisuus on samalla Euran Sotaveteraanien 45-vuotisjuhla. Tilaisuuden päätös lausuu Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Aarno Strömmer.

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja verkkokauppa.

www.sotaveteraaniliitto.fi

Sotaveteraaniliiton hallituksella järjestäytymiskokous

Suomen Sotaveteraaniliiton hallitus piti järjestäytymiskokouksen tammikuun 26. päivänä Helsingissä.

Kokouksessa valittiin varapuheenjohtajat, jäsenet eri toimikuntiin ja liiton edustajat eri yhteisöihin.

Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin **Juhani Pesonen** Helsingistä ja toiseksi varapuheenjohtajaksi **Erkki Heikkinen** Helsingistä.

Valtuuston 2011 syksyllä valitsevat hallituksen jäsenet ovat seuraavat:

Hallituksen varsinaiset

jäsenet	varajäsenet
Esa Haarala	Antti Henttonen
Teuvo Hinttala	Juhani Manninen
Juhani Pesonen	Rauno Loukkola
Riitta Huittinen	Reijo Inget
Erkki Heikkinen	Pirkko Kuorehjärvi
Eero Tamminen	Seppo Vohlonen

Finn-Göran Wennström, liittokokouksen valitsema hallituksen puheenjohtaja.

Sotaveteraaniliiton edustajat Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnassa (VEVA)

Varsinaiset jäsenet:

Aarno Strömmer, Finn-Göran Wennström, Markku Seppä

Varajäsenet:

Erkki Heikkinen, Esa Haarala, Anni Grundström

Ansiomerkkitoimikunta

puheenjohtaja: Juhani Penttilä, Tammela

jäsenet: Raija Hinkkala, Orivesi
Pentti Hautaniemi, Vantaa
Jouko Mattila, Kerava
Timo Tulosmaa, Tampere
sihteeri Markku Seppä

Liiton hallituksen puheenjohtajat yhteiskuvassa. Vasemmalta liiton hallituksen I varapuheenjohtaja Juhani Pesonen, liiton hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström ja II varapuheenjohtaja Erkki Heikkinen.

Toimikunnan työryhmä

puheenjohtaja: Juhani Penttilä
jäsen Pentti Hautaniemi
sihteeri Markku Seppä

Hengellinen toimikunta 2011-2012

puheenjohtaja: Pentti Tapio, Pieksämäki
jäsenet: Henry Byskata, Vaasa
Jaakko Granlund, Oulu
Pirkko Kuorehjärvi, Turku
Timo Kökkö, Vammala
Jaakko Leinonen, Mäntsälä
Risto Lyytikäinen, Kuopio
Unto Palomäki, Tammela
Väinö Reinilä, Seinäjoki
Juhani Sainio, Joensuu
Markku Salminen, Helsinki
Seppo Väätäinen, Kerava
asiantuntijajäsen: Hannu Niskanen, Helsinki
sihteeri Seppo Väätäinen

Sosiaali- ja terveystalvetoimikunta

puheenjohtaja: Erkki Hokkanen, Lahti
jäsenet: Matti Helin, Hamina
Pirkko Karjalainen, Helsinki
Juha Laikari, Oulainen
Tapani Tölli, Tyrnävä
Pirkko Kuorehjärvi, Turku
sihteeri Anni Grundström

Liikunta- ja kisatoimikunta

puheenjohtaja: Kalevi Raatikainen, Mikkeli
jäsenet: Veikko Javanainen, Pori
Toivo Hartikainen, Kouvola
Olavi Lösönen, Kontiolahti
sihteeri Anni Grundström

Sotaveteraani – Krigsveteranen -lehden toimitusneuvosto

puheenjohtaja: Jyrki Vesikansa, Helsinki

jäsenet: Anni Grundström, Vantaa
Antti Henttonen, Helsinki
Pirkko Kuorehjärvi, Turku
Göran Lindgren, Espoo
Pertti Nieminen, Kouvola
Leena Paldan, Pielavesi
Markku Seppä, Mäntsälä
Aarno Strömmer, Oulu
Eeva Tammi, Karjalohja
sihteeri Marja Riukka

Viestintätoimikunta

puheenjohtaja: Erkki Heikkinen, Helsinki

jäsenet: Ossi Kervinen, Helsinki
Antti Matilainen, Helsinki
Kari Mänty, Helsinki
Sari Salpakari, Vantaa
Risto Uimonen, Espoo
Finn-Göran Wennström
Tauno Äijälä, Helsinki
Sihteeri Markku Seppä

Neuvottelukunta 2011-2012

Puheenjohtaja: Jukka Viinanen
Jäsenet: Ilkka Aspara
Hannes Berner
Ilkka Brotherus
Mika Hannula
Hannele Helkama-Rågård
Sakari Honkamaa
Pentti Kuronen
Irmeli Lemberg
Ohto Manninen
Antti Matilainen
Pia Mikkonen
Mika Mäkeläinen
Jukka Paarma
Pekka Paatero
Erkki Puumalainen
Anneli Taina
Yrjö Tuokko

HETKI YHDESSÄ – lomat puolisoille ja leskille

Hyvä veteraanin leski tai vaimo, joka olet hoitanut tai hoidat veteraanipuolisoasi kotona. Et ole aikaisemmin osallistunut kunto- ja virkistysviikoille liiton, sotaveteraanipiirien, yhdistysten tai Naisjärjestön kautta, eikä sinulla ole rintamapalvelustunnusta. Tunnet, että tarvitset vaihtelua jaksaksesi arkipäivässä, loma on silloin juuri sinulle tarkoitettu.

Suomen Sotaveteraaniliitto järjestää vuonna 2012 kunto- ja virkistyslomia (4-5 vrk) naispuolisille, pienituloisille veteraanien leskille ja omaishoitajina toimiville puolisoille, joilla ei muuten ole kuntoutusoikeutta tai mahdollisuutta siihen.

Hakijan on oltava Sotaveteraaniliiton jäsenyhdistyksen jäsen.

Lomalle haetaan vapaamuotoisella kirjeellä, jossa tulee olla

tuloselvitys, lyhyt kuvaus elämäntilanteesta sekä yhteystiedot. Jäsenyhdistys on ilmoitettava hakemuksessa, samoin paikka, johon toivoo ensisijaisesti pääsyä.

Hakijan on selviydyttävä omatoimisesti päivittäisissä toiminnoissaan. Jos hakijalla on avun tarvetta, esimerkiksi liikkumisessa, pyydetään siitä hakemuksessa mainitsemaan.

Lääkärintodistusta ei hakemuksen liitteeksi tarvita. Mah-

dollisista lääkkeistä jokainen vastaa ja hoitaa ne itse.

Lomat sisältävät täysihoidon, majoituksen sekä monipuolisen ohjelman. Osallistuminen on maksuton. Matkakustannuksista ja matkanjärjestelyistä jokainen vastaa itse. Jokaiselle lomalle varataan 20 paikkaa.

Norrvallassa järjestettävä loma on tarkoitettu vain ruotsinkielisille.

Pyydämme lähettämään vapaamuotoiset, kirjalliset hakemukset viimeistään 20.3. mennessä osoitteella Anni Grundström, Suomen Sotaveteraaniliitto, PL 600, 00521 Helsinki.

Lomalle hyväksytyille lähetetään asiasta kirjallinen tieto viimeistään 30.4. mennessä.

Kunto- ja virkistyslomat järjestetään seuraavissa paikoissa:

Varalan Urheiluopisto
Varalankatu 36, 33240 Tampere
Aika: 16.-20.7.2012 ja 06.-10.8.2012

Taukokangas
Reservikomppanankatu 11
PL 110, 86301 Oulainen
Aika: 2.7.-6.7.2012

Kuntoutuskeskus Kankaanpää
Kelankaari 4, 38700 Kankaanpää
Aika: 30.7.-3.8.2012

Kylpylä Kivitippu
Nykäläntie 137, 62600 Lappajärvi
Aika: 21.5.-25.5.2012

Kylpylähotelli Peurunka
Peurungantie 85, 41340 Laukaa
Aika: 17.6.-21.6.2012

Kylpylähotelli Levitunturi
1590 Sirkka
Aika: 11.-15.6.2012

Imatran Kylpylä
Purjekuja 1, 55420 Imatra
Aika: 28.5.-1.6.2012

Ruotsinkielisille Norvall Folkhälsan Ab
Vöråvägen 305-307, 66600 Vörå
Aika: 20.5.-25.5.2012

Ruotsinkieliset hakemukset lähetetään osoitteella
Vaasan Sotaveteraanipiiri
Vaasanpuistikko 15
65100 Vaasa

Kuolleita

Thelma Bruun 1916-2012

Starckjohann-säätiön perustaja ja kunniapuheenjohtaja, rouva Thelma Bruun o.s. Starckjohann kuoli kotonaan Helsingissä loppiaisenä 6.1.2012. Thelma Bruun syntyi Viipurissa 19.4.1916 ja säilyi sydämeltään viipurilaisena läpi pitkän elämänsä.

Thelma syntyi monikieliseen ja monikulttuuriseen Starckjohannin perheeseen, jonka saksalainen isoisä Julius Starckjohann johti Viipuriin vuonna 1868 perustettua rautakauppa-alan yritystä.

Käytyään ruotsinkielisen koulun Viipurissa Thelma kouluttautui monipuolisesti kielitaitoiseksi sihteeriksi. Kielten opiskelu oli luonnollista jatkoa sille, että Starckjohannin perheessä käytettiin päivittäin neljää kieltä: englantia, saksaa, ruotsia ja suomea. Thelma toimi vuosikausia isänsä Peter (Pekko) Starckjohannin sihteerinä ja matkusti isän mukana laajalti ympäri Eurooppaa liikematkoilla. Matkustamisesta tulikin Thelman elinikäinen harrastus.

Lapsuudenkodista saadut isänmaalliset elämänarvot ja saksalainen järjestys antoivat pohjan koko Thelman elämälle.

Hän toimi sotien aikana sekä rintamalottana että Suomen Tukholman suurlähetystössä sotilasasiamiehen sihteerinä.

Sodan jälkeen Starckjohannin pääkonttori siirtyi menetetyistä Viipurista Lahteen ja rautakauppoja perustettiin yhdeksään kaupunkiin. Thelma toimi Starckjohannin hallituksen jäsenenä yli kolmekymmentä vuotta. Avioiduttuaan insinööri Brynjolf Bruunin kanssa hän asui Norjassa 35 vuotta, kunnes muutti miehensä kanssa Helsinkiin.

Sotaveteraanien auttamisen oli Thelmalle kunniasia läpi elämän. Hän painotti usein puheessaan sitä, että itsenäinen isänmaa oli arvoista korkein ja että veteraanien hyväksi ei voi koskaan tehdä tarpeeksi. Vuosikymmeniä hän auttoi hiljaisesti ja yksityisesti veteraanijärjestöjä ja avun tarpeessa olevia.

Lapsettomina sekä Thelma että hänen isosiskonsa Eileen säätiöivät saamansa perintöomaisuuden 1980-luvulla kahdeksi nimiään kantavaksi hyväntekeväisyysäätiöksi ja määräisivät taloudellisen avun saajiksi erityisesti sodis-

ta kärsimään joutuneet. Tukea saivat sotaveteraanien ohella myös esim. sotalesket ja rintamanaiset.

Samansisältöiset säätiöt yhdistettiin vuonna 2001, ja Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiö harjoittaa nyt avustustoimintaa organisoidusti maanlaajuisen veteraanijärjestöjen kautta. Toiminta ulottuu myös Virossa elävien, Suomen rintamilla taistelleiden ”Suomen poikien” keskuuteen. Veteraanityön lisäksi säätiö tukee myös muuta vanhustyötä, nuorisotyötä ja opiskelevia nuoria.

Thelma toimi kunniapuheenjohtajana säätiön hallituksessa vielä viime vuosiin saakka. Hillittynä ihmisenä ja vaatimatonta elämää viettävänä Thelma ei koskaan halunnut tehdä numeroa suuremmoisesta hyväntekijän roolistaan. Hän iloitsi tietäessään, että apu meni perille ja toi helpotusta niin monen ihmisen elämään. Thelma Bruun oli ”hiljainen hyväntekijä” elämänsä loppuun saakka.

Kirsti von Fieandt
Starckjohann-säätiön hallituksen puheenjohtaja

Arma Lintula 1943-2012

Satakunnan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja Arma Lintula kuoli sairauskohtaukseen kotonaan Porissa 11. joulukuuta 2011. Hän ehti toimia Piirin toiminnanjohtajana viiden vuoden ajan.

Ennen sotaveteraanipiiriä Arma Lintula toimi erilaisissa palvelutehtävissä useilla eri toimialoilla. Vaikka sotaveteraanityö oli hänelle uusi ja outokin toimiala, hän kuitenkin perehtyi siihen nopeasti ja saavutti veteraanien keskuudessa suuren

suosion palvelualttiudellaan ja ihmisläheisellä elämäntavallaan. Nämä hänen luonteenpiirteensä saivat aikaan sen, että jokainen tunsii lähellään ystävän asioidessaan mm. piirin toimistossa. Sama oli havaittavissa mm. yhdistyskäynneillä, joita yhdesäkin monesti teimme.

Arma Lintula muistetaan kauan veteraanien ystävänä ja lämmenhenkisenä kanssaihmisenä.

Väinö Vilponiemi

Uno Järvelä 1926-2012

Suomen-poikien johtohahmon, emeritusprofessori Uno Järvelän pitkä ja sisältörikas elämä päättyi 23. tammikuuta 2012. Hän oli syntynyt Tallinnassa 20. kesäkuuta 1926. Kouluvuosinaan Uno Järvelä kiinnostui musiikista, mistä tulikin myöhemmin hänen ammattinsa. Muusikon ura johti pitkälle ja huipentui Järvelän oman oppilaitoksen, nyttemmin Viron Musiikki- ja Teatteriakatemian professorina ja kuorolauluosaston johtajana.

Viron kohtalonvuosina, välttyäkseen joutumasta Saksan armeijaan, Uno Järvelä valitsi ns. kolmannen tien ja tuli Suomeen. Hän oli yksi niistä virolaisnuorukaisista, jotka jatkosodan aikana vuosina pakenivat yli Suomenlahden taistellakseen armeijamme riveissä vapaaehtoisina.

Hän sai sotilaallisen peruskoulutuksensa Porokylässä ja Taavetissa sekä Uudessasaaresa virolaisrykmentti JR 200 krunaatinheitinkomppaniassa (13./JR 200). Uno Järvelä osallistui rykmenttinsä riveissä Kannaksen torjuntataisteluihin kesä-elo-

kuussa Viipurinlahdella ja Vuoksella. Hänet ylennettiin korpraaliksi ja palkittiin ensimmäisten virolaisten joukossa 2. luokan vapaudenmitalilla. Palattuaan Viroon JR 200 lakkauttamisen jälkeen, hän osallistui vielä taisteluihin eteläisellä Tarton rintamalla ja osallistui mm. merkittävään Pupastveren taisteluun.

Järvelä toimi vuodesta 2000 alkaen kuolemaansa saakka Suomen Sotaveteraanien Viron Yhdistyksen puheenjohtajana. Kansalais- ja järjestöansioistaan hänet on Suomessa palkittu mm. SVR RI:llä (2002) ja Suomen Sotaveteraaniliiton kultaisella ansioristillä (2005). Hänen muistelmateoksensa ”Peateema” (suom. Pääteema) julkaistiin Tallinnassa 2008.

Vaikka johtava lipunkantaja onkin nyt poissa, niin Suomenpoikien lippu, johon on kirjoitettu sanat ”Eesti auks tuleviku pandiks! 1944” (suom. Viron kunniaksi tulevaisuuden pantiksi! 1944) liehuu yhä uljaana.

Nyyrikki Kurkivuori

Sotiemme veteraanien kirkkopyhä 20.5. Jämsän kirkossa ja seurakuntakeskuksessa

Tilaisuus alkaa jumalanpalveluksella klo 10 ja jatkuu kunniakäynnillä sankarihaudoilla, ruokailulla ja juhalla. Tiedot ilmoittautumisesta kaupunkilehti Vekkarissa toukokuussa.

Tervetuloa! Jämsän sotaveteraani- ja -invalidiyhdistykset

Pohjois-Savon veteraanien kirkkopyhä Iisalmessa 20.5.2012

Klo 10.00 Messu Iisalmen vanhassa kirkossa
Klo 11.00 Kunniakäynti sankarihaudalla ja seppeleen lasku
Klo 11.30 Ruokailu Iisalmen kulttuurikeskuksessa
Klo 13.00 Päiväjuhla Iisalmen kulttuurikeskuksessa, juhlapuhe kansanedustaja Seppo Kääriäinen

Ilmoittautuminen yhdistyksittäin Pohjois-Savon Sotaveteraanipiiriin. S-posti: pohjois.savo.svp@sotaveteraaniliitto.fi

Kanta-Hämeen seudullinen kirkkopäivä maanantaina 7.5. Hämeenlinnassa

Klo 10.00 juhla jumalanpalvelus Hämeenlinnan kirkko
Jumalanpalveluksen jälkeen juhla lounas ja kirkkokahvit hotelli Aulanko
Klo 13.00 päiväjuhla hotelli Aulanko

Kymenlaaksolaisten sotiemme veteraanien pohjoisen alueen kirkkopäivä torstaina 24.5. Kuusankoskella

Päivän tunnus ”Yhdessä eteenpäin”

Klo 10.00 Messu Kuusankosken kirkko, saarna kenttärövästi Vesa Aure`n
Klo 11.15 Ruokailu Kuusankosken seurakuntakeskus
klo 13.00 Päiväjuhla Kuusankosken kirkko, puhe kenraalimajuri Jukka Pennanen

Ilmoittautumiset yhdistyksittäin 11.5. mennessä Kymenlaakson sotaveteraanipiiriin, puh 0400 655 283.

Sotiemme veteraanien kirkkopäivä 17.5. Kuhmoisten kirkossa

Klo 10.00 Jumalanpalvelus
Klo 11.30 Kunnianosoitus sankarihaudausmaalla
Klo 12.00 Ruokailu
Klo 13.00 Päiväjuhla, juhlapuhujana Kotiseutuneuvos Seppo Unnaslahti. Varusmiessoittokunta.

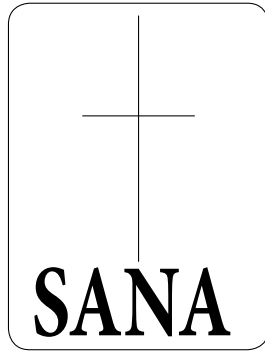
Päijät-Hämäläiset veteraanipiirijärjestöt

Sotiemme veteraanien Keski-Pohjanmaan seutukunnallinen kirkkopäivä Kannuksessa sunnuntaina 27.5.

Klo 10.00 Jumalanpalvelus Kannuksen kirkossa
Kunniakäynti sankarihaudoilla
Klo 11.30 Lounas seurakuntatalolla
Klo 13.00 Päiväjuhla
Juhlatoimikunta

Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin Piirin ja Suomen Sotainvalidiliiton Ruotsin Piirin yhteinen hengellinen päivä on Tukholman Suomalaisessa kirkossa os. Slottsbacken 2 sunnuntaina 20.5. Jumalanpalvelus on klo 11.00, jonka jälkeen soppalounas ja ohjelmaa.

Kutsu matkalle

Tutuksi tullessa kirkko-
vuoden virressä kutsutaan
meitä matkalle Jeesus Nasare-
tilaisen kanssa. Virsi puhut-
telee tulevasta paastonajasta,
matkasta kohti pääsiäisen ta-
pahtumia Jerusalemissa. ”Käy-
käämme nyt Jerusalemiin ja
yhdessä paastotkaamme ja Jee-
susta kärsimystiellä nyt nöy-
rästi seuratakkaamme.” Virsi
58: 1

Jeesuksen kutsu seuraami-
seen on elinikäinen kohti
päämäärää. Elämä on matkal-
la olemista. Sitä on helpompi
katsoa taaksepäin arvioiden.
Nöyryyttä vaatii omien virhei-
den tunnustaminen itselleen
ja Jumalalle.. Joskus muistu-
vat mieleen väärät menette-
lyt lähimmäisiä kohtaan. On
armollista luottaa siihen, että
meille katujille on luvattu an-
teeksianto. Matkalla olemis-
ta kuvataan usein Kristuk-
sen seuraamiseksi. Vapah-
tajan opetus ja teot antavat
meille aineksia jokapäiväiseen
elämään. Matkaoppaina voi-
vat olla myös toisten kristitty-
jen kokemukset. Omasta elin-
kaarestamme voimme nostaa
esiin muistikuvia ihmisistä,
jotka ovat esimerkkeinä meil-
le siitä, mitä on ollut kristitty-
nä eläminen. Kiitos näistä sis-
koista ja veljistä.

Olen lukenut oman har-
tauselämäni rakennuk-
seksi munkki Tuomas Kem-
piläisen kirjaa: Kristuksen
seuraamisesta. Lyhyissä kap-
paleissa pohditaan suhdetta
Jumalaan ja lähimmäisiin. On
osattava arvioida itseään suh-
teessa Jumalaan ja suhteet-
sa kanssakulkijoihin. Itsensä
kanssa sitä joutuu tekemisiin,
kun nöyryty Jumalan edes-
sä itsetutkiskeluun. Tuomas
Kempiläinen ymmärretään
kristilliseksi mystikoksi. Ni-
mitystä voi sanoa melkein ar-
vonimeksi. Mystikko on ot-
tanut kristittynä vaeltamisen
tosissaan. Hän etsii totuutta
Jumalasta ja vaelluksestaan
Kristuksen seuraajana.

Tuomas Kempiläisen ope-
tus on sellaista, jossa ei
vikoja etsitä toisista, vaan löy-
detään sisäisen kamppailun
kohde omasta itsestään. Hän
näkee, että inhimillisen hyvei-
den toteuttaminen omassa elä-
mässä ei useinkaan toteudu.
Tähän tarvitaan kaikkivalti-
aan Jumalan armoa.

Mitä vanhemmaksi täs-
sä tulee, niin sitä enem-
män arvostaa rauhassa elämis-
tä. Tämä merkitsee sitä, ettei
sorru kiistoihin taikka puhu-
maan pahaa toisista ihmisistä.
Tämä aika on liiaksikin
täynnä erilaisia kiistoja. Siksi
saamme olla kannustamassa
hyvään läheisiämme. Tiedäm-
me aivan hyvin, että tarvit-
semme läheisten tukea omas-
sa vaelluksessamme. Yksin
emme ole matkalla, vaan ys-
tävämme Jeesus kulkee kans-
samme rohkaisten meitä hy-
viin tekoihin ja hän antaa lo-
dutuksen ja apunsa vaikeina
hetkinä.

”Jeesus on läsnä myös silloin,
kun kotia varjostaa sairau-
den tumma pilvi. Hän saapuu
raskaalla hetkellä, jolloin kova
isku on kohdannut kotia. Hän
tulee ystävänä, sillä hän tietää
kuinka vaikeata teillä on. Jee-
sus Kristus on pelastusihmei-
den tekijä.”

Tämä ajatus on piispa
Aleksi Lehtoselta, joka
oli sodan aikana Tampereen
piispa ja myöhemmin ark-
kipiispa. Kun on saanut kuun-
nella myöhempien piispojen
kertomusta Tampereella, niin
silloin on mainittu piispanta-
lon kappelissa vietetyn sodas-
sa kaatuneen pojan muistoa.
Siksi piispa Lehtosen sanoissa
on rohkaisua meille vielä kohti
päämäärää kulkeville.

Juhani Husa

Onnittelemme

Kaino Palmroos 100 vuotta

Talvi- ja jatkosodan veteraa-
ni Kaino Palmroos täytti 100
vuotta Uudessakaupungis-
sa 1.2. Hän syntyi Lokalahdel-
la, mutta perhe muutti varhain
Kustaviin.

Varusmiespalvelun hän suo-
ritti laivastossa mm. PL Väi-
nämöisellä. Talvisodassa hän
palveli Helsingin ja Turun lai-
vastoasemien joukoissa tykki-
miehenä mm. Js. Voimalla ja
jatkosodassa Turun laivasto-
aseman joukoissa Ilmatorjun-
nassa tykkimiehenä osin aluk-

silla tai maapatterissa Turun
saaristossa.

Sodan jälkeen Palmroos vil-
jeli Kustavissa kotitilaansa ja
toimi myös metsurina.

Vaimonsa Taimin sairauden
takia he muuttivat Uuteenkau-
punkiin v.1993.

Kaino asuu nyt hoitokoti
Villa Mariassa. Juhlapäivänään
Kaino Palmroosia tuli tapaa-
maan kaksi lastaan, viisi lap-
senlasta ja yhdeksän lasta nel-
jättä polvea.

Arvo Ruonaniemi 100 vuotta

Läppävikaiseksi mieheksi olen
elänyt aika pitkän elämän. Jos
kirjoitat tästä jotain, niin kir-
joita tarina sotakrapulaa kärsi-
västä miehestä, joka löysi Lapin
erämaista rauhan elämälleen.
Näin alkoi juttutuokio Arvo
”Tiera” Ruonaniemen kanssa
hänen 100-vuotisjuhlansa kyn-
nyksellä tammikuussa. Sata
vuotta tuli täyteen 22.1.2012.
Arvo Ruonaniemi oli vuonna
1933 alkaneella RUK:n kurs-
silla 25. Hän oli saanut angii-
nan jälkitautina sydänlihastu-
lehdyn ja joutui sitä myötä
B2-miehenä siviiliin. Arvoa ei
olisi B-miehenä huolittu jatko-
sotaan, mutta hän ilmoittautui
mukaan eikä valitellut vaivoja.
Talvisodan aikana hän suoritti
RUK:n kurssin 45. Jatkosodas-

sa hän oli kenttävartion pääl-
likönä Petsamossa ja Lutol-
la. Kerran partiosta palattuaan
käydessään esikunnassa tapa-
si lääkärin ja pyysi tutkimaan
häntä. Lääkäri kuunteli sydän-
tä ja sanoi, *Piruako sinä täällä
olet. Sinulla on läppävikä*. Hän
sai ensin siirron Rovaniemel-
le ja sieltä Uhtualle divisioo-
nan henkilöstöosastolle. Sodan
lopussa kapteeni Ruonaniemi
huolehti divisioonan muona-
huollon evakuoimisesta Kan-
nakselta. Arvo ”Tiera” Ruona-
niemi tunnetaan myös kairojen
kulkurina ja kaikkien vanho-
jen kultamiesten kaverina. Var-
sinaisen leipätyön Ruonanie-
mi teki lehtimiehenä Raahen
Seudussa, Kalevassa ja Lapin
Kansassa, josta hän jäi eläk-

keelle 1978 ja antautui sitten
lopullisesti kirjailijan uralle.
Arvo ja Eeva-vaimo ovat synty-
neet samana päivänä. 22.1. juh-
littiin siten Arvon 100-vuotis-
ja Eevan 94-vuotispäiviä.

Kalevi Autio

Martti Lamminaho 70 vuotta

Pohjois-Pohjanmaan Sotave-
teraanipiirin toiminnanjohta-
jana vuodesta 1999 toiminut
kapteeni Martti Lamminaho
täytti 70 vuotta 16. helmikuu-
ta. Hän on syntynyt sotavuon-
na 1942 silloisen Oulun läänin
Pyhäjärvellä.

Työuransa Martti Lammin-
aho teki 1964-89 Pohjan Pri-
kaatin palveluksessa Oulussa
toimien kouluttajana, yksikön
vääpelinä ja toimistoupseerina.
Reserviin hän siirtyi paikallis-
komendantin tehtävistä. Vuo-
sina 1990-92 hän toimi rauhan-
turvaajana Golanilla.

Veteraanien järjestötyötä,
mm. III AK:n veteraanien ko-
koontumisia, Martti Lammin-
aho oli vastuullisesti tukemas-
sa heti reserviin siirryttyään.
Oulussa 1998 vietetyn sotave-
teraanikuorojen laulujuhlan
pääsihteerinä hän hankki kan-
nukset alkavalle työnsä sota-
veteraanipiirissä. Hänen toi-
mikaudellaan on piirin asioita
hoidettu mallikkaasti. Yhdis-

tyksiin on kauttaaltaan saatu
toimijoiksi nuoremmat voimat.
Veteraanijärjestöjen yhteisten
kirkkopäivien järjestämisessä
ja yhteisen varainhankinnan
järjestelyissä on Martti Lam-
minaholla ollut keskeinen ase-
ma.

Vuonna 2005 Martti Lam-
minaho sai jalkaväenkenraa-
li Adolf Ehrnroothin rahaston
palkinnon tunnustuksena ve-
teraanien hyväksi pitkäaikai-
sesti ja ansiokkaasti tekemäs-
tään työstä. Sotaveteraaniliit-
to palkitsi hänet ansioristillään
vuonna 2009.

Aarno Strömmer

Sylvi Ilomäki 100 vuotta

Eläinlääkintälottana eli ”konilottana” hevosten kenttä-sairaalassa jatkosodan aikana Äänislinnassa ja Aunuksessa kolme vuotta toiminut Sylvi Ilomäki täytti 100 vuotta 8.1. Jyväskylässä Sotainvalidien palvelutalo Telkänpesässä. Hevoslotan tehtävä sopi erin-

omaisesti Multialla syntyneelle maalaistalon tyttärelle. Lukuisat ystävät muistivat vielä pirtteä ja reipasta Sylviä erilaisin muisteloin ja lahjoin. Lahjaksi hän sai mm. aidon aisakellon. Vielä viime kesään saakka hän asui yksin kerrostalossa Jyväskylän keskustassa. Elämäntyönsä sodan jälkeen Sylvi teki keittäjänä ja emäntänä eri laitoksissa ja ravintoloissa. Iloa elämään tuovat sisarusten lapset perillisineen sekä Palvelutalo Telkänpesän erinomaiset hoitajat ja yhteishenki. Sylvi on sekä Jyväskylän Sotaveteraaniry:n että Rintamanaisten Liiton Keski-Suomen Kerhon jäsen.

Teksti: Kari Korhonen
Kuva: Marjatta Linna

Elis Isomaa 100 vuotta

Elis Isomaa syntyi 24.2.1912 Yhdysvalloissa Minnesotassa, josta perhe muutti 1920-luvun alussa Ouluun. Ylioppilaaksi Isomaa kirjoitti 1933 ja valmistui metsänhoitajaksi 1937. Sotilasarvoltaan hän on yliluut-

nantti. Hänelle on myönnetty VR 4 ja VR 4 tlk sekä ylimetsänhoitajan arvonimi.

Sodan jälkeen Isomaa työskenteli metsähallituksen palveluksessa metsien inventointi- ja suunnittelutehtävissä, arvioimistoimiston johtajana ja metsätalouden tarkastajana. Eläkkeelle hän jäi 1975.

Eläkkeelle jäätyään Isomaa on innostanut vapaussoturien avustaminen ja henkisen perinnön vaaliminen. Vapaussodan Pohjois-Pohjanmaan perinneyhdistys ry on ollut ja on edelleen Isomaan harrastus ja huolenpidon kohde.

Unto Antikainen

Jaakko Mäki-Leppilampi 100 vuotta

Kannuksen vanhin asukas, sotainvalidi ja -veteraani Jaakko Mäki-Leppilampi syntyi Kannuksen Eskolassa kylässä 22. tammikuuta 1912 kymmenlapsiseen perheeseen. Työhommissa hänen piti olla ajan tavan mukaan jo nuoresta pitäen. Monipuolinen urheilu myös kuului nuoren miehen harrastuksiin.

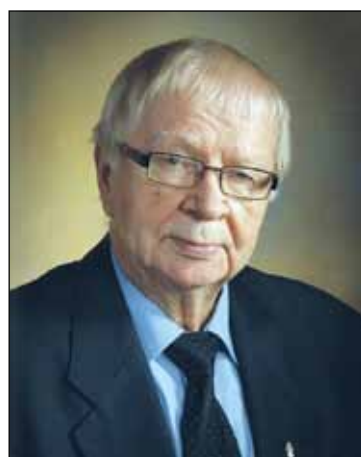
Sodassa hän palveli JR24 ja JR 9 riveissä pikakiväärimehenä Karjalan kannaksella, Värtsilässä ja Syvärillä. Sota jätti

jälkensä, hänen vasen silmänsä sokeutui kranaatin sirpaleesta Homoravitsassa vuonna 1941.

Sodan jälkeen Mäki-Leppilampi toimi sekä yrittäjänä että palkkahommissa. Tällä hetkellä Jaakko asuu syntymäpitäjässään kuntoutuskoti Kitinkannuksessa. Toivotamme kunniakan-salaiselle terveyttä ja rauhaisia elämän ehtoopuolen päiviä sekä Taivaan Isän siunausta.

Taisto Patama
Kuva: Outi Yli-Arvo

Antti Henttonen 90 vuotta

Päätoimittaja, opetusneuvos Antti Henttonen täyttää 90 vuotta 3.3. Helsingissä.

Antti Henttonen syntyi Karjalan kannaksella Antreassa ja valmistui opettajaksi 1946. Vuodesta 1953 lähtien hän työskenteli päätoimittajana Opettajain Lehdessä ja OAJ:n Opettaja-lehdessä 1984 tapahtuneeseen eläkkeelle siirtymiseensä saakka. Tehtävässään hän osallistui aktiivisesti koulujärjestelmämme uudistamiseen ja opettajajärjestöjen yhdistämiseen. Hänet tunnetaan myös kouluissa yli puoli vuosisataa kestäneen Hyvän toveruuden eli Hymykilvan isänä.

Toimensa ohessa sekä eläkevuosinaan Antti Henttonen on

ollut paikallis- sekä valtakunnan tason luottamustehtävissä lehtimies-, karjalais- ja veteraani- ym. kansalaisjärjestöissä sekä seurakuntatyössä. Hän on Vuoksen säätiön hallituksen kunniapuheenjohtaja, Antrea-Seuran, Aikakauslehden-toimittajain Liiton ja Helsingin Suomalaisen Klubin kunniajäsen, Helsingin reserviupseeri-piirin seniorikerhon kunniaveteraani ja Rajavartiolaitoksen kunniarajajääkäri.

Eläkevuosina hän on ollut tuottelias tietokirjailija, jonka aihepiireinä ovat olleet lähinnä koulu, sotiemme historia sekä veteraani- ja kotiseutuperinne.

Sotaveteraanien järjestötoimintaan Antti Henttonen on osallistunut neljännesvuosisadan ajan. Tällä hetkellä hän toimii liiton hallituksen varajäsenenä ja Sotaveteraani-lehden toimitusneuvoston jäsenenä. Hän on kirjoittanut useita sävellettyjä veteraanilauluja, mm. liittomme 40-juhlavuoden sävellyskilpailun kohteena olleen Tammenlehvälaulajien testamentti -laulun. Sotaveteraaniliiton vuoden 1997 juh-lakirja Yhdessä kestämmme on

Antti Henttosen toimittama. Liitto on palkinnut hänet kultaisella ansioristillään 2006.

Viime syyskaudella hän toimi Raha-automaattiyhdistyksen toteuttaman valtakunnallisen Pidetään huolta -vapaaehtoistyökampanjan suojelijana.

Antti Henttonen osallistui talvi- sekä jatkosotaan. Talvisodassa hän kävi Antrean suojeluskuntanuorukaisten mukana vartio- ja desantintorjuntatehtävien ohella rintamakomennuksilla Summassa ja Äyräpäässä. Jatkosodassa hän palveli asemasodan ajan lähettialiupseerina Rajajääkäripataljoona 4:ssä Syvärin takaisessa sillanpäässä sekä kivääriryhmän johtajana torjunta- ja viivytys-taisteluissa Syväriltä Salmiin. Upseerikoulun hän kävi syyskesällä ja syksyllä 1944. Sotilasarvoltaan hän on luutnantti.

Merkkipäivää hän viettää perhepiirissä.

Päivänsankaria voi muistaa kartuttamalla Sotaveteraaniliiton 50-vuotisjuhlavuoden perinnerahaston tiliä, Helsingin Op, FI36 5541 2820 0099 35

Aarno Strömmer

Sotiemme veteraanien seutukunnalliset kirkkopäivät jatkuvat

Viime vuonne järjestettiin 33 seutukunnallista kirkkopäivää. Niihin osallistui yli 10 000 henkilöä. Veteraanivastuu antoi avustusta näiden tilaisuuksien järjestämiseen sekä päiville tehtyihin yhteismatkoille 113 000 euroa.

Alustavan tiedon mukaan tämän vuoden seutukunnallisia kirkkopäiviä järjestetään 34 paikkakunnalla. Sotaveteraanilehti julkaisee järjestäjän antaman ilmoituksen kirkkopäivästä.

Sotiemme veteraanien seutukunnalliset kirkkopäivät 2012

11.3. Etelä-Karjala	Imatra	5.8. Pohjois-Pohjanmaa	Haapajärvi	6.9. Suur-Savo	Mikkeli
7.5. Kanta-Häme	Hämeenlinna	8.8. Etelä-Pohjanmaa	Kurikka	8.9. Uusimaa-Helsinki	Vantaa
17.5. Päijät-Häme	Kuhmoinen	8.8. Pirkka-Häme	Mänttä	8.9. Pohjois-Karjala	Juuka
20.5. Keski-Suomi	Jämsä	8.8. Lappi	Ylitornio	9.9. Pohjois-Savo	Suonenjoki
20.5. Keski-Suomi	Jyväskylä	9.8. Kymi	Kotka	11.9. Etelä-Pohjanmaa	Kuortane
20.5. Pohjois-Savo	Iisalmi	12.8. Keski-Suomi	Leivonmäki	16.9. Pohjois-Pohjanmaa	Muhos
20.5. Ruotsi	Tukholma	19.8. Keski-Suomi	Pihlajavesi	16.9. Keski-Suomi	Viitasaari
24.5. Kymi	Kuusankoski	26.8. Etelä-Karjala	Luumäki	23.9. Keski-Suomi	Lievestuore
27.5. Keski-Pohjanmaa	Kannus	29.8. Kainuu	Kajaani	27.9. Vaasan seutu	Vöyri
27.5. Södra	Vantaa	2.9. Suur-Savo	Joroinen	14.10. Keski-Suomi	Kyyjärvi
6.6. Lappi	Posio	2.9. Varsinais-Suomi	Pöytyä		
13.6. Satakunta	Harjavalta	5.9. Lappi	Utsjoki		

Veteraanien etuuksia vuonna 2012

Suomen sotien 1939 – 1945 sotainvalideilla sekä rintamaveteraaneilla on laeissa ja asetuksissa säädetty oikeus saada valtion varoin eräitä erityisetuksia. Osin niiden saantiin ovat oikeutettuja myös eräissä sotaan liittyvissä tehtävissä palvelleet henkilöt sekä vuosien 1945 – 1952 miinanraivaajat.

Erityisetuksia rintamaveteraaneille ja heihin rinnastetuille henkilöille myönnetään myös kuntien ja seurakuntien varoin.

Julkisyhteisöjen antamaa tukea täydentävät säätiöiden ja yhteisöjen rintamaveteraaneille myöntämät avustukset.

VR-liikenteen, linja-autoliikenteen ja Finnairin lentojen matkalippujen hinnoista ei myönnetä rintamaveteraaneille erityisalennuksia, koska he kaikki saavat niitä vastaavia eläkeläis- ja ikälennuksia.

Seuraavassa kerrotaan perus- ja viitetietoja edellä tarkoitetuista etuuksista.

Rintamaveteraanien tunnukset

Rintamaveteraaneille myönnettyjä tunnuksia ovat

- rintamasotilastunnus (miehille)
- rintamapalvelustunnus (naisille)
- rintamatunnus (rintamalinnoittajille)

– ulkomaalaisen rintamasotilastunnus (ulkomaalaisille vapaaehtoisille).

Kaikkien näiden tunnusten hakuaika päättyi 31.12.1994.

Myönnetystä tunnuksesta on merkintä sotilaspassin ja esim. kuvallisessa Kela-kortissa, jossa on iso R-kirjain kortin kääntöpuolella. Jos näitä asiakirjoja ei ole, rintamasotilastunnuksen olemassaolon voi varmistaa Puolustusvoimien aluetoimistoista ja rintamapalvelustunnuksen veteraanilautakunnasta.

Rintamalisä

Rintamalisä maksetaan henkilölle, jolle on myönnetty jokin rintamaveteraanien tunnus sekä henkilölle, jolle Sota-arkisto on antanut todistuksen osallistumisesta miinanraivaukseen 1945 – 1952. Rintamalisää maksetaan myös ulkomaille.

Rintamalisä on 47,55 euroa kuukaudessa. Rintamalisä on verotonta tuloa.

Vuoden 2011 päättyessä rintamalisää sai 44 641 henkilöä, joista miehiä 27 538 ja naisia 17 103.

Ylimääräinen rintamalisä

Ylimääräistä rintamalisää maksetaan henkilölle, joka saa sekä rintamalisää että kansaneläkettä. Ylimääräinen rintamalisä on 25 – 45 prosenttia hänen kansaneläkkeensä 98,32

euroa ylittävästä osasta. Etuus on verotonta tuloa. Kun hakijalla ei ole lainkaan muita eläkejä, jotka vähentäisivät ylimääräistä rintamalisää, hänelle maksetaan suurin mahdollinen rintamalisä.

- yksin asuvalle 229,64 € / kk
- parisuhteessa asuvalle 198,69 € / kk

Vuoden 2011 päättyessä ylimääräistä rintamalisää sai 22 521 henkilöä, joista miehiä 12 973 ja naisia 9548.

Kuntoutus

Rintamaveteraanien kuntoutuslain nojalla kuntoutusta voi saada henkilö, jolle on myönnetty rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus.

Suomessa asuva veteraani hakee kuntoutukseen asuinkuntansa terveyskeskuksen tai -viraston kautta. Hakemukseen on liitettävä lääkärinlausunto hakijan terveydentilasta. Todistusta ei tarvita, jos hakija on pysyvässä hoitosuhteessa terveyskeskukseen. Hakemuksen voi tehdä veteraanin puolesta myös omainen tai sosiaali- ja terveysviranomais. Kuntoutusta annetaan myös henkilölle, joka asuu palvelu-, hoito- tai hoivakodissa. Päätös pitkäaikaishoidosta ei poista oikeutta kuntoutukseen.

Kunnan terveyslautakunta tai sen määräämä viranomainen valitsee kunnan saaman määrärahan rajoissa kuntoutukseen pääsevät henkilöt. Kuntoutusta voidaan antaa laitostuntoutuksena tai avokuntoutuksena, jota ovat päivä- ja kotikuntoutus sekä yksittäiset fysio- tai muun terapian hoitosarjat. Jalkahoitoa voidaan antaa pelkkänä avokuntoutuksena.

Vuoden 2005 asetuksen mukaan silloin, kun veteraanilla oleva vamma tai sairaus ei aiheuta hänelle toimintakyvyn häiriöitä, laitostuntoutusjakson pituus on enintään 10 vuorokautta. Tarveharkintaan perustuen voi veteraanin kuntoutusjakso laitoksessa olla edelleen jopa neljä viikkoa.

Päiväkuntoutusta voidaan antaa enintään 10-20 päivää sekä muuta avokuntoutusta 20-30 käyntikertaa kalenterivuodessa rintamaveteraanin kuntoutustarpeesta riippuen.

Avokuntoutusta voidaan toteuttaa toimintakykyluokkaan III kuuluvan veteraanin osalta

Toimintakykyluokat

Toimintakykyluokka I

Vaikea fyysinen ja/tai psyykinen toimintakyvyn häiriö. Veteraani on osittain tai jatkuvasti riippuvainen toisen henkilön avusta.

Toimintakykyluokka II

Fyysisen ja /tai psyykinen toimintakyvyn lievä tai korkeintaan keskivaikea häiriö. Veteraani on pääosin omatoiminen, mutta tarvitsee jonkin verran apua päivittäisissä toiminnoissa.

Toimintakykyluokka III

Kuntoutustarpeen taustalla on normaali ikääntyminen. Veteraanit ovat omatoimisia. Sairaudet ovat lääkityksen ja hoidon osalta tasapainossa.

Rintamalisän saajien ikäjakauma

Ikäryhmä	Saajat
Yhteensä	44 641
77 v	2
78 v	8
79 v	64
80 v	214
81 v	412
82 v	773
83 v	1 220
84 v	1 892
85 v	3 412
86 v	6 857
87 v	6 114
88 v	5 689
89 v	4 616
90 v	3 968
91 v	3 140
92 v	1 857
93 v	1 480
94 v	1 017
95 v	689
96 v	485
97 v	301
98 v	194
99 v	117
Yli 99 v	120

esimerkiksi siten, että hän saa 2 x 10 hoitokerran sarjan. Vastaavasti toimintakykyluokkaan I ja II kuuluvan veteraanin avokuntoutus voidaan toteuttaa 3 x 10 tai 2 x 15 hoitokerran sarjoina. Tällöin kuntoutus jakautuu pitkälle aikavälille ja kuntoutuksen vaikuttavuus paranee.

Aviopuoliso voi olla kuntoutuksessa yhdessä samaan aikaan ja samassa kuntoutuslaitoksessa veteraanin kanssa 10 vuorokautta. Jos veteraanilla on sellainen vamma tai sairaus, joka aiheuttaa toimintakyvyn häiriöitä voi aviopuoliso osallistua samanaikaisesti kuntoutukseen 14 vuorokauden ajan. Yhteisen kuntoutustarpeen ja tarkoituksenmukaisuuden ratkaisee kunnissa veteraanikuntoutusvalinnoista vastaava henkilö.

Ulkomailla asuvien veteraanien hakemukset käsitellään Valtiokonttorissa.

Valtiolta kunnille jaettava kuntoutusmääräraha on 23 917 518 euroa vuonna 2012 ja se maksetaan kunnille niissä asuvien veteraanien määrän mukaisesti. Kuntoutukseen oikeutettujen määrä on 37 575 ja määräraha on 636,53 euroa/veteraani vuonna 2012.

Kansaneläkelaitos maksaa kuntoutettavalle rintamaveteraanille ja hänen kanssaan kuntoutuksessa olleelle avio- puolisolalle matkasta aiheutuneet tarpeelliset matkakustannukset kokonaisuudessaan.

Veteraanin puolisoilla ei ole oikeutta avo- eikä päiväkuntoutukseen.

Veteraanin leskellä ei ole kuntoutusoikeutta veteraanikuntoutuksen kautta.

Hammashoito

Henkilö, jolle on myönnetty rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus, sekä henkilö, jolle Sota-arkisto on antanut todistuksen osallistumisesta miinanraivaukseen 1945 - 1952, on oikeutettu saamaan korvausta Kelan kautta maksamistaan suun ja hampaiden hoidon kustannuksista.

Korvaukset ovat:

Hammashoidosta 60 % Kelan taksan mukaisesta määrästä.

Suun ja hampaiden tutkimuksesta, ehkäisevästä hoidosta sekä protetiikkaan liittyvästä yksityisen hammaslääkärin tai erikoishammasteknikon klinisistä työstä korvataan 100 % ja proteesien teknisestä työstä 50 % korvaustaksan mukaisesta määrästä.

Erikoishammasteknikon suorittama kokoproteesihoito korvataan hammaslääkärin lähteen perusteella.

Korvausta saa myös hammaslääkärin määräämien labo-

Kuntoutusjaksot

Laitostuntoutus	10 vuorokautta 2-4 viikkoa	toimintakykyluokka III toimintakykyluokka I-II
-----------------	-------------------------------	---

Aviopuolisolla ei ole subjektiivista oikeutta kuntoutukseen, vaan yhteisen kuntoutusjakson tulee olla veteraanin kuntoutuksen kannalta tarkoituksenmukaista. Tavoitteena voi olla veteraanin kotona selviytyminen tukemalla hoitavan avio- puolison jaksamista. Avio- puolisoilla ei ole oikeutta päivä- eikä avokuntoutukseen.

Avokuntoutus		
Päiväkuntoutus	10 päivää 20 päivää	toimintakykyluokka III toimintakykyluokka I-II
Avokuntoutus	20 käyntikertaa 30 käyntikertaa	toimintakykyluokka III toimintakykyluokka I-II

Avokuntoutusta on mahdollista antaa myös veteraanin kotona (kotikuntoutus). Kotikuntoutuksella tarkoitetaan silloin veteraanin kotona tai kodinomaisissa olosuhteissa, kuten palvelutalossa annettavaa kuntoutusta. Avokuntoutuksena on mahdollista antaa myös pelkkää jalkojenhoitoa.

Valtion kuntoutusmäärärahoilla tapahtuvasta kuntoutuksesta ei veteraanille ja hänen puolisolleen aiheudu kustannuksia.

ratorio- ja röntgentutkimusten sekä lääkkeiden sekä korvatta-
vaan hammashoitoon liittyvi-
en kuljetusten kustannuksista.

Korvausta ei makseta kus-
tannuksista, jotka ylittävät Kel-
an vahvistaman taksan mu-
kaisen määrän. Tämän vuoksi
omavastuusuuden selvittämi-
seksi on etenkin ennen suuria
hoitotoimenpiteitä syytä ottaa
selko siitä, paljonko hoidosta
jää potilaan maksettavaksi.

Korvaus saadaan joko suora-
korvauksena hoitopaikassa tai
korvaushakemus toimitetaan
Kelalle viimeistään 6 kuukau-
den kuluttua maksun suoritta-
misesta,

Kelan korvauksia ei saa jul-
kisen terveydenhuollon kus-
tannuksista, esim. terveystes-
tissä suoritettua hammas-
hoidosta.

Ruotsissa annettu hammas-
hoito korvataan enintään sii-
hen määrään saakka, joka olisi
korvattu, jos hoito olisi annettu
Suomessa. Korvauksen maksaa
Kela.

Ulkomailla asuva rintamave-
teraani saa yksityishammaslää-
kärin Suomessa antaman hoi-
don maksuista korvausta suo-
raan Kelan toimistosta.

Lääkealennus

Henkilö, jolla on rintamasoti-
las-, rintamapalvelus- tai rin-
tamatunnus tahi Sota-arkiston

Käyttövara pitkäaikaisessa laitoshoidossa

Asiakkaan käyttövara on 1.1.2012 lähtien vähintään 99 euroa
kuukaudessa. Se lasketaan nettotuloista, joista on vähennetty
laissa säädetty vähennykset (maksulain 10 c §).

Jos laitoshoidossa on suurempituloinen puoliso, maksu voi
olla enintään 42,5 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista
kuukausituloista. Hoidettavan henkilön ja hänen puolison-
sa käyttöön jää siten yhteensä 57,5 prosenttia heidän yhteen-
lasketuista tuloistaan. Hallituksen esityksen mukaan on per-
heen sisäinen asia, millä tavalla tämä jäävä osuus jaetaan puo-
lison välillä.

antama miinanraivaajatodis-
tus, saa kaikissa apteekeissa 10
prosentin alennuksen lääkkei-
den hinnoista. Alennusta ei an-
neta lääkkeistä, jotka ovat sai-
rausvakuutuslain mukaan eri-
tyiskorvattavia, merkittävistä
ja kalliista peruskorvattavista
lääkkeistä eikä sairausvakuu-
tuslaissa tarkoitettua vuotuisen
omavastuun ylittävältä osalta.
Oikeus alennuksen saamiseen
selvitetään esittämällä kuvalli-
nen Kela-kortti, jossa on R- tai
MR-tunnus tahi sotilaspassi tai
muu asiakirja tunnuksen saa-
misesta. Lääkealennus on hen-
kilökohtainen eikä sitä saa esi-
merkiksi perheenjäsenten lääk-
keistä.

Ulkomaalaisen vapaaehtoisen rintama-avustus

Suomen sodissa 1939-1945 va-
paaehtoisesti palvellelle ulko-

maalaiselle rintamasotilalle,
joka asuu Virossa tai muualla
entisen Neuvostoliiton alueella
vaikeissa taloudellisissa olois-
sa taikka asuu pysyvästi Suo-
messa, voidaan hakemukses-
ta myöntää rintama-avustusta.
Ulkomaalaisella rintamasoti-
laalla tarkoitetaan tässä henki-
lää, jolle on myönnetty ulko-
maalaisen rintasotilastunnus tai
joka täyttää tunnuksen myöntä-
misedellytykset. Kertakorvauk-
sena myönnettävän avustuksen
määrä vuonna 2012 on 540 eu-
roa. Avustuksen myöntää hake-
muksesta Valtiokonttori.

Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden kuntoutus

Vuonna 1997 annetun lain
mukaan voivat 1939 – 1945
tai niiden jälkeen eräissä Suo-
men sotiin liittyvissä tehtävissä
palvelleet henkilöt, (joille So-
ta-arkisto on myöntänyt todis-
tuksen palvelusta) hakea kun-
toutusta Valtiokonttorin kaut-
ta. (Todistuksen hakuaika on
päättynyt 31.12.2004).

Partisaani-iskujen uhrik-
si joutuneiden ja karjan evaku-
ointitehtäviin osallistuneiden
miesten kuntoutusoikeuden
hakeminen päättyi 31.12.2006.
Henkilöt, joille todistus on
myönnetty voivat hakea kun-
toutusta Valtiokonttorin kautta.

Laitoskuntoutusjakso voi-
daan Valtiokonttorin harkin-
nan mukaan jakaa myös avio-
puolison kanssa.

Kuntoutus rahoitetaan Ra-
ha-automaattiyhdistyksen
tuottovaroista. Vuodelle 2012
on varattu 3,5 miljoonaa euroa,
jolla voidaan kuntouttaa noin
1 700 henkilöä.

Hautausmaksut

Vuoden 2004 alusta voimaan
tulleen hautaustoimilain mu-
kaan evankelis-luterilaisen
kirkon seurakuntien ja seura-
kuntayhtymän hautausmaat
ovat yleisiä hautausmaita. Niil-
lä hautaustoimessa perittävi-

en perusteiden tulee olla samat
kaikille. Laissa on kuitenkin
poikkeussäännös, jonka nojalla
seurakunta tai seurakuntayh-
tymä voi myöntää kokonaan tai
osittain vapautuksen hautaus-
toimesta perittävistä maksuis-
ta, jos vainaja on ollut rintama-
veteraani, tai siihen rinnastet-
tavasta syystä. Maksuvapautus
voi koskea myös edellä tarkoi-
tetun henkilön puolisoa.

Valtiokonttori maksaa hauta-
usapua, jos sotainvalidille vah-
vistettu työkyvyttömyysaste oli
vähintään 20 prosenttia. Vete-
raanilla, jolla ei ole sotainvalidi-
teettia, ei hautausavustusta ole.

Kuntien etuudet veteraaneille

Lukuisat kunnat myöntävät
rintamaveteraaneille talousar-
vioon otetuina määrärahoihin eri-
tisetuusia.

Kuntakohtaisia etuuksia
ovat muun muassa terveyskes-
kuskäyntien, joukkoliikenteen
käytön ja ajoneuvon pysäköin-
nin maksuttomuus sekä avus-
tukset hammashoidon ja sil-
mälasiensa hankkimiseen. Tie-
toja näistä etuuksista saa oman
kunnan sosiaalitoimesta ja pai-
kallisesta veteraaniyhdistyk-
sestä.

Sotaveteraaniin ja -piirien kautta haettavat avustukset

Vähävarainen, ylimääräis-
tä rintamalisää saava, Suomen

Sotaveteraaniin jäsenyh-
distykseen kuuluva veteraani,
hänen puolisonsa tai veteraa-
nin leski voi hakea taloudellis-
ta avustusta Sotaveteraaniin
tai Sotaveteraaniinpiirien kaut-
ta. Hakemukseen on liitettävä
verotodistus tai Kelan todis-
tus ylimääräisestä rintamali-
sästä sekä kuitit niistä kuluis-
ta, joihin avustusta haetaan.
Avustuksia myönnetään lää-
ke- ja hoitokulujen omavas-
tuusuuksiin, apuvälineisiin ja
kotona asumista tukeviin ko-
din muutostöihin. Avustuksen
suuruus on keskimäärin noin
200 – 700 euroa riippuen ku-
luista ja hakijan varallisuudes-
ta. Avustusta voi saada Sotave-
teraaniin perinne- ja tuki-
säätiön ja Sotavahinkosäätiön
ja Eileen Starckjohann ja Thel-
ma Starckjohann-Bruun sääti-
ön, Kaatuneiden Muistosäätiön
myöntämistä varoista tai vete-
raanikeräyksen tuotosta. Ha-
kemuksia saa piireistä, yhdis-
tyksistä tai internet-sivuiltam-
me www.sotaveteraaniinliitto.fi, josta löytyvät myös tarkem-
mat ohjeet avustusten myön-
tämiseksi. **Hakemukseen on
merkittävä selkeästi hakijan
tiedot sekä tilinumero on il-
moitettava IBAN-muodossa,
Ns. vanhoilla tilinumeroilla ei
avustusta voida maksaa.**

Anni Grundström

Veteraanilisä

Veteraanilisä kuuluu niille veteraaneille, jotka saavat Kelasta
ylimääräistä rintamalisää sekä korotettua tai ylintä eläkettä
saavan hoitotukea.

Hakemuksia ei tarvita, koska lisän maksamisen edellytykset
ovat Kelan tiedossa. Lisä perustuu vammaisuuksista annet-
tuun lakiin, ja se maksetaan osana eläkettä saavan hoitotukea.

Veteraanilisän määrä on **52,09 e/k**. Se on verotonta. Se ei
pienennä eläkkeensaajan asumistukea.

Lisä maksetaan myös laitoshoidossa olevalle veteraanille,
mutta se otetaan huomioon pitkäaikaishoidon maksussa, jon-
ka laitos tai kunta perii veteraanilta.

Takuueläkkeen määrä

Täysi takuueläke on **713,73 e/kk**. Sen voit saada vain silloin,
kun sinulla ei ole lainkaan muita eläkkeitä.

Takuueläkkeen suuruuteen vaikuttavat kaikki muut eläk-
keesi Suomesta ja ulkomailta. Ne vähennetään takuueläkkeen
täydestä määrästä sataprosenttisesti. Eläkkeisiin luetaan mu-
kaan myös esimerkiksi leskeneläkkeet ja tapaturmaeläkkeet.
Laissa takuueläkkeestä on tarkka luettelo siitä vähennettävistä
eläkkeistä.

Takuueläkettä eivät sen sijaan pienennä eläkettä saavan hoi-
totuki, rintamalisät eikä eläkkeen lapsikorotus.

Takuueläkettä eivät pienennä ansiotulot, pääomatulot eikä
omaisuus. Myöskään omaishoidon tuki ei vaikuta sen mää-
rään.

Liiton kautta maksetut avustukset vuonna 2011 Taloudellista tukea sai yhteensä 713 henkilöä.

Piiri	Yht. EUR
01 Etelä-Karjalan Sotaveteraaniipiiri	3200,00
02 Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraaniipiiri	31700,00
03 Helsingin Seudun Sotaveteraaniipiiri	18100,00
04 Kainuun Sotaveteraaniipiiri	6600,00
05 Kanta-Hämeen Sotaveteraaniipiiri	15350,00
06 Keski-Pohjanmaan Sotaveteraaniipiiri	9400,00
07 Keski-Suomen Sotaveteraaniipiiri	44250,00
08 Kymenlaakson Sotaveteraaniipiiri	16550,00
09 Lahden Sotaveteraaniipiiri	13950,00
10 Lapin Sotaveteraaniipiiri	10800,00
11 Pirkanmaan Sotaveteraaniipiiri	20250,00
12 Pohjois-Karjalan Sotaveteraaniipiiri	24750,00
13 Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraaniipiiri	28000,00
14 Pohjois-Savon Sotaveteraaniipiiri	20050,00
15 Satakunnan Sotaveteraaniipiiri	17750,00
16 Suur-Savon Sotaveteraaniipiiri	9950,00
17 Södra Finlands Krigsveterandistrikt	3700,00
18 Uudenmaan Sotaveteraaniipiiri	42650,00
19 Vasa Krigsveterandistrikt - Vaasan Sotaveteraaniipiiri	7230,00
20 Varsinais-Suomen Sotaveteraaniipiiri	26350,00
Yhteensä	370580,00

Veteraani-projekti 2012

Suomen Sotaveteraaniliiton, Valtiokonttorin ja kuntien yhteinen Veteraani-projekti 2012 käynnistyi yhteisellä tapaamisella 11.tammikuuta Helsingissä.

Projektissa on mukana Salo, Kotka, Eksote (Lappeenrannan sosiaali- ja terveydenhuoltopiiri) Viitasaari ja Heinävesi, sekä alueen sotaveteraaniyhdistyksen edustaja.

Mukana olevat paikkakunnat ovat hallinnoltaan ja veteraanimääriltään erilaisia.

Miksi tämä projekti?

Useampana vuotena on todettu kuntoutusmäärärahojen riittämättömyys kunnissa. Onpa jossakin sanottu, että kunnat eivät hoida veteraani-

kuntoutusta riittävän hyvin ja tehokkaasti. Tämän projektin aikana seuraamme yhteistyössä asioiden etenemistä siitä, kun veteraanin kuntoutushakemus tulee kunnan työntekijälle. Valitettavasti nyt näyttää siltä, että esim. Eksoten alueella, Salossa ja Kotkassa on jouduttu siirtämään kuntoutushakemuksia vuodelta 2011 jo niin paljon, että uusien kuntoutushakemusten käsittely on lähinnä niiden siirtämistä syksyyn tai ensi vuoteen. Viitasaarella hoidettiin viime vuoden kuntoutuksen ulkopuolelle jääneet rahoittamalla heidän kuntoutuksensa paikkakunnalla järjestetyllä konsertin tuotolla. Kuntien työnteki-

jöitä ei siis voida syyttää asioiden hoitamattomuudesta, vaan kysymyksessä on yksinkertaisesti määrärahojen riittämättömyys.

Seuraamme myös veteraanin kuntoutushakemuksessa olevaa toivetta laitostuntoutuksesta tai avokuntoutuksesta. Toivehan on muuttunut usein juuri laitostuntoutuspäätöksissä siten, että veteraani on saanut maksusitoumuksen avokuntoutukseen. Päätös on perusteltua niissä tapauksissa joissa on kysymys esim. liikuntakykyä ylläpitävästä kuntoutuksesta. Kunta kilpailuttaa avokuntoutuksen palveluntuottajat. Nyt on tullut esille se, että jos paikkakunnalla ei ole kuin yksi palvelun-

Rintamaveteraanien kuntoutusrahojen seuranta 2012

Kunta	kuntoutukseen oikeutettujen määrä 2012	vuodelta 2011 siirtyneet hakemukset	uusia hakemuksia 2012	määräraha 2012
Parikkala	74	11	59	47 103,03
Rautjärvi	54	2	40	34 372,48
Ruokolahti	86	0	60	54 741,36
Taipalsaari	43	0	11	27 370,68
Lappeenranta	790	50	284	502 856,67
Lemi	23	0	2	14 640,13
Luumäki	85	2	13	54 104,83
Savitaipale	48	5	15	30 553,32
Kotka	597	150	15	380 006,87
Salo	369	12	93	234 878,62
Heinavesi	44	0	13	28 007,21
Viitasaari	66	14	30	42 010,81

tuottaja, hinnat voivat lähestyä jo laitostuntoutusjaksoa. Joten avokuntoutus ei ole aina se edullisin kuntoutusmuoto. Toinen eteen tuleva kysymys on siinä, miten haja-asutusalueella voidaan avokuntoutusta toteuttaa joskus pitkien välimatkojen vuoksi.

Projektissa kuullaan myös kuntien työntekijöitä. He joutuvat vastaamaan kysymyksiin miksi isäni/äitini ei pääse kuntoutukseen ja miksi kuntoutuspäätös viipyy. Heillä kuitenkin on halu ja tahto hoitaa työnsä veteraanikuntoutuksen parissa mahdollisimman hyvin veteraanin toiveet huomioiden. Projektin aikana haastatellaan myös veteraaneja heidän kuntoutuskokemuksistaan ja toiveistaan.

Tavoitteena on loppuraportti, jossa ilmenee päivitetty kokonaisuus veteraanien kuntoutuksesta

ja siihen vaikuttavista tekijöistä niin kunnan kuin veteraaninkin näkökulmasta. Loppuraportti tehdään syksyllä 2012 ja se toimitetaan päättävälle taholle tiedoksi.

Toivottavaa olisi, että Suomen Sotaveteraaniliitto saisi myös muilta kunnilta vastaavia päivitettyjä tietoja vaikka tässä projektissa ei olekaan mukana kuin pieni otos.

Tavoitteena on, että näin pystyisimme vaikuttamaan siihen, että veteraanikuntoutus hoidettaisiin valtion kuntoutusmäärärahojen turvin sille kuuluvalla tasolla siten, että kuntoutukseen haluavat ja sitä tarvitsevat veteraanit saisivat kuntoutusjaksonsa ilman nykyistä ”arpapeliä” siitä, riittävätkö määrärahat vai eivät.

Anni Grundström

Laitostuntoutus – avokuntoutus

Kuntoutusmäärärahojen laskenta on kunnissa alkanut. Valtiokonttorin suositus on jako laitos – ja avokuntoutuksen osuudessa 50 %. Nykyisten hintojen valossa avo- ja päivä kuntoutushinnat lähestyvät toisiaan veteraanien toimintakykyisyyden alentuessa. Hintavertailussa tuettu kotikuntoutus on ylittänyt jo laitostuntoutuksen perusjakson. Haja-asutusalueilla avokuntoutuksen hintaan on laskettava myös matkakulut ja

tärkeää on kuulla veteraania jaksamisesta edestakaiseen kulkemiseen. Jakoperusteella ei paranneta kuntoutukseen

pääsyä kunnissa. Vuoden 2012 kuntoutusmääräraha on 636,53 euroa, korotus edelliseen vuoteen on siis 14 euroa.

Kuntoutusmuodot ja keskimääräiset hinnat Salon hintavertailu

Laitostuntoutus	TKL III	TKL II	TKL I
10 vrk	1650	2690	3090
Avokuntoutus	900	1350	2025
10-30 käyntikertaa	1380	2070	3105
Päiväkuntoutus	900	1800	
10-20 päivää	1680	3360	
Tuettu kotikuntoutus			2160

Taksimatkojen suorakorvaus

Kela siirtyy taksimatkojen suorakorvaukseen koko maassa vuosien 2011-2013 aikana. Valtion määrärahoilla tapahtuvasta kuljetuskustannuksista ei peritä omavastuuosuutta.

Kun teet matkan terveydenhuollon yksikköön ja sinulla on sairautesi vuoksi oikeus Kelan korvaukseen taksimatkasta, voit tilata matkan keskitetystä tilausnumerosta. Muista näyttää autoilijalle Kela-kortti ennen matkan alkamista. Tilausnumerosta tilatusta matkasta maksat vain 9,25 euron omavastuun yhdensuuntaisesta matkasta. Kun menet valtion määrärahoilla tapahtuvaan kuntoutukseen, sinulta ei peritä omavastuuosuutta. Ilmoita tämä tilatessasi taksia.

Jos tilaat matkan muualta kuin keskitetystä tilausnumerosta, sinun tulee maksaa ensin itse koko matkan hinta, ennen kuin voit hakea korvausta Kelasta.

Tilaa matka heti, kun olet saanut vastaanottoajan tai viimeistään matkaa edeltävänä päivänä ennen kello 16.00. Voit tilata saman puhelun yhteydessä useampia tiedossasi olevia matkoja terveydenhuoltoon tai kuntoutukseen.

Kun soitat tilausnumeroon, sinulta kysytään seuraavia matkaan liittyviä tietoja

1. Nimi ja henkilötunnus
2. Osoite, mistä auto sinut noutaa
3. Matkan kohde
4. Kellonaika, jolloin sinun tulee olla hoito tai kuntoutusyksikössä
5. Apuvälineet tai saattaja
6. Puhelinnumero, josta sinut tavoittaa.

Sinulle ilmoitetaan puhelimesta aika, jolloin auto sinut noutaa. Samassa kyydissä voi olla myös muita matkustajia. Jos tilaamaasi kuljetukseen tulee muutoksia tai kuljetuksesi peruuntuu, ilmoita niistä viipymättä tilausnumeroon.

Tilausnumerot	Taksin tilausnumero
Sairaanhoidtopiiri	(03) 106 25 300
Kanta-Häme	0100 876 50
Keski-Suomi	0100 84 488
Pirkanmaa	0200 200 50
Pohjois-Savo	0600 398 008
Kainuu	0100 865 00
Pohjois-Pohjanmaa	0200 200 55
Pohjois-Karjala	(02) 106 00 60
Varsinais-Suomi	0200 99 000
Lappi	

AP-TELA
VAAHTO GROUP

chs arealog

IDG-Tools
idg-tools.com

Korjausavustuksia vanhusten asuntoihin 2012

Vanhusten asuntojen muutostöihin on saatavissa yhteiskunnan tukia. Korjausavustusten hakuaika on meneillään ja päättyy maaliskuun vaihteessa. Tukien tarkemmista ehdoista kannattaa soittaa Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojille. Korjausneuvot avustavat hakemusten tekemisessä.

Korjausavustukset

Korjausavustusta haetaan kunnalta, joka saa määrärahat Asumisen rahoitus- ja kehittämisselityksestä (ARA). Avustus myönnetään sosiaalisin perustein. Asunnossa asuvan ruokakunnan tulot ja varallisuus eivät saa ylittää asetettavia rajoja. Veteraaneilla on muuta vanhusväestöä korkeammat tulorajat. Myös veteraanien leskille myönnetään avustuksia näillä korkeammilla tulorajoilla.

Henkilöluku

1	2	3	4
Tulot (brutto) euroa/kk			
1355	2260	3020	3845

Tulorajoja korotetaan 875 eurolla kutakin lisähenkilöä kohden.

Jos ruokakuntaan kuuluu rintamaveteraani tai rintamaveteraanin leski, sovelletaan seuraavia tulorajoja:

Henkilöluku

1	2	3	4
Tulot (brutto) euroa/kk			
1760	2940	3925	5000

Vanhusten asuntojen korjausneuvonta

Vanhustyön keskusliitolla on 15 alueellista korjausneuvojaa, jotka avustavat vanhuksia asunnossa tarvittavien muutostöiden suunnittelussa. Korjausneuvoja tekee tarvittavan paperityön eli tekee hankkeen luonnospiirustukset ja kustannusarvion sekä laittaa avustushakemukset liikkeelle. Tarvittaessa korjausneuvoja avustaa myös urakoitsijan löytämisessä. Korjausneuvon tekemä työ on asiakkaille maksutonta, mutta remontin teko tietysti maksaa.

Vanhustyön keskusliiton korjausneuvot:

Etelä-Pohjanmaa	Harri Hietikko	(06) 414 2970	0400 260962
Helsinki	Tom Holmlund	(09) 412 2903	0400 609577
Kanta-Häme	Kari Tahvanainen		0500 494766
(osa Kanta-Hämeen kunnista jaettu muille, Tahvanaiselta tiedot)			
Kymi	Arja Hinkkanen	(05) 377 6777	040 5452096
Päijät-Häme	Kari Tahvanainen		0500 494766
Lappi	Teuvo Junes		040 5572550
Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu	Tapio Karhu		040 5166738
(osa kunnista jaettu muille, Karhulta tiedot)			
Pirkka-Häme	Voitto Niska		0400 649199
Pohjois-Karjala	Lauri Takkunen		050 5407035
Pohjois-Savo	Pentti Heikkinen		0400 371586
Satakunta	Taru Perämaa		0400 852727
Sisä-Suomi	Erkki Vesander		0400 162494
Suur-Savo	Ismo Kortman		0500 651737
Uusimaa	Henning Ekholm		0500 604782
Vaasa	Kenneth Bäckström		0400 561956
Varsinais-Suomi	Antero Hiilesvuo	(02) 231 9128	040 5840824

Lisätietoja:

Korjausneuvonnan päällikkö, Jukka Laakso, 040 5023 807
Turvajärjestelmien asiantuntija Matti Lamponen, 050 4065795

Malmin kauppatie 26, 00700 HELSINKI
Puhelin: (09) 350 8600, fax: (09) 350 86010, www.vtkl.fi

Jälleenrakentamisen sankarit: Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallinen pääjuhla Espoossa

Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallinen pääjuhla järjestetään tänä vuonna Espoossa. Juhlan teemana on **Jälleenrakentamisen sankarit – Återuppbyggnadens hjältar** ja juhlapaikkana toimii Barona Areena (Urheilupuistontie 3).

Aseveli-ilta ja pääjuhla

Torstaina 26.4. klo 18–20 vietämme musiikkipitoisen aseveli-illan. Mukana ovat kaikkien tuntema kolmikko Pirkko Mannola, Vieno Kekkonen ja Marjatta Leppänen, Kanttiin Lotat sekä Panssarisoittokunta. Musiikin lomassa katselemme filmejä Tapiolan rakentamisesta sekä katkelman Åke Lindmanin ohjaamasta elokuvasta Tali-Ihantala.

Perjantaina 27.4. klo 10 on lipunnosto ja hartaus. Klo 11 tarjoamme lohikeittolounaan Honkahallissa, aivan Barona

Areenan vieressä. Ruokailun lomassa juhlavieraita viihdyttää Kaartin soittokunta.

Valtakunnallinen pääjuhla alkaa klo 13. Suoran televisioinnin vuoksi pyydämme yleisöä olemaan paikalla viimeistään klo 12.45. Juhlapuheen pitää Kone Oyj:n toimitusjohtaja ja Aalto-yliopiston hallituksen puheenjohtaja Matti Alahuhta ja veteraanin päätössanat esittää kenraali Jaakko Valta. Pääjuhlan musiikkiesityksiä vastaavat Espoon sotaveteraanikuoro ja perinnekoulu, Tapiolan kuoro, Tapiola Sinfonietta sekä sopraano Mari Palo. Tilaisuuden juontaa Espoon kulttuurijohtaja Georg Dolivo.

Näyttelyt

Puolustusvoimien kalustonäyttely järjestetään Barona Areenan edustalla 26.–27.4.

Valokuvanäyttely *Suomenmaan sitkeä kansa* on esil-

lä näyttelykeskus WeeGees-sä (Ahertajantie 5) torstaina 26.4. klo 15.30 alkaen; kaupunginjohtaja Jukka Mäkelä avaa näyttelyn klo 16. Näyttelystä on bussikuljetus Barona Areenalle aseveli-iltaan. Näyttely on avoinna myös veteraanipäivänä 27.4. klo 11–18 sekä viikonloppuna 28.–29.4. klo 11–17.

Espoo toivottaa kaikki veteraanit ja veteraaniasioista kiinnostuneet lämpimästi tervetulleiksi!

Pääjuhlassa tumma puku ja kunniamerkit

Lisätietoa

Ohjelma ja Espoon sisäiset bussikuljetukset: www.kansallinenveteraanipaiva.fi.

Viestintäpäällikkö Outi Huida, puh. (09) 816 23302, järjestelytoimikunnan sihteeri

Viestintäjohtaja Satu Tyry-Salo, puh. (09) 816 22112, juhlatuomikunnan sihteeri

Sotiemme Veteraanit –keräys tuotti 2,7 miljoonaa euroa

Sotiemme Veteraanit -keräyksen keräystoiminta jakaantuu kahteen osa-alueeseen, keskiteysti keskuspaikalta suoritettavaan keräystoimintaan sekä 24 keräyspiirissä toteutettaviin paikalliskeräyksiin, joita koko maassa on useita satoja.

Sotiemme veteraanit -keräyksen kokonaistuotto oli viime vuonna yli 2,7 miljoonaa euroa. Keräyspiirien varainhankinnan tulos oli 1 908 343 euroa.

Parhaimpaan euromääräiseen tulokseen pääsivät Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Helsinki-Vantaa ja Lappi, edellä mainitut piirit keräsivät yhteensä 597 736 euroa. Merkittävästi tulos parani seuraavissa keräyspiireissä Pohjois-Karjala, Keski-Uusimaa ja Keski-Pohjanmaa. Keskuspaikan toimet tuottivat 823 748 euroa.

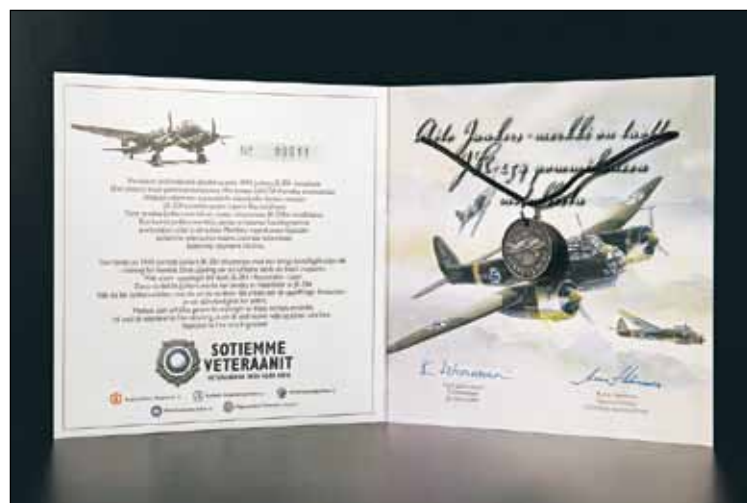
Vuoden 2011 myyntituote, sodanaikaisesta pommikoneesta taottu Junkers-merkki

tuotti 500 000 euroa. Merkkejä myytiin R-kioskeilla, keräyspiireissä sekä verkkokaupassa www.veteraanit.fi. Merkkejä jäi myymättä muutamia satoja ja merkin voi vielä lunastaa Sotiemme Veteraanien verkkokaupasta. Keskuspaikalla hankittiin varoja myös mm. aitojen rautasormusten myynnillä, muiden varainhankintatuotteiden myynnillä, vuotuisilla lahjoittajakirjeillä sekä lahjoituksin. Keräyspiireissä varusmieskeräys oli vuoden tärkein ponnistus. Lisäksi varoja kerättiin keräyspiireissä maanpuolustusjärjestöjen, rauhan- turvaajien voimin sekä tuote- myynnillä.

Vuoden 2012 varainhankinta käynnistyy

Vuoden 2012 varainhankinta käynnistyy varusmieskeräysten vauhdittamana maaliskuussa. Keväällä varusmiehet suorittavat keräyksiä maalistoukokuussa, syksyn keräykset ajoittuvat puolestaan elo-marraskuulle. Kansallisena veteraanipäivänä Sotiemme Veteraanit käynnistää ensimmäisen kampanjan. Uudella myyntituotteella puolestaan kampanjoidaan marraskuusta eteenpäin.

Helsingin kahdet kasvot -valokuvanäyttelyn valokuvataulut huutokaupattiin Sotiemme Veteraanien hyväksi 4.2.2012. Huutokaupassa myytiin 19 valokuvateosta, joissa jatkosodan aikaisia mustavalkokuvia oli yhdistetty tämän päivän katunäkymiin. Puolustusvoimien pääesikunnan viestintäosasto lahjoittaa saadun tuoton 2510 euroa Veteraanivastuu ry:n kautta luovutettaviksi Sotiem-

Aito sodanaikaisesta pommikoneesta taottu Junkers-merkki on tehty Liperin Rauvanlahteen vuonna 1944 syöksyneestä JK-254 -pommikoneesta.

Tieto Oyj antoi tukensa Sotiemme Veteraaneille

Tieto teki joulukuussa 50 000 euron joululahjoituksen Sotiemme Veteraaneille. Ajatus tukea juuri Sotiemme Veteraaneja syntyi Tiedon toimitusjohtaja Kimmo Alkion luettua lehdestä veteraanien tukien leikkaamisesta.

-Yhteiskuntavastuu on Tiedolle tärkeää ja näkyy toiminnassamme laajalti. Ihmisten ja yhteisöjen aktiivinen tukeminen on osa yrityskansalaisuuteen kuuluvaa sitoumustamme. Joululahjoituksemme tuottaa myös hyvää mieltä niin saajalle, yhteistyökumppaneille kuin omalle henkilöstöllemmekin, kertoo Alkio.

Veteraanivastuu ry:n hallituksen puheenjohtaja Aarno Strömmer kiittää lämpimästi Tieto Oyj:ta tehdystä lahjoituksesta ja kertoo lahjoitusten olevan tervetulleita myös jatkossa. Tuen tarve on yhä olemassa ja kasvaa veteraanien iän kohotessa.

-Veteraanisisaria ja -veljiä ei jätetä niin kauan kuin heitä on, tiivistää Strömmer.

me Veteraaneille Kansallisen veteraanipäivän 27.4. pääjuhlassa Espoossa.

Vuoden alussa veteraaneja oli elossa 45 000. Veteraanien keski-ikä on 88 vuotta. Ikä tuo tullessaan erilaisia tarpeita, joista selviytymiseen pienet kuukausitulot eivät riitä. Sotiemme Veteraanit -keräyk-

sen tuottoa käytetään kotona asumisen tukemiseen. Saa- dulla tuotolla mm. hankitaan apuvälineitä, tehdään kotien pieniä remontointitöitä sekä järjestetään virkistystoimintaa ja kuntoutusta.

Teksti: Sari Salpakari

Vuoden 2011 alustavat tulokset aluettain

	2011	2 010
Keski-Suomi	181 337,04	212 903,74
Etelä-Pohjanmaa	162 378,71	157 330,36
Helsinki-Vantaa	151 662,84	155 778,41
Lappi	102 357,56	99 399,41
Lahti	98 511,97	116 299,13
Pohjois-Karjala	94 707,70	77 386,67
Keski-Pohjanmaa	94 031,78	86 321,37
Suur-Savo	89 592,88	101 249,59
Kymenlaakso	89 576,16	90 244,37
Pohjois-Pohjanmaa	84 412,13	121 822,91
Keski-Uusimaa	78 535,93	63 693,75
Södra Finland	77 881,66	73 533,60
Espoo-Kauniainen	77 451,02	79 525,14
Varsinais-Suomi	73 370,91	89 012,16
Satakunta	73 206,14	103 972,48
Kanta-Häme	64 558,35	64 812,78
Pohjois-Savo	62 686,83	87 726,62
Vaasa	57 276,66	66 169,03
Pirkanmaa	47 703,80	53 861,26
Pohjois-Uusimaa	45 613,19	49 017,08
Etelä-Karjala	43 118,75	45 385,59
Kainuu	32 821,93	40 096,18
Länsi-Uusimaa	12 732,15	15 819,54
Itä-Uusimaa	10 805,90	10 077,25
	1 908 342,99	2 063 448,42
Keskuspaikka	823 747,70	891 983,60
Kaikki yhteensä	2 732 090,69	2 955 432,02

Saparola Oy
Akaa, Kylmäkoski

Matkailuautojen vuokraukset
LYKOPE OY
Aura, puh.0400-720 248

Cumasa Oy
Espoo

Nokkalan Sähkö Oy
Espoo

Hanskitrans Oy
Alavus

Oy Lindlog Ab
Dragsfjärd

Brand Factory Finland Oy
Espoo

Steripolar Oy
Espoo

Ossi Masalin Oy
Askola

JT-Carservice
Espoo
puh.0400-553 241

CS Control Software Oy
Espoo

Schiedel Savuhormistot Oy
Espoo

Adressit onnitteluun ja osanottoon

Adressi nro 1, myös ruotsinkielisenä

Adressi nro 2

Adressi nro 3

Adressi nro 4

Adressi nro 5

Adressi nro 6

Adressi nro 7 avattuna

Adressi nro 8

Tilaukset Sotaveteraaniliitosta

puh. (09) 6126 2014, sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa www.sotaveteraaniliitto.fi

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

Sun Chemical Oy

Espoo

A. Seppälä Total Quality Oy

Espoo
www.astq.fi

Oy Julius Tallberg Ab

Espoo

Kiitokset Sotaveteraaneille

Puhdistus Helmi Oy

Espoo

Geotek Oy

Espoo

Kiitokset Sotaveteraaneille

Asianajotoimisto Bergholm Oy

Espoo
puh. 09- 689 88760

Espoonkruunu Oy

Espoo

Evenflow Oy

Espoo

Scannotec Oy

Espoo

Esse Elektro Kraft Ab

Esse

Agro-Tilit Oy

Forssa

HK-Asennus

Halikko

Kuljetus Simo litti Ky

Hartola

Hauhon Myllärit Oy

Hauho

YK-Asennus Oy

Hauho

Silcarbon Finland Oy

Heinola

Kiinteistöpalvelu Ariva Oy

Helsinki

RYM Oy

Helsinki

Kumitukku Oy

Helsinki

Tapahtumapalvelu Paristo Oy

Helsinki

**Suomen Journalistiliitto ry
Finlands Journalist Förbund ry****Kuljetusrinki Oy**

Helsinki

Räjäytyskonsultit Oy

Helsinki

The House of Björnberg

Helsinki

Suomen Cobra Systems Oy

Helsinki

Puidenhoitajien Oy

Helsinki

Lönnberg Painot Oy

Helsinki

Oy Helsinki Chartering Ab

Helsinki

Golder Associates OyHelsinki, Turku ja Tampere
www.golder.fi**Logistiikkayritysten liitto ry**

Helsinki

Merkopaino Oy

Helsinki

Modio Oy

Helsinki

Oy Konwell Ab

Helsinki

Rail Partners Oy

Helsinki

**Maaseudun
Työnantajaliitto ry**

Helsinki

Pertti Heitto Consulting Oy

Helsinki

Sähkö-Jussi Oy

yli 30 v sähköurakointia pääkaupunkiseudulla

Myös sähkötarvikkeet meiltä.

Kyllä Jussi osaa!Kauppalaatie 22, 00320 Helsinki
puh. 588 5455, fax 588 4103**Mantilan Kuljetus Oy**

Helsinki

Tiori Kuljetus Oy

Helsinki

Tamitek Oy

Helsinki

Isännöitsijäpalvelu Oy

Helsinki

**Kiinteistöalan
Kustannus REP Oy Ltd**

Helsinki

Kuljetus Oy Serai

Helsinki

Biosim Networking Group Ab

Helsinki

Konetehdas K&K Oy

Helsinki

Kontulan Huolto OyHelsinki
www.kontulanhuolto.fi**Crnet Oy**

Helsinki

Canncolor Group

Hollola

Tilitoimisto Suonranta Oy Hyvinkää	Nastakiekko Oy Hyvinkää	Hyvinkään Multajaloste Oy Hyvinkää
Kaartomuovi Oy Hyvinkää	Immuno Diagnostic Oy Hämeenlinna	Hämeen Erikoispuusepät Oy Hämeenlinna
Niemisen Sora Oy Hämeenlinna	Kuljetus Timo Hartikainen Oy Iisalmi	LVIK-Insinööritoimisto Termoins Oy Imatra
Evälahti Oy Imatra	Teollisuustien Autosähkö Ky Imatra	Nikko Oy Jakkula
Pohjois-Karjalan Sähkö Oy Joensuu	Karjalan Louhinta ja Lujitustyö Oy Joensuu	<i>IJ rahtikeskus oy</i> RAHTIKESKUS OY Puh. 013-312 911. FAX 013-312 919. GSM 040-351 2951
LVI-Insinööritoimisto Akel Oy Joensuu	JP-Suojapeite Oy Joensuu www.suojapeite.com	T:mi Juhani Vänttinen Juva
JVP Group Jyväskylä	MCT-Tech Oy Jyväskylä	Jussi Louko Oy -metallin alihankkija- Jyväskylä, www.jussilouko.fi
Kespat Oy Jyväskylä	Makeistukku M. Ranki Oy Palokka	JM-Louhinta Oy Jyväskylä
Suomen Myymäläturva Ky Jyväskylä	www.rakennustoimistopiipponen.fi Järvenpää	Helkama Bica Oy Kaarina
Taksipalvelu Petri Vehviläinen Kaarina puh.0400-996 559	Koneistamo Alm Oy Kajaani	www.ekokymppi.fi
Solarkaihdin Ky Kalajoki	Kone-Vahto Oy Kalkkinen	Liikenne Helminen Oy Kangasala
Pirkanmaan Puusuutarit Ky Kangasala	Aprikoodi Oy Kangasala	Ourex Oy Kangasala
Suurkiitokset Teille Sotaveteraanit! Raimo Hakkarainen Oy Mustijärventie 25, Ruutana, puh.03-358 3100	Kuljetuspalvelu Vatiala Oy Kangasala	LVI-Insinööritoimisto Haikarainen Oy Kangasniemi
 SELCAST OY www.selcast.fi	Karkkilan Toritaksi Oy Karkkila	Finn-Savotta Oy Karstula
Insinööritoimisto Juha Kupari Oy Kemi, www.juku.fi	Pohjaset Oy Kemi	Kemin Matto- ja Maalaustyöt V. Soini Ky Kemi

Lukiosta varusmiespalvelukseen Santahaminaan

Poikavuosinaan Oulussa asunut Teuvo Hinttala oli vasta lukion ensimmäisellä luokalla, kun hän sai määräyksen astua varusmiespalvelukseen Helsingin Santahaminaan, viestintäyksikköön. Palvelusaika Santahaminasta jatkui Rovaniemellä puhelinlinjojen korjaustöissä ja heinäkuusta 1944 alkaen sodassa Karjalan kannaksen Vuosalmella. Joukkoyksikkö oli JR7 ja rykmentin silloinen komentaja everstiluutnantti Adolf Ehrnrooth.

Yhdistys laskee seppeleen jokaisen veteraanijäsenen haudalle. Tässä seppeleen laskevat Osmo Hyvösen haudalle Veli-Kalle Veijonen ja Teuvo Hinttala.

Kun lähestyimme Vuosalmien rintamalinjaa, tuotiin meitä vastaan Äyräpäässä kaatuneita ja haavoittuneita sotilaita. Eräs haavoittunut ylikersantti totesi meille kantopaareiltaan: Pojat sinne päin on turha mennä. Sieltä ei paluuta ole, Teuvo Hinttala kertoo.

Ennen etulinjaan siirtymistä JR7:n komentaja Ehrnrooth piti meille nuorille kokemattomille sotilaille voimakkaan puheen: ”Sotilaat, tämä on tiukka paikka. Täältä ei peräännyttä. Täällä taistellaan viimeiseen mieheen”, Hinttala muistelee. Sodan jälkeen tämä samainen Adolf Ehrnrooth yleni arvostetuksi jalkaväenkenraaliksi.

Tosi tiukkaa Vuosalmella olikin. Vihollisella oli vakaa pyrkimys päästä pureutumaan Vuoksen Vuosalmien puoleiseen rantaan, mutta pystyimme sen kuitenkin estämään, Hinttala toteaa. Saavuttamamme torjuntavoitto perustui moneen eri tekijään: komentajan taitoihin, yksikkömme kokoneiden sotilaiden tehokkuuteen, tykistön tukeen ja saksalaisten Stugien tarkkoihin ilmaiskuihin. Osa taistelutulokseen vaikuttaneista tekijöistä lienee myös sillä, että vihollinen siirsi osan kokoneista Kannaksen joukoistaan Berliinin valtaukseseen.

Menetyksistä ei meidän nuorten sotilaiden, joukkueen suuruinen osasto, selvinnyt. Noin puolet joukostamme kaatui tai haavoittui, Teuvo toteaa. Sodan päätyttyä hän sai siirron

Kuopioon suorittamaan varusmiespalvelunsa loppuun. Siviiliin hän vapautui alikersanttina 1.3.1946.

Kiinni sodan jälkeiseen aikaan

Kesken jääneet lukioluokat Teuvo Hinttala suoritti loppuun Valtion sisäoppilaitoksessa (Internaatti) Niinisalossa 1946–1947. Ylioppilaaksi hän kirjoitti Oulun Lyseossa. Sen jälkeen opiskelu jatkui Helsingin Yliopiston maa- ja metsätieteellisessä tiedekunnassa, josta hän valmistui metsänhoitajaksi 1951.

Siviilityössä tunsin tarvetta kehittää johtamistaitojani. Niinpä hakeuduin vapaaehtoisena RUK:n kurssille n:o 88, jossa meidät kurssin päätteeksi ylennettiin vänrikeiksi. Monien kertausharjoitusten jälkeen päädyin reservissä yliluutnantiksi 1981, Hinttala sanoo. Koko upseerikauden olen toiminut aktiivisesti upseeri- ja maanpuolustusjärjestöissä.

Virkamiesuralla 36 vuotta

Koko työelämän ajan Teuvo Hinttala toimi Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen palveluksessa. Ensimmäinen työpaikka metsänhoitajana oli toimia vuodet 1952–1954 ylimääräisenä metsänhoitajana Metsähallituksen Peräpohjolan piirikuntakonttorissa Rovaniemellä. Aloitustehtävää seurasivat apulaismetsänhoitajan ja hankintametsänhoitajan teh-

tävät. Vuorossa oli siirtyminen Metsähallituksen palvelukseen Helsinkiin, jossa Hinttala toimi siemenhankintapäällikkönä ja vt. toimistopäällikkönä.

Paluu kentälle tapahtui vuonna 1970, silloin hän siirtyi Metsäntutkimuslaitoksen Keski-Suomen hoitoalueen aluemetsänhoitajaksi Jyväskylään. Tästä työ jatkui 1978 edelleen aluemetsänhoitajana, mutta nyt Metsähallituksen Jyväskylän hoitoalueessa. Siitä työstä hän jäi eläkkeelle 1988. Ylimetsänhoitajan arvonimen Teuvo Hinttala sai 1986.

Vaikka työ aluemetsänhoitajana edellyttikin paljon matkustamista ja kotoa poisoloa, jäi myös harrastuksille aikaa. Harrastuksia olivat ja edelleenkin ovat kuntoliikunta, mökkeily, urheilukalastus, lukeminen, kirjoittaminen ja päivänpolitiikan seuranta.

Työelämään liittyvissä yhteisöissä Hinttala toimi monissa luottamustehtävissä: metsänhoitajien järjestössä, piirimetsälautakunnassa ja metsäkonekoulussa sekä Suomen Metsätieteellisessä Seurassa.

Sotaveteraanitoiminta

Jyväskylän Sotaveteraaniiyhdistyksen toiminta juontaa vuoteen 1958, jolloin perustettiin Jyväskylän Seudun Rintamamiesten Asuntoyhdistys ry. Yhdistyksen tehtäväksi määriteltiin rintamamiesten asunto- tuotannon edistäminen. Vuosina 1958–1972 yhdistyksen toimesta ja yhteistyössä viran-

omaisten ja rakennusliikkeiden kanssa rakennettiin 10 kerrostaloa ja yksi rivitalo. Rakennuksissa on yhteensä 454 sotaveteraanien käyttöön suunnattua omistusasuntoa.

Pitkästä ja hankalasta yhdistyksen nimestä haluttiin eroon ja niin nimi muutettiin 1966 Jyväskylän Sotaveteraanit ry:ksi. Samoihin aikoihin oli ympäristökuntiin perustettu jo useita paikallisia sotaveteraaniiyhdistyksiä. Jyväskylän Sotaveteraanien aloitteesta yhdistykset perustivat maakunnallisen Keski-Suomen Sotaveteraanipiirin. Yhdistyksiä piirissä on 31.

Yhdistysten jäsenmäärät olivat korkeimmillaan 1970–1980 lukujen vaihteessa ja lähtivät siitä 1990-luvulle tultaessa laskemaan. Esimerkiksi Jyväskylän sotaveteraanien jäsenmäärä oli 1984 vielä 1325, mutta sen jälkeen laskua on ollut keskimäärin noin 50 jäsentä/vuosi. Vähentymisvauhtia on selvästi hidastanut uusien kannattajajäsenten mukaan tulo. Jäsenmäärä vuonna 2011 on 571, joista veteraanijäseniä on 337, puolisojäseniä 140 ja kannattajajäseniä 94.

Teuvo Hinttala toivoo yhdistykseen lisää kannattajajäseniä ja heiltä hän odottaa aktiivista toimintaa. Kannattajajäsenet voisivat ottaa vastuun käytännön tehtävistä, veteraanit itse vastaisivat lähinnä hallinnosta.

Jyväskylän Sotaveteraanit ry:n täyttäessä vuonna 2008 viisikymmentä vuotta, julkaisi

yhdistys kirjan 50 rakentamisen ja yhteistyön vuotta.

Etuuksia veteraanijäsenille

Jyväskylän sotaveteraanit ovat onnistuneet saamaan kaupungilta, seurakunnalta ja urheiluseuroilta monia ilmaispalveluja ja muita etuuksia. Niitä ovat muun muassa: ilmaiset terveyskeskuskäynnit, ilmainen jalkahoito, ilmainen hautapaikka, mahdollisuus kutsuvieraana osallistua julkisiin tilaisuuksiin ja niihin ilmainen kuljetus. Lisäksi monet urheiluseurat antavat vapaan pääsyn tai alennuslipun järjestämiinsä tapahtumiin, luettelee Hinttala.

Vireä yhdistys on kiinteässä yhteistyössä kaupungin, seurakunnan ja viranomaisstahojen kanssa. Yhdistyksen omaehtoisesta toiminnasta mainittakoon huoltosäätiön työ, veteraanikuoro, eläkekerho, kuntoutus ja veljesapu, Teuvo Hinttala korostaa.

Järjestöaktivisti

Teuvo Hinttala on aktiivisesti mukana sotaveteraanitoiminnassa. Hän on kuulunut yhdistyksen hallitukseen jo vuodesta 1990 lähtien ja on siitä ajasta neljä ensimmäistä vuotta toiminut puheenjohtajana.

Hänen puheenjohtajakaudellaan kiinnitettiin erityistä huomiota yhdistyksen toiminnan ja talouden pitkän tähtäyksen suunnitteluun ja sen jatkuvaan toteuttamiseen. Vuonna 1991 yhdistyksessä tehtiin ”Ve-

Jyväskylän Sotaveteraanien ja Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsen Teuvo Hinttala Veteraanien muistomerkillä Jyväskylän kirkkopuistossa.

teraanitutkimus". Tutkimuksessa selvitettiin veteraanien elinoloja, terveydentilaa, toimintakykyä ja toimeentuloa. Tutkimus tehtiin yhteistyössä Jyväskylän yliopiston gerontologian yksikön kanssa. Mukana oli myös Jyväskylän Rintamaveteraanit ry.

Keski-Suomen Sotaveteraanipiirin hallituksessa Teuvo Hinttala on toiminut usean vuoden ajan, sekä Keski-Suo-

men veteraaniasiain neuvotelukunnan jäsenenä vuodet 1998–1999. Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsenenä hän on ollut 1996–1998 ja uudelleen vuodesta 2011 lähtien ja on kuullut Sotaveteraanien Huoltosäätiön hallitukseen vuodesta 1991 ja valtuuskuntaan vuodesta 2000.

Monille veteraaneille työuran jälkeiset vuodet tuovat tyhjyyden tunteen, välinpitä-

mättömyyden ja stressin, Teuvo Hinttala sanoo. Sotaveteraanityö on ainakin minut pelastanut tuosta tyhjöttilasta. Osallistuminen jo 20 vuoden ajan sotaveteraanityöhön on tarjonnut minulle tärkeän osan omassa elämäntapaani: nuoruusvuosien-, sota-ajan-, työelämän ja perheen parissa ja rinnalla.

Matti Värri

Veteraanitapaaminen. Vasemmalta kannattajajäsen Heikki Ahvenjärvi, hallituksen jäsen Teuvo Hinttala, metsäkonekoulun johtaja Aku Hakanpää ja piirin entinen puheenjohtaja Risto Isännäinen.

Nuoren sukupolven isänmaallisuutta

Vanhan sanonnan mukaan tulevaisuuden rakentaminen vaatii historian tuntemista. Ihmisen pitää tietää mistä tulee, jotta voisi hahmottaa mihin on menossa. Tämä perussääntö on juuri nyt erityisen tärkeä. Elämme maailmassa, jossa maiden väliset rajat menettävät merkitystään, kansainvälinen kaupankäynti on arkipäivää ja tieto ja ihmiset liikkuvat vapaasti maasta toiseen. Nämä asiat ovat pienelle kansalle hyväksi, mutta samalla on vaarana, että emme enää tunne juuriamme emmekä tiedä mistä tulemme.

Suomen kansan menestymisen vaatii jatkossa entistä vahvemmin historian tuntemista. Suomalaisten hyvinvointi ja menestyminen kansainvälisillä areenoilla on rakennettu sukupolvien ahkeralla työllä. Mitään ei ole saatu ilmaiseksi, eikä nykyistä korkeaa elintasomme voida pitää mitenkään

Antti Häkkänen on kotoisin Mäntyharjulta.

itsestään selvänä. Voisimme aivan hyvin olla kärvistelemässä Itä-Euroopan maiden joukossa.

Jokainen ikäluokka on antanut oman panoksensa siihen menestystarinaan, jonka huipulla seisoo nykyinen nuori sukupolvi. Jotkut ikäluokat jou-
tuivat jopa tarttumaan aseisiin

ja uhraamaan henkensä isänmaan puolesta. Siitä jokainen vapaassa Suomessa elävä on varmasti ikuisesti kiitollinen.

Tämä historia meidän on pidettävä mielessämme myös nyt, kun suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on murroksessa. Väestö- ja elinkeinorakenteen suuri muutos haastaa erityisesti nuoren sukupolven. Meidän vastuullamme on nyt kantaa kortemme kekoon ja osoittaa sitä ahkeruutta, osaamista ja kekseliäisyyttä, jota myös aiemmat sukupolvet ovat osoittaneet Suomen puolesta. Jokainen ikäluokka ja sukupolvi on velvoitettu antamaan oman panoksensa suomalaisen kansan menestymisen puolesta. Tässä Suomen joukkueessa kaveria ei ole perinteisesti jätetty hanteen. Eikä jätetä nytkään.

Tätä isänmaallisuus on parhaimmillaan. Sellaista tervettä epäitsekkyyttä ja joukkuehenkeä, jossa huomioidaan niin

menneet kuin myös tulevat sukupolvet. Otamme huomioon veteraanien uhraukset ja myöhempien vuosikymmenten kovan työn, mutta koemme myös velvollisuudeksemme jättää Suomen mahdollisimman hyvänä maana tuleville sukupolville. Emme kuluta enempää kuin tienamme, emmekä jätä vaille hoivaa niitä, jotka ovat meidän puolesta taistelleet. Kotimaan hyvinvointi on oltava jokaisen suomalaisen asia.

Minulle isänmaallisuutta on myös kotiseuturakkaus. Kannan ylpeänä Mäntyharjun ja Savon lippua maailmalla. Katson hieman oudosti niitä, jotka kieltävät kotipaikkansa. Rakkaus omaa kotia ja kotiseutua kohtaa velvoittaa toimimaan ahkerasti ja ututterasti lähiyhteisöni menestymisen puolesta. Tällaista henkeä tarvitsemme Suomeen lisää. Sitä, että ihmiset kokevat olevansa vastuussa lähimmäisistään ja lähiyhteis-

söstään. Vastuuta ei voi ulkoistaa julkiselle vallalle.

Voin pääministeripuolueen nuorisojärjestön puheenjohtajana luvata, että pidämme yllä nuoren sukupolven keskuudessa tällaista tervettä isänmaallisuutta. Tarjoan myös yhteistyön kättä veteraanijärjestöjen suuntaan kaikessa, mitä eteen tulee.

Toivotan aurinkoista kevättä kaikille lukijoille!

Antti Häkkänen

Puheenjohtaja
Kokoomuksen Nuorten Liitto ry

Sotaveteraani-lehti julkaisee seuraavissa numeroissaan sarjan nuorisojärjestöjen puheenjohtajien kirjoituksia. Kirjoitussarjan aloittaa Kokoomuksen Nuorten Liiton puheenjohtaja Antti Häkkänen.

Talvisodan rauha Laatokan Petäjäsaaren valtauksen valossa

Moneen kertaan ja monesta näkökulmasta on vuosien varrella arvioitu sitä, miksi Neuvostoliitto suostui lopullisen voiton sa kynnyksellä maaliskuussa 1940 talvisodan päättäneeseen rauhaan. Suomalaisen sotilaan ankaran vastaanpanon lisäksi on pidetty suurimpana tekijänä sitä, että Neuvostoliitto pelkäsi Englannin ja Ranskan tulevan Suomen avuksi. Uskon itsekkin tämän olleen lopullinen tai ainakin merkittävin syy.

Se, että Neuvostoliitto suurin ponnistuksin vielä viikkoa ennen rauhaa valloitti Laatokan saaria on kuitenkin huomion-

arvoista. Petäjäsaaren valtaaminen ei varsinaisesti vienyt venäläissotilaita yhtään lähemmäksi Helsinkiä eikä edes Joensuuta. Sen sijaan saarten valtaaminen mahdollisti varmemmin Kiteen suurmotin huoltamisen Laatokan jäätä pitkin. Mielestäni tämä viittaa siihen, että Neuvostoliitto valmistautui pitkäaikaiseen, ainakin useita viikkoja kestäväan taisteluun vielä viikkoa ennen rauhan tuloa. Sehän oli koonnut ja vielä kokoamassa valtavia hyökkäysjoukkoja eri rintaman osille Viipurinlahdelta Sallaan asti. Ilmeisesti se ei kuitenkaan uskonut näidenkään joukkojen saavan nopeas-

ti suomalaisten taistelutahtoa ja -kykyä murretuksi.

Uskon, että lopullinen päätös siitä, että Neuvostoliitto suostuu sittenkin rauhaan, tehtiin vasta aivan sodan viime hetkillä. Voi olla, että päätös tehtiin myös ainakin osittain riippumatta siitä, mikä olisi Suomen vastaus tarjottuihin rauhanehtoihin. Tekosyitä hyökkäyksen jatkamiseksi olisi varmasti löytynyt.

Sehän on ollut ja kauan tiedossa, että kenraalit ja Josif Stalin olivat eri mieltä talvisodan rauhan tarpeellisuudesta.

Esko Vuorisjärvi

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

www.forcit.fi

Viimeisenä pystyssä

Sotaveteraani Helge Rönholm on viimeinen elossa oleva 1960-luvun suomalaisen kalankasvatuksen pioneeri. Toiminnan mies on ollut aina siellä, missä tapahtuu.

Katse on terävä, ryhti reipas ja kädenpuristus napakka. **Helge Rönholm**in olemuksesta on vaikea uskoa, että ikävuosia on kertynyt kalenteriin jo 90.

– Kala ja tanssi pitää ihmisen nuorena, Rönholm veistää pilke silmäkulmassa.

Tai eihän se edes huumorijuttu ole, vaan elämässä testattu tosiasia. Rönholm kuuluu siihen suomalaisen kalankasvatuksen 1960-luvun pioneeri-joukkoon, joka ennakkolou-lottomasti alkoi kokeilla kirjo-lohen kasvatusta ja loi työllään pohjaa koko elinkeinolle kasvaa ja kehittyä.

Tanssiminen taas on tullut Rönholmille ikään kuin työ-suhde-etuna. Rönholm on eh-tinyt pitkällä urallaan pystyt-tää monta maamerkkiä myös suomalaisen tanssilavakulttuu-rin historiaan.

Rahanarvoinen vinkki

15.6. vuonna 1921 Kirkkonu-men Porkkalassa syntynyt Helge Rönholm kasvoi työtä uut-terasti tekevässä perheessä. Vanhemmilla oli maatila, saha, mylly ja täysihoitola. Pikku-Helge kalasti ahkerasti isän-sä apuna. Täysihoitolan vieraat saivat herkutella aina tuoreel-la kalalla. Jatkosodan lopus-sa perhe joutui evakkomatkal-le, sillä kotikonnut Porkkalas-sa luovutettiin rauhanehtojen mukaisesti Neuvostoliitolle.

Rönholm asettuivat Poh-jaanmaalle Isojoelle. Vuonna 1944 perhe osti Villamon sa-han ja myllyn. Nyt jo aikamie-hen ikään varttunut Helge pe-rusti sahan rinnalle sahajätteitä hyödyntävän brikettitehtaan, lajissaan ensimmäisen Poh-joismaissa. Briketeille oli kova kysyntä sodan jälkeisessä Suo-messa.

Rönholm oli 1950-luvul-la tutustunut suomalaisen ka-lanviljelyn todelliseen voima-mieheen, **Ville Orpanaan**. Iso-joella käydessään vuonna 1962 Orpana antoi Rönholmille käänteentekevän vinkin.

– Rupea kalanviljelijäksi, niin silloin tulee rahaa, sanoi Ville suoraan. Rupesin tosissa-ni perehtymään tähän uuteen

ja ihmeelliseen asiaan. Isojoella oli hyvät mahdollisuudet kas-vattaa kalaa, sillä käytössä oli runsaasti lähdevettä. Saha ja brikettitehdasta varten raken-nettu oma voimala tuotti tar-vittavan sähkön.

Vuonna 1962 aloitti maa-al-taissa kirjolohta kasvattava Iso-joen Lohi toimintansa. Tietoa Rönholm sai muilta alan in-nokkailta puuhamiehiltä. Var-sinkin **Kauno Peltoniemen** Nuuksiossa jo 1950-luvulla te-kemät kasvatuskokeilut osoit-tautuivat arvokkaiksi tiedon-lähteiksi. Peltoniemen tapaan myös Ville Orpana ja Saarijär-ven eläinlääkäri **Veijo Ikka-la** levittivät innokkaasti hank-kimaansa tietoa ja osaamista. Alalle tärkeää työtä teki myös Kalataloudellisen tutkimustoi-miston päällikkö, professori **Erkki Halme**.

– Kalankasvatuksesta ei ol-lut oikeita oppikirjoja. Kaikki perustui omaan tekemiseen ja toisilta saatuihin kokemuksiin. Kokoonnuimme paljon poru-kalla jakamaan tietoa, Rön-holm muistelee.

Alku aina hankalaa

Orpanan lupaamaa vaurautta ei näkynyt vuosiin.

– Ensimmäiset vuodet oli-vat kasvatuksellisesti kauhei-ta. Alkutuotantoon tarvitta-va kirjolohe mäti hankittiin Tanskasta, mutta emme tien-neet mädinhaudonnasta juu-ri mitään. Puolet mädistä hu-kattiin osaamattomuuttamme. Pelastuneesta mädistä kuoriu-tui onneksi sen verran poika-sia, että toiminta saatiin alulle. Kyllä kalankasvatus rahoitet-tiin alkuvuodet brikettitehtaan tuotoilla. Kannattavaksi hom-ma alkoi muuttua vasta ensim-mäisen viiden vuoden jälkeen, Rönholm muistelee.

Rönholm osallistui innol-la vuonna 1964 perustetun Lohenkasvattajain Liiton toi-mintaan. Liiton alkuvuosien tärkein tehtävä oli levittää ka-lankasvatuksen sanomaa ym-päri maata.

– Kalankasvatusta vastus-tettiin alusta alkaen voimak-kaasti. Varsinkin kalatalo-us- ja vesihallinnossa nähtiin, ettei Suomessa tarvittu kuin luonnonvaraista kalaa. Kasva-tettuun kalaan suhtauduttiin hyvin epäilevästi virallisilla tahoilla eikä ala saanut viran-omaistahoilta tukea juuri mis-tään. Toisaalta ala ja sen tarjo-amat mahdollisuudet kiinnos-

tivat monia kun vain sanomaa saatiin vietyä perille.

Menestyksekkäät maistajaiset

Liiton puuhamiehet osasivat propagandan jalon taidon. Ka-lankasvatusta alettiin tehdä koko kansalle tunnetuksi esi-telmä- ja maistiaistilaisuuks-sissa, joihin hankittiin huip-putason esitelmöitsijät ja mah-dollisimman arvovaltaisia kutsuvieraita.

Maistiaispahtumista tärkein oli Helsingissä vuonna 1965 hotelli Marskissa pidetty juhla, jonne tuli itse presidentti **Urho Kekkonen** paikalle. Kekkonen sai juhlallisesti nimetä silloise-na sateenkaarirautuna tunne-tun kalan kirjoloheksi.

– Uuden nimen keksi ala-vutelainen rehtori **Veli Luo-mala**, joka kehitti kirjolohe-n Kalevalasta. Erkki Halme laa-ti tieteellisen lausunnon kirjo-lohen ja lohen sukulaisuudesta ja Peltoniemi teki lausunnoista Kekkoselle kirjelmän Marskin tilaisuuteen. Kalat hankittiin lahjoituksina jäseniltä. Isojoen Lohestakin tuli kala poikineen. Tapahtuma uutisoitiin lehdissä näyttävästi, Rönholm kertoo.

Kirjolohenn maistiaistilai-suuksia järjestettiin myös Tam-pereella, Jyväskylässä, Joen-suussa ja Imatralla. Tilaisuuks-silla oli suuri merkitys sille, että ala alkoi kiinnostaa ympä-ri Suomea.

– Pyrimme hankkimaan aina ministerin juhlapuhujak-si. Ministerin sanaa kuunnel-tiin. Puheethan yleensä kir-joitti Peltoniemi. Ministerivie-raissa oli sekin hyvä puoli, että ministeri toi juhlahuomat tul-lessaan koko porukalle. Vain kerran järjestetyssä maisteluti-laisuudessa puhujaksi kutsuttu SKDL:n ministeri ilmoitti, ettei viinaksia tule pisaraakaan. Pel-toniemi soittikin minulle ja sa-noi, ettei nyt tule hyvää maisti-aistilaisuutta, Rönholm nau-raa.

Kasvatusta ja käräjöintiä

Kalankasvatus Isojoella laaje-ni 1960-luvulla hyvää vauhtia. Poikas- ja ruokakalatutannon lisäksi Isojoelle tehtiin kahden hehtaarin kokoinen onkilam-mikko, josta tuli hyvin suositu. Vierailijoita kävi vuosittain kymmeniä tuhansia.

Vuosina 1966-68 Isojoen Lohelle tuli raastupa tutuk-si. Rönholm oli sopinut pro-fessori Erkki Halmeen kanssa,

Helge Rönholm kotonaan.

että Isojoen uusista maa-altais-ta yksi jätetään Halmeen johta-man tutkimuslaitoksen käyt-töön. Altaassa oli tarkoitus kas-vattaa Isojoen taimenista omaa erillistä emotaimenkantaa tut-kimuksen käyttöön.

Häly nousi, kun Rönholm yhdessä apulaisensa **Teuvo Sirnelän** kanssa otti haavilla kiinni omalta vesialueelta pie-nehköjä taimenia siirrettäväk-si altaaseen. Pyynti tapahtui lu-vattomana aikana, jolloin Iso-joen Lohen puuhiin muutenkin hyvin kriittisesti suhtautunut kalabiologian professori **Reino Ryhänen** sekä alueen kalastus-kunnat saivat yllykkeen haas-taa Rönholm ja Sirnelä kärä-jille.

Oikeudessa peistä väänsi lo-pulta kaksi kala-alan asiantun-tijaprofessoria, Halme ja Ry-hänen. Oikeus vapautti Rön-holmin ja Sirnelän syytteistä ja määräsi kalastuskunnat mak-samaan oikeudenkäyntikulut-kin.

– Siitä koitui vielä jälkikä-teen paljon harmia. Kalastus-kunnat yrittivät monin keinoin hankaloittaa toimintaa kaiken-laisilla valituksilla, Rönholm kertoo.

Oikeudessa Rönholm sai käydä vielä monta kertaa.

1980-luvulla Isojoen Lohi kiis-teli vuosia oikeudessa kalastus-kuntien ja yksityisten henkilöi-den kanssa pohjaveden käytös-tä. Oikeutta käytiin myös siitä, voiko Isojoen Lohi pitää emo-kaloja jokeen liittyvässä voima-laitoksen alakanavassa. Emo-kalojen pelättiin tuovan kala-sairauksia.

– Tämän päivän kalankas-vattajat eivät voi ymmärtää, miten kovaa kalankasvatuksen vastustus oli. Emmekä me ol-leet ainoita. Vastaavia oikeus-juttuja käytiin ympäri maata, Rönholm sanoo.

Kalaa yli rajojen

Oikeusjutut eivät Rönholmin tahtia haitanneet. Kirjolohta markkinoitiin ja myytiin kaup-poihin utterasti pitkin poikin Pohjanmaata. Hyville myynti-puheille oli käyttöä, sillä pohja-laiset olivat nihkeitä kalansyö-jä, saatikka kun tarjolla oli ko-konaan uusi kalatuttavuus.

Uusia kalankasvattajia tuli jatkuvasti alalle Kustavista Kuusamoon. Kirjolohepoika-sia tarvittiin kaikkialla. Rön-holmin yritystoiminta laajeni myös merikasvatukseen. Vuon-na 1970 perustettiin poikaslai-tos Isokosken Lohi Oy, vuon-na 1981 ruokakala- ja poikaslai-

tos Lohimeri Oy, vuonna 1983 ruokakala- ja poikaslaitos Merikarvian Taimen Oy ja vuonna 1983 samoin ruokakalaa ja poikasia kasvattava Lankoslahden Lohi Oy. 1980-luvun alussa palettia laajennettiin vielä kalan tukkukauppaan ja jalostukseen, jota varten perustettiin Kalameri Oy. Sen vetäjäksi valittiin **Heikki Leppävirta**.

Kalankasvatukseen käytiin tutustumis- ja opintomatkkoilla lukuisilla ulkomaanmatkoilla aina Japania myöten.

– Suomessa oltiin 1980-luvulla jo niin pitkällä, että pikemminkin vierailukohteet olivat kuulemassa oppia meiltä, kertoo Rönholm.

1970-luvun alussa Isojoen Lohi sai ensimmäisenä yrityksenä luvan viedä mätää Neuvostoliittoon. Vuosikymmenen lopulla heltisi ensimmäisenä vientilupa elävälle kalalle Ruotsiin ja Neuvostoliittoon.

– Neuvostoliittolaiset olivat erittäin tarkkoja, että kaikki materiaali oli moneen kertaan tutkittua. Eikä heille kelvannut kuin läänineläinlääkärin tarkastus, tavallisen eläinlääkärin allekirjoitusta oli turha tarjotaan, Rönholm sanoo.

Ja Paula laulaa

Alituisesti liikkeessä suhaava Rönholm kiinnostui maakuntamatkoillaan myös viihdealasta. Tarkkavainuinen liikemies ja innokas tanssin ystävä haistoi kansan tanssinälän. Rönholm suuntasi tunnetun ohjelmajärjestäjän **Tauno ”Tappi” Suojasen** pakeille Tampereelle ja ehdotti kunnon tanssihallin rakentamista Isojoelle.

– Perustimme yhteisen ohjelmatoimiston Tampereen Huvipuisto Oy:n. Kuplahallipantiin pystyyn ja ensimmäinen esiintyjä vuonna 1969 oli **Paula Koivuniemi**. Isojoella piti olla viihdettä kaikille, joten tanssien ohella oli myös riidiskoa nuorille, pelejä pelinälkäisille ja jopa merenneidon pudottamista veteen. Kun tanssibisnes sujui hyvin, hankimme lisää tanssipaikkoja muun muassa Järvenpäästä, Keravalta, Korpilahdelta ja Lohjalta.

Viihteen veto kävi Rönholmille niin kovaksi, että hän 1980-luvulla luovutti kalankasvatuksen pojalleen Juhani Rönholmille.

– 2000-luvun alussa jäin lopulta eläkkeelle viihdebisneksistä. Mutta tanssimisesta en luovu koskaan. Kierrämme yhä herraporukassa ympäri Suomea tansseissa.

Mika Remes

Suomen Vibrakone Oy Kerava	Makve-Systems Oy Kerava	JP-Konetyö Oy Keuruu
	Heti-Sähkö Oy Kirkkonummi	Oy Swegon Ab Kirkkonummi
Kuljetusliike E. Kärkkäinen Ky Kiuruvesi	IB Race&Mec Kokkola	RV Line Oy Ab Kokkola
Javec Oy Kokkola	KT-Center Kotka	Edifica Oy Kotka www.edifica.fi
Rakennustoimisto INSINÖÖRILINJA Oy Kotka	Oy West-Orient Cargo Handling Ltd Kotka	Muutot ja Kuljetukset CURION Kotka, puh.040-521 0375
Autosalpa Oy	Metallisorvaamo M. Hakala Oy Kouvola	Kymen IV-Valmistus Oy Valkeala
Kuumic Oy Kuusankoski www.kuumic.fi	Kymen Metallipalvelu Oy Kouvola	Kronoby Elverk Kruunupyyn Sähkölaitos
Fatex Oy Ab Kruunupyy	Rakennussuunnittelutoimisto Nylund Oy Kuopio	Maanrakennuspalvelu Mikko Lyytinen Oy Kuopio
Kuopion Woodi Oy Kuopio	Kiitokset Sotaveteraaneille	Kuopion Konepaja Oy Kuopio
Maalaus- ja saneeraus Konttinen Oy Kuopio	Karttulan Metsätyö Oy Kuopio	Kuljetus Aulis Happonen Kuopio
Kuljetusliike Kari Pohjolainen Ky Syväniemi	Kuljetusliike Järvimäki Oy Kurikka	Apuvälinetuohtanto Proave Oy Kurikka

Lottamuistomitalin hakemuslomake puhelinsoitolla

Tunnustuksena Lot-ta Svärd -järjestössä maanpuolustuksen hyväksi aikanaan toimineille perustettiin vuonna 1993 lottamuistomitali. Sitä kannetaan kunniamerkkinä sotiemme muistomitalien ja lotta-ansiomerkkien tapaan. Muistomitalin nauha on sama kuin Lot-ta Svärd -ansiomitalissa, mikä yhdistää sen järjestön arvokkaaseen perinteeseen.

Lottamuistomitali ja siihen liittyvä kunniakirja myönnetään hakemuksesta Lotta Svärd-järjestössä aikanaan lottana ja/tai pikkulottana toimineille naisille. Se voidaan myös myöntää edesmenneille lotille ja pikkulotille jälkikäteen omaisten sitä asiaan kuuluvalla tavalla hakiessa. Mitalin kanto-oikeus on ainoastaan lottana ja/tai pikkulottana toimineilla.

Lottamuistomitaleita on tähän mennessä jaettu yli 24 000. Ne jaettiin lähinnä 1990-luvulla lottapiireittäin alueellisten mitalitoimikuntien kautta, jolloin eri puolilla Suomea järjestettiin lukuisia juhlallisia jakotilaisuuksia, useimmiten kirjoissa.

Mitalin hakeminen

Vaikka lottaveteraaneista useat ovat jo poistuneet joukosta, vielä löytyy luultavasti tuhansia lottamitaliin oikeutettuja naisia, joita tieto mitalista ei jostain syystä ole saavuttanut. Hakemuslomakkeen saanti on vain puhelinsoiton päässä.

Viime vuosina on jako tahtunut suoraan Vapaussodan Invalidien Muistosäätiön (VIMS) toimesta hakemuksiin perustuen. Hakemuslomakkeessa voi myös vapaamuotoisesti kuvata lyhyesti asianomai-

sen osallistumista lottatyöhön eikä se edellytä lomakkeessa mainittuja tarkkoja tietoja joukko-osastoista tms.

Lottamuistomitalin hinta on 17 euroa. Mitali lähetetään postitse tai sen voi noutaa sovitavalla tavalla VIMS:n toimistosta.

Eeva Tapio

Professori, Vapaussodan Invalidien Muistosäätiön varapuheenjohtaja

Lottamuistomitali ja siihen liittyvä kunniakirja myönnetään hakemuksesta Lotta Svärd-järjestössä aikanaan lottana ja/tai pikkulottana toimineille naisille.

Lottamuistomitali

Lottamuistomitalin hakemukset ja lisätiedot

Vapaussodan Invalidien Muistosäätiö
Mannerheimintie 93 A 98 B
00270 Helsinki
Puh. (09) 241 1990
vims@kolumbus.fi
www.vapaussota.fi

Suomen-pojat kunniavieraina Tallinnassa

Osa Suomen-pojista vietti Suomen itsenäisyyspäivää suorittamalla kunniakäynnin Metsäkalmistun hautausmaalla sijaitsevalle hauta-alueelleen. Vuonna 2011 ei perinteistä Suomen itsenäisyysjuhlaa laajemmalle ystävä- ja kutsuvierasjoukolla järjestetty, vaan Suomen-pojat aloittivat veljesmaansa itsenäisyyden juhlinnan aluksi keskenään. Päivä kuitenkin sai heidän osaltaan hienon loppuhuipennuksen Suomen Tallinnan suurlähetystön vastaanotolla. Lähes 30 veteraania oli voinut noudattaa suurlähettiläs **Aleksi Härkösen** ja rouva **Taru Härkösen** kutsua ja saapua tilaisuuteen. Nämä kunnian miehet nousivat arvokkaasti suurlähetystön juhlakerrokseen. Puheenjohtaja Uno Järvelän sairastuttua joukkoa johti varapuheenjohtaja **Villem Ahas**. Usealla Suomen-pojalla oli vierellään kauniisti harmaantunut hurmaa-daami, jonka kanssa pitkän elämän varrella on koettu niin ilot kuin murheetkin.

Suomen-pojille oli varattu omat erilliset tilat, jossa heitä odottivat valmiiksi katetut herkuista notkuvat pöydät. Suurlähettiläspari kävi ”skoolamassa” jokaisen Suomen-pojan ja puolison kanssa. Hieno huomavaisuudenosoitus oli myös se, että uusi kesällä suurlähetystössä työnsä aloittanut puolustusasiamiehemme everstiluutnantti **Pekka Sviili** kävi esittäytymässä veteraaneille ja pitämässä heille seuraa yhdessä puolisonsa **Tarjan** ja avustajansa **Ari Harjulan** kanssa.

Suomen-pojat saivat ansaitsemansa huomion ja kohtelun, sillä he ovat niitä tammenlehvän kantajia, jotka aikanaan vapaaehtoisina nuorukaisina taistelivat ”Suomen vapauden ja Viron kunnian puolesta”.

Löpuks soovin kõigile Soomepoistele tervist ja kõig head uuele aastale 2012! (Lopuksi toivotan kaikille Suomen-pojille terveyttä ja kaikkea hyvää uudelle vuodelle 2012!)

Nyyrikki Kurkivuori

Lotat ja suojeluskunnat DVD-koosteina

Suomen sotahistoriaa kuvaavien dokumentti-filmien kokoelma on nyt täydentynyt kahdella DVD-koosteella. Rivilotta – DVD esittelee lottien sodanaikaista toimintaa ja Suomen Suojeluskuntajärjestö – DVD suojeluskuntia 1920–1930 -luvuilla.

Rivilotta – DVD

Lotta Svärd -järjestön ja Suomen lottien maanpuolustustyötä kuvaava Puolustusvoimien tuottama Rivilotta -dokumenttelokuva valmistui vuonna 1943. Elokuvan kuvaukset suoritettiin talvella 1941–1942 Äänislinnassa, Lappeenrannassa, takaisin vallatussa Viipurissa sekä muilla paikkakunnilla sotatoimialueella.

Elokuva esittelee lottien toimintaa lottakanttiineissa, ilmavalvonnassa ja sotasairaaloissa. Rivilotan ohella DVD-koosteeseen sisältyy seitsemän lottajärjestöä kuvaavaa lyhytfilmiä: Lottien valistus- ja lei-

ripäivät Tuusulan Päälystökoululla (1927), Lottakurssi Ravanissa (1930), Lottapäivät Helsingissä (1931), Lottapäivät Porissa (1935), Suomi-Filmin uutiskuvia 5/40 (1940), Syvärannan Lottaopisto (1942) ja Lottatyttö (1944).

DVD-kooste sisältää kaikki keskeiset säilyneet Lotta Svärd -järjestöä esittelevät elokuvat 1920 -luvulta aina järjestön lakkauttamiseen 1944 saakka.

DVD-koosteen kokonaiskesto on 1 tunti 30 minuuttia.

Suomen Suojeluskuntajärjestö – DVD

Suojeluskuntain Yliesikunta tuotti jo 1920-luvun alussa suojeluskuntien toimintaa kuvaavia lyhytelokuvia, jotka vuonna 1926 koostettiin pitkäksi Suomen Suojeluskuntajärjestö -nimiseksi elokuvaksi. Se sai laajaa huomiota ja kiitosta sekä kotimaassa että ulkomailla, aikoinaan siitä tehtiin myös englannin- ja ranskankielisillä väliksteillä olevat versiot.

DVD-koosteeseen sisältyvät myös saksalaisten vuonna 1918 kuvaama filmi Ausbildung der Weissen Gardisten sekä tunnin kestävä elokuva Yksittäis- ja ryhmän taistelukoulutus. Viimeksi mainittu sekä elokuva Suojeluskuntamanööverit ja hyökkäysvaununäytös ovat aikansa aseteknologian kiehtovia ylistyksiä.

Elokuva Sotaharjoitukset Kannaksella vuonna 1939 kuvaa armeijaan sulautuvien suojeluskuntien harjoittelua sodan uhan alla elokuussa 1939 Viipurin ympäristössä.

DVD-koosteen kokonaiskesto on runsaat kolme (3) tuntia.

Äänitteet voi tilata sähköpostilla tilaukset@portaalilehti.fi tai soittamalla puhelinnumeroon 0104 226590 faxilla (03) 437 8591.

Kummankin äänitteen hinta on 19,50 euroa ja molemmat kerralla hankittuna 36 euroa. Postikulut 5,50 euroa.

Huuliharppu sodan aikana

Kansainvälisen huuliharppujärjestön (IHO) presidentti Pentti Varkila ja ase- ja sotahistoriallinen seura Tourulan Kivääritehtaan Perilliset ry tekevät yhteistä projektia tarkoituksenaan saada kerättyä tietoa huuliharpan käytöstä sekä järjestetyssä, että omaehtoisessa viihdytystoiminnassa sotien aikana.

Projekti liittyy kansainväliseen Huuliharppu sodassa -tutkimukseen, jossa on kerätty lukuisia aiheeseen liittyviä tarinoita ympäri maailmaa. IHO:n ja Tourulan Kivääritehtaan Perilliset ry:n yhteistyönä, näitä tarinoita on julkaistu suomeksi TKP:n internetsivuilla osoitteessa www.tkp.suntuubi.com (Esitelmät ja kirjoitukset). Kuuluisin soittaja kertomuksessa lienee kenraali ja presidentti Dwight D. Eisenhower. Kyseisen aineiston pohjalta on tekeillä puhutteleva ja historiallinen CD -kokonaisuus.

Yksi soittajista aineistossa on Tauno Frantsi, joka esiin-

tyi mm. Asemiesillassa no 45 voittaen yleisön äänestyksen. Kyseisestä illasta on myös artikkeli Hopeatorvet-lehdessä no 6/1943. Virtuoosimaisena soittajana tunnetun Frantsin soittoa ei tiettävästi ole tallella kuin noin minuutti, jonka hänen poikansa Antti Frantsi on antanut käyttöömme.

Nyt etsimme henkilöitä, jotka ovat olleet paikalla kuulemassa Tauno Frantsin soittoa Asemiesillassa no 45, joka pidettiin Helsingin Messuhallissa 28.1.1943. Mahdollisilta läsnäolijoilta toivotaan luonneldintoja itse tilaisuudesta, sekä jos mahdollista, tietoja Tauno Frantsin soittamista kappaleista.

Yhteydenotot Pentti Varkilalle, Mannisentie 6, 41400 Lievestuore puh. (014) 865 201 tai Tourulan Kivääritehtaan Perilliset ry:n sihteeri Heikki Rahikaiselle tktpry@gmail.com. Myös muut huuliharpan soittoon sota-aikana liittyvät kertomukset ovat tervetulleita.

Rauhanturvaajat tarjoavat tukensa sotiemme veteraaneille

Sotiemme veteraanien määrä vähenee tulevina vuosina nopeasti, mutta vuonna 2016 on vielä jäljellä noin 20 000 rintamalisää saavaa miestä ja naista. Ikääntymisen myötä avun tarve kasvaa entistään ja vapaaehtoisjärjestöillä on veteraanien tukemisessa kasvava rooli. Rauhanturvaajaliitto ja sen jäsenyhdistykset ovat osallistuneet veteraaniapuun jo vuosikymmenien ajan eri tavoin. Apua on annettu mm. talokotoin ja osallistumalla varainkeräyksiin.

Myös oman jäsenistömme vanhimmat ovat jo täyttäneet 80 vuotta ja heistä osa on sotiemme veteraaneja. Hekin tarvitsevat yhä enemmän apua aivan tavallisten arkiasioiden hoitamisessa. Ensisijainen vastuu veteraanien kotona selviytymisen ja hyvinvoinnin tukemisesta on valtiolla ja kunnilla.

Rauhanturvaajaliiton veteraanituen tarkoitus on helpottaa lähiomaisten työtä, täydentää yhteiskunnan ja veteraanijärjestöjen palveluja ja vaalia KÄVERIA EI JÄTETÄ – perintöä. Suomen Rauhanturvaajaliitto on Maailman Veteraanijärjestön (World Veterans Federation, WVF) jäsen ja edustaa WVF:ssä kaikkia suomalaisia sotiemme veteraanijärjestöjä.

Suomen Rauhanturvaajaliitto on asettanut seuraavia tavoitteita tulevalle nelivuotiskaudelle:

- jokaisessa liiton jäsenyhdistyksessä on yksi tai useampi veteraanivastaava, jolla on liiton tai muun tahon antama koulutus tehtävän hoitamiseen
- veteraanitukea kehitetään yhteistyössä kaikkien maamme veteraanijärjestöjen kanssa

- tuetaan sotiemme veteraanien arjessa selviytymistä ja tuetaan myös laitoksissa olevia veteraaneja
 - osallistutaan aineellisen ja henkisen veteraaniperinnön taltiointiin ja siirtämiseen nuoremmille sukupolville yhdessä Tammenlehvän Perinneliiton ja muiden sen jäsenjärjestöjen kanssa
 - kannustetaan yhdistysten edustajia osallistumaan sotiemme veteraanipiirien- ja paikallisyhdistysten hallintoon
 - kannustetaan palkitsemalla vuosittain veteraanityössä ansioitunut yhdistys ja/tai yhdistyksen jäsen
- Suomen Rauhanturvaajaliitolla on käytössään tukipuhelin, jonka numero on **020 769 8111**. Se on tarkoitettu rauhanturvaajille ja heidän omaisilleen, sotiemme veteraaneil-

Halikkolainen rauhanturvaaja Tero Joronen on tullut puhdistamaan sotiemme veteraani Roine Rauvosen omakotitalon räystäskouruja.

Tukipuhelin

- ▶ rauhanturvaajille ja heidän läheisilleen
- ▶ sotiemme veteraaneille

Kaveria ei jätetä – ei kotona eikä kaukana

Rauhanturvaaja on kokenut palveluksen aikaiset huolet, pelot, murheet ja ilon hetket omakohtaisesti sekä läheisensä kertomana.

- ▶ *Tarvitsetko vertaistukea?*
- ▶ *Haluatko jakaa huoltasi?*
- ▶ *Huolestuttaako toimialueen tilanne?*
- ▶ *Vaivaako ikävä? Muu?*
- ▶ *Sotiemme veteraani, tarvitsetko tukea?*

Tukipuhelin nro: 020 769 8111

Normaali puhelumaksu

Palvelu on maksutonta ja luottamuksellista. Voit soittaa myös nimettömänä.

Omaan palveluskokemukseen ja vertaistukeen perustuva palvelu käsittää kuuntelun, keskustelun, ohjauksen, neuvonnan ja tarvittaessa ohjauksen viranomaispalveluihin.

Valtakunnallista Suomen Rauhanturvaajaliiton tukipuhelinta ylläpidetään vapaaehtoisvoimin ja yhteistyössä puolustusvoimien kanssa.

www.rauhanturvaajaliitto.fi/veteraanituki

le sekä heidän puolisoilleen ja leskilleen. Puhelin päivystää jokaisena viikonpäivänä ja kaikkina vuorokauden aikoina. Esitetty tukipyyntö välitetään tukea tarvitsevan kotipaikkakunnalla toimivalle rauhanturvaajayhdistykselle, jonka tehtävänä on auttaa apua pyytäneitä veteraaneja. Tarvittava apu voi olla esim. kuljetusapua kauppaan, kirkkoon, veteraanitilaisuuksiin jne. Pihojen hoito, pensasaidan leikkuu, polttopuidenteko ja lumityöt ovat olleet tyypillisiä avustustehtäviä.

Suomen Rauhanturvaajaliiton soittokunta Fatterit sotiemme veteraanien tukena

Fatterit on Suomen Rauhanturvaajaliiton edustussoittokunta, jota pidetään maailman ainoana rauhanturvatehtävissä toimineiden soittokuntana. Se

perustettiin vuonna 1999 ja sen jäseniä voivat olla rauhanturvatehtävissä palvelleet suomalaiset tai heidän perheenjäsenensä. Soittokunnan vahvuus on 25 soittajaa, jotka tulevat eri puolelta Suomea. Soittokunta esiintyy koko Suomen alueella ja sen tehtävänä on musikin keinoin luoda myönteinen kuva Suomen Rauhanturvaajaliitosta esiintymällä liiton sekä sen sidosryhmien tilaisuuksissa ja vaalia sotiemme veteraanien perinnettä. Soittokunta on keskittynyt sotilas- ja viihdemusiikkiin ja se on valmis tukemaan sotiemme veteraaneja esiintymällä niiden järjestämissä tilaisuuksissa.

Kuva ja teksti: Heimo Purhonen

Suomen Rauhanturvaajaliitto veteraanivastaava

Visko
Teepak

Lotta Svärd kuntouttaa ja avustaa

Lotta Svärd -logo

Lotta Svärd Säätiö kuntouttaa vuosittain keskimäärin 1 500 lottaa tai pikkulottaa. Vuonna 2011 kuntoutukseen ja avustuksiin käytettiin 2,6 milj. €. Avustustoiminnan piiriin kuuluvat myös lottien asumisen ja maanpuolustustyön tukeminen sekä oman museotoiminnan ylläpito.

Kuntoutuksen ja avustustoiminnan ylläpito edellyttävät säätiölle myös tulojen muodostumista. Niitä säätiö saa omistamiensa 450 asuinhuoneistonsa vuokrauksesta. Vastaavasti kulu- puolella ovat kuntoutuksen ja avustusten aiheuttamat menot, kiinteistöjen huolto- ja korjauskulut, museotoiminnan ylläpito sekä henkilöstökulut.

Säätiön toiminnan tavoitteena ei ole uusien pääomien tavoittelu, vaan tulojen ja menojen tasapainottaminen, sanoo säätiön toiminnanjohtaja **Tarja Björkling-Pakarinen**. Ei ole järkevää mitoitaa kuntoutus- ja avustustoimintaa pääomia kuluttavaksi, koska jatkuvan toiminnan turvaaminen on riippuvainen sijoitustoiminnan tuloista.

Kuntoutus painottuu laitospainotteiseen. Sen osuus kuntoutukseen ohjatuista varoista on 60 %. Loppu 40 % on avokuntoutusta lähimmässä fysikaalisessa hoitolaitoksessa tai kotikuntoutusta, Tarja Björkling-Pakarinen kertoo. Avustus on suunnattu lottien jokapäiväisen selviytymisen ja kotona asumisen mahdollisuuksien helpottamiseen. Se on määräraha-avustusta esimerkiksi proteesien ja silmälasien hankintaan, hammashuoltoon, lääke-keuhkuihin ja liikkumista helpottaviin apuvälineisiin.

Laitospainotteista annetaan samoissa kuntoutuslaitoksissa ympäri maata, kuin veteraanikuntoutusta yleensä. Avokuntoutuksen tarjoaa fysikaalinen hoitolaitos, joka sovittaessa voi tuoda palvelun myös asiakkaan kotiin. Kuntoutukseen tai avustukseen ovat oikeutettuja vuodesta 1978 lähtien olleet tarve-edellytysten täyttyessä Lotta Svärd-järjestöön kuuluneet lotat ja pikkulotat.

Säätiöllä vaiherikas tausta

Vapaussodan aikoina perustettiin eripuolille maata lottayhdistyksiä ja näille lottapiirejä. Maaliskuulla 1920 nämä piirit perustivat valtakunnallisen

Lotta Svärd -järjestön. Sen toiminta perustui täysin vapaaehtoisuuden pohjalle, eikä järjestöllä ollut esikuvia maailmalla. Toiminnan perustavoitteena oli rauhanomaisen maanpuolustustyön tukeminen.

Lotta Svärd -järjestön jäseneksi oli oikeutettu 17 vuotta täyttänyt nainen, jolta edellytettiin "lottalupausta". Lottalupauksessa hän sitoutui noudattamaan järjestön itselleen hyväksymiä periaatteita ja toimintatapoja. Nuoremmilla työillä, eli 8–16 -vuotiailla, oli mahdollisuus liittyä "pikkulottiin" ja täytettyään 17 vuotta siirtyä siitä aikuisten toimintaan.

Järjestö kehitti jäsenistölleen kattavan koulutus- ja toimintaohjelman, jonka hyödyllisyys ja tehokkuus nousivat esiin viimeistään sotien aikana. Opetuksen pääpaino oli aluksi sairaanhoidossa ja muonituksessa, myöhemmin myös toimistotehtävissä, ilma- ja merivalvonnassa sekä viestinnässä.

Talvisota oli lottien tulikas. Siinä lotat työskentelivät uupumatta rintamamiesten rinnalla, vapauttaen vaihtelevasti 12 000–24 000 miestä taistelu-

tehtäviin. Jatkosodan aikana jäsenmäärä nousi suurimmalleen, yli 230 000. Väestömäärään suhteutettuna se oli maailman suurin naisten vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö.

Hävinneen osa

Syyskuussa 1944 solmittuun rauhansopimukseen vedoten valvontakomissio vaati valtioneuvostoa lakkauttamaan Lotta Svärd -järjestön ja siirtämään järjestön varat valtion omistukseen. Lakkautuspäätös tehtiin 23.11.1944. Samassa yhteydessä myös lottapuvun käyttö kiellettiin ja puvut määrättiin hävitettäväksi. Valtiolla luovutettiin 75 miljoonaa markkaa, nykyrahassa n. 12 milj. euroa.

Lotta-järjestössä oli kuitenkin jo ennalta seurattu, mitä maanpuolustusyhteisöille oli tapahtumassa ja mitä osin oli jo tapahtunut ja mikä tulisi koskemaan myös Lotta Svärdiä. Niinpä keskusjohto ennakoiti tulevan ja perusti kuukautta ennen (24.10.1944) lakkauttamispäätöstään Suomen Naisten Huoltosäätiön. Uuden säätiön tehtäväksi määriteltiin huolehtia lottien ja muiden sodasta kärsineiden naisten terveydenhuollon ja toimeentulon avustamisessa. Lottatoimintaa tarvittiin vielä myös Lapin sodasta palaavien joukkojen kotiuttamisessa ja evakkojen siirroissa.

Liiketoiminta käynnistyi

Sodan jälkeen valtion aloitessa Lapin uudelleen rakenta-

Toiminnanjohtaja Tarja Björkling-Pakarinen ja huoltosihteeri Vana-Määttä luottavat säätiön mahdollisuuksiin jatkaa kuntoutus- ja avustustoimintaa vähintäänkin nykylaajuudessa.

minen, syntyi Suomen Naisten Huoltosäätiössä ajatus aloittaa jälleenrakennustyömaiden muonitus. Tehtävää hoitamaan perustettiin vuonna 1944 Työmaahuolto ry, joka neljän toimintavuoden jälkeen muutettiin osakeyhtiöksi. Toiminnan käynnistämiseen saatiin lahjoituksia monilta tahoilta, muun muassa Naisten Huoltosäätiöltä kaksi pesula-ambulanssia ja kuorma-auto. Henkilökunnaksi palkattiin entisiä muonituslotta.

Toiminta laajeni nopeasti kattamaan koko maan ja se sai muonitettavakseen lähes kaikki Suomen suurimmat yleisötapahtumat. Varsinaisen voimainkoitos koettiin 1952 Helsingin Olympialaisten muonituspalvelujen järjestämisessä. Työmaahuolto Oy perusti kisojen yhteyteen yhdeksän kenttäruekalaa, joissa päivit-

täin aterioi keskimäärin 75 000 ruokailijaa.

Suurten tapahtumien muonituspalvelun rinnalle tulivat mukaan myös työpaikkaruokailu, kouluruokailu ja ravintolatoiminta sekä alaan liittyvä tukumyynti. Esimerkiksi omassa kiinteistössä Helsingissä toiminut ravintola White Lady oli tiettävästi Suomen ensimmäinen ravintola, jonne naiset pääsivät ilman miesseuraa.

Suurimmillaan Työmaahuolto Oy:n palveluksessa työskenteli 1 800 henkilöä ja sen liikevaihto oli 80 milj. markkaa. Liiketoiminnasta saamastaan tuotosta yhtiö jakoi omistajansa Suomen Naisten Huoltosäätiön ideologiaa lähellä oleville yhteisöille avustuksia, muun muassa sotainvalideille ja maanpuolustustyötä tekeville yhdistyksille.

Vuonna 1978 Suomen Naisten Huoltosäätiö myi yritystoimintansa Oy Fazer Catering Ab:lle, nykyisin Amica nimellä tunnetulle yhtiölle. Itselleen se kuitenkin jätti Pyykkivakka Oy:n (Lottavakka Oy).

Kuntoutus- ja avustustoiminta voimistui

Toiminnastaan ja myyntituloista saamiensa varojen onnistuneesta sijoitustoiminnasta johtuen avautui huoltosäätiölle mahdollisuus avustustoiminnan laajentamiseen ja lottien kuntoutusohjelman käynnistämiseen.

Järjestölle hankittujen asuntojen määrä nousi 450:een. Helsingistä, Espoosta ja Tuusulasta hankittuja huoneistoja vuokrattiin ja edelleen vuokrataan ensisijaisesti lottien ja pikkulottien käyttöön. Myös osakesijoittamiseen suunnattu salkku vahvistui.

Syvärannan Lottamuseo sijaitsee arvokkaassa kiinteistössä Tuusulan Rantatiellä. Vuosittain siellä vierailee noin 10 000 kävijää.

Suomen Naisten Huoltosäätiön harjoittama avustustoiminta aloitettiin jo 1945 ja se suuntautui paitsi lotille, myös maanpuolustustyötä tekeville yhteisölle. Vuonna 1978 toimintaa laajennettiin kohdistamaan lottien kuntoutukseen ja koulutukseen.

Alusta lähtien huoltosäätiön toimintaa harjoitettiin sen nimeä julkisuudessa korostamatta. Vasta 1990-luvulla säätiön toiminta sai valtiovallan hiljaisen hyväksymisen ja lopullisen varmistuksen 2000-luvun alussa. Tämä antoi mahdollisuuden myös säätiön nimen muuttamiselle sen alkuperäistä tarkoitusta vastaavaksi. Suomen Naisten Huoltosäätiön nimi muutettiin vuonna 2004 Lotta Svärd Säätiöksi.

Museo- ja perinnetoiminta

Lottatyön arvokasta perintöä Lotta Svärd Säätiö vaalii paitsi harjoittamansa järjestötyön kautta, niin myös museossaan, Syvärannan Lottamuseossa Tuusulassa.

Syvärannan Lottamuseo on sijoitettu vuonna 1869 Birger Lundahlin De la Gardenin omistaman kartanon rantatontille rakennuttamaan huvilaan. Monien omistajavaihdosten jälkeen huvila siirtyi Lotta Svärd Säätiölle 1944. Huvila kuitenkin paloi 1947, mutta rakennettiin uudelleen entiseen ulkomuotoonsa 1995, jolloin siihen perustettiin Syvärannan Lottamuseo. Museossa vierailee vuosittain noin 10 000 kävijää. Tällä hetkellä museo on suljettu päänäyttelyn uudistamisen ajan. Yleisölle se avataan uudelleen tämän vuoden toukokuussa.

Lotta Svärd Säätiön kuntoutus- ja avustushakemukset

Lotta Svärd -järjestöön kuuluneilla lotilla ja pikkulotilla on mahdollisuus hakea säätiön kustantamaa kuntoutusta. Kuntoutus voidaan myöntää laitostuntoutuksena tai avokuntoutuksena fysikaalisessa hoitolaitoksessa tai kuntoutujan kotona koulutetun henkilön kuntoutuksena. Pienituloiset lotat voivat hakea myös rahavastusta henkilökohtaiseen terveydenhoitoon, sairaskuluihin tai esimerkiksi hampaiden hoitoon, silmälasien hankintaan tai liikkumista helpottaviin apuvälineisiin.

Tämän päivän Lotta Svärd Säätiön sosiaalityössä korostuvat lottien- ja pikkulottien kuntoutus- ja avustustoiminta, kertoo huoltosihteeri **Vanamo Määttä**. Viime vuosina on kuntoutukseen vuosittain osallistunut keskimäärin 1 500 lottaa. Vuodesta 1978 aloitettuun kuntoutukseen on osallistunut jo lähes 28 000 lottaa ja rahaa kuntoutukseen säätiö on käyttänyt 28,5 milj. euroa.

Kuntoutukseen pääsyn edellytyksenä on, että hakija on rekisteröitynyt lotta tai pikkulotta. Kuntoutus on laitostai avokuntoutusta. Laitostuntoutuksen kesto on 10 vrk. Kuntoutukseen sisältyy täydellinen yöpito kuntoutuslaitoksessa ja peruskunto-ohjelma. Mahdollisesta lisäohjelmasta joutuu kuntoutettava itse maksamaan, Vanamo Määttä sanoo. Laitostuntoutuksen osalta säätiö maksaa myös matkakulut halvimman matkustustavan mukaisesti.

Avokuntoutus käsittää 10–15 hoitokertaa ja sen saa lähimmästä fysikaalisesta hoitolaitoksesta. Sen saa joko laitoksen toimitilassa tai halutessaan kotihoitona, Vanamo Määttä toteaa.

Hakemus sekä laitos- että avohoitoon tehdään Lotta Svärd Säätiön lomakkeella. Lomakkeita on saatavissa internetistä osoitteesta: www.lottasaa-tio.fi tai tilaamalla puhelimitse (09) 4770 2881.

Hakemuksen tekemisessä voi pyytää apua tuttavien ohel-la omasta terveystieteestä tai kunnan sosiaaliviranomaiselta. Eräissä kunnissa on olemassa myös veteraaniasiamies.

Hakulomakkeen täyttämässä on oltava huolellinen. Esimeriksi avustushakemuksessa on ehdottomasti oltava mukana kuluerää koskeva kuitti tai hinta-arvio ja kopio verotodistuksesta. Kuntoutus myönnetään uudelleen yhden – kolmen vuoden välein lottatyön ja iän perusteella.

Lotta Svärd Säätiön toimisto sijaitsee säätiön omassa kiinteistössä, Mannerheimintie 93, 00270 Helsinki.

Matti Värri

Kiitosta kuntoutusohjelmalle

Leena Rukko asuu Helsingin Haagassa, rikkaiden muistojen kultaamassa kodissa. Pikkupöydällä oleva Elers-suvun standaari on osoitus Leenan jäsenyydestä sukuseurassa.

Helsinkiäinen ”pikkulotta” Leena Rukko on osallistunut Lotta Svärd Säätiön järjestämään laitostuntoutukseen jo kahdesti. Ensimmäisen kerran Naantalissa vuonna 2003 ja toistamiseen Espoossa, Kartanokylpylä Kaisankodissa joulukuussa 2011. Varsinkin Kaisankodin hoitojakson Leena Rukko koki sekä kuntoutusohjelman että joustavan aikataulun osalta miellyttäväksi ja kuntoa kohottavaksi.

Leena Rukko on lähtöisin Humppilasta, viljelijäperheestä. Vanhemmat ohjasivat hänet jo alakouluikäisenä maatalon töihin, eikä siinä kotitalouskaan syrjään jäänyt. Lapsuuden kodissa vallitsi korostuneen isänmaallisuuden henki, joka tietenkin vaikutti myös Leenan elämäntavoihin.

Talvisodan kynnyksellä, 12-vuotiaana Leena liittyi pikkulottiin ja jatkoi lottatehtävis-

sä sodan päättymiseen ja lottajärjestön lakkauttamiseen asti. Tosin työ jatkui myöhemmin perustettujen perinnesäätiöiden toiminnassa.

Työ pikkulottana oli sodan aikana muun muassa ilmavaltion Humpin valvontatornissa, seppeleiden sidontaa kaatuneiden haudoille lasketta- viksi, Karjalasta junalla tulevien evakoiden muonitusta ja vaatetusta asemapysähdysten aikana ja myyntipalvelua lottakanttiinissa. Rintamamiehikään ei toki unohdettu, heille leivottiin lähinnä ruisleipää.

Leenasta kotitalousopettaja

Koulunkäyntinsä Leena aloitti Humppilassa ja jatkoi sitä Forssassa. Lukion ollessa vielä kesken hän muutti Helsinkiin ja kirjoitti ylioppilaaksi Tehtaanpuiston Yhteiskoulusta 1949. Kotitalousopettajaksi Leena Rukko valmistui Helsingin Kotitalousopettajaopistosta 1954.

Ura työelämään löytyi Työteho-seuran kotitalousosastolta, jossa päävastuualue oli keittiösuunnittelu. Työ Työteho-seurassa jatkui 35 vuotta, eli vuoteen 1989, jolloin Leena Rukko siirtyi eläkkeelle. Työuransa aikana Leena osallistui asiantuntijana muun muassa Suomen Naisten Huoltosäätiön omistaman Työmaahuolto Oy:n järjestämiin neuvottelu- ja koulutustilaisuuksiin. Nykyisin Leena Rukko on sekä Lottien Perinneyhdistyksen että Sotilaspoikien ja Pikkulottien perinneyhdistyksen jäsen. Hän on jäsenenä myös Keski-Helsingin Sotaveteraanien yhdistyksessä.

Kokemukset laitostuntoutuksesta

Viime vuonna Kaisankodissa saamaansa kuntoutusohjelmaa Leena Rukko pitää onnistuneena ja virkistävänä tapahtumana. Erityisesti häntä miellytti pieni ryhmäkoko ja ohjelman jousto. Kireä aikataulu kun olisi helposti koettu stressaavaksi. Kuntoutusryhmässä oli vain viisi henkilöä, joista kaksi jo entuudestaan Leenalle tuttuja. Myös ruokatarjoilu oli loistava. Tarjoilu oli monipuolista, herkullista ja kauniisti katettua.

Kuntoutusohjelmaan sisältyi lääkärin ja fysioterapeuttien yksityiset ja ryhmävastaanotot, kuntoliikuntaa ja liikunnanohjausta, askartelua sekä ympäristöön ja historiaan tutustumista.

Leena Rukko suosittelee laitostuntoutukseen hakeutumista jokaiselle, jonka kunto ja Lotta Svärd Säätiön edellytykset sen mahdollistavat

MVJ:n hopeinen mitali Laine-Maire Kyöstilälle

Maailman Veteraanijärjestön hallitus myönsi hopeisen mitalinsa Laine-Maire Kyöstilälle. Hän oli yksi keskeisistä henkilöistä, joiden ansiosta MVJ:n perustettiin Naisten asiain toimikunta. Laine-Maire Kyöstilä toimi toimikunnan varapuheenjohtajana 1984–2001.

Laine-Maire Kyöstilälle myönnetty MVJ:n tunnuksin varustettu hopeinen mitali luovutettiin hänelle 13. joulukuuta Vevan kokouksen yhteydessä.

Suuntana Salmi!

Suomalaista salamasotaa

Alkutilanne...

Korpiselän läpimurron jälkeen suomalaiset ylivoimaiset joukot jatkoivat sekä Tolvajärven että Läskelän suuntiin. Aluetta puolusti puna-armeijan 71.Divisioona kolmine rykmentteineen siten, että Värtsilän tasalla oli JR 367, Korpiselän tasalla JR 52 ja Kuolismaalla JR 126. Rykmenttien henkilöstö oli pääasiassa karjalaisia, suomalaisia ja vepsäläisiä joukkojen päällystön ollessa monikan-sallisia, venäläisiä, suomalaisia jne. Tunnetuin oli ehkä JR 126:n komentaja, majuri Valter Valli. Kun Karjalan Armeijan komentaja, kenraaliluutnantti Erik Heinrichs kuuli vastassaan Korpiselän alueella olevan rykmentin verran heimoveljiä, hän kauhistui taisteluista näitä vastaan. Heimoveljiä ”pommitettiin” lentolehtisillä, joissa kehoitettiin ”lyömään maahan venäläinen päällystö ja liittymään meihin, heimoveljiinne. Tulemme yhdessä vapauttamaan Karjalan ja Inkerin. Tulette saamaan omat maat ja talot. Lyökää ryssä maahan ja tulkaa heti.” Taistelut osoittivat, että lehtisten vaikutus oli kuitenkin minimaalinen.

Suomalaisten hyökkäyksen alettua 10.heinäkuuta Korpiselässä JR 52 vastaan, se joutui vetäytymään Tolvajärven suuntaan. Rykmenttiä on pidetty 71.D:n parhaana rykmenttinä ja sen I P:n komentajaa, kapteeni Katajaa jopa yhtenä puna-armeijan etevimmistä pataljoonan komentajana. Rykmentti palkittiinkin 20.heinäkuuta Karjalais-Suomalaisen SNT:n korkeimman neuvoston kunialipulla. JR 367 joutui eversti Kaarlo Heiskasen 11.D:n hyökätessä vetäytymään kohti Sortavala. Kumpaakaan rykmenttiä ei saatu tuhottua huomattavasta ylivoimasta huolimatta. Jalkaväen iskemästä aukosta kenraalimajuri Paavo Talvela suuntasi eversti Väinö Merikallion komentaman 1.Jääkäriprikaatin ”keihään kärjeksi” Laatokan rantatietä pitkin kohti Salmia ja Tarton rauhan mukaista Suomen ja Neuvostoliiton välisiä kaakkoisraja.

Jääkärit rynnivät - ja valtaavat Pitkärannan...

Korpiselän läpimurron tapahtuttua eversti Ruben Laguksen komentamat jääkärit ja jalka-

väki etenivät kohti Tolvajärveä, kun Talvela muutti jääkäreiden suunnan kohti Loimolaa ja sieltä Koirinojalle. Laatokan rannan jääkärit saavuttivat jo 16.heinäkuuta, vajaan viikon taisteluiden jälkeen. Jääkärit polkivat edelleen rantatietä kaakkoon, ja Pitkärannan jääkärit valtasivat illalla 16/17. heinäkuuta.

Koirinojan maastoon edennyt JP 4 lähetti kapteeni Veikko Lounilan johtaman vahvistetun komppanian kohti Pitkärantaa. Komppania karkotti Viinamäestä ja Koivusillasta puna-armeijan pienehköt viivytysosastot. Itse Pitkärannassa neuvostoliittolaiset olivat ryhmittyneet puolustukseen Pitkärannan länsipuolisille kallioharjanteille sekä talvisodassa tuhoutuneiden rakennusten raunioihin.

Lyhyen tiedusteluvaiheen jälkeen jääkärit hyökkäsivät ”suoraan pyöriltään” ja jo kello 18.00 he olivat asutuksen eteläreunassa. Neuvostosotilaat joutuivat antamaan tehokkaasti hyökänneille jääkäreille periksi ja vetäytyivät kaakkoon sytyttään vetäytyessään palamaan muiden muassa telakan, puutavaravaraston sekä rakennuksia ja asemalla olleita lastattuja rautatievaunuja. Viimeksi mai-

nittuihin lastatut ampumatarvikkeet räjähtelivät aiheuttaen tuhoa. Osa jääkäreistä sitoutui-kin raivaus-, sammutus- ja pelastustöihin.

Seuraava yön aikana neuvostojoukot tekivät useita vastaiskuja turhaan, sillä jääkärit ehtivät ryhmittyä puolustukseen Pitkärannan etelälaitaan sekä Pitkärannan itäpuolisille kukkuloille. Suurin uhkatekijä jääkäreiden taistelukyvyille alkoi olla väsymys, olivathan keskeytymättömät taistelut kestäneet jo viikon verran.

Taistelu Pitkärannasta oli sujunut aivan silloisen jääkärihyökkäystaktiikan mukaisesti: kosketuksen tapahtuessa saarostus heti sivustoille ja heti, kun vihollinen lähtee vetäytymään, uusi kärki lähtee takaa-ajoon, jottei vastustajalle anneta aikaa puolustuksensa järjestämiseen. Näin menetellen jääkärit etenivät verraten helposti Koirinojalta Pitkärantaan. Ennen Pitkärannan valtaamista Lagus oli lähettänyt jalkaväkeä sekä jääkärikomppanian, edellistä Loimolan ja jälkimmäisen Käsänelän teiden suuntiin. Niinpä seuraammekin tästä eteenpäin hyökkäystä kohti Salmia Laatokan rantatien suunnassa, jossa suomalainen sala-

masotataktiikka esittäytyi ehkä parhaimmillaan aina Syvärille asti. Mutta sitä ennen oli taistel-tava ankarasti neuvostojoukkoja vastaan, joilla oli vastaavasti puolustustehtävä.

Ennen Salmia oteltiin lujasti...

Illalla 17.heinäkuuta Jääkäriprikaatin JP 3 lähti Pitkärannasta kaakkoon kohti Salmin kirkonkylää. Jääkärit lyhyen levon jälkeen polkivat pyörillään joi-takin kilometrejä puna-armeijan sotilaita näkemättä. Mutta Uuksunjoen sillan maastossa tapahtui yllätys. Tässä maastossa tie kulki jokivartta liki kilometrin ennen siltaa. Yllätys oli se, että neuvostoliittolaiset avasivat kiivaan jalkaväkiseiden tulen jonossa ajaneita jääkäreitä kohti. Neuvostoliittolaiset käyttivät ylläkössä runsaasti kansainvälisissä sopimuksissa kiellettyjä räjähtäviä luoteja, jotka tuottivat jääkäreille runsaasti tappioita haavoittuneina. Mutta ripeällä hyökkäyksellä, jota tuki aivan perässä seurannut moottoroitu patteristo, vihollisosasto ajettiin pakosalle. Ja jääkäreiden eteneminen jatkui.

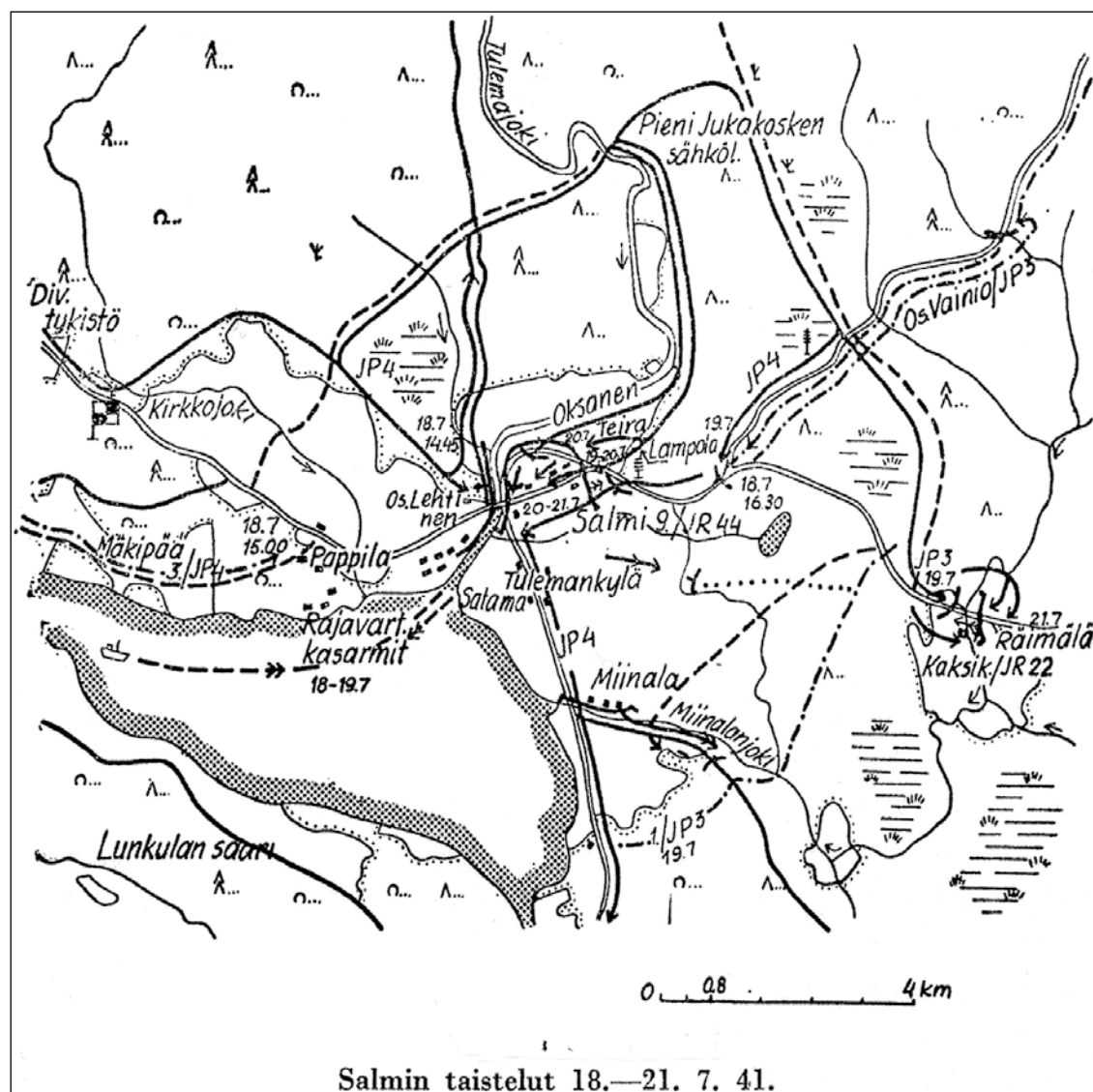
Mutta lähestyttäessä Salmia neuvostoliittolaisten puolustus tiivistyi, heillä oli käsky tais-

tella eikä antaa periksi. Maasto oli ennen Salmia viivytystaistelulle edullista, joten jääkärikärki ei ehtinyt tehdä muuta kuin nousta pyörille ja taas jalkautua vihollisen avattua tulen. Tämä vei jääkäreiden voimia. Mutta kuitenkin aamuyöllä 18. heinäkuuta jääkärit saavuttivat Uusikylän aukeat. Suomalaisten kärki eteni ripeästi, mutta joutui jälleen vihollisen tuliylläköön, mutta karkikomppanian saarrostuksella molemmin puolin maasto vallattiin. Maastosta löytyi runsaasti kaatuneita puna-armeijalaisia, mikä osoittaa heillä olleen käsky taistella viimeiseen asti. Uusikylästä kaakkoon eteni nyt karkipataljoonana JP 4 kapteeni Toivo Häkkisen komennossa.

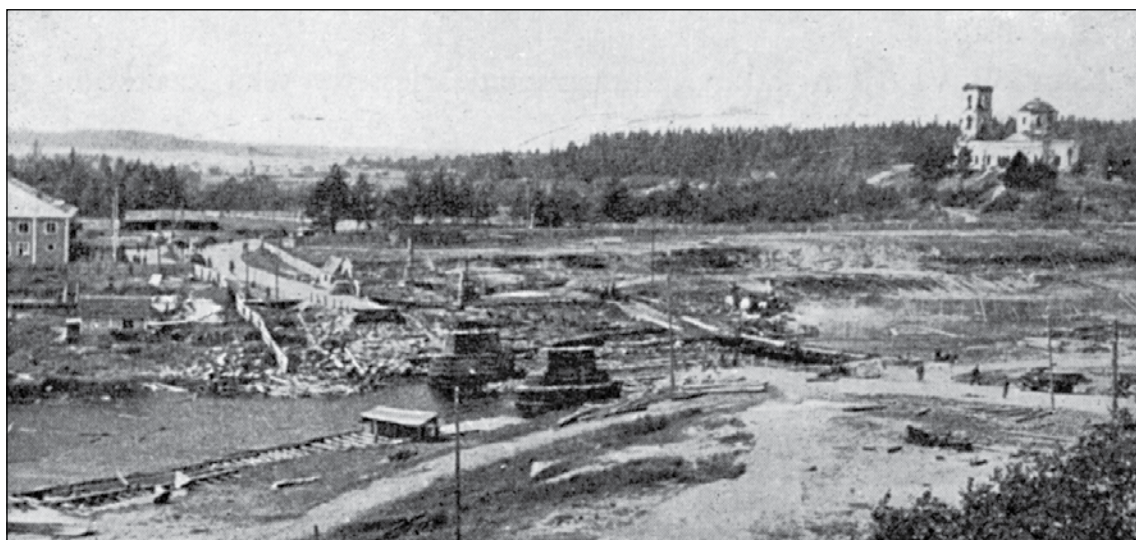
JP 4:n kärki kohtasi vihollisen Bräyssyssä, parisen kilometriä Uusikylästä Salmin suuntaan. Täälläkin ankarasti taistelleet viholliset ajettiin pakosalle, ja tie Salmiin oli nyt auki. Kirkkojoen kylän aukean länsireunan saavuttamisen jälkeen jääkärit pääsivät Salmin ortodoksisen kirkon maastoon korkeahkolle mäelle ja samalla Tulemajoen länsirannalle. Mutta siihen eteneminen pysähtyi. Vastassa todettiin olevan uusia joukkoja, joita ei ollut kohdattu aikaisemmin. Väsyneet jääkärit joutuivat nyt taistelemaan vereksiä voimia vastaan. Laatokan rannan varmistamiseksi yksi jääkärikomppania suunnattiin sinne. Salmiin alkoivat saapua myös jalkaväen rykmentit sekä tykistöä. Käsänelän tien suuntaan eteni Taisteluosasto Järvinen - JP 2, jolle oli alistettu komppania Vainio JP 3:sta. Sen tehtävänä oli Käsänelän valtaamisen jälkeen kääntyä lounaaseen kohti Salmia. Komppania kohtasi Orusjärven tienhaarassa Salmin koillispuolella niin vahvan vihollisen illalla 18. heinäkuuta, että oli pakotettu vetäytymään muutaman kilometrin päässä olleelle purolinjalle. Salmia puolustanut neuvostorykmentti JR 452 tukenaan tykistöä ja pst-aseita torjui kaikki yritykset hyökätä kirkonkylään.

Ensimmäinen yritys vallata Salmin kirkonkylä...

Salmin puolustus osoittautui jääkäreille liian vahvaksi. Sik-

Salmin taistelut 18.—21. 7. 41.

Salmin kirkonkylä 21.7.

si eversti Lagus siirsi alueelle koko voimansa. JR 44 komentajana everstiluutnantti Yrjö Tuompo sekä JR 22 komentajana eversti Karl-Vilhelm Grün marssivat Salmiin, joka oli syttynyt palamaan levittäen kylän ylle maahan asti ulottuneen savuverhon.

Laguksen suunnitelman ja käskyn mukaan majuri Into Lehtinen johti tulikantaa Tulemajoen länsirannalla käytösään Panssarijääkäripataljoona sekä JP 4:n osia tehtävänä tukea hyökkäystä kylään, samoin nelipatteristoinen tykistö majuri Holger von Konowin johdolla valmisti maalit ja maalialueet. Jalkaväki ja jääkärit ylittivät Tulemajoen muutama kilometri Salmista pohjoiseen olleen Jukakosken sähkölaitoksen pataa pitkin siten, että jääkärit etenivät kaakkoon kohti Räimälää tarkoituksella katkaista Salmin yhteydet etelään ja JR 44 hyökkäsi Salmiin Tulemajoen itärantaa tehtävänä katkaista Salmin yhteydet Käsnaelkään. Joukot etenivät järjestyksessä JP 4, JP 3 ja vajaa JR 44. Reserviksi varattiin vajaa JR 22. Hyökkäys alkoi 19. heinäkuuta aamuyöllä kello 05.30, jolloin jääkärit ylittivät Tulemajoen. JR 44:n I P saavutti kylän pohjoisreunan puolilta päivin, kun neuvostojoukkojen kiivas vastaisku työnsi sitä pohjoiseen. III/JR 44 saavutti samaan aikaan Orusjärven tien ja eteni kiivaasti taistellen kylän itäreunaan työntäen varmistuksen Räimälän suuntaan.

Jääkärit hyökkäsivät jalkaväen itäpuolitse kohti Räimälää vihollisen ankarassa tulella. Yksi komppania JP 3:sta eteni Miinalaan estämään neuvostojoukkojen vetäytyminen Salmista itään. Kun jääkärit ja jalkaväki olivat saavuttaneet yhdessä Orusjärven tienhaaran maaston, Salmin kirkonkylä oli käytännössä saarrettu.

Salmi vallataan...

Neuvostojoukkojen kiivaat vastahyökkäykset iltapäivällä kaikissa suunnissa pakotti suomalaiset ryhmittämään joukkonsa uudelleen hyökkäystä varten. Eversti Lagus antoi illalla 19. heinäkuuta käskyn hyökkäyksen jatkamisesta 20. heinäkuuta kello 04.00. Lagus käski eversti Merikallion ottamaan johtoonsa kaikki Tulemajoen itäpuolella olleet joukot sekä valtaamaan Salmi. Hyökkäystä tuettiin tykistön ja heittimistön tulivalmistelulla. Osa kranaateista osui omaan ryhmittymiseen aiheuttaen vähäisiä tappioita.

Hyökkäys Salmiin alkoi määräämääräaikaan. Jalkaväkikomppania saavutti aamulla kylän itäreunan talot, mutta muissa suunnissa neuvostojoukkojen kiivas tulitus pysähdytti hyökkäykset. Myöskään Miinalaa ei saavutettu. Hyökkäys olikin keskeytettävä, vaikka JP 4 yhtyi idästä hyökkäykseen. Taistelu kylän itäreunalla jatkui koko päivän kummankaan osapuolen saavuttamatta lopullista menestystä. Niinpä eversti Lagus käski aloittaa uuden hyökkäyksen kello 24.00 tunnin tulivalmistelun tukemana siten, että I/JR 22 sai tehtävän hyökätä kylään ja vallata maaston Tulemajoen sillan kohdalla, JR 44:n piti hyökätä idästä maantien suunnassa ja ottaa yhteys I/JR 22:een ja JP 4:n tuli iskeä tien eteläpuolella Salmin-Miinalan tielle ja katkaista se.

Salmin puolustajat olivat todenneet asemansa kestäväksi ja suorittivat ennen suomalaisten hyökkäyksen alkamista yrityksen murtautua motista muutamalla aseistetulla kuorma-autolla, jotka ammuttiin tuleen. Suomalaisen tykistövalmistelun aikana neuvostojalkaväki iski rajusti suomalaisia vastaan avataksaan pakotien itään, mutta se torjuttiin ja vain osa hyökän-

neistä neuvostosotilaista pääsi suomalaisten ryhmittymisen aukoista livahtamaan Miinalan suuntaan. Samoin tykistömme torjui muutaman neuvostoaluksen pääsyn Miinalan satamaan. Vielä saman päivän (20.7.) kuluessa tekivät muutamat korkeammat upseerit mukanaan useita naisia uuden yrityksen Vitelen tietä pitkin kohti itää, mutta yritykseen osallistuneet kolme kuorma-autoa tuhottiin miehineen ja naisineen. Salmi oli vallattu.

Mitä sitten...

Neuvostojoukkojen tappiot Salmissa olivat melko suuret. Motista paenneita sotilaista ajettiin metsissä takaa ja monia tuhottiin. Sotasaalis oli runsas, esimerkiksi kuusi uutta tykkiä.

Mutta sota jatkui Räimälässä. Siellä taisteli 2./JP 3 ja piti tien hallussaan 19. heinäkuuta alkaen estäen apuvoimien saapumisen Salmin puolustajien avuksi. Kun tilanne ei laennut Räimälässä suomalaisten eduksi, sinne marssitettiin vahvistettu III/JR 22 ja kenraalimajuri Talvela määräsi eversti Grünin johtamaan taistelua Räimälässä. Kylä vallattiin saarroituksella pohjoisesta ja etelästä illalla 21. heinäkuuta. Seuraavan kerran osapuolet ottivat katkerasti yhteen Rajakonnussa, missä neuvostojoukoilla oli lujat betonivärustukset. Rajakonnun puolustus murtui kuitenkin eversti Grünin johtamalla hyökkäyksellä myöhään illalla 21. heinäkuuta.

Anssi Vuorenmaa

Lähteitä: Jatkosodan historia, osa 1, Sotatl ja WSOY 1988, Väinö Merikallio, Jääkäriprikaati hyökkää, Otava 1954, Einar Palmunen, Hämäläisdivisioona jatkosodassa, Arvi A. Karisto 1964, Erkki Käkelä, Ruben Lagus - Panssarikenraali, Panssarikilta ja Gummerus 1994.

DUODECIM

Kaikki terveydestä – www.terveysportti.fi

Oy Puhois Ab

Uimonen Trading Oy Tampere

sami

SAVONLINNAN AMMATTI- JA AIKUISOPISTO

LINCTUS

Helpompaa arkea apuvälineiden avulla.

TERVEYSTARVIKKEIDEN ERIKOISMYYMÄLÄ

Linctus Oy, Turuntie 4-6
13130 Hämeenlinna
p. (03) 6125 355, info@linctus.fi

- **Apuvälineet liikkumiseen**
Kävelykepit, kyynärsauvat ja rollaattorit
- **Hygieniä ja virtsankarkailu**
Alushousut, vaipat, vuoteen ja tuolin suojat
- **Arjen apuvälineet**
Suihkutuolit, WC-korottajat, tarttumapihdit jne.

Klikkaa nettikauppaan www.linctus.fi

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Jatkosotatapahtumat

- 1.3. Äänislinnan kirkossa vietetään rippikoululaisten konfirmaatiota.
- 1.3. Karjalan Armeija lakkautetaan. Muodostetaan Maaselän ja Aunuksen ryhmät.
- 1.3. Karjalaisten kevätsiirto alkaa. Tavoitteena on saada Karjalaan tarpeeksi väkeä 270 000 peltohehtaarin viljelytehtäviin.
- 11.3. Ensimmäiset vaunulastilliset tavaraa siirtoväen varastoista lähtevät kohti Karjalaa. Valtion varastoissa on vielä 14 000 kolliä siirtoväen tavaroihin.
- 15.3. Elintarviketilanne erityisesti asutuskeskuksissa on kehittynyt kriittiseksi.
- 20.3. Valtalain nojalla valtioneuvosto on määrännyt, että hoidotta jätetyt pika-asutustilat voidaan ottaa maatalousministeriön kautta valtion hallintaan.
- 25.3. Vastauksessaan ylipäällikkö Mannerheimin tiedusteluun presidentti Risto Ryti torjuu lopullisesti ajatuksen hyökkäyksestä Muurmännin radalle Sorokkaan.
- 27-28.3. Lentorykmentti 3:n Brewsterit käyvät voittoisan ilmataistelun Suursaaren yllä.
- 5.4. Ruotsiin on siirretty kaikkiaan 12 000 suomalaislasta ja Tanska on valmiina vastaanottamaan rajattoman määrän lapsia. Joulukuussa siirretyt 986 suomalaista ovat kuun alussa aloittaneet koulunkäynnin Tanskassa.
- 11.4.-23.4. Puna-armeija yritti päästä etelästä Syvärille.
- 17.4. Ruotsin perintöprinssi Gustaf Adolf vieraili jälleen Suomessa. Marsalkka Mannerheimille luovutetaan kuningas Kustaan myöntämä Ruotsin Miekkaritariston suurristiin kuuluva miekka.
- 18.4. Elintarvikepula nostaa voimakkaasti salakaupan hintoja.
- 23.4. Valtioneuvosto antaa päätöksen, jolla valtuutetaan jälleenrakennusvaliokunta suorittamaan kylvö- ja viljelytyöt niillä palautetun alueen tiloilla, joiden omistaja ei ole palannut 1.5.1942 mennessä.
- 24.4. Puna-armeija aloitti hyökkäyksen Kiestingin valtaamiseksi.
- 25.4. Kevään ensimmäinen hedelmä-erä saapuu. Italiasta tuodaan 50 000 kg sitruunoita.
- 28.4. Puna-armeija aloitti hyökkäyksen saksalaisten työntämiseksi Litsajoelta Petsamoon.
- 30.4. Äänislinnan teatteri avataan.

Suomi Itä-Karjalan miehittäjänä

Maaliskuun 13. päivä 1940 ja silloin Moskovon rauhassa päättynyt talvisota oli murskava Suomen kansan mielissä. Suuret alue- ja ihmismenetykset pysäyttivät. Maa oli jätetty yksin. Tämä kansainvälisen politiikan vääryys oli korjattava mahdollisimman pian. Ahdistusta lisäsivät voittajan pelottavat toimet rauhan-ehdojen tulkinnessa. Mistä apua?

Saksa levittäytyi länteen. Belgia ja Hollanti sekä suuri osa Ranskaa miehittiin. Samoin kävi Tanskalle ja Norjal- le sekä Baltian maille. Saksa oli Molo- tov-Ribbentrop-sopimuksella 23.8.1939 antanut Neuvostoliitolle ”vapaat kädet” Suomen suunnalla.

Suomesta löytyi tahoja, joilla oltiin yhteydessä Saksan kanssa. Loppukesästä käynnistyi yhteyksiä, joilla avattiin ovia Saksan suuntaan. Yhteydenpitäji- lä, esimerkiksi kenraali Talvelalla ja lai- vanvarustaja, jääkevl. Ragnar Nordströ- millä oli vahva intressi Venäjän Karja- laan – Itä-Karjalaan.

Saksa puolestaan aloitti jo kesällä kääntymisen kohti Neuvostoliiton hä- vittämistä. Aivan loppuvuodesta 1940 Saksan hyökkäyssuunnitelma, Operaatio Barbarossa alkoi saada hahmonsaa, mitä suomalaisetkaan eivät vielä tien- neet. Siihen liittyen suomalaisten ja sak- salaisten sotilaiden kanssakäyminen tii- visty.

Kaavailuissa selvisi, että Suomen rooliksi olisi tullut Karjalan haltuunot- to. 25.4.1941 presidentti Ryti tilasi itsel- leen Itä-Karjalan karttoja ja pani alulle hankkeen, jolla oli tarkoitus perustella Itä-Karjalan kuuluminen Suomelle. Vä- hitellen suunnitteluun sidottiin tutkijoi- ta ja muita Itä-Karjala entusiasteja – joi- ta kyllä riitti vuosikymmenien takaisen Karjala-harrastuksen pohjalta.

Kun alettiin kaavailla vallattavaan

Karjalaan lähetettävää joukkoa, yliopis- tossa aktiivisen 1922 perustetun Aka- teemisen Karjala-seuran riveistä löytyi koulutettua väkeä yhteiskuntaelämän ja talouden suunnitteluun. Ja heille se oli nimenomainen unelma: Suur-Suomi, johon ”lähiheimokansat” kuuluisivat.

Miekantuppipäiväkäskey ja miehityshallinnon perustaminen

Miehityshallinnon suunnittelun poh- jaksi valmisti 16.6.1941 promemoria: Suunnitelmia eräiksi toimenpiteiksi Itä- Karjalan kysymyksessä. Saksan aloitet- tua hyökkäyksen Neuvostoliittoon 22.6. ja Neuvostoliiton toteutettua ilmahyök- käyksiä - Lapissahan oli runsaasti sak- salaisjoukkoja - Suomi totesi olevansa sotatilassa 25.6. Hyökkäysvalmistelujen jälkeen 10.7. Suomi aloitti suurhyökkä- yksen Mannerheimin antaman ns. mie- kantuppipäiväkäskeyn saattelemana.

Päämaja antoi 15.7.1941 käskeyn väli- aikaisesta suomalaisesta sota-ajan hal- linnosta. Ensimmäiseksi Sotilashallin- tokomentajaksi määrättiin Enso Gut- zeit Oy:n johtaja eversti V.A. Kotilainen. Käskeyn mukaan Itä-Karjalaa oli kehi- tettävä valtakunnan tasavertaisena osa- na suojamuurina naapuria vastaan.

Miehitysalueen väestö

Ennen sotaa Neuvosto-Karjalan asu- kasluku oli 459 000, mutta rintamalin- jan pysähtyttyä joulukuussa 1941 mie- hitetty alue ulottui Syvärille ja Äänisel- le sekä pohjoisempana Karhumäkeen ja edelleen Uhtualle ja Kiestinkiiin. Väes- töstä evakuoitiin enemmistö ja suoma- laismiehitykseen jäi vain 85 000 henkeä, joista suomensukuisia, karjalaisia, vep- säläisiä ja suomalaisia hieman alle puo- let, venäläisiä hieman enemmän. Vie- nan Karjalassa miehitykseen jäi vain

AKS:n lippu. Seuran jäsenmerkki on sa- ma kuin lipun keskuskuvion kilpi.

murto-osa väestöstä. Väestö jaettiin etuoikeutettuihin, eli kansallisiin sekä epäkansallisiin - venäläisiin, joista aja- teltiin päästävän eroon. Jako konkre- tisoitui elintarvikejakelussa ja palkka- uksessa ja muissa eduissa huomattava- na eriarvoisuutena. Erottelu toteutettiin heti käynnistetyn väestönkirjauksen yhteydessä.

Kansallisen erottelun käytäntöjä

Kun suomensukuisia ajateltiin tulevana Suur-Suomen kansalaisina, heitä var- ten perustettiin kansakouluverkosto ja muita oppilaitoksia. Opetus tapahtui suomen kielellä suomalaisista oppikir- joista. Varsin pian havaittiin, että myös venäläisiä lapsia varten tarvittiin koulu- ja, mutta niissä opetus oli tavoitteiltaan vähäisempää. Maatalouden järjestämi- seksi alettiin toteuttaa myös kolhoosi- maiden jakamista viljelypalstoiksi. To- teutettiin Itä-Karjalan ”isojako”. Par- haimmillaan karjalaisväestö saattoi käynnistää pienten palstojen viljelyä. Elintarviketuotanto oli varsin tärkeätä. Kaikkea siviiliväestöä varten määrät- tiin myös työvelvollisuus, joka muistutti Suomessa voimassa ollutta.

Palkkauksessa väestö jaettiin kansal- lisuusryhmien mukaisiin luokkiin. Par- haiten maksettiin karjalaisille, sitten oli vapaa venäläinen väestö, palkkaus 50% edellisistä. Heikoimmilla keskityslei- riväestö, joiden palkkataso vastasi so- tavankien palkkoja. Myös elintarvike- annokset jaettiin ryhmiin. Leiriläisten annokset olivat vastaavat kuin sotavan- kileireillä.

Ensimmäinen vuosi oli todella kurja, varsinkin kun syksyn 1941 sadosta jäi huomattava osa korjaamatta ja käynnis- sä olleet sotatoimet pahensivat tilannet- ta. Myös Suomessa vuosi 1942 oli kurja.

Pahimmillaan tilanne näyttäytyi lei- riläisten kohdalla, mistä piirtyi koko suomalaisen miehitys- ja sotakauden synkein lehti historiankirjoituksessa. Kevästä 1942 alkanut leirikuolleisuu- den nousu merkitsi sitä, että v. 1942 lei- reissä kuoli 3516, hieman yli 20 000:sta.

On hyvä muistaa se, että lähes puolet leiriläisistä oli lapsia. Myös vanhusten

Heimosotapostikortti vuosilta 1922-24. Sarja Karjalan puolesta myi niin hyvin, et- tä myös painovirheen sisältänyt koepainos ”Karjalan poulesta” meni myyntiin. Li- säpainos otettiin myös ”Karjalan ja Inkerin poulesta.” Kaikkiaan kortteja painettiin Saksassa yli 500 000 kpl.

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

määrä oli korkea. Työikäisten miesten määrä oli myös vähäinen, kun he olivat puna-armeijassa.

Nälkäkatastrofin jälkeen leiriväestöä alettiin vapauttaa, heistä muodostui ns. epäkansallisen siirtoväen ryhmä, joka nousi enimmillään yli 5000. Heidät asutettiin erilleen kansallisesta väestöstä.

Kansallisen erottelun lieventäminen

Kun suursodan luonne muuttui 1943 lopulla saksalaisten Stalingradin tappion jälkeen, liittoutuneet alkoivat pohtia sodan jälkeistä aikaa. Ensimmäinen tapaaminen oli Teheranissa.

Suomalaiset rinnastettiin miehittäjinä saksalaisiin, esimerkiksi keskitysleirien ylläpidossa. Tämän seurauksena elintarvikejakelussa poistettiin kansallinen erottelu, samoin palkoissa. Leirien nimeksi tuli siirtoleiri.

Samoihin aikoihin käynnistettiin

miehityshallinnon evakuoinnin suunnittelu, mistä ei kerrottu miehityshallinnon toimijoille. Myös siviiliväestö oli paremmin perillä sodan kulusta, mistä pitivät huolta vastapuolen maanalaisen toiminnan aktivistit. Partisaanitoiminta oli melkoisen vilkasta. Toisin kuin saksalaisten miehittämällä alueella, ei Itä-Karjalassa muodostettu partisaaniyksiköitä. Kaikkiaan Karjalassa oli noin 1800 partisaania koko miehityksen ajan. He eivät onnistuneet suurissa tuhotöissä, mutta sitoivat kuitenkin miehittäjän joukkoja ja pitivät yllä voitonuskoa siviiliväestössä. Erityisesti Lapissa partisaaniretket ulottuivat Suomen puolelle aiheuttaen kymmenien siviilien tappiot.

Miehityshallinnon evakuominen

Kannaksen rintaman murtuminen 9.6.1944 alkaen vaikutti välittömästi

myös miehitysalueella. 15.6. annettiin käsky miehityshallinnon evakuoimista. Pian alkoi myös puna-armeijan rynnistys Syvärillä.

Evakuointivaiheessa siviiliväestöä ei tullut evakuoida, mutta halukkaiden sallittiin tulla suomalaisten mukana. Suomeen siirtyi kaikkiaan 2800 itäkarjalaista. Useat sellaisia, jotka olivat palvelleet miehityshallinnossa tai avioituneet suomalaisen kanssa. Repolan Lushman kylä oli viimeinen suomalaisten luovuttama kylä 28.9.1944. Tämä tapahtui välirauhansopimuksen jälkeen yhteisessä vastapuolen kanssa pidetyssä katselmuksessa.

Keskitysleirit

Kun Kajalasta haluttiin tehdä Suur-Suomen osa, annettiin 8.7.1941 käsky, jonka mukaan venäläinen väestö on toimitettava keskitysleiriin. Keskitysleirit olivat enimmäkseen pääkaupungissa

Petroskoissa, suomalaisten nimeämässä Äänislinnassa olevia piikkilangoin erotettuja asuinkortteleita. Muutama pienenkö leiri oli toisaalla miehitytyleirillä alueella. Enimmillään leireissä oli 12 000 henkeä. Väkirikkaimmassa alueella Äänisniemellä, jossa asui lähes kokonaan venäläistä väkeä vapaana yli 22 000 henkeä. Suurin osa Petroskoin leiriläisistä oli tuotu muualta, pääasiassa Syvärin rantamilta, mikä oli rintamavyöhykettä. Miehityksen pitkittyessä ja leirin olojen kriisiytyttyä, leiriläisiä vapautettiin ja sodan lopulla niissä oli enää noin 15 000 henkeä.

Kansallinen erottelu toteutui merkittävimpana elintarvikejakelussa ja palkkauksessa.

Antti Laine

Erikoishammasteknikko valmistaa suoraan asiakkaille kokohammasproteesit ja huoltaa ne. Erikoishammasteknikkoliiton jäsen on järjestäytynyt terveystarvelujen tuottaja. KELA korvaa hammashuollon kustannuksia Veteraaneille ja Miinanraivaajille edelleen.

Erikoishammasteknikkoliiton jäsenet palveluksessasi:

HAAPAVESI

EHT Vesa Kuusirati

Urheilutie 49, 86600 Haapavesi
puh. 08-451 075

LAHTI

Hammas-Tiimi Oy EHT Timo Vuori

Rautatienkatu 21 B, 15100 Lahti
Puh. 03-752 7577

SUONENJOKI

EHT Harri Ikävalko Harrin Hammas

Asemakatu 11, 77600 Suonenjoki
Puh. 017-513 652

HELSINKI

EHT Merja Vesamäki

Helsinginkatu 9, 00500 Helsinki
puh. 09-716 151

OULU

EHT Esa Ontero ja EHT Hannu Orell

Kirkkokatu 17 A 19, 90100 Oulu
Puh. 08-311 8252
vastaanotto myös Haukiputaalla
sopimuksen mukaan

TURKU

EHT Jaakko Laine

Kauppiaskatu 10 C, 20100 Turku
puh. 02-233 6018

HÄMEENLINNA

EHT P. Kari-Koskinen

Linnanniemenkatu 8, 13100 Hämeenlinna
puh. 03-616 9777, GSM 0500-486 831

SALO

EHT Marko Rosendahl

Helsingintie 4 (katutaso), 24100 Salo
Puh. 02-733 7737

EHT Sakari Ansaharju

Yliopistonkatu 10 A 9, 20100 Turku
puh. 02-231 6055
myös kotikäyntejä

JÄMSÄ

EHT Terho Parikka

Koskentie 2, 42100 Jämsä
puh. 014-713 711

SODANKYLÄ

EHT Erkki Melamies

Jäämerentie 14, 99600 Sodankylä
puh. 016-612 280
gsm. 0400-396 662

VAASA

Alueen Hammas EHT Ilkka Garaisi

Kauppuistikko 20 B, 65100 Vaasa
puh. 06-312 1233

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

AKS suomalaiskansallisen kasvatustehtävän toteuttajana 1941-1944

Vuonna 1922 perustetun Akateemisen Karjala-Seuran johto piti alusta lähtien tärkeänä omaksumansa heimoaateen levittämistä maassamme ylioppilaiden ohella oppikoulunuorison sekä myöhemmin myös kansakoulunopettajiksi opiskelevien seminaarilaisten keskuuteen. Isänmaallisina oppilaitoksina seminaareissa oli heimoaatteelle hedelmällinen kasvupohja. Karjala-Seuroja perustettiin AKS:n alaosastoina 1920-luvulla Jyväskylän, Rauman ja Kajaanin seminaareihin. Myös Sortavalan seminaarissa aloitti syksyllä 1937 AKS:n hengessä toiminut Karjala-Seura. Suljettu raja vaikeutti kuitenkin Neuvosto-Karjalan oloja koskevien asiallisten tietojen välittymistä Suomeen 1920–1930-luvuilla, ja koetun talvisodan jälkeen Suur-Suomi-aatekin näytti jääneen takalalle.

Itä-Karjalan miehitysjan hallinto

Tietävästi eräät heimomiehet aloittivat Suur-Suomi-tavoitteeseen tähdänneet Itä-Karjalan hallinnon keskustelut Saksasta saadun vihjeen perusteella talvisodan päätyttyä. Heimomiehet olivat Suomen Heimosoturien Liiton johdossa olleita henkilöitä kuten Ragnar Nordström ja Eero Kuussaari. Jälkimmäinen oli myös AKS:n hallituksen jäsen. Tiedot välittyivät Akateemisen Karjala-Seuran johdollekin, jolla todennäköisesti näihin aikoihin ei ollut mitään konkreettisia suunnitelmia mahdollisen Itä-Karjalaan hyökkäyksen ja alueen valtaamisen varalta.

Keväällä 1941 Helsingissä pidetyssä heimopiirin kokouksessa asetettiin Karjalan vapausliikkeen johto Itä-Karjalasta kotoisin olleista pakolaisista sekä laadittiin muistio Itä-Karjalan asian hoitamiseksi sodan varalta ja aikana.

Päämaja keskitti Itä-Karjalaa koskevan hallintosuunnittelun juhannuksen 1941 tienoilla Kajaaniin, jonne siirtyivät Nordström ja Kuussaari sekä AKS:n puheenjohtaja, tohtori Vilho Helanen ja varapuheenjohtaja, tohtori Reino Castrén. Nordströmille kuului ylipäällikön määräyksen mukaan valvoa ja osaltaan suunnitella Itä-Karjalan siviilihallinnon järjestelyä. Castrénin vastuualueena oli varsinainen hallinnon suunnittelu erillisen sotilashallintolaitoksen pohjalta ja henkilövarausten valmistelu.

Nordström oli pyytänyt Päämajalta noin 30 henkilölle komennuksen Kajaaniin muodostamaan Itä-Karjalan hallinnon rungon. Kutsutuista kuului toistakymmentä Itä-Karjalan pakolaisten järjestöaktiiveihin. Joukossa oli myös opetusalan sekä AKS:n edustajia. Castrén joutui muuttamaan Itä-Karjalaa varten laadittua sota-ajan hallinto- ja toimintamallia sekä henkilöehdotuksia, ennen kuin asia esiteltiin ylipäällikölle tietävästi 11.7.1941. Tällöin ylipäällikkö päätti myös nimittää Itä-Karjalan hallinnon johtoon vuorineuvos, everstiluutnantti V. A. Kotilaisen.

Perustamiskäskey Itä-Karjalan väliaikaisesta suomalaisesta sota-ajan hallinnosta annettiin 15.7. Sen mukaan sota-ajan hallintoa johti ylipäällikön alainen Itä-Karjalan sotilashallintokomentaja (Kotilainen). Komentajan apulaiseksi määrättiin everstiluutnantti Nordström, ja komentajaa varten kutsuttaisiin neuvottelukunta sekä perustettaisiin sotilashallintoesikunta toimistoineen.

Aluksi Mikkeliin sijoitetussa Itä-Karjalan sotilashallintoesikunnassa työskenteli sotilashallintokomentajan, komentajan apulaisen ja esikuntapäällikön lisäksi kuusi osastoa toimistoineen tehtäväjaon perusteella. Mikkelin tilapäissijoituksen jälkeen esikunta työskenteli Joensuussa, ja maaliskuussa 1943 pääsi muuttamaan hallintoalueensa keskukseen Äänislinnaan. Miehityshallinnon tuli huolehtia alueelle jäävästä siviiliväestöstä, muista armeijalle kuulumattomista tehtävistä sekä luoda edellytykset uuden maakunnan tulevalle kehitykselle Suomen hallintojärjestelmän pohjalta. Kansallinen eli suomensukuinen väestö oli erotettava venäläisistä ja muista epäkansallisista henkilöistä. Heimosukulaisten keskuudessa piti herättää aktiivinen tahto liittyä Suomeen.

Itä-Karjalan alue jaettiin Neuvosto-Karjalan piirirajoja seuraten Vienan, Maaselän ja Aunuksen sotilashallintopiireihin, jotka muodostuivat alueista ja alueet puolestaan kylistä tai kyläyhteisöistä. ItäKar.SE:n lisäksi miehitysalueelle perustetuille piiri-, alue- ja paikallisesikunnille määrättiin päälliköt tehtävineen ja henkilökuntineen pääosin vuoden 1941 puolella. Tehokas pelottelu ja pakkoevakuointi aiheuttivat sen, että miehitysalueelle jäi vain noin 85 000 neuvostokansalaista, joista vajaa puolet kirjattiin suomensukuisiksi. Lapsia ja nuoria oli lukumääräisesti eniten.

Koulutusasiat sotilashallinnon organisaatiossa

Valistus- ja opetusasiat olivat keskeisessä asemassa miehitysalueella. Sotilashallintoesikunnan työnjaossa niitä hoiti valistusosasto, jossa AKS:n vahva edus-

tus takasi heimoaateen jatkuvan esilläolon. Osastoa johti puheenjohtaja, luutnantti Vilho Helanen.

Tähän tiedottamista sekä miehitysalueen väestön henkistä kasvatusta hoitamaan määrättyyn valistusosastoon kuuluivat elokuusta 1941 lähtien tiedotus-, koulu- ja nuorisotyö- sekä kirkollisasiintomistot. Koulutyön suunnittelu ja johto kuuluivat koulutoimistolle, jonka päällikkyys oli määrätty vienalaissyntyiselle kansakoulunopettajalle, kapteeni Vilho Timoselle. Hän ainoana valistusosaston toimistopäällikkönä ei kuulunut AKS:aan mutta oli 1920-luvulla Jyväskylän seminaarissa opiskellessaan toiminut sikäläisen Karjala-seuran puheenjohtajana.

Vastuualueen luonteen vuoksi valistusosaston vakanssit pidettiin erityisen vahvasti AKS:aan kuuluvien käsissä niin, että valistustyön sisältöä voitiin siten helposti kontrolloida. AKS:n jäsenten elämäntarinoiden kokoaja Matti Kuusi luonnehtikin valistusosastoa ”eräänlaiseksi pienois-AKS:ksi”, sillä pappeja, opettajia, lääkäreitä, museomiehiä ja muita seuran jäseniä työskenteli lukuisasti eri tehtävissä.

Bolshevistioppeilla kyllästetyn heimoväestön suomalaistaminen oli haaste valistushenkilöstölle. Oli yhteinen isänmaa ja yhteinen vihollinen. Uudelleenkasvatuksen keskeiseksi kohdetyhmäksi tulivat etenkin oppivelvollisuusikäiset. Sotilashallinto kohdisti asennemuutoksen kasvatuksen sekä fyysisen huolenpidon kansallisen väestön 7-15 vuotiaisiin lapsiin ja varhaisnuoriin, joita oli väestöstä lukumääräisesti eniten.

Oppivelvollisille venäläislapsille an-

nettiin vain vähäisessä määrin alkeisopetusta miehitysaikana. Suomalais-tamistavoitteeseen tähtäsivät osaltaan myös sotilashallinnon järjestämä nuorisotyö sekä suomenheimoiosten nuorten ja aikuisten lähettäminen ammattisekä muuhun koulutukseen Suomeen tai miehitysalueelle perustettuihin oppilaitoksiin.

Tavoitteena suomalaiskansallinen kansakoulu

Kansakouluopetuksen aloittaminen oli koulutoimiston kiireellisin ja laajin koulutushanke syksyllä 1941. Jo elokuun 21. päivänä koulutoimisto sai valmiiksi suunnitelman Itä-Karjalan koulutoimen väliaikaisesta järjestämisestä. Vallattavalla alueella piti mahdollisimman pian käynnistää suomalaiskansallisen hengen mukainen koululaitos vastapainoksi niille opeille ja sille elämäntarkoitukselle, joilla kommunismi oli saastuttanut heimolasten sielua kahden vuosikymmenen ajan. Kasvatustyö kohdistui ensisijaisesti suomensukuisiin lapsiin ja nuoriin. Venäläisiä ja muita epäkansallisia ei suunnitelmassa juuri mainita. Kansakoulun avulla oppivelvolliset karjalaislapset piti pois kasvattaa kommunismista ja uudestaan kasvattaa luterilaisiksi, Suomea isänmaanaan pitäviksi suomalaisiksi. Oli kiire käynnistää tämä opetustyö.

Suomalaiskansallisen koululaitoksen olisi toimittava ainakin osittain jo marraskuun 1941 puolivälistä lähtien. Väestölle ei haluttu antaa epäedullista kuvaa uusien hallitsijoiden kyvystä järjestää niitä asioita, jotka olivat kutakuinkin

Itä-Karjalan suomalaistamistyössä ryhdyttiin perustamaan kansakouluja kansallisille lapsille jo syksystä 1941 alkaen. Opettajiksi otettiin suomalaisia kansakoulunopettajia, ja opetuksessa paino oli korostetusti ns. mielenlaatua muokkaavissa aineissa. Kuvassa Suomen itäisin kansakoulu Tulvojassa Sungunniemellä (Äänisniemi) Äänisjärven pohjoispäässä 29.5.1942. Koulu oli suomalaisten perustama ja oppilaita oli alun perin 18. Kuva: SA-kuva.

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

olleet kunnossa neuvostovallan aikana. Neuvosto-Karjalan tiheä yhtenäiskouluverkko ja opetuksen monipuolinen havaintovälineistö oli pantu merkille, vaikka bolshevistisen koululaitoksen tuloksia muutoin vähäteltiin.

Sotilashallinnon alaiset alue-esikunnat määrättiin viipymättä selvittämään oppivelvollisten lasten lukumäärä, inventoimaan ja tarvittaessa kunnostamaan koulurakennukset, ja -kalusto sekä kokoamaan opetusvälineitä. Suomesta ryhdyttiin hankkimaan oppikirjoja, koulutarvikkeita sekä kalusto- ja havaintovälineitä. Lehti-ilmoituksin haettiin kansakoulunopettajia, myös *asepalveluksessa olevia*. Hakijoiksi toivottiin hyvän opetus- taidon omaavia isänmaallisia ja uskontoon myönteisesti suhtautuvia opettajia, mielellään suojeluskunnassa ja lottatehtävissä toimineita. Miehitysalueelle jääneitä karjalaisopettajia voitiin ottaa opetustyöhön vasta perusteellisen uudelleen koulutuksen jälkeen.

Hakuinto yllätti sotilashallinnon. Ensihaussa opetustyöhön Itä-Karjalaan pyrki 630 ala- ja yläkansakoulunopettajaa, joista 130 valitulle pidettiin viikon valmennuskurssi. Marraskuun 1941 lopulla Itä-Karjalassa toimi jo 46 kansakoulua. Sotilashallinnon mukaan kansakoulut olivat edenneet suorastaan armeijan kantapäillä. Uusia kouluja avattiin muuttamalla asuinpiirtejäkin opetuskäyttöön. Kevätlukukauden 1942 päättyessä opetusta annettiin jo 66 kansakoulussa 5 600 karjalaislapselle yli 200 suomalaisopettajan voimin.

Koulutyön alkuvaiheessa opettajia kehoitettiin kiinnittämään päähuomio erityisesti:

- neuvostojälkien poistamiseen luokkatiloista
- karjalaislasten totuttamiseen suomalaiseseen koulujärjestykseen

- lasten huoltajien luottamuksen vahvistamiseen kouluruokailun, vaatevustusten sekä terveyshuollon avulla ja
- ennen muuta suomalaisuuteen kasvattamiseen lasten etunimien suomalaistamisella sekä suomen kielen ahkeralla harjoittamisella.

Oppiaineet ja -määrät olivat lähes samat kuin Suomen kansakouluissa. Neuvostokoulua käyneille oppilaille uskonto, Suomen historia ja käsityöt olivat kokonaan uusia oppiaineita. Asenteita muokkaavista oppiaineista tärkeimpiin kuten historiaan, maantietoon sekä suomen kieleen laadittiin uudet, kansallistietoisuutta ja Itä-Karjalan luonnollista yhteyttä Kanta-Suomeen korostavat oppikirjat. Koulukyselyjen mukaan erityisesti uskonto ja laulu kiinnostivat oppilaita.

Koulutyön vakiinnuttua kansakoulutyön tuloksia arvioitiin. Keväällä 1943 järjestettyjen yläluokkien laskento- ja kirjoituskokeiden tuotoksia pidettiin lähes Suomen koululaisten tasoisina. Laskennossa tulokset todettiin paikoin jopa hyviksi, mistä osa-ansio kuului neuvostokoulussa saadulle opetukselle. Miten sotilashallinnon edellyttämä asennemuutoskasvatus välittyi itäkarjalaiskouluissa oppilaille, se riippui kansakoulunopettajan omasta aatemaailmasta ja halusta. Siksi opetussuunnitelmissa määriteltyjä kasvatusohjeita noudatettiin soveltaen miehitysalueen kansakouluissa ja etenkin jatko-opetuksessa.

Koulutyön vakiinnuttua kansakoulutyön tuloksia arvioitiin. Keväällä 1943 järjestettyjen yläluokkien laskento- ja kirjoituskokeiden tuotoksia pidettiin lähes Suomen koululaisten tasoisina. Laskennossa tulokset todettiin paikoin jopa hyviksi, mistä osa-ansio kuului neuvostokoulussa saadulle opetukselle. Miten sotilashallinnon edellyttämä asennemuutoskasvatus välittyi itäkarjalaiskouluissa oppilaille, se riippui kansakoulunopettajan omasta aatemaailmasta ja halusta. Siksi opetussuunnitelmissa määriteltyjä kasvatusohjeita noudatettiin soveltaen miehitysalueen kansakouluissa ja etenkin jatko-opetuksessa.

Valistustyön painopiste kouluikäisiä vanhempiin nuoriin

Keväällä 1944 Itä-Karjalan 112 kansakoulussa opetusta annettiin lähes 8 500 oppilaalle yli 330 kansakoulunopettajan johdolla. Miesopettajista alle kymmenen kuului AKS:aan. Kansakoulun jatko-opetukseen osallistui toista tuhat

Uutta oppia Suomesta. Saarimäkeläisiä lapsia uusine kirjoineen koulutiellä Aunuksen Karjalassa.

ta nuorta. Äänislinnan Yhteislyseossa ryhdyttiin syksystä 1942 lähtien koulutamaan oppikoulukelpoisia nuoria. Syksystä 1943 laajentuneeseen venäläisten omakieliseen kansakouluopetukseen osallistui noin 3 000 lasta. Hiilisuon isäntä- ja emäntäkoulussa Äänislinnassa valmistui maatalouden asiantuntijoita. Kesäkaudeksi 1944 suunniteltiin 50 nuorisoleiriä valistustyön tehostamiseksi. Voimavarojen suuntaamisella varttuneempiin nuoriin pyrittiin vahvistamaan otetta heihin.

Lisäksi sotilashallinto toivoi myös Kanta-Suomessa suomalaistamiskoulutuksen tuottavan käyttökelpoista henkilöstä valistustyöhön. Itäkarjalaisten kuudella kansanopistokurssilla Liperin Siikasalmella, yli 30 kansanopistossa sekä eräissä ammatti- ja oppikouluissa Suomessa koulutettiin miehitysaikana yli 1050 heimonuorta. Kansakoulunopettajia valmistaneella opettajaleirillä 1942-1944 sai opetusta yhteensä 100

neuvostoajan opettajaa tai opiskelijaa osan heistä jo odottaessa pääsyä opetustyöhön Itä-Karjalaan pätevyyden saaneina kansakoulunopettajina.

Tulevaisuudenusko vallitsi sotilashallinnossa keväällä 1944. Itä-Karjalan koulujen kevätlukukausi päättyi 20. toukokuuta. Koulupiireissä alettiin kasvitarhojen kylvötyöt sekä valmistauduttiin oppilaiden kesäajan harrastustoimintaan ja tulevan lukuvuoden suunnitteluun. Evakuointikäsky kesäkuun puolivälissä tuli yllätyksenä opettajille ja nähtävästi myös sotilashallinnolle. Miehitysalue oli jätettävä. Unelma Itä-Karjalasta osana Suomea sortui.

Martti Hölsä
FT, kouluneuvos

Oheiseen aiheeseen liittyviä julkaisuja on saatavana Karjalan Sivistysseurasta, Luotsikatu 9 D, 00160 Helsinki, puh. (09) 171 414

Kiinteistö Oy
Kuusamon Vuokratalot
Kuusamo

Rakennusurakointi
J. Häkkinen Oy
Kyröskoski

Jokke Pet Oy
Kälviä

JPT Jaskari Oy
Köyliö

JUSSIPISTE OY
Lahti

Renor Oy
Lahti

HL-Elec Oy
Lahti

Ipa-Pesu Oy
Lahti

TE-Construction Oy
Lahti

www.karirakenne.fi

Sora ja Kallio Heinonen Ky
Laitila

Amitec Oy
Laitila

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Jatkosodan rintamamiehet – Petroskoihin

Mannerheim antoi 14. syyskuuta 1941 käskyn, jossa armeijan seuraavaksi tavoitteeksi oli asetettu Petroskoi. Heinrichs antoi sen perusteella oman hyökkäyskäskynsä seuraavana päivänä. Suomalaiset joukot lähestyivät kaupunkia useammasta suunnasta. JR 30 eteni etelästä kohti Kaškanaa:

Edettiin venäläisten rauhan aikana hakkaamaa kapeaa kartoituslinjaa, purettiin neuvostojoukkojen tekemiä mureksia ja linjalle kaadettuja puita. Jäljessä tulevat rakensivat kilometreittäin kapulateitä. Kärkiporukka törmäsi venäläisiin, joita harhaili metsissä pelkillä mustikoilla eläen. Heidän divisioonansa oli lyöty hajalle...

Idempänä edenneet olivat päätyneet Latvian kylään. Pahin oli takana, Esko Pihko muistelee:

Ilman taisteluosasto Björkmanin hyökkäysvaunuja eivät kuorma-autot olisi pysyneet jääkäreiden mukana. Koko Mäkriän ja Latvian väli oli yhtä upottavaa liejukkoo. Tankit kiskoivat akseleitaan myöten uponneita autoja perässään kilometrikaupalla.

Pakosta oli välillä syötävä ja levättävä:

Otimme valtuudet pitää tauko ja käyttää hyväksi kylän antimia, kolhoosin kaalimaata ja lampaita. Konepistoolimiehet pitivät huolen lihan saannista. Minä parin kaverin kanssa lähdin katkomaan kaalinpäitä. Joku eukko huusi, että kaalimaa oli kolhoosin eikä sinne saanut mennä. ”Kolhoosi loppui tähän päivään. Hakekaa niin paljon kaaleja kuin tarvitsette”, upseeri vahvisti.

Petroskoissa

Everstien johtamien rykmenttien kilpajuoksussa Petroskoihin maalinauhan katkaisi Paalun divisioonan Kevyt Osasto 8. Sen erään komppanian vääpeli Mikko Tuominen kuvaa loppusuoraa:

Olemme tapelleet raikkaasti taas useamman vuorokauden hyvällä tuloksella. Vanjat lyötiin yhdestä motista hajalle. Eivät meinanneet antaa periksi, ei sitten millään. Täytyi tappaa ainakin 300 vanjaa ja hevosiakin meni toista sataa.

Petroskoi oli suomalaisten hallussa 1. lokakuuta. Kärkijoukkueen johtajana toiminut, sittemmin vänrikiksi ylennetty Tuominen oli huojentunut:

Kaikki koittivat ensiksi kaupunkiin, mutta me onnistuimme ensiksi... Kyllä on mukava lepäillä, kun mekin olemme soita ja korpia pitkin samoilleet ja tivasalla värjötelleet. Ei ollut lystiä, eikä helppoa.

Seuraavina päivinä yhä enemmän joukkoja saapui kommunistisen Itä-Karjala sydämeen. Silmälleessään Neuvosto-Karjalan pääkaupungin kolossimaista, hallintoaukealla kohonnutta Lenin-patsasta moni mietti sen funk-

tiota. Stalin tiedettiin aivan varmasti hirmuhallitsijaksi ja Suomen syöjäksi, mutta Leninistä sittenkin aika vähän. Vieraan valan ja vihollisen symboli oli niin valtava, että sen ei uskottu mahtuvan edes Helsingin Messuhalliin perustettuun sotamuistonäyttelyyn.

Mutta osasivat suomalaisetkin suorelliset elkeet. Osin tuhoutuneen kaupungin salkoihin nostettiin Suomen liput, järjestettiin näyttävä paraati ja kaupunki ristittiin Äänislinnaksi.

Heimokansan hallinnollisen keskuksen vapauttamisella oli vertauskuvallista arvoa. Mannerheim luonnehti tekoa siihenastisista saavutuksista loistavimmaksi, TK-miehet levittivät kuvamateriaalia kaikkien taistelevien joukkojen keskuuteen. Runoilija Aaro Hellaakoski huudahti, että *Äänislinnaksi muuttuu/ saatanan pesäkin, Petroskoi*.

Tarkemmin katsoen Äänislinna ei ollut ihmeemmän kohun arvoinen. *Ei tämän edestä olisi kannattanut sellaista vaivaa nähdä*, muuankin korpisoturi murahti. Kaupunki edusti tyypillistä neuvostoyhteiskunnan periferiaa. Kadut olivat syksyisen liejuisia, talot ränstistyneitä ja putipuhtaaksi ryöstettyjä. Kivettyjä katuja näki vain keskikaupungilla. Rakennuksia oli tuhottu eikä asukkaista näkynyt.

Metsissä kuukausia taistelleita miehiä kuohutti eniten viinatehtaalta löytynyt tuhansien litrojen vodkasammio. Se tyhjennettiin miehissä, vodkaa haettiin ämpäreillä, pakeilla ja millä vain käteen sattuvalla astialla. Kohta kaupunki oli täynnä juopuneita. Kasapanokset räjäh-

telivät, konepistoolisarjat rätsivät. Hullenmylly oli valmis.

Humu jatkui koko illan, yön ja vielä seuraavankin päivän. Tuollaisella hetkellä ja kunnossa suomalainen sotilas ei ollut hallittavissa, eikä sitä kannattanut edes yrittää. Sodan paineet oli saatava purkaa jollakin tavalla ja tässä viina auttoi kummasti.

Juhlat loppuivat, kun taistelut kutsuivat. *Katuvainen ja krapulainen pataljoona aloitti seuraavana aamuna kello kuusi marssin kohti pohjoista*, JR 60:n vänrikki Laukkanen totesi lakonisesti. Kohta samat miehet olivat taistelussa Suununjooella. Kaatuneina kentälle jäi 194 vihollista, vangiksi antautui 72 miestä. Omista kaatui yksi upseeri, kolme aliupseeria ja kuusi sotamiestä. Sota verotti rankalla kädellä erittäinkin upseeristoa.

Karhumäkeen

Petroskoin valtauksen jälkeen Karjalan armeija jatkoi hyökkäystään pohjoiseen kohti viimeistä tavoitettaan Seesjärven – Äänisjärven kannasta. Talvi iski joukkojen kimppeun varhain. Ensilumi satoi maahan lokakuun 9. päivänä. Se helpotti huollon tehtäviä.

Rintamalla käväissyt urheilumies Lauri (Tahko) Pihkala ihmetteli sotilaiden antimia. Aikansa ateriointia katseltuaan hän tokaisi: *Kuulkaa, jos teillä jotakin jää, kyllä minä syön. Teillä on täällä hyvät ruuat. Näkisittepä, mitä Helsingissä joudutaan syömään.*

Ruoan puolesta miehillä ei sillä erää näyttänyt olevan hädänpäivää, mutta muuten eteneminen oli työn ja tus-

kan takana. Vaikeakulkuinen maasto ja sitkeästi puolustautuva vihollinen oli ikävä yhdistelmä. Ja sitten pakkanenkin alkoi hipoa kolmeakymmentä, jopa neljääkymmentä astetta. Oli vaara että tankkien torniluukut jäätyisivät kiinni ja vaunut olisivat käyttökelvottomia.

Matkalla Äänislinnasta Karhumäkeen oli jo tuhoutunut kolme vaunua. Venäläiset olivat miinoittaneet ja suluttaneet iljanteisen tien ja jättäneet matkan varrelle pst-tykkejä iskemään mahdollisimman hankalissa paikoissa. Jouluuhun tultaessa pakkanen tuntui jäähdyttäneen pahimmat tappeluhalut kummaltakin osapuolelta.

Lääkintähenkilökunnalla riitti silti tekemistä, nyt myös paleltumien kanssa. Jo talvisodassa lääkintälottana palvelut Salme Joutsiniemi muistelee Paaenen sotilassairaalan yöpäivystäjän kiireitä:

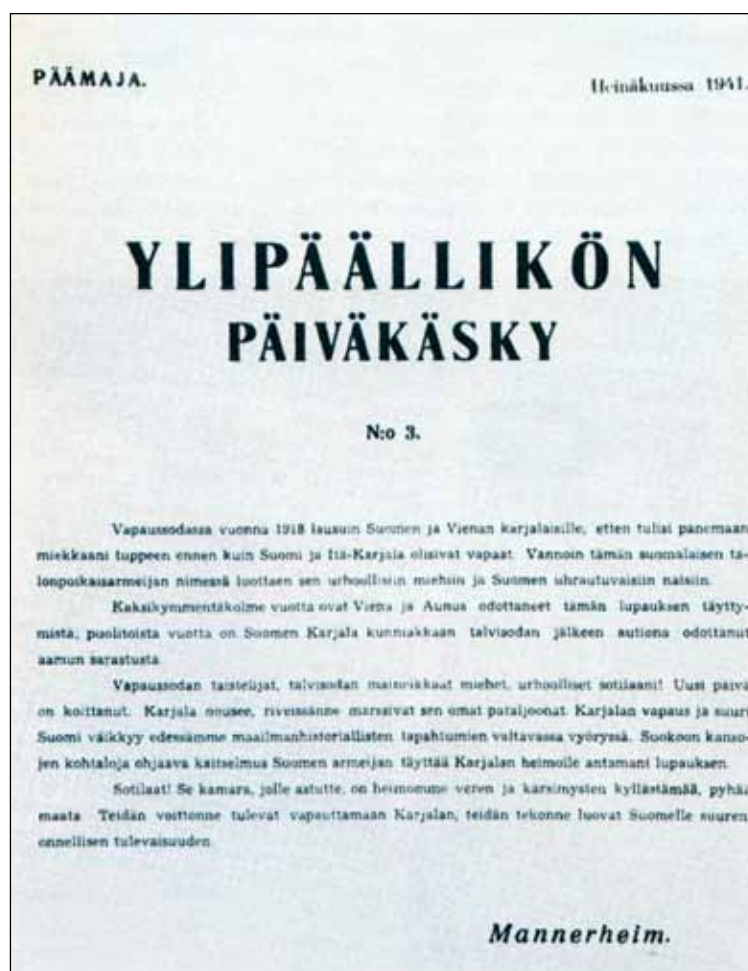
Päivystys oli rankka siksi, että potilaskuljetukset tulivat aina yöllä. Otin heidät vastaan ja lajittelin haavoittumisen mukaan toimenpidejärjestykseen. Kiireisimmät leikkaukset tehtiin viipymättä, muut joutuivat odottamaan pitempään. Taistelujen ollessa pahimmillaan lääkärit leikkasivat tauotta kaksi vuorokautta yhteen menoon.

Jos työ oli raskasta, ei lääkintälottien majoitusoloissakaan ollut kehumista. Joutsiniemi jakoi asunnon jääkylmässä parakissa toisen lotan kanssa. Lattialla ja pöydällä jäätynä kaikki, minkä kädestään laski. Nukkuminen oli mahdollista vain katon rajaan rakennetulla laverilla. Kamiina lämmitti illalla, mutta yöllä pakkanen tunki lattian raoista ja lauseinien läpi katon rajaan asti.

Osittain palanut Karhumäki vallattiin 5. joulukuuta. Kaupungin pääkatua reunusti sata metriä pitkä pino eri asentoihin jäätyneiden vihollisten ruumiita. Irvokas näky saatteli joukot viimeiselle etapille Poventsan Vienen kanavan varrelle. Sinne ylipäällikkö Mannerheim pysäytti hyökkäyksen.

Itsenäisyyspäivänä 1941 Englannin hallitus julisti Suomelle sodan. Suomalaiset joukot olivat edenneet kauas historiallisen rajan itäpuolelle, missä ne uhkasivat Leningradin yhteyksiä ja Muurmännin rataa. Se riitti välirikoon, kun Stalin sitä tiukasti Churchilliltä vaati.

Sodanjulistus ei hätkähdyttänyt suomalaisia sotilaita, jotka vitsailivat kotisaarelleen juuttuneiden brittien kustannuksella. Todellisuudessa Suomi ei kaivannut enää yhtään uutta vihollista, sotaa käyväällä maalla oli talvella 1941-42 riittävästi ongelmia omastakin takaa.

Ylipäällikön päiväkäsky numero 3.

Moto-Olli Oy Laitila	T:mi Kari Kauvo Lapinjärvi	Lametal Oy Lapinlahti
Suomen Karbonaatti Oy Lappeenranta	Automaalaamo Jukka&Hytti Oy Lappeenranta	Elokuva Luotola Oy Lappeenranta
Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy Lappeenranta	Kiitokset Sotaveteraaneille	Pintapekat Oy Lempäälä
Rannan Teollisuuskone Oy Leppävesi	Metweld Ky Leppävirta	Leppävirran Tilausliikenne Oy Leppävirta
Ilkan Ikkuna&Puu Oy Leppävirta	www.leppavirrankierreporras.fi	Rakennus Tammi Oy Lohja
KJH-Teollisuuspalvelu Oy Lohja	Tilitupa Henry Friman Ky Loviisa	Luumäen Kaivu ja Kuljetus Ky Luumäki
Etelä-Savon Laskenta ja Konsultointi Ky Mikkeli	Jorma Hasanen Ky Mikkeli	Metsäkonetyö Reinikainen Oy Mikkeli
SV-Huolto Hirvensalmi	Tilausliikenne A. Kainulainen Oy Muurame, puh.014-373 1051	Wallius Hitsauskoneet Oy Muurla
Pihkis Oy Mänttä www.pihkis.com	Mäntän Puhelin Oy Mänttä-Vilppula	TK-Vilmet Oy Vilppula
Naantalin Energia Oy Naantali	Nakkilan Sihuma Oy Nakkila	Naficon Liitin Oy Nauvo
Laattatyö Wikman Oy Nokia	NokiPirkka Oy Nokia	Masara Oy Nousiainen
Vihdin Vesi ja Lämpö Oy Nummela	Comarcon Oy Nurmijärvi	E-P Karppinen Nurmijärvi
Nordcontact Oy Käännöspalveluja, - Suomi, Ruotsi, Englanti ja Venäjä Nurmijärvi, puh.044-271 1429	Orimattilan Lämpöasennus Oy	Holetec Industrial Oy Orivesi
Oulun Rakennusteho Oy Oulu	Oulun Moniasunnot Oy Oulu	Kiitokset Sotaveteraaneille
atex	Oulun Teollisuusputkitus Oy Kempele	Sähkö-Arktia Oy Oulu

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

70 vuotta Majewskin Muurmannin retkestä Neljä Lieksan rajamiestä hiihti saman reitin

Päivämäärällä 8.1.1942 klo 08:22 14 divisioonan III-toimisto kirjasi sotapäiväkirjaan: "PM:n käsky 2:n patl:n vahvuisen tst.osaston muodostamisesta ja lähettämisestä Särkijärven maastoon". Tästä alkoi jatkosodan vahvuudeltaan suurin kaukopartio, joka on saanut legendan maineen. Osaston rungon muodostivat kaksi juuri nuorennettua kova-kuntoisista ja myös kokeneista sotilaista koostuvaa pataljoonaa. Toinen majuri Majewskin johtama I/JR 10 ja toinen majuri Murolen johtama RjP 6. Majuri Majewski nimitettiin osaston komentajaksi ja I/JR 10. johti sotaretkellä kapteeni Laisto. Taisteluosaston vahvuus oli 1286 miestä ja huolto sekä sivustavarmistusosastot mukaan laskien operaatioon on arvioitu kiinnitetyn yli 1900 sotilasta.

Majewkin johtaman partioretken kärkipartiota johti nuori luutnantti Pentti Perttuli, joka kuvasi Mai Guban asemanseudun tulipalot 20.1.1942 yöllä. Kuva: Pentti Perttuli

Lieksalaiselle eläkkeellä olevista rajamiehistä koostuvalle "ryhmä Pieningälle" oli pari vuotta sitten, jatkosodasta 70 vuotta teemaa mietties- sään, syntynyt ajatus hiihtää tuo tarun- hohtoinen retki samalla aikataululla ja samaa reittiä kuin veteraanit 70 vuot- ta sitten. Matkan valmistelut aloitet- tiin hyvissä ajoin mm. tutustumalla pe- rusteellisesti retkestä kertovaan aineis-

Retkelle osallistuivat

Kalevi Martikainen Juuka evp. yllirajajääkäri (68)

Risto Kiiskinen Lieksa evp. yllirajavartija (55)

Ari Komulainen Lieksa evp. rajavartiomes- tari (53)

Reijo "reke" Kortelainen Lieksa evp. raja- vartiomestari (54)

Sää retken aikana

Lämpötila retken aikana -5 C – -15 C astetta, 20.1. vastaisena yönä lyhyen aikaa hieman yli – 20 C. 14.1. vastaisena yönä satoi noin 20 senttiä kevyttä uutta lunta, muutoin lunta satoi vain pieniä määriä. Hiihtokeli oli mitä parhain koko matkan ajan. Jolma- järven, Voldjärven ja Tilinojärven jäillä oli vesisohjoa paikoin noin 10 senttiä.

toon, kertomuksiin, sotapäiväkirjoihin ja karttoihin. Alueen maastoon tutus- tuttiin jo kesällä 2011. Aiheen materi- aali koottiin 224 sivua sisältäväksi kir- jaksi; "Osasto Majewskin retki Maigu- baan tammikuussa 1942". Kirjan kokosi myös retkelle itse osallistunut Ari Ko- mulainen.

Lähtö Lieksasta

Ryhmä Pieninkä aloitti matkan Lieksas- ta 9.1.2012. Ensin yövyttiin Kostamuk- sessa, jotta rekisteröityminen Venäjäl- le saatiin hoidetuksi. 10.1. matka jatkui Ontajärvelle, josta varsinainen retki al- koi 11.1. klo 07:00 Rajajääkäripataljoo- na 6. aikataulua mukaillen. RjP 6 oli 70 vuotta sitten jo siirtynyt hiihtäen 9-10.1. Vansjärven lohkolta Pälkjärven kaut- ta Roksjärvelle. 11. päivänä tammikuu- ta ryhmä Pieninkä hiihti Ontajärveltä Korpilahden kautta Kuusiniemen los- sin maastoon Jolmajärvelle. Siitä edet- tiin vielä kolmisen kilometriä samoille seuduille, jossa RjP 6 lepäsi saman päi- vän yönä matkallaan kohti Särkijärveä ja hiihtomatkaa Ontajärveltä oli kerty- nyt 27,14 kilometriä. 12 päivä hiihdet- tiin tasan 22 km, ja tukikohta pystytet- tiin samalle paikalle Särkijärvelle (nyk. Salkovaara), jolla aikanaan majaili 1./I/ JR10.

13.1. oli niin retkeläisille nyt kuin osasto Majewskille aikoinaan valmis- tautumispäivä tuolle edessä oleval- le partiolle. 13.1. illalla Majewski antoi teltassaan legendaarisin sanoin käskyn retkestä ja vasta silloin osastoon kuulu- ville johtajille ja joukoille viimein selvi- si, minne oltiin oikein menossa.

Kohti Muurmannin rataa

Luutnantti Pentti Perttuli sai komen- toonsa sekä RjP 6:n että I/JR10 jääkä- rijoukkueista kootun osaston, joka sai tehtävän toimia etukomennuskuntana, Perttulien mukaan sissiosaston tunto- sarvena. Perttuli lähti 14.1. Särkijärvel- tä liikkeelle klo 07:00. Ryhmä Pienin- kä päätti noudattaa pääjoukon aika- taulua ja lähti pääjoukolle osoitettua reittiä kohti Muurmannin rataa klo 07:00. Perttuli saapui välitavoitteeseen

Ryhmän saavutettua Voldjärven 16.1.2012 soitti Reijo Kortelainen (oik) leirinuo- tiolta Pentti Perttulille. Perttuli johti osasto Majewskin retkellä pataljoonien jää- kärijoukkueita pääjoukon etupuolella suorittaen maaston ja radan varmistuksen tiedustelun. Perttuli ilahtui suuresti soitosta, hän toivotti ryhmällemme onnea lop- pumatkalle. Kuvassa vasemmalla Kalevi Martikainen.

Voldjärvelle jo 15.1. illalla. Ryhmä Pie- ninkä nopeutti retkivauhtiaan ja saapui Voldjärven niemeen 16.1. klo 15:15, ilta alkoi hämärtyä. Hiihtomatkaa oli ker- tynyt Särkijärveltä 64 kilometriä. Ko- mulaisen Arilla oli hieman kuumetta ja ryhmä tarvitsi pari vapaapäivää, jotta Ari ehtisi palautua. Teltan pystytyksen ja ruokailun jälkeen otimme tervasnuo- tion ääreltä puhelun Pentti Perttulil- le. Hän oli kuntoutuksessa Laitilan vel- jeskodissa. Kylläpä oli veteraani iloinen kuullessaan, että puhelu tuli Voldjärven niemestä paikasta, jossa hän oli jääkä- rijoukkueineen täsmälleen 70 vuotta ai- emmin.

Yksinäinen veturi kuten 70 vuotta sitten

19.1. klo 10 alkoi retkeläisten matka

kohti Maigubaa ja Muurmannin rataa. Korpivaellusta kertyi 21,21 kilomet- riä ja rata saavutettiin klo 18:30 juuri sopivasti vilkkaaseen junien kulkuai- kaan. Aivan kuin 70 vuotta sitten ma- juri Murolen lähetin repusta löytynees- tä jaloviinapullosta, otti ryhmä Pienin- kä myös ryypyt samaista ainetta radan vilkasta liikennettä seurattessaan. Kiis- kisen Risto ja Martikaisen Kalle läksi- vät välittömästi hiihtelemään paluula- tua kohti Voldjärveä. Ari ja Kortelaisen Reijo jäivät vielä radalle kuvaamaan vi- deokuvaa alueesta. Heitä myös onnisti. Entisen Vojatsun, nykyisen Nadvoitsan, suunnasta taivaalle heijastuneet upe- at valonkajot Ari onnistui ikuistamaan samalla tavoin kuin Perttuli 70 vuotta sitten Maiguban palavasta kylästä syn- tyneet valot. Radan varressa tilannet-

Muurmannin rata on saavutettu 19.1.2012 klo 18.30. Vasemmalta Ari Komulainen, Reijo Kortelainen, Risto Kiiskinen ja Kalevi Martikainen.

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Ryhmä aloitti hiihdon Ontajärven kylästä 11.1.2012 aamulla. Ensimmäinen hiihtoetappi täyttyi Jolmajärvellä, Kuusiniemen kylässä, jossa sota-aikaan sijaitsi Paateneeseen menevällä tiellä järven kesäaikaiseen ylitykseen käytetty lossi. Jolmajärven vanhan lossilaiturin vierellä vasemmalta Kalevi Martikainen, Reijo Kortelainen ja Risto Kiiskinen.

Voldjärven leiri perustettiin samaan niemekkeeseen, minne osasto Majewski majoittautui ja josta hyökkäystä Muurmannin radalle johdettiin. Leirinuotion loisteessa on mukava istuksia ja muistella tapahtumia 70 vuotta aiemmin.

Ryhmän saavutettua Muurmannin radan sillä liikennöi rataa pohjoiseen pelkkä veturi. Yhteensattuma oli melkoinen, koska 70 vuotta aiemmin Majewskin pataljoonien hyökätessä 19.1. 1942 kello 23.00 radalle, pääsi yksinäinen veturi karkuun Vojatsun suuntaan aivan miesten nenän edestä.

Särkijärven tiehaaramaastosta Voldjärven leirialueelle varusteet kuljetettiin kahdessa ahkiassa. Raskaampaa ahkiota vedettiin lisäliinalla kahden miehen voimin. Etenemistä helpotti Salkovaara – Segezha maantie, joka nykyisin kulkee pitkälti samaa osasto Majewskin käyttämää reittiä.

ta aiemmin paikalle palasi 2./RjP 6. Retki Maiguban asemalle, Muurmannin radalle, oli onnistunut suunnitelmien mukaisesti.

Hiihtomatkaa 250 km

Kaikkialla paikallinen väki otti ryhmämme vastaan ystävällisesti ja hämmästellessä hiihtomatkamme pituutta. Matkan varrella tavattu poliisipartio-kin hyväksyi valokuvauspyyntömme ja saimme arkistoomme hyviä yhteiskuvia. Ryhmä hiihti 11. – 23.1.2012 välisenä aikana yhteensä 250 kilometriä ja Komulaisen Ari vielä 24.1 Salkovaarasta Ontajärvelle 48 kilometriä. Muu ryhmä tuli Salkovaarasta ”peltihevoson” vetämänä, mutta paita kelkan Jolmajärven sohjoista irrottamisen ja vastamä- kien työntämisen kustuttamana. Ontajärvelle pääryhmä saapui klo 16:30 ja Ari hiihdellen tuntia myöhemmin. Hiet pestiin Romanovien kuumen saunan löylyissä Ontajärvellä ja löylytauolla lueskeltiin ryhmän Suomesta saamia ter-

Muutamien 13.1.1942 illalla paikalla olleiden sotaveteraanien muistikuvia Majewskin käskynannosta.

”Hyvet härrät, me ole saatu Marsalkalta yks kunniakas tähteve. Me hiihtä Muurmannin radalle, panna rata poikki ja anta ryssä pistä meidät mottiin. Sitte me olla kolme päivä motissa ja sitte hiihtä takasi. Onkko selve? Onkko mite kysymistä?”. Murole tiedustele huollosta, johon Majewski: ”Ai pärkkele, huolto unohtu! Tuletko sine Ruotsalainen sinne, minne mine?”. Ruotsalainen vastaa: ”Kyllä, herra majuri!”. Majewski jatkaa: ”Selve on sitte, siellä missä mine, siellä kulkke huolto!”. Eläinlääkäri tiedustele paikkaansa muodostelmassa johon Majewski: ”No pärkkele, siellä missä hävoset, siellä on äläinlääkäri.” Nuori eläinlääkäri kyselee vielä mitä sitten, kun hevonen haavoittuu? Tähän komentaja vastaa: ”No, me tappa hävonen, syö sen ja poltta reki!”

vehdysviestejä. Tenho Tikkanen välitti viestejä Rukajärven suunnan historia-yhdistyksen perustajajäseniltä, kenraali Ermei Kanniselta ja Pentti Perttulilta, veteraaneilta Tauno Tikkanen ja Erkki Setälä, Markku Mustoselta sekä Rukajärven suunnan historyyhdistyksen jäseniltä.

Matka oli ikimuistoinen ja samalla saimme erittäin hyvän kuvan siitä,

millaisen urakan tuo Majewskin osasto joutui 70 vuotta sitten tekemään. Ryhmä Pieninkä tekee kunniaa osasto Majewskin veteraaneille kokoamalla elokuvan ”70 vuotta Osasto Majewskin la- tuja Muurmannin radalle”.

Teksti: Reijo Kortelainen

Kuvat: Ari Komulainen

ta ihmetellessään Ari ja Reijo alkoivat vielä kuulla etelän suunnalta lähenevän junan ääntä. Sieltähän se tuli kuin 70 vuotta sitten, yksinäinen veturi. Se porhalsi kovaa vauhtia kohti pohjoista ja Vojatsua täsmälleen samoin kuin osasto Majewskilta karannut veturi 70 vuotta sitten. Yhteensattuma oli hämmästyttävä. Ari sentään ehti kuvata veturin etenemisen videolle ja valokuviin.

Paluumatkalle

Ari ja Reijo palasivat yön hiihdeltyään takaisin Voldjärvelle 20.1. klo 07:50. Aikaa Maiguban retkiyöhön kului 22 tuntia ja gps näytti 48,45 kilometrin hiihtomatkaa. Kalle ja Risto olivat jo aamutoimilla, kun Ari ja Reijo vetäytyivät väsyneinä ja tyytyväisinä makuupusseihin. Paluumatka alkoi 21.1. klo 10 ja Harkojärvellä sekä Jolmajärven eteläkärjessä vietettyjen öiden jälkeen paluu Särkijärven leiriin tapahtui 23.1. klo 14:10, samoihin aikoihin kuin 70 vuot-

Ryhmä hiihti testihiihdon 2. – 3.1.2012 Rukajärven tien maisemissa rajavyöhykkeen takarajaa Kivivaarasta Särkkjärven entiselle partiomajalle ja takaisin. Matkaa testissä kertyi 35 kilometriä ja mukaan otettava varustus tuli samalla testattua.

te pakotitte 20 vuotta sitten meidät istumaan tänne Suomenlahden takaosaan.

Neuvostoliiton miehitysvalan käskystä 1940 tuli Naissaaren asukkaiden (noin 500 henkeä) jälleen jättää kotinsa. Jo vuonna 1941 räjäyttivät punasoturit saarelta paetessaan taas kaikki tykistöpatterit. Ihmiset pääsivät tilapäisesti koteihinsa takaisin, mutta 1944-1994 oli saari taas Neuvostoliiton sotilastukikohta. Kun Venäjän joukot poistuivat Virosta, oli yksityishenkilöillä saarelle tulo ankarien rangaistusten uhal la kielletty. Nykyään siellä on vain muutama ympärivuotinen asukas.

Saarelle miinatehdas

Vuonna 1956 rakennettiin Naissaarelle merimiinojen kokoonpanotehdas ja Itämeren suurin merimiinojen varasto, joka kattoi peräti 20% saaresta. Valtava varasto koostui piikkilanka-aidoilla ympäröidystä alueesta, johon oli yhteensä kasattu kymmenettuhannet merimiinat ja kymmeniä junalaitureita, joita yhdisti toisiinsa ja satamaan rautatie. Varastossa olevilla miinoilla saattoi helposti miinoittaa koko Suomenlahden ja Viron länsirannikon.

Lisäksi saaren keskelle rakennetulle miinatehtaalalle ja

varastolle oli etelässä sotilastukikohdan keskus, joka koostui upseerien asuinrakennuksista, esikunnan tiloista, sotilaskerhosta, voimalasta ja polttoainevarastosta. Saaren pohjoisosassa sijaitsivat ohjustukikoh ta, toinen polttoaineenvarasto, kulkuneuvot ja kasarmit. Alun perin olivat ohjustukikohdassa S-125-tyypiset ohjukset, myöhemmin 90-luvun alussa vaihdettiin ne valtaviin S-300 ohjuksiin. Sähköä siihen saatiin länsirannikolla sijaitsevalta dieselsähköasemalta, jossa olivat myös omat polttoainesäiliöt. Neljäs polttoainevarasto sijait si Suursatamassa. Kaikki säiliöt oli sijoitettu suoraan hiekan päälle. Tankkaamisten ja vuotojen seurauksena oli maaperä saastunut. Kun Neuvostoliiton-Venäjän joukot lähtivät saarelta, otettiin suuri määrä miinoja ja tykin ammuksia mukaan, osa ammuksista haudattiin. Osa ammuksista myös räjäytettiin, mutta kaikki eivät räjähtäneet. Niitä on löytynyt myös Naissaaren rannikon läheisestä merestä.

Saarella aikapommi

Vaikka yleisesti oli tiedossa, että Naissaari on sotilaskäytössä, selvisi vasta Venäjän miehitysarmeijan lähtiessä, että Tallinnan kupeeseen oli sijoitettu

todellinen aikapommi. Neuvostoaikana ei sinne päästetty virolaisia edes armeijaan otettuina. Kävi ilmi, että miina tehtaan varastoidun räjähdys aineiden ja käyttövalmiiden miinojen määrä oli sen verran suuri, että niiden räjähtämisen yhteydessä vapautuva energiaa olisi arviolta ollut verrattavissa jopa Hiroshiman atomipommin voimakkuuteen. Hirvittävän räjähdysksen seurauksena olisi maankamaralta pyyhitty pois koko Tallinnan kaupunki. Voimakas räjähdysaalto olisi tuhonnut myös Helsingissä ikkunalasit. Hetki myöhemmin olisi Suomeen iskenyt räjähdysksen aiheutuma jättiaalto, joka olisi matkalla upottanut kaikki alukset ja pyyhkinyt yli Helsingin rannikkoalueiden. Lisäksi Tallinnan 400 000 ihmisen lisäksi olisi ilmeisesti myös Helsingissä kuollut kymmeniä tuhansia ihmisiä. On todellinen ihme, että huolimatta neuvostoarmeijassa vallitsevasta huolimattomuudesta ja laiminlyönneistä tällaista onnettomuutta ei tapahtunut. Olisihan siihen riittänyt vain yksi kipinä.

Saari luonnonpuistoksi

Vuonna 1997 polttoainevarastojen säiliöt (55 kpl) vietiin pois ja niiden alla ollut pilaantunut

Nämä merimiinat on tehty vaarattomiksi ja tarkoituksella jätetty saarelle. Vaikka sotilasrakennukset on osittain tuhottu ja rapistuneita, on saari kuin iso museo.

maaperä siirrettiin. Ohjustukikohdassa suoritettiin tutkimus. Ohjuspolttoainetta ei havaittu, ilmeisesti ohjuksissa käytettiin kiinteää polttoainetta. Viron puolustusvoimien miinanraivaajat puhdistivat useita vuosia saarta sinne jätetyistä tuhansista tykinammuksista, räjähtelevistä esineistä ja polttivat miinoja tyhjäksi. Vuonna 1995 saari julistettiin luonnonpuistoksi.

Tänään saarella ei ole sotilaita. Sen sijaan siellä on kaunis luonto, matkailijoille ruoka- ja yöpymismahdollisuudet ja jännittävät nähtävyydet – valtavat tykkipatterien rauniot ja katkombit, miinavarasto, missä on edelleenkin satoja turvalli-

seksi muutettuja miinoja ym. Siellä voi ajaa kapearaiteisella miinajunalla, tehdä retken venäläisillä armeija-autoilla mielenkiintoisiin paikkoihin, ottaa aurinkoa ja uida hiekkarannalla, kuunnella tunnetun kapellimestarin Tõnu Kaljusten lato-konserttitalissa klassista musiikkia, viettää ystävien seurassa illalla mukavasti aikaa ja katsella yöllä meren yli loistavia Tallinnan valoja. Näin rauhallista oli Naissaarella viimeksi ennen amatsonien tuloa.

Henn Pölluaas

Suomen Sotaveteraaniliiton Viron Yhdistyksen ja Suomenpoikien Perinneyhdistyksen johtokunnan jäsen

Technip Offshore Finland Oy Pori	Porin Puutuote Oy Pori	Chematur Ecoplanning Oy Pori
Program Production Ltd Pori	Hanapojat Porvoo	Höglun&Höglund Öb Porvoo
KAP-Asennus Oy Porvoo	Kiitokset Sotaveteraaneille	MG-Trans Ky Porvoo
Vartioliike Edström Oy Ab Porvoo	Lindgren CE Oy Ab Porvoo	Pyhännän Vesi Oy Pyhäntä
Koneyhtymä Makkonen Alpo ja Aaro Pyhäntä	Autokoulu Ajomestari Oy Pöytyä	Kyrön Huoltoasennus Pöytyä, Kyrö
Kenfix Oy Ab Raasepori www.kenfix.fi	Rekon Oy Raisio	

Bunkkerikaupungin portilla

Kiestinki – Louhi rautatien pohjoispuolella 18 kilometritolpan paikkeilla sijainnut bunkkerikaupunki kuhisi sääskiä heinäkuun lopulla 2011 kun ”hyökkäsimme” niiden sekaan.

Viiden miehen etsintäryhmä taivalsi viikon eväät, tel-tat ja kaivuvälineet selässään Sosnovista ns. kolhoositie-tä rautatielle, jota pitkin länteen rautatiemottialueelle.

Tavoitteena ryhmällä oli Aappi Höyhtyän jäänteiden löytäminen suolta.

Tuon noin viiden kilo-metrin taivalluksen päätteeksi valittiin tu-kikohdaksi sodan monttuinen koivikkometsikkö. Vettä oli viereisellä suolla kranaattien ja pommien tekemissä kuopissa. Lopulta löytyi noin kilometrin päästä oikein valtava pommi-kuoppa kovalta maalta.

Sitä kuoppaa kävi kerran vuorokaudessa tyhjentämäs-

sä Jukka Höyhtyä ämpärilli-sen verran kerrallaan. Pommi-veteen pantiin muutama ”puh-distuspilleri” kerrallaan. Eipä tienneet saksalaiset syksyl-lä 1941, että suomalaisryhmä hyödyntää 1000 kilon pommin repimää maata kaivonaan vuo-situhannen vaihtumisen jäl-keen.

Kirjoittajan teltan vieres-tä löytyi 6 tuuman kranaatin

Serkukset Jorma ja Tani Höyhtyä etsimässä suolla.

kuori lähes ehyenä. Työmaana olleen suon yllä surisivat hyt-tyset, jotka laivueina seurasivat herkeämättä. Seuran loppumi-sesta ei ollut tietoaakaan. Vain teltta suojasi veriseuralaisilta.

Suolle

JR 53:n hyökkäysosasto oli 24.8.1941 tehnyt rynnäkön sam-man suon yli silloisen vihol-lisen asemia vastaan, koska rykmentti oli huoltomotissa. Puna-armeijan joukot olivat vivahtaneet suomalaisjoukko-jen selustaan vahvoin voimin. Hekin olivat motissa. Turtolan miehet koettivat avata yhteyk-siä selustaansa.

Saman päivän aikana teh-dyissä kahdessa erillisessä ryn-näkössä kaatui komppani-an päällikkö. Uusi hyökkäys tehtiin iltamyöhällä vänrikki Harri Haatajan komennossa. Haatajan rynnäkkökäskyn keskeytti häneen osunut kone-kiväärisuihku. Tästä huolimatta hyökkäys jatkui suon yli ve-rissä päin vastustajan aseisiin.

Ylivoima oli liian suuri. Hyökkäyksen aikana jäi 10 K:n ja 13.K:n miehiä taistelupaikal-le Haataja ja Aappi Höyhtyä mukaan lukien.

Nyt heinäkuussa 2011 en-simmäinen etsintäpäivä toi saaliiksi vain kaksi käsikra-naattia suon kaivannoista.

Toisena päivänä suosta pal-jastui ensiapupaikka, josta tuli ampulleja, kankaan paloja ja joitakin kuminsekaaisia materi-aaleja. Ehkä ne olivat kiristys-siiteitä. Paikka paljastui sirpalei-den kaikuihin suosta.

Suosta nousi taas käsikra-naatti, suomalaisia kiväärin hylsyjä ja patruunoita. Tulipa siinä höysteeksi ns. rotanhän-täpistinkin. Jäänteistä ei vain tullut jälkeäkään.

Pesumahdollisuuksina oli-vat vain pommien suohon te-kemät mutaiset montut. Mu-takylvyt eivät sopineet kuiten-kaan juuri tuossa tilanteessa.

Tulinen torstai

Helteisenä päivänä Jorma ja Tani Höyhtyä toteuttivat 14 eri pommikuopassa varsinaisen mutatyöetsinnän. Haarojaan myöten pojat samoilivat ennal-ta merkityt vesikasvien tukki-mat montut paljasjaloin tun-nustellen mahdollisia jäänteitä. Samalla he keräsivät kaikki epäilyttävät karahkat näkyville tarkistuksia varten.

Ryhmän muut ”arkajalat” tarkistivat suon ”kuuman alu-een” mättäiköä, vaivaiskoiv-vuryppäiden ja ikikantojen tie-noita etsien maan ääniä ja kai-vaen sirpaleita sekä hylsyjä.

Ainakin yksi suomalaisko-nekiväärin paikka varmistui,

Jukka Höyhtyän etsimän tiedon mukaan silminnäkijänä ollut kk-ryhmänjohtajana toiminut Niilo Koivu-niemi oli 24.8.1941 toisen rynnäkön valmistelujen ai-kaan varoitellut krh-miehiä olemaan hiljempaa. Nuo so-turit olivat kolistelleet va-rusteitaan järjestäytyessään rynnäkköön.

Rynnäkköosaston joh-tajana toiminut vänrikki Harri Väättäjä oli jo tuol-la hetkellä ollut vastustajan konekivääriampujan tähtäimessä, koska hyökkäyskäsky oli jäänyt kesken luotisuih-kun osuessa häneen.

Sotapäiväkirjan tiedon mukaan vihollisella oli ryn-näkön alkaessa ainakin kaksi konekivääriä asemissa asianmukaisine raivattuine ampuma-aukkoineen.

koska satoja hylsyjä oli aivan kasassa.

Mutatyöetsintä pitkäkestoi-sena veden täyttämässä pom-mikuopissa vaikutti ”virtahe-pomaiselta” meiningiltä. Pieni vaarakin siinä oli kuten kuival-la etsittäessä. Käsikranaatteja tuli vielä hyökkäysalueelta kut-ten suomalaisia konepistoolin patruunoitakin.

SCC Installation Ltd Oy Rauma	Hollming Oy Rauma	Kuljetus Ventola Oy Riihimäki
JP Transload Oy Riihimäki	HF-Autohuolto Oy Riihimäki	Trukkipalvelu Jukka Turja Oy Riihimäki
Mökkihuolto Merikivi Ay Riihimäki	Insinööritoimisto Matti Vaarala Oy Rovaniemi	Asianajotoimisto Isomaa&Kinnunen Rovaniemi
Sähköinsinööritoimisto Esko Laakso Oy Rovaniemi	Sormat Oy Rusko	Kourukeskus Paappanen Oy Rusko
Maanrakennus&Purkutyö Vehanen Oy Vahto	Marko Koponen Ky Savitaipale	Metsäurakointi Kilpi Oy Savitaipale
MPT Kuljetus Oy Savonlinna	Veikko Heinonen Oy Punkaharju	Itä-Suomen Rakennuskuivaus Oy Savonlinna

Iltamyöhällä merkittiin nauhallalla kangasmaisemassa olleen korsun luona miina. Varsinaisia etsintöjä ei kohdistettu vihollisasemien alueelle, johon rynnäkkö oli suunnattu.

24.8.1941 tehtyjen hyökkäysten aikana on sotapäiväkirjan tietojen mukaan osa suomalaisista päässyt vihollisasemiin saakka. Kentälle jääneitä on syytä etsiä myös muualta kuin suolta, johon etsinnän kohteina olleet Harri Väättäjä ja Aappi Höyhtyä ovat kaatuneet aivan rinnakkain.

Noiden kahden hyökkäyksen aikana jäi taistelupaikalle eniten 10./ JR 53 sotilaita. Bunkkerikaupunki torjui suomalaisrynnastykset, joiden aikana sotapäiväkirjan mukaan kaatui 10 miestä, joista kuusi jäi kentälle. Haavoittuneita oli 12 miestä.

III P:n sotapäiväkirjan mukaan tuona päivän on satanut tykistön ja heittimien kranaatteja suomalaisten sekaan jatkuvasti. Huoltotien avaaminen ei siis onnistunut.

Etsinnän valmistelut

Etukäteistiedot olivat etsijöiden hankkimia. Kahden etsinnän kohteena olleen sotilaan kaatumispaikasta oli taistelussa olleen sotilaan laatima peitepiirros, jonka perusteella etsintä-

alue rajautui hyvin pieneksi.

Mikäli vastustaja on vetänyt kyseiset ruumiit syötiksi aivan aseimensa eteen, on tulos saavutettavissa etsintäaluetta laajentamalla.

Metallinilmaisimille saatiin kaikuja lähinnä suosilmäkkeistä, joissa päästiin riittävän lähelle metalleja. Ruumiskoiran käytölle suomalaisemassa olisi varmasti kysyntää.

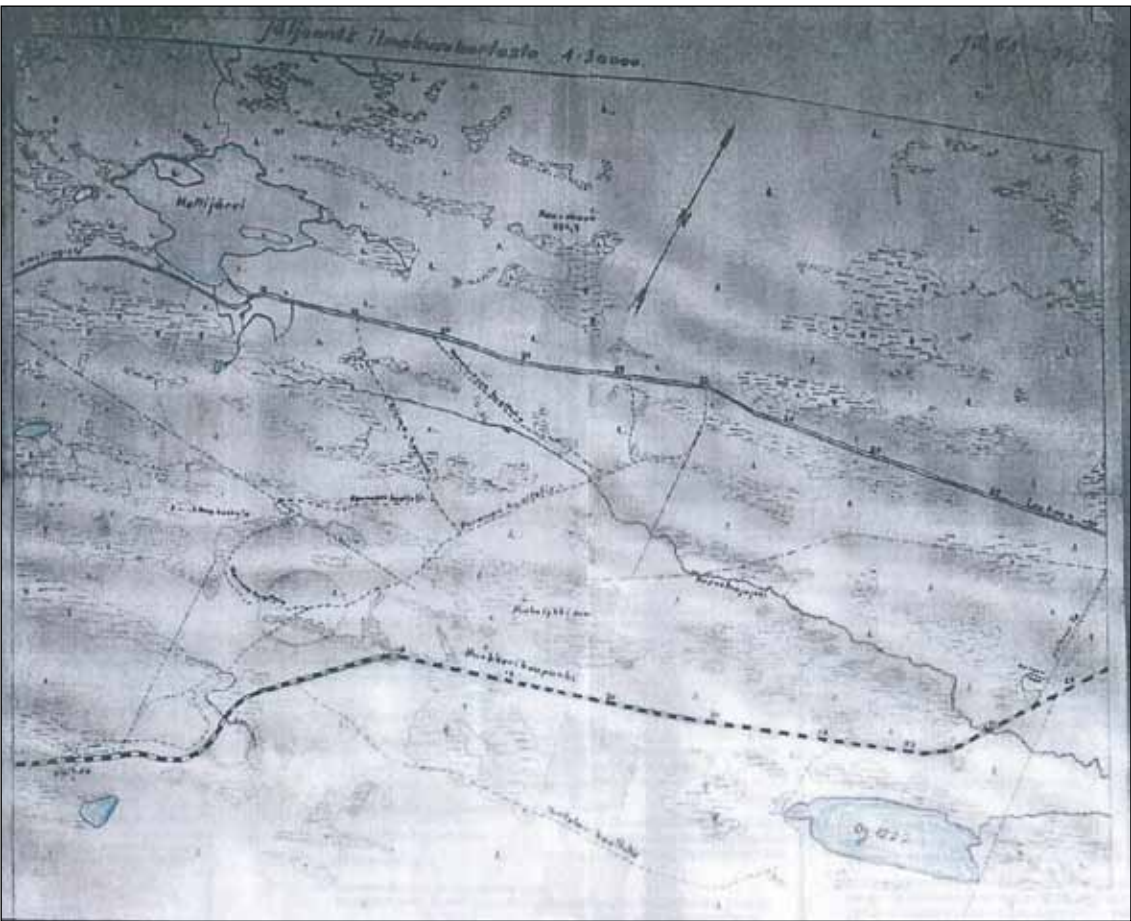
Päätelmiä

Viidentenä päivänä lähtönsä jälkeen ryhmä palasi rautatietä kulkien Kapusnajoelle. Yksi miehistä peseytyi jo siinä vaiheessa. Muut peseytyivät ensi kerran vasta Sosnovin kylän laitamassa olevassa järvessä. Osa likaisuudestamme jäi tummavetiseen järveen.

Onneakin oli mukana Tani Höyhtyän löytäessä miinan. Joku varomattomampi olisi löytöhetkellä saattanut toimia toisin. Tällä kertaa tulimme kaikki takaisin.

Pääkokkina toiminut Juha Höyhtyä suunnitteli meille joka päivä maukkaat ja ravitsevat ateriat. Hänen lapionsa käänsi suota sähkökästi. Oli pojalta ruista muuallakin kuin ran-teissa.

Sosnovin laitamassa kuljimme puna-armeijan sotilaitten hautausmaalla, jossa on yli

Kuva on otettu ilmavalokuvasta laaditusta piirroksesta, joka on peräisin III P/JR 53 sotapäiväkirjan liitteestä. Veteraanien muistikuvia tapahtumista tarvittaisiin.

5000 miehen haudat. Tuolla kuuluisalla hautausmaa-alueelle sodan mielettömyys tuntuu askelten raskautena. Jokainen sotilashauta on tarpeeton.

Teksti ja kuvat: Ismo Mikkonen

Kiestingin suunnalle, ns. rautatiemotin itäpuolelle ratapenkkaan syksyllä 1941 suomalaisten hautaamat 66 kaatunutta tuotiin Suomeen kesällä 1997. Haudoista oli sotilaspastorin toimesta laadittu tarkka luettelo.
Syksyllä 1941 on samalle suunnalle menehtyneiden tiedoston mukaan jäänyt kentälle III P/ JR 53:n, II P/ JR 12:n sekä kolmen muun joukko-osaston yksikön miehiä ainakin 33 miestä.

Itä-Suomen maa- ja vesirakennus Oy Savonlinna	Maakunnan Auto Seinäjoki, Kauhajoki	Jamppeeri Oy Seinäjoki -sähköasennukset-, www.jamppeeri.fi
Siilin Putkipojat Oy Siilinjärvi	KoneNeliö Oy Siilinjärvi	Maanrakennus Juho Karjalainen Siilinjärvi
Tilipuusti Oy Siilinjärvi	Pajuniemi Oy Sipoo www.pajuniemi.fi	Kuljetus Nupponen Oy Sipoo
Östra Skärgårdens Stugservice Sipoo, Söderkulla	T:mi Napis Palvelut Arja Sirviö Sotkamo	Artic Machine Oy Suonenjoki
Betoninkuljetus M. Pohjolainen Ky Suonenjoki	LVI-Suunnitelu Robert Malmberg Oy Tammisaari	Konehuolto O. Brusila Tampere
Pirkan Terramek Oy Tampere	Tampereen Öljycenter Tampere	Tampereen Messut Oy Tampere

Huonon onnen pommari - VP-11

Koululampi Laukaassa tuli kohtaloksi

Lettiin talvisodan synkiä aikoja. Oli 29. tammiukuuta 1940. Neuvostoliiton hyökkäykset oli vaikein torjuttu. Nyt jättäjäinen veti henkeä korjataukseen taistelu- ja arvovaltatappion, jonka se oli kokenut kansainvälisissä arvioissa. Joukkoja koulutettiin uutta rynnistystä varten ja Suomen kotirintamaa pehmitettiin jatkuvin pommituksin.

Sydän-Hämeessä pommituslennolla ollut 53. Kaukopommituslentorykmentin Iljushin DB-3M-osasto yllättyi pahan kerran. Se oli palaamassa Tampereen pommituksesta ja matkalla kotikentälle Viroon. Nopeasti lämmennyt ilma aiheutti Etelä-Suomen taivaan kuroutumisen umpeen. Vaakanäkyvyys heikkeni ja pilvikorkeus painui reiluun 100 metriin. Vaarana oli osua lumiseen mäenrinteeseen. Osasto ei pysynyt koossa. Suunnistaminen ei enää ollut mahdollista. Neljä konetta onnistui pysymään muodostelmassa. Sijainnista ei ollut tietoa. Komentajan koneen bensamittari lähestyi uhkaavasti punaista, sillä hän oli väärillä säädöillä tuhlanut polttoaineensa. Miehistöt tähyystivät vilahtaisiko maata ja järvenjäättä, johon voitaisiin laskeutua odottamaan sään paranemista ja selvittämään sijainti. Jos vielä saataisiin polttoainetta. Pilvenriekaleitten välistä löytyikin riittävän suuri järvenselkä. Pommikuilut olivat turvallisesti tyhjät. Sinneppä työnnettiin jonossa niin, että hanki pöllysi. Tavattaisiimpä joku, jolta kysyä sijaintia. Missäpäin Viroa ollaan?

Hauhon kirkonkylässä, 30 kilometriä Hämeenlinnasta pohjoiseen, ällisteltiin moottorien jylyä. Pilvestä putkahteli suuria lentokoneita Iso-Roineen jälle kylän kupeella. Selvää tuntui olevan, että ei ne omia olleet. Punatähdet kyljissä. Ukot nappasivat haulikot ja hirvikiväärin tuvan naulasta ja kiirehdyttiin Suojeluskunnan kokoontumispaikoille. Sota on tullut Hauholle?

Vihollislaivueen Hauhon vierailu

Parolan lentokentällä sattui olemaan pari vanhaa Gloster Gamecoc -koneita maamaali-ammunnoissa. Alueen ilmalvonta hälytti lentomesta-

ri **Pasi Jääskeläisen** tarkastamaan tilanne Hauholla.

Laivueen komentaja, kapteeni **Pomazovskij** rullasi DB-3:n rantaan missä näkyi liikettä

Rantalan talon luona. Muut koneet jäivät kauemmas Mieholan kylän edustalle. Kartta kourassa kapteeni kahlasi rantaan. Kohtaaminen oli hetken iloi-

nen, sillä lentäjä tapasi hyvin venäjää puhuvan ukon. Tämä oli Kivennavalta lähtöisin oleva **Jaakko Susi**. Ilo loppui lyhyeen Pomazovskijn kuultua, että

ollaan Suomessa. Armeija olisi kohta paikalla ja hävittäjät niskassa. Komentajan kone, jossa oli polttoaine loppuillaan jäi siihen. Pikainen radioyhteys muihin koneisiin, miehet kyytiin ja äkkiä pois. Jääräpäinen Pomazovskij komensi yhden koneen ohjaajan matkustajaksi ja vyötytyi itse ohjaimiin.

Pommareita alettiin käynnistellä samalla kun pilven alla liihotti paikalle Jääskeläisen ”kukko”. Poistuvien venäläisten kanssa vaihdettiin muutama konekiväärisarja tuloksetta. Kolme pommittajaa nousi luntapöllyttäen Iso-Roineen jältä suunnaten pilven alla etelään, kohti Viroa. Jälle jäi yksi kone pyrstössä iso punainen 15. Illan pimetessä alkoi pommituskoneen ympärille kertyä ihmettelijöitä lähipitäjiltä asti.

Tamperetta pommittanut seitsemän koneen osasto tuhoutui kokonaan. Osa ammuttiin alas, osa teki pakkolaskun Suomeen tai Viroon. Laivueen komentaja eksyi taas, nyt Virossa, teki pakkolaskun ja kone tuhoutui

Vain ”punainen 15” jäi ehjänä jälle. Sen lensi Tamperelle Täydennyslentolaivueen komentaja kapteeni **Bo von Willebrand** (von W. kuoli välirauhan aikana venäläisten ammuttua alas hänen ohjaamansa Aero Oy:n Kaleva-matkustajakoneen). DB-3M huollettiin Valtion Lentokonetehaalla ja luovutettiin kuukauden kuluttua Ilmavoimille. Huonon onnen pommari sai tunnuksiksi alkuun VP-101 joka muutettiin myöhemmin VP-11:a. (VP tarkoitti vihillispommitajaa).

Nyt epäonnea Rissalassa

Koitti välirauha ja Ilmavoimat alkoi kouluttaa käytössä olevien Blenheim -pommituskoneitten rinnalle sotasaaliiksi saadulle kahdeksalle SB-2-sarjan sekä viidelle DB-3M pommituskoneelle miehistöjä. Koulutus olikin tarpeen, sillä jatkosodassa hankittiin Saksasta parikymmentä sotasaalispommitajaa lisää.

Palatkaamme seuraamaan VP-11:n kohtaloa. Jatkosota teki tuloaan 9. toukokuuta 1941. Suomalaistunut ”punainen 15” oli nöyrytnyt taitavien lentäjiemme käsissä. Kaukopommituskone oli vakaa ja jäykkä lennettävä. Pisin teh-

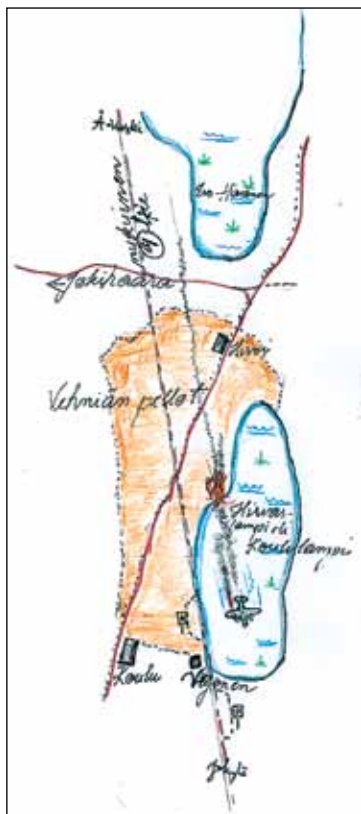
Punaista 15 valmistellaan Iso-Roineen jällä siirtolennolle Tampereen lentokonetehaalle. Kuva: Sakkuva

Kaukopommituskone DB-3M. Komentajan punainen 15. Neuvostotunnukset on peitetty ja lennety Hauholta Tampereelle. Kuva: Keski-Suomen ilmailumuseo

VP-11 meni nokilleen laskussa pehmeällä Rissalan kentällä 9.5.1941. Kuva: Keski-Suomen ilmailumuseo

Koululammen pakkolaskupaikka on nykyisen 4-tien varressa Laukaan Vehnillä. Piirros: Kalevi Reiman.

ty lentomatka oli tehtaan ko-keiluissa ollut peräti 8000 km. Haittana oli varsin suuret ohjausvoimat ja takapainoinen kone. Täydellä kuormalla startatessa ohjaaja joutui hampaat irvessä vetämään ratista, jotta DB-3M irtoaisi maasta. Avuksi koneeseen oli tehty tähystäjälle keulapenkin eteen lattias- ta nostettavat lisäpolkimet ja -sauva. Näin voitiin lentää yksin tai kaksin.

Oltiin siis tulossa aurinkoisena kevätpäivänä laskuun Rissalan lentokentälle. Teline jurahti pari kertaa ruohosorakentän pinnassa. Ohjaaja aloitti jarrutuksen joten miehistö nojasi istuinvöihinsä. Sit-tenpä alkoi tapahtua. Hidastuminen muuttui rajuksi. Pyrstö ei laskeutunutkaan vaikka ohjaaja löysäsi jarrut. Noin 6000 kilon painoisen koneen pyörät upposivat vääjäämättä kevät-routaiseen kenttään. Tähystäjä nokalla näki lasikeulan läpi kuinka maa tuli vastaan koneen kääntyessä nokalleen ja

pyrsähtyen pyrstö pystyssä. Pahannäköisestä tilanteesta selvittiin kuitenkin vähäisin vaurioin eikä kestänyt kauaakaan kun taas VP-11:a lennettiin kotitukikohdassa Luonetjärvellä.

Vihoviimeinen rysäys

Vajaa kaksi kuukautta Rissalan vaurion jälkeen oltiin 30. kesäkuuta 1941 jälleen koulutuslennolla VP-11:a Keski-Suomessa. Koneen ohjaaja oli vääpeli **Mauri Turkka**, tähystäjänä vänrikki **Heikki Gustafsson** ja konekivääriampujana alikersantti **Urho Vihtonen**. Paluuta pohjoisesta Luonetjärven kentälle viimeisteltiin Hirvaskaan-kaalta nykyisen 4-tien tuntumassa. Tarkoituksena oli kaartaa Jyväskylän laitamilla ja laskeutua kentälle etelän suunnasta. Oikeassa moottorissa ilmeni käyntihäiriöitä. Lähestyttäessä Vehnien aukeita se

leimahti tuleen. Pitkät lieskat loimusivat kuin liekinheittimestä. Oli laskeuduttava pian, mieluiten veteen. Siipitankki voisi räjähtää milloin hyvänsä. Iso-Hirvasen järveen oli kor-keutta liikaa. Edessä oli nykyinen Jokihaaran tienhaara, jonka takana häämötti lampi. Turkka totesi sen ainoaksi laskeutumispaikaksi. Muutama sekunti ja räiskähdettiin rantakoivujen läpi. Latvusto hulmahti bensinistä palamaan. Sekunti ja DB sakkasi lammen pintaan juuri oikealla hetkellä. Ei tömähdetty rantapenkkaan. Ympärillä hiljeni kuin leikaten, tuli sam-mui ja savuava kone alkoi upota. Lentoturkiksissa oleva miehistö laskeutui kiireesti siiveltä veteen peläten yhä bensinitan-kin räjähtävän.

Vain muutaman sekunnin kestänyttä tapahtumaa seurasi kotipihallaan **Veli-Kalle Vei-**

jonen, (19) -niminen nuorukainen. Poika asui Hirvaslammen eli nykyisen Koululammen rannalla. Veli-Kalle tiesi mitä tehdä. Äkkiä vene vesile ja kiivaasti soutaen raskaissa varusteissa olevien miesten luo. Vedessä ei kannattanut yrittää riisuutua. Veneeseen pääsy oli mahdotonta. Niinpä miesten laidoista pidellessä poika souti vedellen kovasti mutta hitaasti edeten kohti kotirantaa. Veijonen muisteli ohjaajan noituneen veneestä roikkuessaan: Lopultakin tuo saakelin rakki-ne putosi. Monta kertaa se on meinannut. Toisen murheena olivat olleet kastuneet tupakat.

VP-11 nostettiin aikanaan lammesta rantapusikkoon odottamaan jatkotoimia. Vasta syyskuun lopulla kone siirrettiin varikolle arvioitavaksi. Johtopäätöksenä oli, ettei sitä kannattanut enää korjata.

20.5.1942 VP-11:n taru päättyi lopullisesti. Tällöin kone poistettiin ja romutettiin. Lentotunteja oli kaikkiaan kertynyt 82 h 15 min.

Sotasensuurin takia näistä havereista ei kirjoitettu sanomalehdissä juuri mitään. Paikkakunnille jäi vain kiertämään monenlaisia jännittäviä tarinoita - liekö olleet tottakaan.

Palkitseminen hiukan myöhässä

Ilmavoimien pappi, kenttärövästi **Seppo Lavi** innostui penkomaan vanhoja asioita 1980-luvulla ja löysi kuin löysikin Vehnien lammen sankarin, Veli-Kalle Veijosen. Hän oli jyvaskyläläinen sanomalehti Keskisuomalaisesta eläkkeelle siirtynyt toimittaja. Veijonen kutsuttiin Ilmavoimien Esi-kunnan 50-vuotisjuhlaan Tik-kakoskelle. Täällä Ilmavoimien komentaja, kenraaliluutnantti **Pertti Jokinen** luovutti sankaripelastajalle Ilmavoimien levykkeen. Se on arvokkain, mitä ulkopuoliselle siviilille voidaan ojentaa. Jokinen pahoitteli 48 vuoden viivettä. Parempi kuitenkin myöhään..."

Kalevi Reiman

Everstiluutnantti evp
Ilmavoimien entinen
tiedotuspäällikkö

Palavan pommikoneen miehistö ongittiin kuiville

Jyväskyläläinen Kalevi Veijonen sai ilmavoimien levykkeen ilmavoimien komentajalta Pertti Jokiselta keskiviikkoi- sessa 50-vuotisjuhlassa Tik- kakoskella. Veijonen oli pel- lastanut veden varaan joutu- neen luonetjärveläisen pom- mikoneen kolmihenkeisen miehistö hukkumasta.

Tapaus sattui jatkosodan ajtona kesällä 1941. Kone oli tehnyt pakkolaskun Hir- vaslampeen Laukaan Vehn- iällä lähelle Veijosen kotita- loa.

Koulutuslennollaan ollee- seen koneeseen oli tullut lä- hestymisliussa moottorivika. Veijonen muistelee, että ko- ne olisi valuttanut sisuksis- taan palavaa bensiiniä pel- lolle ja rantakoivikkoon pit- kinä tulinauhoina ennen ve- teen rysähtämistään. Koi- vuun törmättyään se oli syt- tynyt palamaan ja jäänyt mustaa savua tupruten kel- lumaan tasojensa varassa.

-Näin lentopaahineisen kolmen hengen miehistön kömpivän veteen. Tason reunasta roikkuamalla he oli- vat hivuttautuneet siiven kauimpaan päähän. Ilmei- sestikin he pelkasivat kone- neen rajahtavan, Veijonen muistelee.

Veijonen sousti kiikkerällä puuveeneellä putoamispaik-alle. Marat lentovarusteet

Kalevi Veijonen palkittiin ilmavoimien levykkeelle, joka on suurin huomionosoitus, jonka ilmavoimien ulkopuolinen voi saada.

olivat tehneet pakkolaskun tehneet miehet niin paina- viksi, että heidän oli rännäl- le soudettaessa roikuttava veneen laidoista.

Alkuun päästyään kone oli vajonnut nopeasti. Ran- taan saavuttaessa siitä oli jäljellä pelkät pinnalla kupli-

vat ilmakuplat. Kaksimoottorinen DB-3-tyyppinen venäläiskone oli talvisodan sotasäälä. Se oli varustettu tunnuksin VP-11 (vihollispommittaja). Pelas- tuneet olivat koneen ohjaaja vääpeli Mauri Turkka, tä- hystaja vänrikki Heikki Gustafsson ja koneki-

vaariampuja alikersantti Ur- ho Vihtonen.

Kone oli ollut varsin on- gelmallinen. Veijonen muis- teli yhden pelastetuista ki- roilleen vielä veneen peräs- sä roikkuessaan: "Lopulta- kin tuo saakelin rakki-ne pu- tosi. Monta kertaa se on meinannut".

Ote Keskisuomalaisen palkitsemisartikkelista 12.10.1989

FENNOVOIMA

LAHTISEN KONE OY
FIN 50170 MIKKELI
www.lahtisenkone.fi

Krigsveteranernas sak måste fortlöpande föras fram

Ett lyckat budskap och grundelementen i dess påverkningsmöjligheter skall vara ett klart besked och att det fortlöpande upprepas.

Så gjorde vi senaste vår för att påverka riksdagen och vi fick in i regeringsprogrammet sakliga skrivningar om hur veteranernas sak skall skötas.

Men ända till budgeten räckte inte den goda viljan och vi fortsatte energiskt att påverka. Mot slutet av året var veteranärendena omfattande framme i olika medier. Då hundra veteraner marscherade till riksdagen, blev denna händelse en betydelsefull toppnyhet och förstärkte varaktigt den positiva atmosfären kring krigsveteranerna.

Vi fann, då vi följde med artiklarna i medierna, nästan trehundra i positiv anda skrivna referat från olika delar av landet.

Resultatet av våra gemensamma ansträngningar var att vi fick in fyra miljoner euro som tillägg till anslaget för rehabilitering. Det är en bra prestation.

Bakom vår framgång är vårt allvarliga och berörande ärende, men också ett aktivt upprätthållande av våra kontakter till medierna och till partierna.

Jag uttalar mitt värdsamma tack till alla, som var med i detta påverkningsarbete och framför allt till de krigsveteraner, som deltog i uppvaktningen i riksdagen. Åt den gruppen kunde ingen ge ett nekande svar på en berättigad begäran.

Påverkningen fortsätter. Rehabiliteringspengarna tar i många kommuner slut redan före sommaren. Detta bör kungöras i varje kommun.

Höstens kommunalval ger oss ett utmärkt tillfälle att föra fram veteranernas ärenden som valtema. Nu är rätta tiden att bygga upp kontakter till kommande kandidater i kommunalvalet.

Vi vet nog vilka vi skall välja till kandidatlistorna.

Vi bör hålla kontakt till dessa och berätta för dem, att vi beslutat lyfta fram veteranärendena som valtema.

Krigsveteranförbundet kommer att publicera en förteckning hur kommunerna reserverat medel för veteranerna och kommer även att nämna de kommuner, som visat mest omtanke om krigsveteranerna. Sådana uppgifter intresserar region- och lokalmedierna.

Krigsveteranerna är en betydande påverkningsgrupp. Deras anhöriga, vänner och stödpersoner samt de stödande medlemmarna bildar tillsammans ett nätverk om närmare 300 000 personer färdiga att verka till förmån för veteranerna. En sådan röstmängd är attraktiv i kommunalvalet.

Påverkningsarbetet måste börja genast. Det gäller att distrikts- och föreningsvis garantera fungerande personrelationer till medierna och till de kommunala påverkarna. Målsättningen skall vara att diskutera veteranärendena och att få fullmäktigekandidaterna att offentligt lova bl.a. tillräckliga anslag för rehabilitering och hemhjälp.

Detta arbete är inte enbart på förtroendemannens och -kvinnornas ansvar. Krigsveteranerna själva är de bästa att tala för sin sak, på samma sätt som även vårt vida stödnätverk.

Vi kommer att leverera informationsmaterial till distrikten, föreningarna och till förbundets netsidor. Klara budskap till medierna och för påverkningsarbetet.

Att påverka fordrar aktivt fot- och "talan"-arbete. Härtill är vi på krigsveteranernas vägar färdiga på alla nivåer i vår organisation.

Erkki Heikkinen

pressråd

viceordförande för förbundsstyrelsen

Situationen beträffande rehabiliteringen av frontveteranerna inger bekymmer

Veteranorganisationerna har under årens lopp med oro framfört sina ställningstaganden till den rådande situationen gällande rehabilitering av frontveteranerna. Att frontveteranerna årligen skulle få komma på rehabilitering har stannat på festtalens stadium..

Krigsveteranförbundet påbörjade tillsammans med Statskontoret, fem kommuner/samkommuner samt lokala krigsveteranföreningar i början av detta år ett projekt benämnt Veteran-projektet. Ändamålet är att samla fakta om ansökandet till och tillgängligheten av rehabilitering, valet till rehabilitering, prisen för rehabilitering och slutligen tillräckligheten av anslag.

Utredningen skall också ge svar på hurudana kostnaderna är i olika slag av rehabilitering. I dessa siffror ingår ej ännu rehabiliteringsperioderna för makorna/makarna. Även deras rehabilitering kostar ju.

I denna tidning redogörs för startandet av projektet. Vi kommer att åtminstone fram

till hösten följa med hur situationen utvecklas i de kommuner, som är föremål för undersökningen. De siffror, som hittills presterats av ifrågavarande kommuner, är tröstlöst att läsa. T.ex. i Salo stad överfördes från i fjol ansökningar om anstaltsrehabilitering till detta år i sådan omfattning, att man där inkommande höst inte utan betydande tilläggsanslag kan ge betalningsförbindelser till anstaltsrehabilitering.

För jämförelsens skull lönar det sig att påminna om det förgångna. För lätt skadade krigsinvalida gavs 1997 beslut om årlig rehabilitering och krigsinvaliderna kan välja formen av rehabilitering. De flesta väljer anstaltsrehabilitering, som de upplever sig ha nytta av.

Vore det inte tid på att ge också frontveteranerna garanti att årligen få en rehabiliteringsperiod.

Markku Seppä

Översättning

Holger Strandberg

Puustelli toteuttaa

Sinun
keittiö-
unelmasi.

www.puustelli.com

Puustelli®
PARAS OSA KOTIA

Oulun Jätehuolto

**PHOENIX
CONTACT**

INSPIRING INNOVATIONS

Hertz®

**Hertz Autovuokraamo.
Sotaväen sopimustoimittaja.**

Tiedustelut ja varaukset:
Hertz Varauspalvelu ☎ 0200 11 22 33

Täyden palvelun
autoliike.

KUOPION AUTO KAUPPA.fi

Kallantie 11, puh (017) 364 2211, avoinna ark. 8-17, la 10-14.

Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

ANJALANKOSKI

Myllykosken Lääkintävoimistelu Ky

Ravimiehentie 12, 46800 Anjalankoski
Puh. 05-325 5864

ESPOO

Espoon Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Tapiolan Keskustorni 5 krs.
puh. 09-466 019

FORSSA

Fysikaalinen Hoitolaitos Forssan Kuntouttamislaitos Oy

Pekolankatu 3, puh. 050-553 0712

HAAPAJÄRVI

Haapajärven Lääkäritalo Oy / Fysiokolmio

Kauppakatu 9, puh. 08-763 575

HEINOLA

Heinolan Fysito Ky Aalto

Virtakatu 4, puh. 03-714 2041

HELSINKI

Malmin Fysioterapia Ky

Kirkonkyläntie 8, 00700 Helsinki
Puh. 09-345 1551
e-mail: malminfysioterapia@kolumbus.fi
www.malminfysioterapia.com

Lauttasaaren Fysikaalinen Hoitolaitos

Raija Kaila
Pohjoiskaari 9 A, 00200 Helsinki
Puh. 09-6820 201

Erikoisosaamistamme: Ikäihmisten, veteraanien ja muistisairaiden kuntoutusta. Myös kodeissa ja hoito-laitoksissa. Geriatriinen Fysioterapia

METROFYSIO
Kauppalaakso Terveystie, Helsinki
Pääasi 2 krs

* FYSIOTERAPIA
* LYMFAATERAPIA
* HIERONTA
* VETERAANIKUNTOUTUS

puh. 343 2044

• FYSIOTERAPIA • LYMFATERAPIA
• JALKOJEN HOITO • HIERONTA
• AKUPUNKTIO • RYHMÄJUMBAT

OULUNKYLÄN KUNTOUTUS

Mäkitorpantie 19, 00640 Helsinki P. 728 2475
e-mail: oulunkylan.kuntoutus@kolumbus.fi

HELSINKI

Pukinmäen Fysiopalvelu Oy

Säterintie 3 00720 Helsinki
Puh. 09-345 1609
www.pukinmaenfysiopalvelu.fi

Fysioterapia Hannele Immonen

Fysioterapeutti Hannele Immonen ja
Susanna Tähtinen
- Myös akupunktio
Hollantilaisentie 9 A, 00330 Helsinki
puh. 09-485 806

Käpylän Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Juhana-Herttuantie 9, 00600 Helsinki
Puh. 09-799 082

JÄRVENPÄÄ

Järvenpään Kuntohoito

Kansakoulunkatu 32 B 1
puh/fax 09-291 7177
www.jarvenpaankuntohoito.fi

KAJAANI

Teppanan Fysikaalinen Hoitolaitos

Rekitie 1, 87250 Kajaani
Puh. 0440-629 290

KANGASALA

Kangasalan Lääkintävoimistelu Ky

Torikatu 1, 36200 Kangasala
Puh. 03-377 0297

KIURUVESI

Kiuruveden Fysikaalinen Hoitolaitos

Asematie 5, 74700 Kiuruvesi, puh. 017-753 335

KOKEMÄKI

Fysikaalinen Hoitolaitos Huhtala-Palmu

Tulkkilantie 27, 32800 Kokemäki
Puh. 02-546 1631

KOUVOLA

Myllykosken Fysikaalinen Hoitolaitos

Seurantalo
Puh. 05325 5911
Inkeröisten palvelukeskus
Valtatie 10, 46900 Inkeroinen
Puh. 05367 4916

KOUVOLA

Fysikaalinen Hoitolaitos Jukka Parikka Ky

Kouvola Manuaalinen Terapia

Kauppalankatu 19, puh. 05-3122 381, fax 05-375 3656

KUOPIO

FysioSenior

Kotiin ja hoitokoteihin
*IKÄÄNTYVIEN FYSIOTERAPIA
*DEMENTOITUVIEN FYSIOTERAPIA
*VETERAANIKUNTOUTUS
*GERIATRISEN KUNTOUTUKSEN
ERITYISASIAANTUNTIJA

Marja Korhonen, fysioterapeutti

044-5948477 * KUOPIO
Ida Tuomaala
puh. 044-224 0004

LAPINLAHTI

Fysioterapiakeskus Tupuna

Juhani Ahontie 4, puh. 0207 981 451

LIEKSA

Fysio-Leena Ky

Pielisentie 18, 81700 Lieksa
Puh. 013-526 607, 050-327 6123

LOHJA

Lohjan Fysikaalinen Hoitolaitos Oy

Kauppakatu 5-9 (Lohjantähti), 08100 Lohja
puh. 019-321 104

LOVIISA

Fysioterapeutti Susanne Skogberg

Kuningattarenkatu 16, 07900 Loviisa
Puh. 019-533 753

NASTOLA

Nastolan Fysikaalinen Hoitolaitos

Timpurintie 2, puh. 03-762 4888
- Veteraanien asialla jo yli 35 vuotta -

NIVALA

Nivalan Fysikaalinen Hoitolaitos Oy

Urheilutie 1, 85500 Nivala
puh. 08-440 850

Veteranernas förmåner år 2012

Krigsinvalider samt kvinnor och män, som varit i fronttjänst i våra krig 1939 – 1945, d.v.s frontveteraner, har i gällande lagar och förordningar beviljats rätt till vissa speciella förmåner bekostade med statsmedel. Till erhållande av dessa förmåner har även berättigats vissa andra personer, som tjänstgjort i till kriget anslutna uppdrag samt minröjare från åren 1945 – 1952.

Speciella förmåner för frontveteraner och med dem jämförbara personer beviljas även med kommunala och församlingsmedel.

Det av offentliga samfund givna stödet kompletteras av understöd till frontveteraner, vilket beviljas av övriga samfund och stiftelser.

I fråga om järnvägs- och busstrafiken samt Finnairs flygtrafik beviljas frontveteraner inga särskilda biljettpriserabatter, emedan de alla ändå erhåller motsvarande pensions- och åldersrabatter.

Här följer en redogörelse för grunderna för ovan nämnda förmåner.

Frontveterantecken

De åt frontveteraner beviljade tecknen är följande:

- frontmannatecken (för män)
- fronttjänsttecken (för kvinnor)
- fronttecken (för frontbefästningsarbete)
- frontmannatecken för utlänningar (för utländska frivilliga)

Ansökningstiden för alla dessa tecken utgick den 31.12.1994.

Om det beviljade tecknet finns anteckning i militärpasset och t.ex. på med foto försett FPA-kort, där stora bokstaven R finns på kortets baksida. Om dessa dokument saknas, kan bekräftelse på beviljat tecken fås från den egna Försvarsmaktens regionala byrå och från veterannämnden för fronttjänsttecken.

Fronttillägget

Fronttillägget betalas åt person, som erhållit något av ovan nämnda frontveterantecken samt åt person, som av Krigsarkivet erhållit intyg över deltagande i minröjning 1945 – 1952. Fronttillägget betalas även till utlandet.

Fronttillägget utgör 47,55

euro i månaden. Fronttillägget är skattefri inkomst. Vid utgången av år 2011 erhöll 44 641 personer fronttillägg. Av dessa var 27 538 män och 17 103 kvinnor.

Extra fronttillägg

Extra fronttillägg utbetalas åt person, som får såväl fronttillägg som folkpension. Det extra fronttillägget uppgår till 25 -45 % av den del av folkpensionen, som överskrider 98,32 euro i månaden. Förmånen är skattefri inkomst. Om sökanden inte alls erhåller andra pensioner, vilka skulle minska det extra fronttillägget, erlägges åt honom/henne högsta möjliga fronttillägg.

- Extra fronttillägget är högst – för ensamstående person 229,64 euro/månad och
- för i parförhållande boende 198,69 euro/månad.

Vid utgången av år 2011 erhöll 22 521 personer extra fronttillägg, 12 973 män och 9 548 kvinnor.

Rehabilitering

Enligt lagen om rehabilitering av frontveteraner kan rehabilitering erhållas av person, som beviljats frontmanna-, fronttjänst- eller fronttecken.

I Finland bosatt veteran ansöker om rehabilitering via hälso-centralen eller –myndigheten i sin boningskommun. Till ansökan bör fogas läkarutlåtande om sökandens hälsotillstånd. Utlåtande behövs inte om sökanden står i ett stadigvarande vårdförhållande till hälsovårdscentral. Ansökan kan på veteranens vägnar göras av en anhörig till honom/henne eller av social- eller hälsovårdsmyndighet. Rehabilitering ges även åt person, som bor i service- eller vårdhem. Beslut om långtidsvård utesluter inte rätten till rehabilitering.

Kommunens hälsovårdsnämnd eller av denna utsedd myndighet utväljer inom ramen för det av kommen erhållna anslaget de personer, som erhåller rehabilitering. Den kan ges i form av anstaltrehabilitering, eller öppen rehabilitering. Den sistnämnda består av dag- och hemrehabilitering samt enskilda serier av fysio- eller annan vårdterapi. Fotvård kan ges endast i form av öppen rehabilitering.

Enligt förordning av år 2005

är anstaltrehabiliteringens längd, om frontveteranen inte lider av skada eller sjukdom, som nedsätter hans/hennes funktionsförmåga, högst 10 dygn. Enligt behovsprövning kan anstaltrehabilitering för frontveteraner ges upp till fyra veckor.

Dagrehabilitering kan ges i högst 10 – 20 dagar och annan rehabilitering i form av 20 – 30 vårdbesök under ett kalenderår, beroende på frontveteranens rehabiliteringsbehov. Rehabilitering i öppen vård kan förverkligas för veteran hörande till funktionsförmågaklass III t.ex. så att han/hon får en vårdserie om 2 x 10 gånger. På motsvarande sätt kan öppenvård förverkligas för veteran tillhörande funktionsförmågaklass I och II med vårdserier om 3 x 10 eller 2 x 15 gånger. På detta sätt fördelar sig rehabiliteringen på en längre tidsperiod och rehabiliteringseffekten förbättras.

Makan/maken kan delta i rehabiliteringen samtidigt och i samma rehabiliteringsanstalt tillsammans med veteranen under 10 dygn. Om veteranen har sådan skada eller sjukdom, som åstadkommer störningar i funktionsförmågan, kan makan/maken samtidigt delta i rehabiliteringen i 14 dygn. För det gemensamma behovet och dess ändamålsenlighet fattas beslutet i kommunen av den person, som ansvarar för valet av rehabiliteringsform.

Ansökningar från utomlands bosatta veteraner behandlas av Statskontoret.

Det statliga rehabiliteringsanslaget uppgår till 23 917 518 euro år 2012 och utbetalas till kommunerna i relation till antalet i resp. kommun bosatta veteraner.

Folkpensionsanstalten erlägger åt frontveteran, som erhåller rehabilitering och åt hans/hennes i samma rehabilitering deltagande maka/make därmed sammanhängande nödvändiga resekostnader i deras helhet.

Veterans make/maka har ej rätt till öppen ej heller till dagrehabilitering.

Veteranänka/änkling har ej rätt till rehabilitering inom ramen för veteranrehabilitering.

Tandvård

Person, som beviljats frontmanna- fronttjänst- eller fronttecken eller som av Krigsar-

kivet fått intyg om deltagande i minröjning 1945 – 1952 är berättigad till ersättning från Folkpensionsanstalten för det belopp han/hon erlagt för mun- och tandvård.

Följande ersättningar erhålles:

för tandvård 60 % av de av FPA godkända taxorna;

för av privat tandläkare utförd undersökning av mun och tänder, förebyggande vård och av specialtandtekniker utfört kliniskt protetikarbete 100 % av kostnaderna enligt de av FPA godkända taxorna. För tekniskt protesarbete 50 % av de av FPA godkända taxorna.

Kostnaderna för av specialtandtekniker utförd helprotesvård erlägges på basen av tandläkarremiss.

Ersättning erhålles även för kostnader för av tandläkare ordinerade läkemedel, laboratorie- och röntgenundersökningar och för transportkostnader i samband med vården.

Ersättning erlägges inte för kostnader, som överstiger beloppen för de av FPA fastställda taxorna. Därför är det skäl att för klargörande av självriskandelen, framför allt före större vårdåtgärder, ta reda på hur mycket av vården patienten skall komma att betala.

Ersättningen erhålles antingen som direktersättning på vårdplatsen eller bör ansökan om ersättning inlämnas till FPA senast inom sex månader efter det betalning erlagts.

Ersättning erhålles inte från FPA för kostnader, som uppstått i den offentliga hälsovården, t.ex. för tandvård på hälso-central.

För tandvård given i Sverige erlägges högst det belopp, som hade ersatts om vården givits i Finland. Ersättningen betalas av FPA.

I utlandet boende frontveteran erhåller ersättning för av privat tandläkare given vård direkt från FPA.

Medicinrabatt

Person med frontmanna-, fronttjänst- eller fronttecken eller av Krigsarkivet utfärdat minröjarintyg får på alla apotek 10 % medicinrabatt. Rabatt erhålles inte på mediciner, som enligt sjukförsäkringslagen berättigar till särskilda ersättningar, ej heller för grundersättningsbelagda särskilt betydelsefulla och dyra mediciner

och ej heller till den del beloppen överstiger den i sjukförsäkringslagen avsedda årliga självrisken. Rätt att erhålla rabatt bestyrker man genom att förete sitt FPA-kort med fotografi och R- eller MR-tecken eller militärpass eller annat dokument, varav framgår att man har något av de nämnda veterantecknen. Medicinrabatten är personlig och kan inte fås t.ex. för familjemedlemmarnas mediciner.

Utländsk frivillig frontunderstöd

Utländsk frontman, som i våra krig 1939 – 1945 frivilligt tjänstgjort i Finlands försvarsmakt och bor i Estland eller annorstädes på f.d. Sovjetunionens territorium och är i ekonomiskt beträngda förhållanden eller som är stadigvarande bosatt i Finland, kan på ansökan beviljas frontunderstöd. Med utländsk frontman avses här person, som erhållit frontmannatecken för utlänning eller annars uppfyller fordringarna för nämnda tecken. Understödet, som beviljas som engångsersättning, utgör år 2012 540 euro och beviljas av Statskontoret.

Rehabilitering för personer, som tjänstgjort i till krigen anslutna uppdrag

Enligt år 1997 stiftad lag kan vissa personer, som under åren 1939 – 1945 eller senare tjänstgjort i till krigen anslutna uppdrag (åt vilka Krigsarkivet beviljat intyg över sådan tjänstgöring) via Statskontoret ansöka om rehabilitering. (Tiden för ansökan om intyg utgick 31.12.2004). Tiden för ansökan om rätt till rehabilitering för personer, som utsatts för angrepp av partisanstyrkor och för män, som deltagit i evakuering av boskap, utgick 31.12.2006. Personer, som erhållit sådant intyg, kan via Statskontoret anhålla om rehabilitering. En anstaltrehabiliteringsperiod kan enligt Statskontorets prövning också delas mellan make och maka. Rehabiliteringen finansieras med Penningautomatföreningens medel. För år 2012 har reserverats 3,5 milj. euro. Detta anslag räcker för ung. 1 700 personer

Begravningskostnader

Enligt lag om begravnings-

väsendet, som trädde i kraft i början av år 2004, är den evangelisk-lutherska kyrkans församlingars och kyrkliga samfälligheters begravningsplatser allmänna begravningsplatser och bör de avgifter, som uppbärs i samband med gravar och begravingar vara lika för alla. I lagen finns emellertid en undantagsbestämmelse, enligt vilken församling eller samfällighet kan bevilja hel eller delvis befrielse från i samband med begravningsåtgärder uppburna avgifter, om den avlidne varit frontveteran eller därmed jämförbara skäl. Befrielse från avgift kan gälla också makan/maken till person med nämnda status.

Statskontoret utbetalar begravningshjälp, om arbetsförmögenhetsgraden hos en krigsinvalid varit minst 20 %. En veteran utan krigsinvaliditet kan inte påräkna sådan begravningshjälp.

Kommunala veteranförmåner

Många kommuner beviljar frontveteranerna särskilda för-

måner genom anslag i sina budgeter. Sådana kommunala förmåner är bl.a. avgiftsfria hvc-besök, gratis användning kollektivtrafiken ävensom gratis fordonsparkering samt understöd för tandvård och anskaffning av glasögon. Uppgifter om sådana förmåner fås hos hemkommunens socialmyndighet och den lokala veteranföreningen.

Ansökningar via Krigsveteranförbundet och dess distrikt

En mindre bemedlad veteran, som får extra fronttillägg och är medlem i en veteranförening, som tillhör Finlands Krigsveteranförbund, liksom hans/hennes maka/make eller veteranänka/änkling kan ansöka om bidrag eller understöd via Krigsveteranförbundet eller distrikten. Till ansökan bör fogas skatteintyg eller FPA:s intyg, varav framgår att sökanden erhåller extra fronttillägg, vidare kvittenserna över de betalda utgifterna för vilka bidrag ansökes. Bidrag beviljas för självriskandelar av medi-

cin- och vårdkostnader, olika rörelse- och andra hjälpmedel ävensom för ändringsarbeten, som underlättar boendet hemma. Dessa bidrag uppgår i genomsnitt till ca 200 – 700 euro beroende på utgiftens storlek och sökandens tillgångar. De bestrids med medel beviljade av Krigsveteran-

förbundets traditions- och stödstiftelse, Krigsskadestiftelsen och Eileen Starkjohann och Thelma Starkjohann-Bruuns stiftelse eller med medel beviljade av De Stupades Minnesstiftelse eller med för veteranarbetet insamlade medel. Ansökningsblanketter fås från distrikten, föreningarna eller från net-sidan www.sotaveteraaniliitto.fi där man även kan finna närmare uppgifter om erhållande av bidrag.

Bidrag för fastighetsreparationer

Vårt förbund samarbetar med Centralförbundet för de gamlas väl beträffande reparationsrådgivning, till vilken även hör uppgörande av reparationsplaner. De olika landskapen har

egna reparationsrådgivare. I Vasa Krigsveterandistrikt är Kenneth Bäckström rådgivare, tel. 0400 561956. Han står till tjänst även för krigsveteranerna och uppgör behövlig plan, som måste fogas till ansökan.

Anslag finns för år 2012. Ansökningstiden går ut den 31 mars. Inkomstgränser gäller.

Anni Grundström
Översättning
Holger Strandberg

Rekreationsvecka på Folkhälsan Botnia/Norrvala

Måndag – fredag 20.–25.5.2012

För veteranänkor och veteranhustrur från Vasa Krigsveterandistrikt

- Logi i dubbelrum
- Information om veckans program. Kort rundtur i huset
- Morgonmål, lunch och middag
- Simning
- Vattengymnastik x 2
- Grupp gymnastik x 3
- Föreläsningar om motion och mat
- Massage x 1
- Fri tillgång till gymnastiksalen (ledare med första gången)
- Kvällsprogram (husets eget)

Ansökan adresseras till Tuula Harjunpää, Vasa Krigsveterandistrikt, Vasaesplanaden 15 J, 65100 Vasa senast den 28.2.2012

Tuula Harjunpää

Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

NURMIJÄRVI

Fysioterapia Kärkkäinen

Pratikankuja 4 B, puh. 09-250 9898

PALOKKA

Palokan Fysioterapia

Olavintie 1, puh. 014-677 777

PIELAVESI

Fysioterapiakeskus Tupuna

Tortie 2, puh. 020 981 450

POLVIJÄRVI

Fysikaalinen Hoitola Terhakka Ky

Välitie 2, puh. 013-631 888
www.terhakka.fi

RAAHE

Veteraanikuntoutusta,
Lääkintävoimistelua,
Hierontaa

Antinkankaantie 30, 92130 Raahen
puh. 08-220 444
Siikajoen sivupiste, puh. 044-522 0480

REISJÄRVI

Fysiokolmio

Anjalantie 9, puh. 08-776 770

SILTAKYLÄ

Fysikaalinen Hoitolaitos Pyhtään Kuntokeskus

Motellikuja 1, puh. 05-343 1020

SOTKAMO

Fysioterapia Seija Reponen

Torikatu 8, 88600 Sotkamo
puh. 040-556 5305

TAMPERE

Tampereen Kuntohoito Ky

Fysioterapeutti Seija Lehtoranta
Sammonkatu 17-19
puh. 03-255 3325

TAMPERE

Tampereen Kuntouttamislaitos Oy

(Polioinvalidit ry)
- yli 50 vuotta palvelua -
myös kotikäyntejä
Kyttälänkatu 5 (katutaso), 33100 Tampere
puh. 03-3142 5800
www.tampereenkuntouttamislaitos.fi

TUUSNIEMI

Tuusniemen Kuntoutus Ky

Poikkitie 2, 71200 Tuusniemi
puh. 040-545 5788 ja 040-535 7544
www.tuusniemenkuntoutus.fi

VILPPULA

Vilppulan Fysio Oy

Kaarikatu 5, puh. 03-471 3288, 044-361 1052

VIROLAHTI

Fysikaalinen Hoitolaitos Kaakon Kuntohoito Oy

Virojoki, puh. 05-347 1630, 040-596 4203
Klamila, puh. 040-7717 468
www.kaakonkuntohoito.fi

Kaveria ei jätetä

Heinolan seurakunta yhdessä kolmen Heinolan sotiemme veteraaniyhdistyksen kanssa järjesti yleisötilaisuuden: Kaveria ei jätetä. Tilaisuuden aluksi **Esko Aalto** kertoi vänrikki Sevonista, joka perusti 1821 Suomen kadettikoulun Kadettiverikunnan. Heinolalainen ilmavoimien luutnantti **Markus Kovalainen** ja heinolalainen kadetti **Antton Halme** kertoivat uravalinnastaan. Seurakuntatalon täyteinen yleisö hiljeni, kun teologian tohtori, eläkkeellä oleva kenttärovasti **Seppo Kangas** syventyi puolustusvoimien sielunhoidollisiin kysymyksiin. Kangas huomautti, että sielunhoito sanana on kuulunut lähinnä kirkolliseen käsitteistöön. Näkökulmaa tulee Kankaan mielestä kuitenkin laajentaa. Sotilaspappi pitää jokaista sotaväen ihmistä seurakuntalaisenaan, sanoi Kangas.

Suoran yhteyden kirkko on sotilaiden näköinen kirkko.

Kangas kertoo tapauksen talvisodan ajoilta. Sotilas oli haavoittunut vaikeasti, mutta ei suostunut vietäväksi joukkosidontapaikalle, ennen kuin oli tavannut oman luutnanttinsa. Sotamies kysyi: Pääseekö tällainen tavallinen mies taivaaseen? Aikaa ei ollut papin hakemiseen tai ripittäytymiseen. Oli vastattava sotamiehen kysymykseen. Pääsee, sanoo luutnantti. Sotilaan kasvoille levisi hymy ja hän vastasi: Minä menen sitten sinne. Sotilas menehtyi vähän ennen joukkosidon tapaikkaa.

Sotilassiелunhoidossa kuoleman kohtaaminen ja kaatuneiden huolto ei ole vain huoltotekniikkaa. Järkitiedon ulkopuolella oleva todellisuus ja toivo antavat sotilaille turvallisuuden tunteen ja hoitavat samalla koko joukkoa.

Teksti: Eino Järvinen

Kuva: Kalevi Peltola

Kuvassa vas. Seppo Kangas, Antton Halme, Markus Kovalainen ja Esko Aalto

Iisalmen seudun sotaveteraaneille hirvi riistamiehiltä

Ruotaanlahden metsästäjät ja Läntelän erämiehet lahjoittivat jälleen hirven sotiemme veteraaneille. Tänä vuonna saajina olivat Iisalmen seudun Sotaveteraanit. Lihut huutokaupattiin Iisalmen torilla.

Iisalmen Kotilihalla on myymälän yhteydessä kahvio, jonne sotiemme veteraanit kutsuttiin ennen joulua hirvikeittoa hirven lahjoittajien kanssa. Keitollle kutsuttiin Iisalmen seudun Sotainvalidit, Sotaveteraanit Naisjaoston kanssa, Rintamaveteraanit ja Ylä-Savon Rintamanaiset.

Veteraanien hirven ampuja oli nuori **Eetu Pihavaara**, joka piti saaliin lahjoittamista veteraaneille kunnia-asiana.

Veteraanit muistavat, missä rintamalahkolla olevia sotilaita kutsuttiin ”hirvenpurijoiksi”. Ylä-Savon veteraaneista suurin osa taisteli jatkosodassa Rukajärven suunnassa 14. Divisioonan joukoissa. Asem sodan aikaan salolla liikkivat tiedustelupartioiden lisäksi hirvipartiot, lisämuonan haussa. Hirvikeittoa ei maltettu keittää riittävän kauan, jotta liha olisi ollut mureaa. Muilla rintamalahkoilla sotivat olivat vähän kateellisina antaneet hirvipartioille kutsumanimen hirvenpurijat. Jo edesmenneyt

veteraani Sakari Satamo kirjoitti mukana olleena kirjan ”Vienan saloilta ja vesiltä”. Kirjoja on vielä muutama myynnissä Iisalmen Reserviupseerikerhon veteraani- ja perinnetoimikunnalla.

Sotiemme veteraanit kiittävät Ruotaanmäen metsästäjiä ja Läntelän erämiehiä hirvestä

ja hirvikeitosta. Iisalmen seudun Sotaveteraanit käyttävät lihoista saadut eurot veteraanijäsentensä, heidän leskiensä ja puolisojensa kotona asumisen tukemiseen ja heidän virkistystoimintaansa.

Teksti ja kuva: Risto Pehkonen

Iisalmen seudun Sotaveteraaneille lahjoitettu hirvi lähdössä paloitteeluun. Kuvassa Ruotaanmäen metsästäjien puheenjohtaja Eino Vuosola poikansa Arton kanssa.

Rock-konsertin tuotto sotaveteraaneille

Kouvolaalainen Showdown Rock'nRoll Club ry ja ravintola House of

rock järjestivät itsenäisyyspäivän aattoiltaan rock-konsertin, jonka puhtaan tuoton yli

3500 euroa he antoivat Kouvolaan Sotaveteraanit ry:lle. Konserttihankeen puuhamies **Ville Rousku** luovutti lahjashekin Kouvolaan Sotaveteraanien hallitukselle 8.12.2011. Samanlaisesti, kun rock-konsertti oli sisällä ravintolassa, järjestäjät myivät hernerokkaa ulkona sadoille ihmisille. Kouvolaan Sotaveteraanikuoro lauloi myös konsertissa.

Kiitokseksi erikoislahjoituksesta veteraaniyhdistys luovutti viirinsä Showdown Rock'nRoll Club ry:lle ja Työmme tukemismitalin hankkeen puuhamies Ville Rouskulle.

Lahjashekkiä pitelemässä Kouvolaan Sotaveteraanien puheenjohtaja Arto Mikkonen (oik.) ja Ville Rousku. Shekin takana sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja Toivo Hartikainen. Kuva: Erkki Vitikainen

SUOMEN METSÄSÄÄTIÖ
www.metsasaatio.fi

ISÄNNÖINTI • HUOLTO • SIIVOUS JA KORJAUSPALVELUT

**KAUKAJÄRVI-
osuuskunta**

Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi

Pidämme huolta

BW HOTELLI APOLLO

Asemakatu 31-33, 90100 Oulu, puh. (08) 522 11
www.hotelapollo.fi

Pro Patria -muistotaulu Oripäähän

Varsinais-Suomen sotaveteraanipiiri tiedusteli viime vuoden keväällä sotaveteraaniyhdistyksiltä tietoja yhdistysten toiminta-alueiden Pro Patria -muistotauluista. Tällöin kävi ilmi, että Oripäässä ei ole ollut kyseistä muistotaulua. Se oli aikoinaan jostain syystä jäänyt tekemättä. Ehkä siksi, että kaatuneiden nimet ovat Sankari-vainajien muistopatsaassa.

Aktiiviset oripääläiset Jari Tamminen ja Matti Kulmanen totesivat, että tämä puute pitää korjata ja näin he alkoi-

vat hoitaa asiaa. Apua he saivat Sanna Kiertoselta, joka toimitti vuonna 1998 julkaistun veteraanimatrikkelin ”Oripääläiset sodassa 1939-1944”. Häneltä saatiin tiedot Oripään sankari-vainajista.

Seuraavaksi piti hoitaa rahoitusta, joka hoituikin varsin helposti, kolmanneksen maksoi Oripään Sotaveteraanit, kolmanneksen Lions Club Oripää ja kolmanneksen Maataloustuottajain Oripään yhdistys, Oripään Maatalousnaiset, Oripään Maamiesseura ja Oripään Reserviupseerit yhdessä.

Vielä oli yksi asia auki, eli mihin muistotaulu kiinnitetäisiin. Jari Tammisen ja Matti Kulmanen ehdotus oli Oripään ala-asteen aula, jossa muistotaulu muistuttaa uusille ikäluokille uhrauksista itsenäisen isänmaan puolesta. Oripään kunta hyväksyi esityksen ja Loimaan Kiven tekemä Pro Patria -muistotaulu paljastettiin Itsenäisyyspäivän juhlan yhteydessä 6.12.2011.

Kuva ja teksti
Jari-Matti Autere

Pro Patria -muistotaulun saivat aikaan muistotaulun edessä seisovat Jari Tamminen (vas) ja Matti Kulmanen. Kunniavartiossa Mikko Kulmanen (vas) ja Jukka-Pekka Koivisto.

Veteraanityötä Ruotsin Haaparannalla

Tänä vuonna täyttää Haaparannalla toimiva, 1987 perustettu Haaparannan suomenkieliset sotaveteraanit 25 vuotta. Yhdistys on toiminut aktiivisesti koko olemassaolonsa ajan. Jäseniä on kaikkiaan 75, joista tammenlehväveteraaneja enää vain 21. Yhdistys perustettiin ennen kaikkea siksi, että Haaparantaan lähes kaikkialta Ruotsista tulleet veteraanit saivat yhteisen, nimenomaan heille tarkoitetun yhdistyksen. Ensimmäisenä puheenjohtajana toimi **Veikko Marjeta** ja alussa tammenlehväveteraanijäseniä oli lähes 200. Veikko toimii vieläkin innokkaana jäsenenä. Veteraanien keski-ikä nousun myötä ovat kannattajajäsenet nousseet entistä näkyvämpiin tehtäviin. Yhdistyksen nykyisenä puheenjohtajana toimii **Martti Tapio**.

Viime vuoden kevättalvela tehtiin veteraanien jäsenkokouksessa päätös perustaa pääosin tukijäsenistä koostuvia ryhmiä, jotka säännöllisin väliajoin vierailisivat sellaisten veteraanijäsenten luona, joil-

la on vaikeuksia tulla yhteisiin tilaisuuksiin. Ryhmät ovat pitäneet yhteisiä kokouksia ja sopineet keskenään veteraanien luokse tehtävistä vierailuista. Seurakunnan pastori on haluttaessa ollut myös mukana. Haaparannan seurakunta on ollut monella tavoin mukana veteraanien toiminnassa. Veteraanit ovat saaneet kokoontua seurakunnan tiloissa maksutta ja mm. Suomen itsenäisyyspäiväjuhlan vietossa on kirkossa voitu pitää jumalanpalvelus. Jos juhla on sattunut arkipäi-

välle, niin kerätty kolehti on tullut veteraanien hyväksi.

Yhdistyksellä on myös joka vuosi yhteistyötä ruotsalaisen Suomen sotiin osallistuneen veteraanien muistojärjestön kanssa. Kaatuneiden muistopäivä ja Suomen itsenäisyyspäivä ovat tavallisimmat yhteisten juhlien kohteet. Ruotsalaisten veteraanien hautajaisia on Haaparannalla kunnioitettu lippukulkueella.

Teksti: **Uuno Piippo**
Kuva: **Ritva Pekkanen**

Uuno Piippo (kesk.) ja pastori Kaarlo Kult vierailulla veteraani Helge Kuosmasen luona.

Viljo Sahlsténille I palkinto

Viljo Sahlstén kotonaan palkintotaulun vieressä.

Ilta-Sanomien ja WSOY:n jatkosodan muistoksi järjestämän Kansa taisteli -kirjoituskilpailun voitti sotaveteraani, asessori Viljo Sahlstén Merimaskusta kirjoituksellaan *Valkeasaaren helveti*.

Asiantuntijaraati perusteli voittajan valintaa mm. seuraavasti:

Tämä kirjoitus kuvaa sotaa tuntemusten kautta, jota pidin ansiona (Ari Puheloinen)

Kirjoittaja kertoo, mitä itse on kokenut. Ei korosta sankarillisuutta, vaan on uskottava (Reino Leväsaho)

Pysäyttävä, äärimmäisen rehellinen kertomus. Kertoo vahvasti elämisen halusta, mutta myös inhimillisestä heikkoudesta, kun saattajat, joiden kantti ei kestänyt, jättivät haavoittuneen (Ulla Appelsin)

Sujuva kirjoitus, joka tuo esiin sodan todellisuuden. Kiihkoton, mutta väkevä tarina (Sari Forsström)

Voitto tuli ikään kuin merkkipäivälahjana Sahlsténille, joka 18.12. täytti 90 vuotta. Ilta-Sanomien toimittaja tuli onnittelemaan kilpailun voittajaa, joka vasta pari viikkoa aikaisemmin oli havainnut koko kilpailun. Viljo ”Ville” Sahlstén on aina osannut pistää töpinäksi,

niinpä hänen kirjoituksensa enää ajoissa kisaan mukaan.

Sotaveteraani ja -invalidi Viljo Sahlstén toimi 20 vuotta Naantalien seudun Sotaveteraaniryön puheenjohtajana ideoiden alueellamme mm. Suomalainen Sotilas -patsaan yhteistyössä Sotainvalidien Veljesliiton Naantaliosaston kanssa.

Elämäntyönsä Viljo Sahlstén on tehnyt poliisikonstaapelina Merimaskussa ja hänelle on myönnetty asessorin arvo. Kotona kymmenet ja taas kymmenet kirjahyllyn täyttävät palkinnot kertovat hiihto-, juoksu- ja ammuntharrastuksesta, joka on jatkunut läpi elämän.

Viljo Sahlstén kiittää Ilta-Sanomia ja WSOY:tä sekä raatia, jotka vielä kerran antoivat sotaveteraaneille mahdollisuuden muisteluihin ja niiden julkaisemiseen.

Raija Wecksell

Palkintoraati:

Puolustusvoimien komentaja, kenraali Ari Puheloinen
sotakamreeri Reijo Leväslaiho
kustannuspäällikkö Sari Forsström
päätoimittaja Ulla Appelsin

 Kuusamon yhteismetsä
Kitkantie 21, 93600 Kuusamo • puh. 040 750 0026
• www.kuusamonyhteismetsa.fi

Oy Brandt Ab
Vantaa

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

HELSINKI

Hammaslääkäri Hannu Cederberg

Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus
Mustalahdentie 4, 00960 Helsinki
puh. **09-321 8388**

Hammaslääkärit ARTO & RIITTA SNÄLL

Hämeentie 97-99 A, Hki 55, puh. **09-765 735**
Kiikkaistenkuja 1, 01800 Klaukkala, puh. **09-879 9003**

IISALMI

Hammaslääkäri Juha Sirviö

Kirkkopuistonkatu 15 A, 74100 Iisalmi
puh. **017-825 002**

JYVÄSKYLÄ

Hammaslääkäriasema Densens Oy

Kansakoulukatu 1, 40100 Jyväskylä
puh. **014-214 219**

Vastaanotto Jämsässä:

Hammaskulma

Talvialantie 4, 42100 Jämsä, puh. **014-716 641**

KOKKOLA

Hammaslääkärikeskus Kokkodent

Rantakatu 16, 67100 Kokkola
puh. **06-836 3050**

KUOPIO

Erikoishammasteknikko Esa-Matti Koponen

Puijonkatu 26 B 23, 3 krs., 70110 Kuopio
Puh. **017-261 3370**

suun terveydeksi

Juha Berg
Ari-Pekka Parviainen
Markku Surakka
-suukirurgia

Sari Vuorenmies
-ehkäisevä hammashoito
-paikkahoito

HammasAsema

Haapaniemenkatu 38 B III krs KUOPIO
Puh. (017) 261 6535

LAPPEENRANTA

LAPPEENRANNAN HAMMASLÄÄKÄRIASEMA OY

Toikankatu 4, 3 krs. (talossa hissi)
53100 Lappeenranta
(Kauppatorin vier./Pohjolan talo)
Ajanvaraus puh. (05) 6255 100

MIKKELI

Mikkelin Hammaslääkärikeskus

Mikonkatu 3, 50100 Mikkeli, puh. **015-761 0100**

NURMIJÄRVI

Uudenmaan Hammaspalvelu

Keskustie 5, 01900 Nurmijärvi
Lepsämäntie 1, 01800 Klaukkala
Puh. **0207 411 420**

OULU

OULUN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS OY

Isokatu 32 B, 3 krs
90100 Oulu

Puh. (08) 374 444
Fax (08) 377 096

Plus Terveys Oy Erikoishammaslääkäri Kalevi Mähönen

Kirkkokatu 10, 2 krs., 90100 Oulu
Puh. **08 - 311 3845**

OUTOKUMPU

Erikoishammasteknikko Seppo Rautava

Sepänkatu 4, 83500 Outokumpu
Puh. **013-555 717**

ROVANIEMI

Dentia Hammaslääkärit

Rovakatu 18, 96200 Rovaniemi
puh. **016-311 855 ja 016-344 656**

NAPAPIIRIN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS

Valtakatu 16, 96200 Rovaniemi
Puh. 016-333 1444, fax 016-333 1455

Hammaslääkäreiden yhteisvastaanotto, hammas- ja digitaalinen leukaröntgen sekä hammaslaboratorio
Särky- ja muut äkilliset tapaukset sopimuksen mukaan
Kelan SV-korvaukset veteraaneille suoraan

SALO

HymyDent

Vilhonkatu 11-13, II-kerros, 24240 Salo
puh. **02-733 2211**

Salon Hammaslääkärikeskus Oy

Turuntie 8, 24100 Salo
Puh. **02-727 6600**

SAVONLINNA

HAMMASHOITOLA WIISAUDENHAMMAS

Kauppakeskus Kastelli
Olavinkatu 53 (2.krs), 57100 Savonlinna
Puh. **015-511 60**
Ukkoherrantie 15, 96100 Rovaniemi
Puh. **016-334 0400**

SIILINJÄRVI

KAIKKI HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUT
P.(017) 4625 257

Kuiluntie 2, 71800 Siilinjärvi, Fontanella II krs.
Hammashoitoa nukutuksessa
www.siilinhammas.fi

TAMPERE

HAKEUDU HOITOON ENNEN KUIN
HAMPAASI IRTOAVAT!

lensairauksien ja hampaiden tukikudossairauksien
erikoishoitoa ja ennaltaehkäisyä.

Myöskin muuta hammashoitoa

Erikoishammaslääkäri HLT, FK HILKKA HELOVUO

Tullintorilla, Hammareninkatu 2 A, Tampere
Puh: (03) 212 7129

PIRKANMAAN HAMMASLÄÄKÄRIASEMA

Aleksis Kiven katu 10 E, 33210 Tampere

Marja Heinonen
puh. 03-212 3584
Hanna-Mari Kairtamo
puh. 03-214 7480

Anne Latvanne
puh. 03-212 3340
Sami Kangas
puh. 03-214 6396

HAMMASLÄÄKÄRI
PÄIVI VIRTANEN

Puh. **03-214 8648**, e-mail. paivi.virtanen@gmail.com
Hämeenkatu 14 C, 3. krs, Tampere

Eljas Simojoen haudalle kynttilä

Tammikuun 25. päivänä 1940 kaatui Eljas Simojoki Laatokan jäälle. Hän meni lopettamaan kituvaa ja tuskissaan hirnuvaa vihollisen kuormaston hevosta ja paluumatkalla konekiväärin suihku tavoitti pastorin. Eljas Simojoen ruumis siunattiin hänen seurakuntansa Kiuruveden sankarihautaan. Vuonna 1937 Kiuruveden puukirkko oli palanut ja sen paikalle oli alettu haudata talvisodassa kaatuneita. Jatkosodan myötä alue laajeni sankarihautumaaksi, jossa viimeisen leposijansa sai 426 kaatunutta. Pastori Eljas Simojoki sai leposijansa palaneen kirkon saarnastuolin paikalle. Kiuruveden kanttori Jauhiainen sai vuorostaan viimeisen leposijansa kirkon rautioiden urkulehterin kohdalle. Eljas Simojoki oli ensimmäinen Iisalmen kaupunkiseurakunnan kirkkoherra vuodesta 1922. Simojoki siirtyi myöhemmin Kiuruveden kappalaiseksi.

Jo vuosia ovat kiuruvetiset käyneet sytyttämässä kynttilän kaatumispäivänä pastori Eljas

Simojoen muistokivelle. Tänä vuonna paikalla olivat Väinö Malmivaara, jonka isä Tatu taisteli tykistössä ja joka oli Eljaksen läheinen ystävä ja sodan jälkeen Kiuruveden kirkkoherra. Mukana oli myös Tuomo Hämäläisen, jonka veli Veikko taistelivat JR 39:ssä talvisodassa, ja jonka nuorempi veli Olavi kaatui kesällä 1944 ja joka on siunattu samalle sankarihautausmaalle.

Eljas Simojoen kaatuminen liittyy talvisodan suurimman Kitilän motin taisteluihin. Tammikuun alussa vihollisen 168. divisioonaa oli edennyt Laatokan koillisrantaan Pitkärannan kautta *Koirinojan* korkeudelle Impilahdessa. Neuvostoliiton joukkojen tarkoitus oli saartaa IV armeijakunta. Suomalaiset saivat pysäytettyä divisioonan hyökkäyksen ja katkaistua sen huoltoreitin Pitkärannan tasalla.

Alkoi motin purkaminen. Pienemmät motit kuten Uomaan suunnan Lemetin motit saatiin tuhottua, mutta Kitilän suurmotista vain noin 2/3. Sen paimentaminen sitoi pal-

jon suomalaisia voimia. Vihollinen yritti huoltaa mottia ilmateitse, mutta suomalaisten linnoittama Laatokan Mantsin saaren linnake oli haittana. Lisäksi motin eteen jälle tehty huoltokentät reijitettiin ja raihoitettiin krh:lla ja tykistöllä. Hevoskuormastolla tehty huoltorytykset päivällä tuhottiin, mutta yöllä suoritetuista muutamasta kuorma selvisi parille. Kitilän motin osa Konnunkylän motti, jossa Eljas Simojoki kaatui, saatiin tuhotuksi.

Samaisessa Konnunsaaressa, josta Simojoki lähti uhkarohkealle retkelle, oli paikalla Iisalmen sotaveteraanien jäsen ja Iisalmen Reserviupseerikerhon kunniapuheenjohtaja kapt. Sakari Satamo. Hän kertoi aikomaan Eljas Simojoen kaatumisesta pari päivää ennen hänen saapumista saarelle. Satamo kertoi samaisesta motin toisesta sitkeästä hevosesta, joka pysyi jäällä pystyssä vaikka sitä kuinka tulitti kivääreillä. Päätelmä oli, että hevosen pitää olla pahvista, mutta miksi kiikarilla nähtynä sen häntä heilui. Todennäköi-

Väinö Malmivaara ja Tuomo Hämäläinen (oik.) pitivät lyhyen muistohetken isolla ristillä kaatuneiden Eljas Simojoen ja Olavi Hämäläisen kunniaksi.

sesti vihollinen teki koiruutta eli oli sitonut hevosen häntään narun, josta vetämällä hevonen pysyi elossa. Suomalaiset antoivat kohteen koordinaatit tykistölle

ja kummitus tuhoutui seuraavan motin huoltokuormaston tulituksen mukana.

Teksti ja kuva: Risto Pehkonen

DirektMedia 12.1

Kymenlaakson Sähkö
L ä h e i s y y s a n t a a v o i m a a

SURE FIRE

SUOMEN REHTORIT RY FINLANDS REKTORER RF

Lining
INDUTRADE YHTIÖ

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

TAMPERE

Hammaslääkärikeskus Koskident

Koskikeskus 4 krs., Hatanpäänvaltiatie 1
33100 Tampere
ajanvaraus puh. 010 835 5600

Hammaslääkäriasema Dentapex Oy

Enqvistinkatu 7, puh. 03-345 3372,
Sammon Valtatie 7, puh. 03-255 4519, TAMPERE

TURKU

Reijo Kari kliinisen hammashoidon erikoislääkäri

Ajanvaraus klo 11-12 ja 16-17

hammaskari oy

Hämeenkatu 16 A 1, TURKU, puh. (02) 231 1710

Hammaspulssi

Humalistonkatu 11, 20100 Turku
Puh. 02-277 7000

VAASA

AJAN HAMMAS TIDENS TAND

Hietasaarenkatu 24, Sandögatan 24
65100 VAASA-VASA
Puh. 06-320 2700

Kouvolassa seitsemän yhdistyksen avioliitto

Sotaveteraaniyhdistysten voimat ovat alkaneet ehtyä. Viime vuonna Kouvolan alueella toimintansa lopettaneen kolmen yhdistyksen joukkoon liittyi vuodenvaihteessa kolme alueemme yhdistystä: Elimäki, Inkeroinen ja Anjala sekä Valkeala. Lopettujen yhdistysten jäsenet tulivat yhdistyksemme jäseniksi. Toimintana lopettaneiden yhdistysten sijasta ko. paikkakunnilla toimintaa jatketaan kerhoina. Ne takaavat edelleenkin puitteet veteraanien tapaamisille ja yhteisten tilaisuuksien järjestämiselle omissa puitteissa. Sotaveteraanipiirin tulevaisuudensuunnitelma on näin toteutunut. Kouvolan vahva yhdistys takaa jäsenten tuen sekä antaa lujan pohjan aloitettavalle perinnetyölle. Uskon samantapaisen kehitykseen myös piirin eteläisessä osassa. Näin toteaa Kouvolan suuryhdistyksen kaikille jäsenilleen lähettämässä 20-sivuisessa, painetussa vuositiedotteessa Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin ja Kouvolan Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja Arto Mikkonen.

Puheenjohtaja Mikkosen ohella yhtymishankkeessa erittäin aktiivisesti mukana ollut piirin ja Kouvolan yhdistyksen toiminnanjohtaja **Toivo Hartikainen** kertoo tilanteesta, missä oltiin pari vuotta sitten: Vuonna 2009 kuntien liittyessä yhdeksi Suur-Kouvolaksi Pohjois-Kymenlaaksossa toimi kahdeksan sotaveteraaniyhdistystä, joissa oli yhteensä noin 2000 jäsentä. Kouvola oli suurin 800 jäsenellään. Pienimmässä, Jaalassa oli 80 jäsentä, joista tunnuksen omaavia veteraaneja vain puolen toistakymmentä. Muiden yhdistyksissä oli jäseniä 150-250, tunnuksellisia 75-120/ yhdistys. Johtotehtäviin on veteraanien ikääntyessä vaikea saada henkilöitä, vaikka kannattavista jäsenistä onkin hyvä apu. Kun Sotaveteraaniliitto vaati piirejä laatimaan tulevaisuuden suunnitelman, piirimme valmisteli sen liiton vuoden 2008 liittokokoukseen.

Kun jouduin esittämään suunnitelman uudelleen Kuopion liittokokouksessa 2010, oli meillä Kouvolan alueella menossa jo liittymisprojekti. Sitä kiirehti lisäksi se, että uuden Kouvolan veteraaniasioita hoitavat viranomaiset halusivat asioida vain yhden sotaveteraaniyhdistyksen kanssa.

Kouvolan Sotaveteraanit ry:n hallitus ja jäsenkerhojen edustajat kokouksessaan 12.1. 2012. Edessä istumassa rintamasotilastunnukselliset hallituksen jäsenet. Yhdistyksen puheenjohtaja Arto Mikkonen seisomassa ensimmäisenä vasemmalla ja toiminnanjohtaja Toivo Hartikainen seitsemäntenä vasemmalta.

Kolme yhdistystä suuryhdistykseen 2011

Vuoden 2009 lopulla ja 2010 alkupuolella muutamat Kouvolan alueella toimineet yhdistykset pysyivät Kouvolan yhdistyksen puheenjohtajan tai toiminnanjohtajan kokouksiinsa kertomaan heidän yhdistykseensä liittymismahdollisuuksista ja toiminnasta suuren yhdistyksen puitteissa. Seuraus oli, että Anjalankosken, Jaalan ja Kuusankosken yhdistykset tekivät yhdistyksiensä lopettamis- ja Kouvolan yhdistykseen liittymispäätöksensä vuonna 2010. Niiden jäsenistä tuli täysvaltaisia Kouvolan yhdistyksen jäseniä vuoden 2011 alkaessa. Toimintansa päättäneiden yhdistysten edustajat ovat olleet mukana yhdistyksen hallituksen kokouksissa. Kuusankosken yhdistyksen entinen puheenjohtaja on nykyisin suuryhdistyksen hallituksen jäsen ja varapuheenjohtaja hänen varamiehensä.

Loput kolme tämän vuoden alussa

Elimäen, Inkeroisten ja Anjalan sekä Valkealan yhdistykset halusivat vuoden ajan seurata, minkälaisia kokemuksia viime vuoden alussa Kouvolan yhdistykseen liittyneiden yhdistysten jäsenillä oli suuryhdistyksen toiminnasta. Kai ne olivat myönteisiä, koska em. yhdistykset tekivät liittymispäätöksen. Elimäki piti toisen lopettamiskokouksensa viimeisenä 30.12.2011 eli samana päivänä, jolloin yhdistyksen perustamisesta oli päivälleen 45 vuotta. Yhdistyksen viimeinen ko-

kous oli samalla perustamisen vuosijuhla. Päätöksen tekoa helpotti se, että Kouvolan yhdistyksen puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja olivat lopettamiskokouksissa selvittämässä asioita. He eivät painostaneet yhdistyksiä. Yhteyden otot Kouvolaan yhdistykseen sekä perustamispäätökset olivat täysin omalähtöisiä. Elimäen ja Valkealan yhdistysten edustajat käyttivät puheenvuoroja jo Kouvolan yhdistyksen hallituksen kokouksessa 12.1.2012. Elimäen yhdistyksen entinen puheenjohtaja jätti jopa kahden uuden henkilön jäsenanomukset hyväksyttäväksi.

Kouvolan Sotaveteraanit ry:n jäsenmäärä 14.1.2012 oli 1830 koko Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin jäsenmäärän ollessa noin 3600. Näin ollen joka toinen maakunnan sotaveteraani kuuluu yhdistykseemme. Sama suhde pätee kaikissa jäsenryhmissä, toiminnanjohtaja Hartikainen totesi.

Liittymiskokemuksia

Tämän artikkelin laatija soitti Anjalankosken Sotaveteraanit ry:n viimeiselle puheenjohtajalle, **Reijo Pajuoille** sekä Kuusankosken yhdistyksen entiselle varapuheenjohtajalle, nykyiselle Kuusankosken kerhon ”vetäjälle”, **Ilmari Mäkelälle** tiedustellen heidän kokemuksiaan avioliitosta Kouvolan yhdistyksen kanssa.

Ensin Pajuoja: ”Yhdistyksemme liittyminen Kouvolan yhdistykseen oli oikea-aikainen. Varsinaiset veteraanit eivät enää jaksaneet tulla tilaisuuksiin ja toimihenkilöitä oli

vaikea saada. Liittymispäätökset tehtiin yksimielisesti. Joku jäsenistämme on arvostellut, että veteraaneille tarkoitettuja tilaisuuksia ei ole yhtä paljon kuin aikaisemmin. Tilastot osoittavat kuitenkin, että kerho on järjestänyt tilaisuuksia saman verran kuin ennen yhdistys. Lisäksi veteraanimme ovat tervetulleita kaikkiin Kanta-Kouvolassa järjestettyihin tilaisuuksiin. Jäsenten merkkipäivät ja hautajaiset kerhomme hoitaa niin kuin itsenäinen yhdistys aikaisemmin. Kouvolan kaupunki on antanut tunnuksen omaaville jäsenillemme etuja, joita ennen ei ollut, mm. ilmaiset paikallisliikenteen linja-automatkat ja kortit, jotka vapauttavat pysäköintimaksusta. Tosin em. etua käyttävät ovat vähissä. Esimerkiksi alueemme syrjäkylistä, mm. neljästä entisen Sippolan kunnan itäisemmistä kylistä kaikki sotaveteraanit on kutsuttu viimeiseen iltahuutoon. Sain juuri puoli tuntia sitten kutsun yhden sotaveteraanin hautajaisiin. Olen kerhomme edustajana Kouvolan Sotaveteraanien hallituksen kokouksissa. Kaikki toivomuksemme ja kyselymme ovat saaneet myönteisen vastaanoton.”

Sitten Mäkelä: ”Yhdistysten liitto on siinä suhteessa hyvä, että pienissä yhdistyksissä voimat ehtyvät ja veteraanien vanhetessa mielenkiinto kodin ulkopuolisiin tapahtumiin laimenee. Suuremmassa yhdistyksessä löytyy paremmin toimijoita. Voimansiirto oli onnistunut veto.”

Minun veteraanityöni on

kyllä lisääntynyt, sillä kerhon vetäjänä joudun vastamaan asioista, joista ennen huolehti useampi toimihenkilö. Vaikka olen tunnuksen omaava veteraani, tunnen itseni tarpeelliseksi ja ainakin omasta mielestäni jaksan hoitaa asiat tyydyttävästi. Onneksi meidän entisellä puheenjohtajalla ja nykyisellä ison yhdistyksen hallituksen jäsenellä, Antti Jokisella, on arvovaltaa, mikä on minulle hyvä selustatuki. Kyllä 250 jäsenen kerhosta löytyy yhdistymisen moittijoitakin, mutta en pidä sitä pahana, koska olemme mielestäni oikealla uralla. Kerhomme huolehtii edelleenkin jäsenistömme merkkipäivät, joista ikäjakautuman vuoksi suurin osa on hautajaisia. Vasta viime lauantaina olin laskemassa yhdistyksemme (kerhon) seppelettä 92-vuotiaan veteraanisaren arkulle. Kouvolan kaupunki antaa tunnuksen omaaville veteraaneille eräitä sellaisia etuuksia, joita ei meillä ennen ollut.”

Myös Jaalassa, jossa on vain muutama tilaisuuskin kykenevä varsinainen veteraani, ollaan tyytyväisiä liitokseen. Erikoisesti ollaan kiitollisia siitä, että Kouvolan yhdistyksen johdosta vierailee heidän kerhonsa tilaisuuksissa.

Oikeat henkilöt johdossa

Olen (artikkelin laatija) liittynyt Kouvolan Sotaveteraanien jäseneksi yhdistyksen perustamisvuonna 1966 ja seurannut siitä lähtien sotaveteraanipiirin ja –yhdistyksen toimintaa. Vuodesta 1989 olen ollut piirin tiedottaja ja vuodesta 1992 lähtien Kouvolan yhdistyksen hallituksen jäsen. Mielestäni yhdistyksen asioiden hoito ei ole aikaisemmin ollut niin järjestelmällistä kuin nykyisin.

Yhdistyksemme on kannattajajäsenistään löytänyt puheenjohtajan ja toiminnanjohtajan, jotka hoitavat ko. tehtävät ”sydämellä”. Esimerkiksi kirjanpito- ja muut asiakirjat ovat mainiossa järjestyksessä. Kerhoilla ja naisjaostolla on omat tilinsä, joista selviää niiden, samoin kuin eri toimintahaarojen tulot ja menot. Käytännössä oikeastaan koko toiminta. Veteraanitunnuksen omaavat ovat edelleen yhdistyksen hallituksen enemmistönä.

Teksti: Erkki Vitikainen
Kuva: Pertti R.Nieminen

Heimoveteraanit viettivät juhlapäivää Tuusulassa

Sotaveteraaniyhdistysten kuopus, Inkeriläiset ja Karjalaiset Heimoveteraanit ry vietti perustamisensa 15-vuotisjuhlaa 8.12. 2011 Tuusulan Taistelukoulun perinnerikkaissa tiloissa.

Päivä alkoi kunniakäynnillä ja seppeleen laskulla heimoveteraanien muistopaadella Sibelius-puistossa Helsingissä.

Muistopuheen jälkeen toiminnanjohtaja **Vihtori Hyyrönen** levitti paaden ympärille Inkerinmaalta tuotua multaa. Näin haluttiin muistaa niitä lukuisia heimoveteraaneja, joiden kohtalo on jäänyt tuntemattomaksi sitkeistä selvityssponnisteluista huolimatta.

Pääjuhlaan Tuusulan Taistelukoulun Upseerikerholle koontui juhlaväkeä eri puolilta Suomea sekä aina Virossa ja Ruotsista asti.

Juhlapuheessaan Etelä-Suomen Sotilasläänin esikuntapäällikkö, eversti **Keijo Suominen** muistutti heimoveteraanien uhrautuvasta toiminnasta Suomen itsenäisyyden puoles-

Heimoveteraanien lämmihenkisestä juhlasta jäi muisteltavaa pitkäksi aikaa.

ta sekä heidän ankarasta kohtalostaan sotia seuranneiden synkkien vuosikymmenten aikana.

Useissa veteraanityön tukijoiden tervehdyksissä muisteltiin mm. heimoveteraaniyhdistyksen perustamisen alkuvaiheita sekä käytiin läpi useita heimoveteraanityön haasteellisia erityispiirteitä.

Ansioistaan työn toteuttajana yhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja, sotaveteraani **Reino Korpelainen** kutsuttiin yhdistyksen kunniajäseneksi.

Illanvietto jatkui lämpimässä jälleen näkemisen merkeissä sekä **Marja-Leena Oikarin**, **Jani Jeskasen** ja **Mika Korhosen** taidokkaista musiikkiesityksistä nautittaessa.

Tilaisuuden päätteeksi yhdistyksen kunniapuheenjohtaja **Aleksanteri Dubbelman** esitti parhaat kiitokset kaikille veteraanityön tukijoille ja erityisesti puolustusvoimille, jotka mahdollistivat tämänkin muistorikkaan juhlan järjestämisen.

Hans Gabrielsson

Eteläkarjalaiset sotaveteraanit juhlivat

Etelä-Karjalan Veteraanikuorossa oli aikanaan 75 laulajaa. Nyt joukko on harventunut seitsemään. Vähälukuisuudesta huolimatta laulaminen sujui juhlavasti.

Kunnioitetut veteraanit, lotat, lesket ja puoliset! Te olette kaksinkertaisia veteraaneja. Te onnistuitte säilyttämään Suomen itsenäisyyden ja lisäksi rakensitte perustan nyky-yhteiskunnalle, sanoi Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Erkki Pulli** toivottaessaan läsnäolijat tervetulleiksi tammi-kuun puolivälissä Lappeenrannassa pidettyyn piiriin ja Lappeenrannan Sotaveteraanien 45-vuotisjuhlaan.

Samalla Pulli muistutti, etteivät valtion ja kuntien veteraanien kuntoutukseen varatut määrärahat riitä.

- On jokaisen päättäjän ja yksityisen kansalaisenkin kunniasia hoitaa veteraanikysymys.

Juhlapuheen pitänyt Suomen Sotaveteraaniiliiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä** toivotti juhlivalle piirille ja yhdistykselle vireitä toiminnan vuosia ja muistutti monien sotaretken kestäneen useita vuosia, useimmilla parhaan nuoruusajan.

Lappeenrannan kaupungin tervehdyksen juhlassa esittänyt kaupunginjohtaja **Kimmo Jarva** totesi kaupungin vanhuuspoliittisen ohjelman tavoitteiden olevan yhteneväiset Sotaveteraaniiliiton kanssa.

- Niin sotaveteraanijärjestöt kuin yhteiskuntakin haluavat edistää ikäihmisten kotona asumista sekä toiminnallista vanhuutta.

Maasotakoulun terveiset tuonut koulun johtaja, eversti **Kimmo Lehto** sanoi Suomen puolustamisen olevan osaavissa käsissä.

- Voin vakuuttaa teille veteraanisukupolven edustajat, että maa jonka te pelastitte ja rakensitte, on edelleen osaavien puolustajien turvaama.

Nousevan sukupolven edustajina esiintynyt Örebron päiväkodin lapsiryhmä hersytti Sotilaskodin salintäyteisen juhlayleisön nauruun raikkaila esityksillään.

Juhlan musiikillisesta annista vastasivat Rakuunasoitokunta musiikkimajuri **Jyrki Koskisen** johdolla, herkän kauniisti laulanut **Maria Tyster** ja **Harri Hietamiehen** johtama Veteraanikuoro, jonka esittämä Veteraanin iltahuuto oli laulajien vähälukuisuudesta huolimatta juhla.

Teksti ja kuva:
Pauli Saukkonen

Jouluaaton kunniavartio

Tukholman Suomalaiset Sotaveteraanit – yhdistyksen aikaisempi puheenjohtaja Axel Ax suunnitteli ja lahjoitti Tukholman Suomalaiselle seurakunnalle 'Suomen sodissa 1939-1945 kaatuneiden aseveljien muistolle' -laatan, joka paljastettiin Vanhassa kaupungissa olevan kirkon sisäpihalla Talvisodan 40-vuotismuistotilaisuudessa 13.3.1980. Siitä lähtien veteraanit ovat järjestäneet Jouluaaton kunniavartion muistolaatalla. Joidenkin vuosien katkoa lukuunottamatta perinne on jatkunut joka joulukuun. Kirkon seinään on Karjalan Killan toimesta myöhemmin kiinnitetty 'Karjalaan jääneiden vainajien muistolle'-laatta. Tälle paikalle lasketaan seppeleet kansallisena veteraanipäivänä ja Itsenäisyyspäivänä.

Tukholman Suomalainen kirkko on aivan kuninkaanlinnan vieressä. Aamupäivän Aattohartauden jälkeen asettuu ensimmäinen pari Kunniavartioon ja samalla saapuu kuninkaanlinnan kunniakomppania ja soittokunta. Soittokunnan esittämän marssin ja kenraalien tervehdyksen jälkeen siirrytään kirkkoherran kutsusta glögille seurakuntasaliin.

Kunniavartio jatkuu 15 minuutin vaihtovälein myöhään iltapäivään. Lippuvartiiossa on uskollisia veteraaneja ja omaisia, joista monet ovat olleet mukana alusta asti, nuorimmat teini-ikäisiä.

Marketta Kivisaari,
Kirsti Pekari

Kunniavartiiossa veteraani Kurt Antskog ja Suomen Tukholman Suurlähetystön puolustusasiamies Anders Gardberg. Foto: M. Gardberg

Alennetulla hinnalla v. 2011 ilmestynyt sota- ja veteraanihistorian kirja "Sillan patteristo Taipaleen taisteluissa 1939-1940" (272 sivua). Hinta 16,40 euroa + postikulut 3,60 euroa. Tiedustelut Kimmo Sorko, puh. 040 815 1703.

KÄRCHER OY

Rakennusliike
SORVOJA OY

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton keilamestaruuskilpailut pidetään 25.4.2012 Lahdessa.

Sarjat : Miehillä ja naisilla erikseen oma mestaruuskilpailu (4 sarjaa), kannattajajäsenille 1937 syntyneille tai vanhemmille oma henkilökohtainen kilpailu. Kilpailuerät alkavat klo 12.00.

Ikähyvitys: 70- vuotiaasta lähtien. (+ 1 piste/vuosi/sarja.)

Joukkuekilpailu: Sotaveteraanipiirit voivat nimetä yhden tai useamman kolmehenkisen joukkueen, jossa voi olla naisia miehiä. Joukkueetuloon voidaan huomioida yksi 75 vuotta tai vanhempi ja kaksi vuotta jäsenenä olleen kannattajajäsenen tulos. Joukkueet on ilmoitettava ennen kilpailua. Joukkuekilpailu pelataan ikähyvitys huomioiden.

Ilmoittautumiset: piireittäin 29.3.2012 mennessä puh. 044 292 5572 tai os. Risto Syrjänen Sammuttajankatu 1 A 12, 15150 Lahti tai sähköposti: risto.syrjanen@dnainternet.net Huom kilpailijan syntymävuosi ilmoitettava. Kilpailumaksut on suoritettava Lahden Sotaveteraanipiirin tilille: FI45 1519 3006 1103 374 Viite Nro 9124

Kilpailumaksu: 28 € sisältää ratamaksun, palkinnot, osallistumismittallin, lounaan kahveineen ja suihkun kilpailupaikalla.

Paikka: Keilahalli sijaitsee osoitteessa Launeenkatu 5, 15100 Lahti.

Tiedustelut: Risto Syrjänen puh. 044 292 5572.

KILPAILUKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliiton ilma-asemestaruuskilpailut järjestetään kotiratakilpailuna 15.- 22.04.2012

Kilpailulajit: Ilmakivääri 40 ls, henkilökohtainen sekä joukkuekilpailu.
Ilmapistooli 40 ls, henkilökohtainen sekä joukkuekilpailu.

Kilpailuoikeus on sotaveteraaniiyhdistysten varsinaisilla jäsenillä. Ikään perustuva sarjajako on kilpailusäännöissä poistettu. Piiriin joukkueetuloon voidaan huomioida kussakin lajissa kolmen parhaan ampujan tulos.

Osanottomaksut: 15 euroa/laji/henkilö. Ei erillistä joukkuemaksua. Osanottomaksut tulee suorittaa ilmoittautumisen yhteydessä tilille Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri K-S Op FI26 5290 0240 0537 59 Kilpailussa käytetään järjestäjien tauluja, jotka lähetetään leimattuina kilpailuun ilmoittautuneille joukkueille.

Kilpailuohjeet: Kilpailussa noudatetaan liiton hallituksen joulukuussa 2011 hyväksymiä kilpailusääntöjä sekä kilpailun järjestäjien tarkennuksia kilpailun järjestämisestä. Ilmoittautumisen yhteydessä tulee mainita ammutaanko nauha- vai yksittäistauluihin.

Tiedusteluihin vastaa: Timo Hakala puhelin 050 568 0396

Ilmoittautuminen: Ilmoittautuminen sekä tiedot yhteyshenkilöstä tulee lähettää piireittäin 26.03.2012 mennessä osoitteella: Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri, Vesankajärventie 131, 41940 Vesanka. sähköposti:keski-suomen.svp@sotaveteraaniliitto.fi

TERVETULOA

Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri ry

Vanhustyön Keskusliitto Ry

Helsinki
www.vtkl.fi

Pirkanmaan Avo-Asunnot Oy

www.avoasunnot.fi

Honkoliini Professional Oy
Tampere

Profinntec Oy
Tampere

Kiviketo Oy
Tampere

Asennus Aran Oy
Tampere

TEVELLA
Viinikankatu 49 A, 33800 Tampere Puh.03 -
380 5300
e-mail:myynti@tevella.fi, www.tevella.fi

Nomet Oy
Tampere

Oy Hesal Ltd
Tampere

Migmen Oy
Tampere
www.migmen.fi

**Puhallinsoitinkorjaamo
Jarmo Parkusjärvi**
Tampere

Kassatieto Oy
Tampere

JR-Muovi Oy
Tampere

Yhtymä-Tahlo Oy
Ylöjärvi

**Verokonsultointi
Vesa Häkli Oy**
Tampere

Ata Gears Oy
Tampere

Kiitokset Sotaveteraaneille

Metallisorvaamo Sunila Ky
Tampere

**Kiinteistöhuolto
Untamo Selamo**
Tervo

Kilsa Tools Oy
Toijala

Atlas-Sped Oy
Tornio

Kake Container Oy
Tornio

Isännöiti-Saarto Oy
Turku

Hibox Systems
Turku

Konepaja Laaksonen Oy
Turku

www.oversol.fi

Insinööritoimisto Arcus Oy
Turku

Konehuolto Hirvonen Oy
Tuusniemi

**Louhintaurakointi
Noopila Oy**
Tuusula

Sanakilpa

Vuoden ensimmäisessä lehdessä on syytä palauttaa mieleen sanakilvan säännöt.

Sääntöjen mukaan hyväksyttäviä sanoja ovat suomen kieleen vakiintuneet substantiivit perusjansa yksikössä (esim. sauna) ellei sana ole monikollinen (sakset). Emme hyväksy erisnimiä, emmekä asemo-, luku-, laatu-, teon- tai apusanoja. Myöskään yhdyssanoja ei hyväksytä. Sanassa on oltava vähintään neljä (4) kirjainta. Vastaajat palkitaan arpomalla.

Lehdessä 6/2011 kilpailusanamme oli talviloma. Hyväksyttyjä sanoja löytyi 70 kpl, jotka ovat alla olevassa luettelossa.

Aalto, aita, aivot, alio, alli, alvi, atolli, atomi, avio, (9)

Ilma, ilta, iltaloma, iltama, (4)

Laita, laiva, lama, lata, lati, lato, lava, latva, lima, loma, lovi, (11)

Maali, maila, maito, mali, malli, malto, malva, mato, mitali, molli, (10)

Olmi, olvi, otava, ovaali, (4)

Taival, taivo, tali, talla, talli, talo, talvi, talvio, tavi, tila, tola, tovi, (12)

Vaali, vaalit, vaimo, vala, valimo, valio, valli, valo, valta, valtimo, valtio, vata, vati, vilja, villa, viola, vita, viti, voima, voimala (20)

Kaikkien osallistujien kesken arvottiin kolme veteraanin hartauskirjaa ”Yhdessä perille”. Palkinnon saavat **Martti Niemi**, Alajärvi, **Anna-Liisa Rossi**, Muurame ja **Eila Vuolle**, Loimaa. Seuraava kilpailusanamme on ”TASAVALTA”. Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 23.3. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSINKI, faksilla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”Sanakilpa”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme Raul Kuutman kirjaa ”Kaksikymmentä vuotta Viron-Suomen sillalla”.

Virkistä muistiasi

1. Jalatonna juoksee,
Siivetönnä lentelee
Päivässä kymmenen kylää. Mikä se on?
2. Jos enosi sisko ei ole tätisi, niin kuka hän silloin on?
3. Jos mies painaa 80 kiloa ja nainen 65 kiloa,
mitä autonkuljettaja painaa?
4. Kaksi pitkää kantaa kymmentä pientä. Mitä ne ovat?
5. Kalle seisoo Villen takana ja Ville seisoo Kallen takana.
Miten se on mahdollista?
6. Kuinka monta mäkeä on Suomen maanteillä?

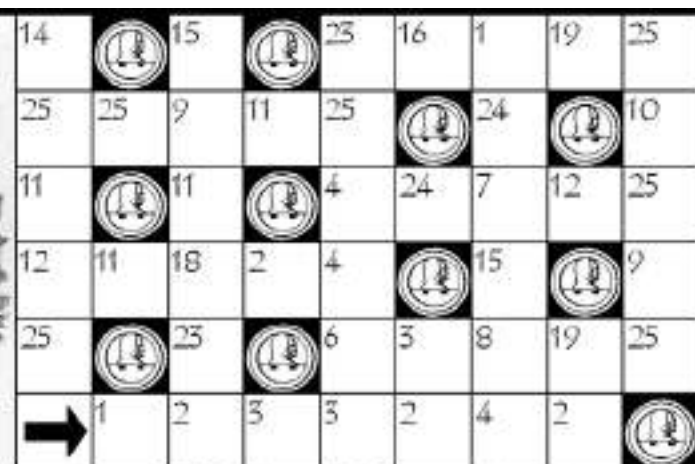
Vastaukset sivulla 55

Berner Oy
Helsinki

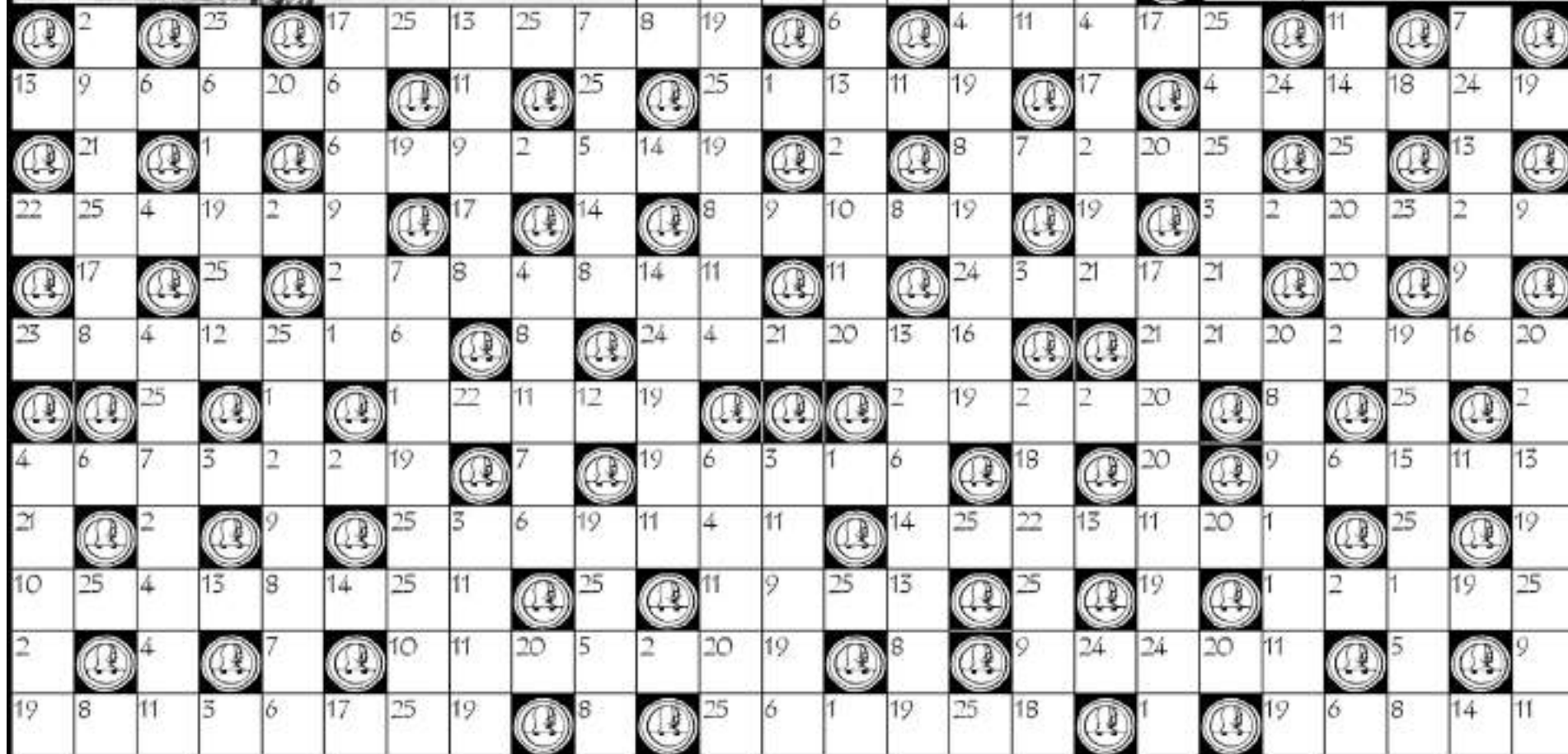
JOHN DEERE

Helmikuun krypto

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25

laadinta Aulikki Nenonen
pääkuva Aila Martikkala

Kirjat

Kaarlo Hillilän ja Urho Kekkosen ystävyys kesti läpi elämän

Timo J. Tuikka: Kekkosen takapiru, Kaarlo Hillilän uskomaton elämä, ISBN 978-951--1-25226-9, Otava, Keuruu 2011, 591 s.

Sisäministeri Kaarlo Hillilä eli vaiherikkaan elämän. Tämä kolmen sodan - Suomen ja Viron vapaussotien ja Aunuksen retken - soturi vaikutti monella tasolla niin politiikassa kuin julkishallinnossakin, mutta aivan eturiviin hän ei päässyt, tuskin halusikaan. Hän eli koko elämänsä nuoruuden ystävän - Urho Kekkosen varjossa, silti tämän tasaveroisena keskustelukumppanina ja Kekkosen poliittista karriääriä monella tapaa tukien. Huolimatta myöhem-

mästä ministeriydestä oli Kaarlo Hillilän vaikutusvalta suurimmillaan jatkosodan aikana. Hän oli tuolloin saksalaisten sotilaiden hallitseman Lapin läänin maaherra ja häntä kaavailtiin samaan virkaan jopa Kuolan alueelle - sitten kun Saksa olisi lyönyt Neuvostoliiton ja tämä norjalaistenkin himoitsema alue olisi liitetty Suomeen.

Urho Kekkosen elämään perusteellisesti perehtynyt ja hänen historia- ja politiikkakäsityksistään väitöskirjan tehnyt Timo J. Tuikka on taustoittanut Hillilän elämäkerran todella monipuolisesti ja sen seurauksena kirjasta on tullut lähes 600-sivuinen järkäle, jossa Kaarlo Hillilä paikoin näyttlee si-

vuosaa Kekkosen ja kulloisteenkin vallanpitäjien noustessa päärooliin. - Onko se sitten vahinko vai suositus? Kallistun jälkimmäiselle kannalle, koska Tuikan kirjasta tässä muodossa käy todella hyvin ilmi politiikan raadollisuus ja sen tekijöiden pyrkisyys ja oman edun tavoittelu. Toisaalta kirjan laajuus antaa mahdollisuuden kuvata myös sitä, kuinka ahtaassa raossa Suomen poliittinen johto joutui sodan jälkeen toimimaan. Valvontakomission ja Neuvostoliiton vaatimukset kun oli otettava huomioon niin monessa asiassa.

Noin kolmannes kirjasta käsittelee sota-aikaa ja Lappia ja sitä, kuinka Hillilä luovi ja suk-

kuloi erilaisten vaatimusten riskipaineessa. Lapilla oli oma eksotiikkansa sota-aikanakin ja Hillilä joutui - tai sai - isännöidä monenlaisia vierailuja ja vieraita niin Suomen kuin Saksankin sotilas- ja poliittisen johdon korkeimmalta huipulta. Adolf Hitler ei sentään Rovaniemellä käynyt, mutta hänen lähipiiriinsä kuuluneet Heinrich Himmler ja Albert Speer kylläkin. Saksalaisjoukkojen komentaja, Hitlerin suosikki kenraalieviersti Eduard Dietl oli joka viikkoinen vieras ja kun tietysti vastavierailujakin piti tehdä, oli pitkistä illallisista seurauksena se, että viimeistään noina vuosina Hillilästä tuli alkoholien suurkuluttaja. Sodan jälkeen

tämä elämäntapa jatkui ja siitä oli monenlaista haittaa ja se vaikeutti hänen urakehitystään.

Tuikan kieli on todella elävää eikä lukija voi olla aina varma, pilaileeko kirjoittaja lukijan kustannuksella käyttäessään pääosin asiallisessa, lähdeviittein varustetussa tutkimuksessa runsaasti alapäähän kuuluvia ilmaisuja ja nykyajan slangisanoja. Kokonaisuutena kirja on kuitenkin tosi mielenkiintoisen lukupaketti - sillä varauksella, että joku lukija voi menettää lopullisesti uskonsa politiikan teon ihanteellisuuteen.

Esko Vuorisjärvi

Eeva Winter Pro Patria Suomen Panssaritorjuntajoukkojen perustaja I.A. Lehtinen 1902-1941 Uniprint Tampere 2011

Kirja käsittelee majuri Into Armas Lehtistä, joka syntyi Varsinais-Suomessa Uudellakirkolla 6.2.1902 ja kuoli taisteluissa saamiinsa vammoihin Itä Karjalassa Sääntämässä 26.7.1941.

Teoksen kokoaja on Lehtisen tytär Eeva Winter, joka on saanut tukea Markku Palokankaalta, Kari J Talvitieltä ja Erkki Käkelältä. Viime mainittu evl Käkelä on sikäli tärkeä avustaja, että hän on kirjoittanut pst-aselajin historian. Kirjan tekeminen on sikäli ongelmallista, että Armas Lehtinen ei liene pitänyt päiväkirjaa, vaan hänen elämäntapahtumansa pohjautuvat kirjeisiin, erinäisiin asiakirjoihin, joihinkin historiateok-

siin jne. Aikalaiset alkavat olla jo poissa, mikä tietysti on valitettavaa. Joka tapauksessa paljon on olosuhteet huomioiden saatu kokoon. Syntymäkunta oli tuolloin nimeltään Uusikirkko Tl, vuodesta 1936 Kalanti, joka on sittemmin liitetty osaksi Uusikaupunkia.

Kirjassa kerrotaan Lehtisen lapsuusvuosista, koulunkäynnistä, harrastuksista ja vuodesta 1917, jolloin Suomi itsenäistyi, mutta kerrotaan myös tuon ajan ongelmista mm. nälänhädästä, joita ongelmia Venäjä, johon kuulumme ei hallinnut. Se johti tilanteen Suomessa murrokseen - sotaan, kuten professori Seppo Zetterberg mainitsee.

Uudessakaupungissa oli perustettu suojeluskunta, joka sai erikoistehtävän Ahvenanmaan haltuunoton. Tämä operaatio lähti liikkeelle helmikuun alussa 1918 suuntautuen Lokalah-

den, Kumlingen kautta Ahvenanmaalle ja alue otettiin haltuun. Monien vaiheitten jälkeen joukot kuljetettiin Ruotsin kautta Tornioon ja edelleen Satakunnan rintamalle, josta edelleen Karjalaan Viipurin rintamalle. Sota oli ohi toukokuussa 1918 mutta uusi odotti Virossa. Alueella oli paljon venäläisiä joukkoja ja niitä pois häätämään perustettiin vapaaehtoisjoukko, jonka riveihin Lehtinen liittyi 18.1.1919. Selvittämättä tarkemmin, joukko lähti Viroon ja eteni taistellen Tallinnasta Sangasteen edelleen Valkin kaupunkiin ja Marienburgiin, jonka jälkeen joukot palasivat Suomeen 30.3.1919. Nämä molemmat sotaretket Ahvenanmaan ja Viron retket ovat muistelmissa harvinaisia, nykyihmisille lähes tuntemattomia.

Tämän jälkeen Lehtisen elämän vaiheet olivat huomattavasti rauhallisemmat. Joitakin vuosia myöhemmin hänet valittiin Rauman mlk:n suojeluskunnan päälliköksi. Sitä ennen hän oli suorittanut varusmiespalveluksen Porin rykmentissä 1922-23.

Sotilasura kiinnosti ja hän pyrki ja pääsi Kadettikoulun 9

kadettikurssille 1926-28. Hänen on täytynyt omata huomattavia johtamisominaisuuksia, sillä koulusivistys sisälsi keskikoulun 5/8 luokkaa oppikoulua aikana, jolloin jo vaadittiin ylioppilastodistusta.

Siitä se sotilasura alkoi aluksi KTR 1:ssä 1928-1933. Sitä seurasi palvelu eri esikunnissa ja sotakouluissa. Yllättäen hän pyrki ja pääsi sotakorkeakouluun, jonka sotateknillisen osaston hän suoritti 1933-1936.

Sitten oltiinkin jo talvisodan kynnyksellä. Sodan aikana hän sai erikoistehtävän perustaa Panssarintorjuntatykkikoulutuksen Hämeenlinnaan. Jo joitakin vuosia aikaisemmin oli otettu käyttöön 37 mm:n pst-tykki (Bofors). Nyt piti ”vain” kouluttaa miehet käyttämään niitä. Panssarintorjunta oli ”potkaistu” liikkeelle. Jatkosodan alkaessa oli valmiina taistelukuntoinen panssarijääkäripataljoona sisältäen 1. Tykkikompanian (kapt Into Tuori), 4. TkkiK:n (Ltn Arvo Ylikkipari), 6. TkkiK:n (Ltn Aito Leiponen). Pataljoona oli ylimmän johdon alainen. Ns. Karjalan Armeijan mukana se hyökkäsi Korpis-

elästä, Muuuntoon, Korinojalle, Salmiin, Viteleeseen ja Tuulokseen, joka saavutettiin 24.7.1941. Siellä majuri Lehtinen haavoitui 25.7.1941 ja kuoli haavoihinsa aamuyöllä 26.7.1941. Lehtinen oli liittynyt siihen n. 94 000 hengen armeijaan, joka menetti henkensä sotatoimissa.

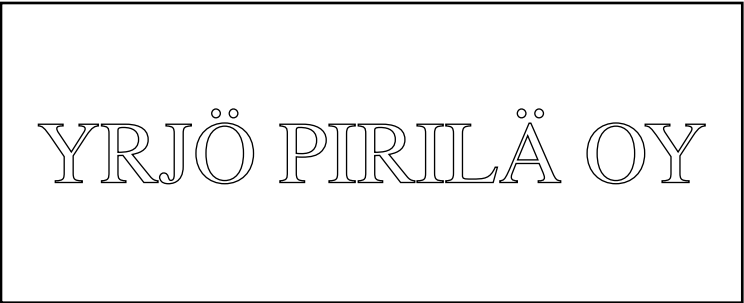
Teoksessa käsitellään verrattain paljonkin Lehtisen yksityiselämää. Hän solmi avioliiton opettaja Irja Nordlundin kanssa ja he saivat kaksi tytärtä Eeva Kaarinan ja Helka-Leenan.

Hänet haudattiin aluksi Salmiin, mutta haudattiin lopullisesti 18.1.1942 Raumalle.

Wolfgang Halsti, Eskil Peura, Ahti Paulaharju, Lauri Könönen ja Viktor Vähätupa sekä muut kadettiverit olivat menettäneet rehdin ja aktiivisen kurssitoverin. Oheinen kirja on ongelmistaan huolimatta mielenkiintoinen ja lukemisen arvoinen.

Kirjaa on saatavissa Panssari-museolta Parolasta puh. 040 568 1186 tai (03) 181 44524.

Tapio Skog

Pointcool-Service Oy
Tuusula

J. Laakso Oy
Tuusula

Jousiteos Oy
Tuusula
www.jousiteos.fi

Pelti-Expert Oy
Tuusula

Soraliike Erik Winqvist Ky
Tuusula

Rautarakenne S. Lipponen Oy
Kalanti

Kimmo Sorko: LAURILAN VERIKOIRAT JR 23 Taipaleella ja Vuosalmella 1939-40 ISBN 978-952-92-9381-0 omakustanne, Saarijärvi 2011

Talvisodan sotatoimista on kirjoitettu paljon, mutta mikäli halutaan tietää jonkun joukko-osaston vaiheista 1939-40, on tarjolla vähemmän kirjallisuutta. Sen vuoksi onkin kiitollisuudella vastaanotettu pohjalaisen jalkaväkirykmentti 23 historia talvelta 1939-40. Kirjan nimi viittaa rykmentin legendaariseen komentajaan evers-tiluutnantti Matti Laurilaan. Laurila oli syntynyt 14.1.1895 ja kuoli 22.7.1983. Hän kuului ns. Saksan jääkäreihin liittyttyään JP 27:ään 27.11.1915. Kauhavalla syntyneenä ja Pohjanmaalla pal-

velleena häntä voidaan pitää peruspohjalaisena. Laurilan johtamasta rykmentistä tässä kirjassa on kyse. Kirjan 482 sivusta vajaa puolet on selvitystä missä ja mitä JR 23 teki, loppujen sivujen ollessa varattuja henkilökohtaisille muistoille, liitteille ja lähteille.

Rykmentti oli sotaan lähties-sään selvästi etelä-pohjalainen:

- I/JR 23 (kapteeni Veikko Vallas) piti sisällään sotilaita Isostakyröstä, Vähäkylästä, Juvasta ja Laihialta
- II/JR 23 (kapteeni Veikko Järvinen ja majuri Kaarlo Sihvo) Kauhavalta, Ylistarolta ja Ylihärmästä
- III/JR 23 (mm. kapteenit Arvid Lindqvist, Vilho Korte, ja Reino Korhonen) Kuortane, Töysä, Lapua

Pohjanmaalta lähdettiin junakuljetuksina 18.10.1939 ja ta-

voite oli Räisälä Karjalan Kanaksen itäosassa.

Siitä alkoi sotatie. Kannaksen itäosissa Terenttilässä, Linna-kankaalla, Kirvesmäessä, Taipaleessa jne torjuivat pohjalaiset ym neuvostojoukkojen ankaran painostuksen, johon osallistui-
vat 49 ja 150 sekä 190 Div:t 39 PsPr, 204 Er PsP ja 14 PsP runsaan tykistön lisäksi. JR 23 torjui hyökkäykset 27.2.1940 saakka, jolloin JR 23 siirrettiin Vuosalmelle. Sodan viimeiset viikot menivätkin vihollishyökkäysten torjunnassa Vuosalmella 29.2-13.3.1940. Taipaleen rintamalla JR 23 kuului aluksi 10. Divisioonaan, sitten 8 ja 7 Divisiooniin.

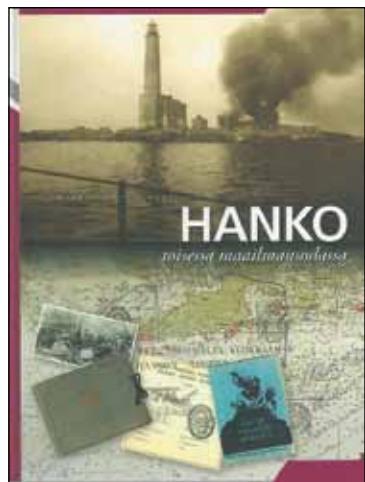
Kun taistelu oli ohi oli 682 JR 23:n soturia kaatunut ja haavoittumisia oli 1400 (on kuitenkin huomattava, että haavoittumistapahtumia oli 1400. Sama

mies saattoi haavoittua useamman kerran.) Mitkä olivat puna-armeijan tappiot - niitä ei ole julkistettu, mutta suomalaisarvion mukaan ne olivat moninkertaiset.

Rykmentin historia on suurella ammattitaidolla tehty, mikä ei ole ihme. Onhan Kimmo Sorkola tukijoukkoineen kokemusta. Teoksen alkuosa on tiivistä asiaa joukkojen toiminnasta loppuosan ollessa kuvauksia taisteluista yksilön näkökulmasta nähtynä ja koettuna. Tässä osassa on tuotu esille myös ne rykmentin sotilaat, joille talvisodan ansioitten perusteella esitettiin Mannerheim-ristiä (32), mutta joista vain Aarne Ahola sen sai myös jatkosodan suoritusten perusteella. Yksikään ei ko ristiä saanut yksinomaan talvisodan ansioitten perusteella Suomen puolus-

tusvoimissa. Kirjassa on esitetty taisteluissa kaatuneet ja kadonneet. Eräät heistä on löydetty vasta 2010-luvulla. Teoksen kartta- ja valokuvakokoelma on parhaasta päästä, mitä olen vuosien mittaan nähnyt. Värivalokuvia nykypäivän Taipaleen rintamasta on verrattain runsaasti. Monasti on, kuvia katsellessa, vaikea kuvitella, että tässä on ”verinen” tanner 70 vuoden takaa. JR 23:n historia on huolella tehty - kiitos sotahistorioitsija Kimmo Sorkon. Se on kirjoitettu selvällä ja ymmärrettävällä suomen kielellä. Myös siitä kiitos tekijälle. Kirjan hinta on 35 euroa + postimaksu. Mikäli kirjaa ei ole paikallisessa kirjakaupassa, sitä voi tiedustella suoraan Kimmo Sorkolta, puh. 040 8151 703.

Tapio Skog

Uitto, Antero – Geust, Carl-Fredrik: Hanko toisessa maailmansodassa, Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos, 2011

Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitos on viime vuosina kunnostautunut julkaisemalla sarjan erittäin korkeatasoisia kirjoja. Sarjan aloittivat vuosina 2008 ja 2009 julkaistut Santahamina -kirjat ja 2009 valmistunut ”Porkkala, tapahtumien keskellä”. Viimeisin ilmestyi 2011 joulukuun alussa juhlistamaan 70 vuoden takaisia tapahtumia. Silloinhan puna-armeija oli pakotettu luopumaan Hankoniemen tukikohdastaan, jonka se oli talvisodan rauhan ehtojen mukaisesti vuokrannut Suomelta 30 vuodeksi. Tämä uusin teos kantaa nimeä ”Hanko toisessa maailmansodassa”.

Kun keväällä 2011 sain tietää tästä viimeisimmästä teoksesta, uskalsin epäillä sen tarpeelli-

suutta. Olihan Hangosta toisessa maailmansodasta kirjoitettu lukuisia kirjoja. Erittäin hyvänä yleisteoksena pidin, ja pidän edelleen Niilo Lappalaisen teosta ”Hankoniemi toisessa maailmansodassa”. Miksi siis piti ruveta tekemään vielä uutta kirjaa samasta aihepiiristä?

Kun sitten sain tämän erittäin vaikuttavan, isokokaisen ja painoasultaan äärimmäisen huolitellun ja korkeatasoisen teoksen ensi kertaa käsiini, kaikki epäilykseni osoittautuivat täysin aiheettomiksi. Uusien kirjojen julkaiseminen jo ”kalutuiksi” leimatuista aiheista on perusteltua monistakin syistä.

Ensinnäkään historiaa ei ole koskaan kirjoitettu aivan valmiiksi. Uutta tietoa ja aineistoa voi löytyä. Esimerkiksi silloisen vihollisen arkistojen vähittäinen avautuminen suomalaisillekin tutkijoille avaa erittäin mielenkiintoisia, aikaisemmin tuntemattomia näkökulmia käsiteltäviin aiheisiin. Toisaalta uudet kirjat voivat koota kansiinsa tietoa monista aikaisemmin julkaistuista kirjoista, joita ei enää aikoihin ole ollut saatavissa. Siten jo unohtumassa olleet asiat avautuvat uusille sukupolville, jotka eivät ole aikaisempaan kirjallisuuteen tutustuneet. Kehittyneen kirjapainotekniikan, aikaisemmin julkaisemattomien valokuvien, värikuvien ja korkeatasoisten karttojen ansiosta uudet teokset, kuten nyt

tämä Hanko-kirja, edustavat aivan eri tasoa kuin mitkään aikaisemmin julkaistut, sinänsä ansiokkaat kirjat. Näitä kaikkia mahdollisuuksia on uudessa Hanko-kirjassa hyödynnetty erinomaisesti. Tästä kaikesta vilpittömät onnittelut Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitokselle!

Uusi Hanko -kirja on syntynyt osaavien ja kokeneiden toimittajien käsistä. Antero Uitto on aikaisemmin toimittanut ja kirjoittanut seitsemän sotahistoriaan liittyvää teosta. Carl-Fredrik Geust on myös tietokirjailija ja erityisesti ilmailuhistoriaan erikoistunut tutkija, joka on eräs suhteellisen harvoista Venäjän kielen hallitsevista asiantuntijoistamme. Samaa korkeata tasoa edustavat myös kirjan 10 muuta artikkelien kirjoittajaa, joukossa kaksi venäläistäkin. Niinpä ei tarvitse ihmetellä tämän julkaisun tasoa!

Saamieni tietojen mukaan kirjan painos on varsin pieni, eikä uutta painosta ole näköpiirissä. Niinpä asian harrastajien kannattaakin toimia nopeasti, sillä pian tuon teoksen voi löytää ainoastaan kirjastoista.

Göran Lindgren

Sotahistorian harrastajatutkija ja matkaopas, jolle Hankoniemi ja sen kohtalot toisessa maailmansodassa ovat hyvin läheisiä.

Taistelkaa viimeiseen mieheen

Marjut Vainio (toim): Käskey on käynyt, Rantasalmelaisia sodissa 1939-1945 1, ISBN 978-952-92-9450-3, Keuruu 2011, 384 s., runsas kuvitus.

Pitäjäkohtaiset matrikkelit viime sotiin osallistuneista suomalaisista valmistuvat pikku hiljaa. Nyt on saatu valmiiksi kirja ”Käskey on käynyt, Rantasalmelaisia sodissa 1939-1945”. Kirjanteen moottorina on toiminut paikallinen rotaryklubi ja avukseen se on tarvinnut ja saanut tietysti suuren joukon muita osapuolia, niin yksityishenkilöitä kuin yhteisöjäkin.

On hienoa havaita, että Rantasalmen kunnassa on ollut niin paljon yhteisöllisyyttä, että tällainen hyväntahtoinen kirja on saatu aikaan. Kirjassa on nimittäin matrikkelitietojen ja sotilaiden omakohtaisten muistelmien ja kirjeiden lisäksi laajempi tekstiosa, jossa kerrotaan mm. kaukaisia rantasalmelaisia sukujuuria omaavan kenraali Adolf Ehrnroothin vierailusta paikkakunnalla syksyllä 1988. Luvun otsikko ”Kenraalin testamentti” kertoo vierailun sisällöstä ja merkityksestä.

Vielä oleellisempi osa kirjan sisältöä on lähes 50-sivuinen kuvaus talvisodan aikaisesta Petäjäsaaren taistelusta ja varsinkin siitä, kun ylivoimaiset ve-

näläiset valtasivat saaren sodan loppuvaiheessa. Väsyneiden ja loppuun kuluneiden joukkojen johtajat pyysivät vetäytymislupaa venäläisten koottua saaren ympärille suuren panssarivaunujen ja tykistön tukeman hyökkäysjoukon. Vastaus kuului: ”Lupaa ei anneta, taistelkaa viimeiseen mieheen”.

Aivan näin ei sentään käynyt, mutta lähellä se oli. Maaliskuun 6. päivän hyökkäyksessä ja saaren valtauksessa kaatui muutamman tunnin aikana 46 rantasalmelaisista. Se oli murheen päivä pienelle paikkakunnalle ja sen jäljet tuntuvat vieläkin. Pitäjäläiset ovat kunnioittaneet ja vaalineet uhrien muistoa monin tavoin. Tämäkin kirja on siitä yksi osoitus ja samalla kirja tietysti tekee kunniaa kaikille rantasalmelaisille veteraaneille.

Myöhemmin ilmestyvässä toisessa osassa on matrikkelitiedot pitäjän sankarivainajista ja muisteluista ja muuta tekstiä. Tämän tapaiset kirjat ovat veteraaniperinteen vaalimista parhaasta päästä.

Esko Vuorisjärvi

Kokoonnutaan

Hyvät internaattiveljet, avec!
Huhtikuussa 2011 kokoontuessamme sovimme, että tapaisimme vielä keväällä 2012.
Olemme varanneet 21.4.2012 klo 14.00- 17.00 Ostrobotnian juhlakerroksesta (Museokatu 10) tilat lounasta ja kokousta varten sekä mahdollisuuden osallistua uudessa Musiikkitalossa klo 17.00 alkavaan Helsingin kaupunginorkesterin konserttiin, jota johtaa kapellimestari Okko Kamu ja solistina on sopraano Soile Isokoski.
Lippuja konserttiin on varattu 30 kappaletta.
Ostrobotnialta Musiikkitaloon on matkaa noin 150 metriä.
Lounaan hinta on 32€ /henkilö ja konserttilipun hinta on 18€ /henkilö.
Konserttiliput halukkaille jaetaan ilmoittautumisjärjestyksessä.
Ilmoittautumiset 10.3.2012 mennessä Erkki Meri-

kalliolle p. 050 572 7943 (vastaaja) tai p. (09) 505 0082 tai s-posti erkki.merikallio@kolumbus.fi Yhdistyksen tilinumero on Nordea FI35 1808 3500 0014 62. Ilmoittautumisienne jälkeen lähetämme tarkemmat tiedot.

Tervetuloa!

VSOL:n perinnetoimikunta

Pentti Heinijoki 040 835 0740
Juhani Soila 050 596 8421

JR1:n Veteraanien veljestapaaminen sekä Perinnekillan vuosikokous lauantaina 9.6. Hämeen Rykmentin tiloissa Lahdessa

Kutsumme tapaamiseen ja kokoukseen kaikkia rykmentissämme palvelleita aseveljiä, lottia, sotilaskotisisaria sekä heidän omaisiaan ja seuralaisiaan, kaikki tilaisuudet Muonituskeskuksessa:
Klo 10.00 – 11.00 ilmoittautuminen ja aamiainen
Klo 11.00 – 12.00 JR1:n Perinnekillta ry:n vuosikokous
Klo 12.30 – 14.30 Veljesistunto esityksineen, seppel-partiot sekä ruokailu
Klo 14.30 paluukuljetukset lähtevät.
Tilaisuuteen on autokuljetus: Lappeenranta Maasotakoulu – Kouvola – Lahti.
Tumma puku, kunnia- ja ansiomerkit.
Tiedustelut: Lahti: Hannu Tukia 045 635 6195, Lappeenranta: Jarmo Tölski 040 153 8973.
JR1:n Perinnekillan puolesta
Lämpimästi Tervetuloa!

Oy Business Services Ab Vaasa	Plan-Ark Oy Vaasa	Oy Hartman Rauta Ab Vaasa
Oy Kontaktor Ab Vaasa	Pohjanmaan Rakennuspalvelu PRP Oy Vaasa	Finvacon Oy Vaasa
Wapice Oy Vaasa	Kiitokset Sotaveteraaneille	SF Hissi Service Vantaa
Mundipharma Oy	Pillari-Osat Oy Vantaa	Oy Sav-Inter Ltd Vantaa
Oy K. Juslin Ab Vantaa	Uudenmaan Pikakuljetus Oy Vantaa	www.alco.fi
Rema TipTop Oy Vantaa	Suomen Runkopalvelu Oy Vantaa	Lean Solution Consulting Oy Vantaa
Arokivi Oy Varkaus	Maansiirto J. Salminen Oy Vihti	S&P Rakennuspalvelu Oy Vihti
Oy Windside Production Ltd Viitasaari	Nakarin Kalanviljelylaitos Ky Virolahti	Jita Oy Virrat www.jita.fi
OR-Wellness Oy Virrat	Mobus Ky Vääksy	Kiitokset Sotaveteraaneille
Rautapohja Oy Ylivieska	Konehuolto P. Orenius Oy Suolahti	BDO

Haetaan yhteyttä

Hangon rintama ja Lappohjan kartano

Olemme tuttavani kanssa tutkiskelleet hänen tilansa (Lappohjan kartano) historiaa. Saimme tietää että talo sijaitsi Hangon rintaman (1941) ei-kenenkään-maalla. Olemme etsineet mm. kuvia ja tekstejä, jotka kertoisivat minkälaista oli tilalla sodan aikana ja sen jälkeen. Onko kellään tuttavallanne tai jopa Teillä tietoa Hangon rintaman tapahtumista ja erityisesti tietoa alueesta, jossa sen ajan Lappohjan kartano(Lappvik gård) sijaitsi. Sotapäiväkirjoista olemme saaneet tietää, että ainakin JR 55 II Divisioona oleili alueella jonkin aikaa. Kaikki yhteydenotot ovat tervetulleita!

Rasmus Lönnfors, Finby Post 193, 10520 TENALA, 040 709 4318, tallita@hotmail.com.

Äitini **Aino Pyykkö** toimi kenttäpostilottana helmikuusta 1943 lähtien Äänislinnassa ja 1.7.1944 lähtien Pieksämäen koululla. Löytyisikö ketään, jolla olisi tietoja hänen vaiheistaan sota-ajalta? Tytär olisi kiitollinen tiedoista. Yhteydenotot: Leena Lampi-Sammatti, Simolakatu 30 C 14, 33270 Tampere, puh. 040 833 2594.

Setäni, kersantti **Unto Kalliokoski** (synt. 28.1.1914) palveli 4./JR 15 ja kaatui Lempaalassa 8.1.1944. Löytyisikö vielä aseveljiä, jotka muistaisivat kaatumiseen liittyviä tapahtumia?

Kaikki muistikuvat ovat arvokkaita.

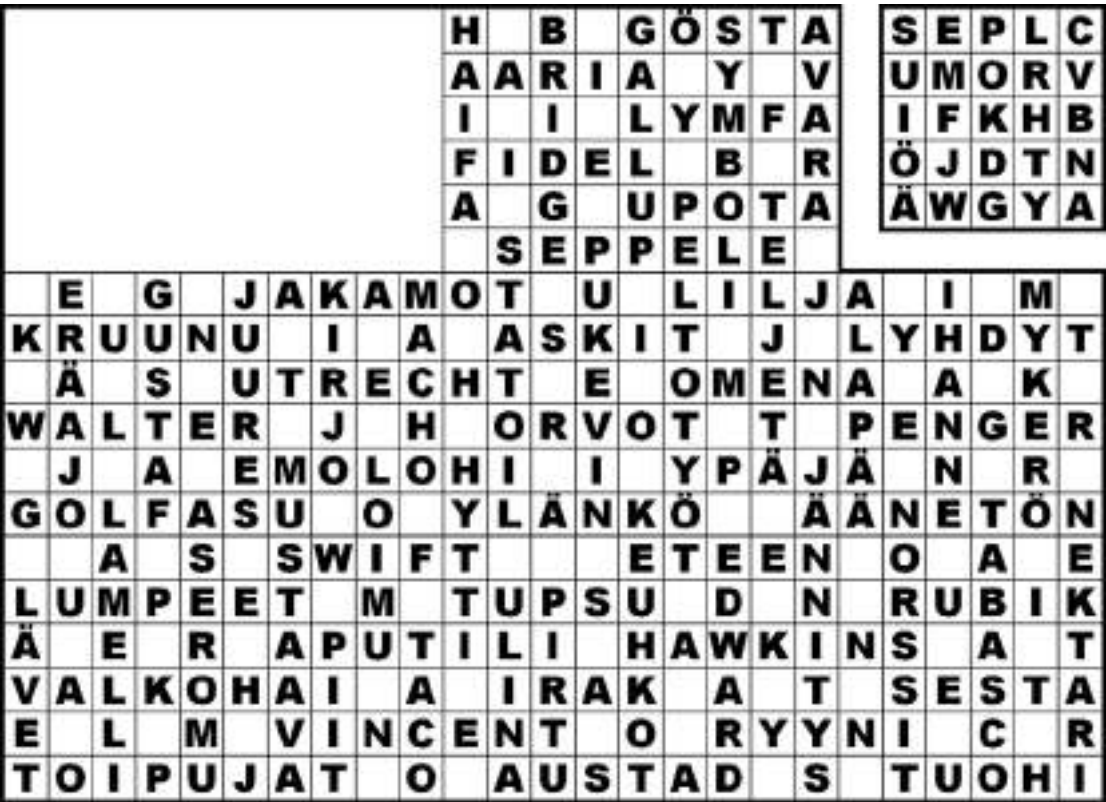
Pauli Kalliokoski

Järviukuja 4 B 8

37630 Valkeakoski

puh. 0400 751 632

Ristikon ratkaisu

Oikeat vastaukset

1. Sanoma.
2. Äitisi.
3. Kytintä, kaasua ja jarrua.
4. Jalat ja varpaat.
5. He seisovat selät vastakkain.
6. Kaksi. Ylämäki ja alamäki.

SUOMEN SAHAT

Itsenäisten sahojen yhdistys
www.suomensahat.fi

OVAKO

Turenki

Setlementti

www.setlementti.fi

Suomen Setlementtiliitto ry – ihmisten keskellä, ihmisten kesken

Julkaisija

Suomen Sotaveteraani-liitto ry–Finlands

Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Kellosilta 4 C

00520 Helsinki

puh. päätoimittaja (09) 6126 2012

sähköposti markku.seppa@sotaveteraani.fi

tai toimitus@sotaveteraani.fi

faksi (09) 6126 2020

internet www.sotaveteraani.fi

Osoitteenmuutokset ja lehden peruutukset

Sotaveteraani-liiton jäsenet ilmoittavat osoitteenmuutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,

PL 600

00521 Helsinki

puh. (09) 6126 2015

sähköposti riina.lillfors@sotaveteraani.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraani-liittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015 / Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa.

Irtonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Jyrki Vesikansa

Lokitie 43 A 3

00980 Helsinki

puh. 040 721 7334

sähköposti: jyrki.vesikansa@kolumbus.fi

Jäsenet: Anni Grundström, Antti Henttonen, Raija Hinkkala, Olavi Karttunen, Göran Lindgren, Pertti Nieminen, Leena Paldan, Markku Seppä, Aarno Strömmer, Eeva Tammi, Jyrki Vesikansa, sihteeri Marja Riukka

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2012

1/12: 22. helmikuuta • 4/12: 12. syyskuuta

2/12: 18. huhtikuuta • 5/12: 31. lokakuuta

3/12: 20. kesäkuuta • 6/12: 12. joulukuuta

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Lehti CD-levynä

Sotaveteraani-lehden pääsisältö on kuunneltavissa CD-levynä (ns. Daisy-äänite), jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Näkövammaisten Keskusliitto lainaa kuunteluun tarkoitettuja Daisy-soittimia. CD-levyjä voi tilata Sotaveteraani-liiton myyntitoimistosta PL 600, 00521 Helsinki, puh. (09) 6126 2015, sähköposti riina.lillfors@sotaveteraani.fi

Ilmoitusmyynti

Media-ammattilainen Adspace Oy

Kylänvanhimmentie 29

00640 Helsinki

puh. (09) 877 6136, 040 735 7531

faksi (09) 726 1306

Isto Valkeapää

puh. 040 735 7571

Taitto

Taittotalo PrintOne

Mekaanikonkatu 7

00880 Helsinki

puh. 050 320 8972

sähköposti minna.komppa@printone.fi

Painopaikka

Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula 2012

ISSN 0782-8543

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Toimisto on avoinna ma–pe klo 8.30–16.00

Sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

Nro 35 Sotaveteraanikalenteri vuodelle 2012

Kalenteri on tarpeellinen ja hyvä tietopaketti jokaisen jäsenen taskuun.

Muovi tai nahkakantisena

Hinnat 6 ja 12 euroa.

1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille.

Hinta 15 euroa.

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille.

10 euroa.

4 Liiton standaaari
Hinta 30 euroa

6 Suomen lippu
Hinta 25 euroa

25 Veteraanivyö

Laadukas kotimainen kääntövyö, nahkaa väri musta/viininpunainen. Soljessa liiton tunnus.

Hinta 23 euroa

Liitto välittää veteraanivyötilaukset toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

33 Kaulaliina

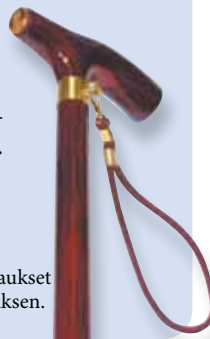
Laadukas, vuorillinen kaulaliina.

Hinta 23 euroa

29 Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkilla varustettu kävelykeppi. Sotaveteraanien käsityönä valmistama. Tilatessasi ilmoita pituutesi.

Hinta 55 euroa

Liitto välittää kaulaliina ja keppien tilaukset toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

Liiton tunnuksin varustetut solmiot

15 Tummansininen, raidalliseen kuosiin kudottu malli.

16 Tummansininen solmio, jossa tunnuksen ylä- ja alapuolella punainen, sininen ja harmaa vinoraita.

Hinta 15 euroa

Saatavana myös kuminauhakiinnityksellä.

Liitto välittää solmiotilaukset toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraani-kuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioituista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.

Uusi painos

Hinta 20 euroa

26 Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli vuodelta 1918. Korkeus 77 mm. Varustettu liiton tunnuksella. Hopeaa.

Hinta 150 euroa

Liitto välittää kynttilänjalkatilauskset toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

31 Yrjö Jylhä: Kiirastuli

Runokokoelma

Talvisodan runoutta vuodelta 1941. Kuvitettu.

Hinta 25 euroa.

Kirja täyttää tänä vuonna 70 vuotta.

12 Uusi juhla-DVD

Sotaveteraani- ja perinnekuorot Helsingin Jäähallissa 14.3.2010.

Arvokas uusi DVD Talvisodan muistojuhlalta.

Hinta 25 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kelloilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee Kelloillan pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600
00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

